

Bilten 105

godina x • lipanj 2005.

tromjesečno izvješće

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNICA mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI Gordana Bauk
Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Narodne novine d.d., Zagreb

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 650 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2005.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
Broj stanovnika (u mil.)	4,494	4,572	4,501	4,554	4,381	4,437	4,443	4,442	4,442
BDP (u mil. HRK, tekuće cijene)	107.981	123.811	137.604	141.579	152.519	165.639	179.390	193.067	207.082
BDP (u mil. EUR, tekuće cijene) ^a	15.869	17.790	19.281	18.679	19.976	22.177	24.220	25.526	27.629
BDP po stanovniku (u EUR)	3.531	3.891	4.284	4.102	4.560	4.998	5.451	5.747	6.220
BDP – godišnja stopa rasta (u %, stalne cijene)	5,9	6,8	2,5	-0,9	2,9	4,4	5,2	4,3	3,8
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	3,5	3,6	5,7	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1
Tekući račun platne bilance (u mil. EUR) ^c	-755	-2.192	-1.305	-1.313	-490	-818	-2.097	-1.752*	-1.258*
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-4,8	-12,3	-6,8	-7,0	-2,5	-3,7	-8,7	-6,9	-4,6*
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a) ^c	38,7	40,3	39,8	40,9	47,1	48,7	45,9	51,9	52,2
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a) ^c	48,0	56,8	49,1	49,3	52,3	54,6	57,0	59,5	58,8
Inozemni dug (u mil. EUR, na kraju razdoblja) ^d	4.284	6.761	9.173	10.101	12.109	13.458	15.055	19.811	22.675
Inozemni dug (u % BDP-a)	27,0	38,0	47,6	54,1	60,6	60,7	62,2	77,6	82,1
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	69,8	94,4	119,4	132,2	128,7	124,6	135,3	149,5	157,2
Otplaćeni inozemni dug (u % izvoza robe i usluga) ^{d,e}	9,0	9,8	12,3	21,1	23,6	26,2	27,4	19,9	20,3
Bruto međunarodne pričuve (u mil. EUR, na kraju razdoblja)	1.868	2.304	2.400	3.013	3.783	5.334	5.651	6.554	6.436
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	2,9	2,7	3,0	3,9	4,3	5,3	4,9	5,2	4,8
Nacionalna valuta: hrvatska kuna (HRK)									
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 EUR)	6,8636	6,9472	7,3291	7,6790	7,5983	7,3700	7,4423	7,6469	7,6712
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 USD)	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185	5,6369
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	6,8047	6,9597	7,1366	7,5796	7,6350	7,4690	7,4068	7,5634	7,4952
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768	8,3391	7,8637	6,7014	6,0355
Manjak proračuna konsolidirane središnje države (u % BDP-a) ^f	-6,5	-7,1	-5,4	-5,0	-4,9	-4,7
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.) ^g	10,0	9,9	11,4	13,6	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.) ^g	50,6	49,3	47,0	44,8	42,6	41,8	43,3	43,1	43,5

^a Izveden iz kunske vrijednosti uz pomoć prosječnoga godišnjega deviznog tečaja HRK/1 EUR.

^b Stopa inflacije mjerena je od 1994. do 1998. indeksom cijena na malo, a od 1999. nadalje mjeri se indeksom potrošačkih cijena.

^c Preliminarni podaci

^d Pokazatelji inozemne zaduženosti u 2002. i 2003. godini izvedeni su na bruto načelu, dok pokazatelji do 2001. ne obuhvaćaju: nepodmirene dospjele i obračunate nedospjele kamate, hibridne i podređene instrumente, repo poslove banaka i HNB-a, depozite međunarodnih financijskih institucija u HNB-u te jednostrane učinke sekundarnog tržišta obveznica.

^e Uključuje otplatu glavnice po dugoročnom dugu, bez otplate glavnice s osnove trgovinskih kredita i izravnih ulaganja, i ukupnu otplatu kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^f Na gotovinskom načelu

^g Stope zaposlenosti i nezaposlenosti za 1996. godinu odnose se na studeni, a za 1997. godinu na lipanj.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Uvod / 3

Potražnja / 5

- Inozemna potražnja / 6
- Domaća potražnja / 6
 - Osobna potrošnja / 7
 - Investicijska potrošnja / 8
 - Državna potrošnja / 9

Proizvodnja / 9

- Industrija / 10
- Trgovina / 11
- Građevinarstvo / 12
- Turizam / 12
- Prijevoz i veze / 13

Tržište rada / 13

- Nezaposlenost i zapošljavanje / 14
- Plaće i troškovi rada / 16
- Okvir 1. Porezna reforma / 17

Cijene / 19

Tečaj / 22

Monetarna politika i instrumenti / 24

- Monetarno okružje / 24
- Korištenje instrumenata monetarne politike / 24
- Primarni novac i međunarodne pričuve / 27
- Monetarna kretanja / 28
 - Novčana masa / 28
 - Ukupna likvidna sredstva / 28
 - Plasmani / 29
 - Plasmani središnjoj državi / 30
 - Inozemna aktiva i pasiva / 30
- Okvir 2. Novi provedbeni okvir monetarne politike / 31

Tržište novca / 32

- Kamatne stope na tržištu novca / 33
- Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira / 33
- Kamatne stope poslovnih banaka / 34

Tržište kapitala / 35

- Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 36
- Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 37

Međunarodne transakcije / 39

- Račun tekućih transakcija / 39
- Robna razmjena / 40
- Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 42
- Inozemni dug / 43
- Likvidnost u međunarodnim plaćanjima / 45

Državne financije / 45

- Obilježja proračuna u prvom tromjesečju 2005. / 45

Proračunski prihodi / 46

Proračunski rashodi / 47

Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama / 47

Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom načelu / 48

Državni dug / 49

Unutarnji dug središnje države / 49

Inozemni dug središnje države / 50

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 54

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 55

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 56

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 57

D. Banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka / 58

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka / 59

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države / 61

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora / 61

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 62

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka / 62

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka / 63

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka / 63

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 64

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka / 64

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka / 65

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka / 65

Slika D1: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 66

Slika D2: Distribucija depozita kod banaka po institucionalnim sektorima / 66

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 67

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 68

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 69

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka / 70

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka / 71

G. Financijska tržišta

- Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 72
- Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 73
- Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 74
- Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 75
- Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja / 76

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

- Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 78
- Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge / 79
- Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi / 80
- Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja / 81
- Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja / 82
- Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica / 83
- Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka / 84
- Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 85
- Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 87
- Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 87
- Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 88
- Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima / 89

- Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor / 91
- Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima / 92
- Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 94
- Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 95
- Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 95
- Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 96

I. Državne financije – izabrani podaci

- Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 97
- Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 98
- Tablica I3: Dug središnje države / 99

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

- Tablica J1: Indeksi cijena na malo i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 100
- Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena / 101
- Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 101
- Tablica J4: Indeksi pouzdanja, raspoloženja i očekivanja potrošača / 102

Popis banaka i stambanih štedionica / 103

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 105

Kratice i znakovi / 106

Tromjesečno izvješće

Uvod

Raspoloživi podaci upućuju na usporavanje gospodarskog rasta u prvom tromjesečju 2005., nakon kojega se on u travnju oporavio. Fizički obujam industrijske proizvodnje, prilagođen za sezonske učinke i broj radnih dana, povećao se u prvom tromjesečju, na godišnjoj razini, za samo 2,6%, ali je u travnju porastao za oko 5,9%. Prema desezoniranim podacima i promet u trgovini na malo bio je u prvom tromjesečju ove godine nešto manji nego u istom razdoblju prošle godine, a i građevinska je aktivnost smanjena ili je stagnirala, djelomice zbog izuzetno hladnog vremena u veljači.

Što se tiče potražnje, glavni generatori usporavanja njezina rasta bili su smanjenje investicijske potražnje i sporiji rast potražnje za izvozom. Rast investicijske potražnje usporava se još od sredine 2003. kako je izgradnja glavnih autocesta postupno dovršavana. Prema podacima za prvo tromjesečje ove godine smanjen je uvoz intermedijarnih i kapitalnih proizvoda te proizvodnja domaćih kapitalnih proizvoda. Međutim, podaci za travanj pokazuju promjenu smjera i na tom području: domaća proizvodnja kapitalnih proizvoda snažna je porasla kao i njihov uvoz na godišnjoj razini, na što upućuju nominalni podaci DZS-a.

Usporavanje rasta potražnje za našim izvoznim proizvodima uglavnom je rezultat sporijega gospodarskog rasta u zapadnim zemljama, glavnim vanjskotrgovinskim partnerima Hrvatske. Rast hrvatskoga robnog izvoza, koji je tijekom 2004. bio snažan, usporen je u prvom tromjesečju 2005. Istodobno je povećana vrijednost uvoza, uglavnom zbog rasta cijena nafte. Travanjska ostvarenja u međunarodnoj razmjerni upućuju na povoljnija kretanja. Visoke godišnje stope rasta robnog izvoza i uvoza upućuju na jačanje domaće i inozemne potražnje na početku drugog tromjesečja.

Kretanje potrošačke potražnje bit će jedna od ključnih odrednica rasta u idućem razdoblju. Prema podacima o trgovini na malo, potrošačka je potražnja u prvom tromjesečju nastavila postupno padati. Međutim, ankete pouzdanja potrošača, koje provodi Hrvatska narodna banka, upućuju na rast indeksa pouzdanja potrošača u travnju. Stope rasta potrošačkih kredita također su porasle u travnju, što nagovještava mogućnost veće osobne potrošnje u drugom tromjesečju.

Kretanja na tržištu rada pridonijela su sporom rastu potrošnje u prvom tromjesečju. Prateći kretanja u proizvodnji, zapošljavanje iz evidencije HZZ-a ostalo je tijekom prva tri mjeseca ove godine na niskoj razini, a u travnju je znatno poraslo. Registrirana nezaposlenost povećavala se tijekom prvog tromjesečja i dosegla je na kraju travnja 18,7%. Međutim, broj osoba izbrisanih iz evidencije HZZ-a nastavio se smanjivati, što pokazuje da reforme iz 2002. kojima su postroženi kriteriji za prijavljivanje u evidenciju nezaposlenih postižu svoje učinke. Unatoč tome što različiti dostupni izvori podataka nisu međusobno potpuno usklađeni, čini se da je rast zapošljavanja u prva tri mjeseca ove godine usporen (čak zaustavljen početkom godine), a da je u travnju došlo do njegovog ubrzanja. U drugom tromjesečju očekuje se rast sezonskog zapošljavanja, ali nije sigurno hoće li povećanje zapošljavanja biti trajnije.

Rast realnih plaća također se smanjio tijekom prvog tromjesečja, s obzirom na to da su realne bruto plaće u prvom tromjesečju bile samo 1,4% više nego u istom razdoblju prošle godine. Realni rast neto plaća bio je nešto veći (2,0%) zbog promjena u oporezivanju dohotka (povećanja osnovnog odbitka i odbitaka za uzdržavane članove obitelji). Usporavanje rasta realnih plaća dijelom je posljedica porasta inflacije, ali i umjerenog porasta nominalnih plaća – za 4,6%, u usporedbi sa 6,1% u posljednjem tromjesečju 2004. godine.

S obzirom na blage troškovne pritiske s tržišta rada i aprecijacijske tendencije nominalnog tečaja, čini se da vjerojatnost budućeg rasta inflacije nije velika, premda je stopa inflacije porasla sa 2,7% zabilježenih u prosincu na 3,9% u ožujku 2005. Naime, glavni su uzroci rasta te stope bili na strani potražnje i trebali bi biti prolazni – povećane cijene mesa i povrća te povećane cijene sirove nafte. Čini se da je rast cijena mesa zakašnjela posljedica suše iz 2003., koja je dovela do poskupljenja stočne hrane i time do smanjenog uzgoja stoke. Cijene povrća porasle su zbog izuzetno hladnog vremena u veljači i ožujku, a cijene sirove nafte djelomično su porasle zbog povećanja cijena na svjetskom tržištu i jačanja tečaja američkog dolara prema euru i kuni.

Budući da je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva uvelo nove mjere za stabiliziranje tržišta stoke i mesa te da su cijene sirove nafte, po svemu sudeći, počele padati, barem u drugom tromjesečju, svi bi se ti pritisci trebali ublažiti. Godišnja stopa inflacije u travnju spustila se na 3,5% jer su se cijene tijekom tog mjeseca snizile za 0,4 postotna boda. Međutim, temeljna je inflacija nastavila rasti, dosegnuvši u travnju 3,6%. Cijene mesa imale su presudnu ulogu u povećanju temeljne inflacije jer u tom indeksu sudjeluju s još većim ponderom nego u indeksu potrošačkih cijena. Iz toga možemo zaključiti da povećanje temeljne inflacije ne mora nužno nagovještavati značajnije inflatorne pritiske u bliskoj budućnosti.

Tijekom prvog tromjesečja ove godine nominalni tečaj kune prema euru aprecirao je približno za 3,0%, sa 7,67 HRK/EUR koliko je iznosio 31. prosinca 2004. na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka 2005. Aprecijacija se uglavnom nastavila u travnju i svibnju, a 31. svibnja tečaj je iznosio 7,31 HRK/EUR, ojačavši za 4,7% u odnosu na kraj 2004. Tečaj je počeo aprecirati početkom siječnja i nastavio je jačati unatoč visokoj kunskoj likvidnosti bankovnog sustava. Središnja je banka pokušala ublažiti aprecijacijske pritiske, otkupivši tijekom prvog tromjesečja približno 207 mil. EUR i na taj je način kreirala ukupno 1,6 mlrd. kuna.

Premda američki dolar u mnogo manjem postotku sudjeluje u hrvatskim trgovinskim i financijskim tokovima nego euro, pomaci tečaja dolara prema kuni mnogo su izraženiji nego pomaci tečaja eura prema kuni. Dolar je u prvih pet mjeseci ove godine aprecirao otprilike za 8,0% prema kuni, uz značajne oscilacije. Zbog toga je nominalni efektivni tečaj kune aprecirao u prvih pet mjeseci ove godine samo za 2,5%, što je manje od stope aprecijacije kune prema euru. Zbog vremenskog pomaka u primitku podataka o inflaciji ne možemo još usporediti ovu nominalnu aprecijaciju s realnom aprecijacijom tijekom prvih pet mjeseci. Što se tiče prvog tromjesečja, možemo reći da je realni efektivni tečaj defla-

cioniran potrošačkim cijenama aprecirao 1,9%, a deflacioniran cijenama pri proizvođačima deprecirao 0,4%.

Uz stalno prisutne aprecijacijske pritiske, središnja banka nije intervenirala na deviznom tržištu kako bi uklonila višak kunske likvidnosti, kao što često čini u prvom tromjesečju. Naprotiv, da bi ograničila aprecijacijske pritiske, središnja je banka kreirala likvidnost i dopustila da sustav zadrži visoku razinu likvidnosti. Međutim, ovakva bi politika mogla dovesti do povećanja kreditnog rasta, što je u prošlosti dovodilo do porasta uvoza i inflatornih pritisaka. U svibnju je središnja banka odlučila poduzeti novi niz mjera za ograničavanje inozemnog zaduživanja banaka uz istodobno smanjenje kunske likvidnosti. Mjere su obuhvaćale povećanje stope granične obvezne pričuve na porast inozemne pasive poslovnih banaka sa 30% na 40% te povećanje obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama sa 42% na 50%. Cilj ovih mjera jest usporiti kapitalne priljeve i smanjiti likvidnost, čime se smanjuju aprecijacijski pritisci i usporava kreditna aktivnost. Ove mjere stupaju na snagu s početkom obračunskog razdoblja u lipnju.

Govoreći o likvidnosti bankovnog sustava, važno je spomenuti da je HNB u travnju uveo nove instrumente za poboljšanje upravljanja likvidnošću. Slijedeći praksu drugih središnjih banaka, uključujući Europsku središnju banku, Hrvatska narodna banka sada bankama nudi da kod nje polože prekoćni depozit te održava tjedne obratne repo aukcije. Banke se već uvelike koriste mogućnošću polaganja depozita kako bi "uskладиštile" višak slobodnih sredstava. S druge strane, repo ugovori se dosad nisu značajnije rabili jer banke nisu trebale dodatnu likvidnost. Međutim, nakon što se u lipnju počne primjenjivati povećana stopa obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama, repo ugovori bi mogli postati važan izvor likvidnosti banaka koje moraju ispuniti svoju obvezu vezanu uz obveznu pričuvu ili inače imaju potrebu za kratkoročnom kunskom likvidnošću.

Govoreći općenito, ova dva instrumenta uvode referentne kamatne stope u hrvatski financijski sustav. Mogućnost polaganja novčanog depozita trebala bi odrediti donju granicu kamatnih stopa, kamatna stopa na lombardni kredit ostala bi svojevrsna gornja granica, a repo stopa bi trebala biti pokazatelj prosječnih tržišnih stopa.

Kretanje monetarnih agregata tijekom prvog tromjesečja 2005. potvrđuje da se ova godina razlikuje od prethodnih. Novčana masa (M1) stagnirala je u prvom tromjesečju 2005., dok se prethodnih godina u tom razdoblju obično bilježilo njezino nominalno smanjenje. To je dovelo do porasta godišnje stope rasta novčane mase sa 2,0% na kraju 2004. na 9,2% u ožujku 2005., a rast novčane mase na godišnjoj razini nastavljen je i u drugome tromjesečju. Ukupna likvidna sredstva (M4) realno su se neznatno smanjila u prvom tromjesečju ove godine, ali je to posljedica smanjenja kunske vrijednosti deviznih depozita, do kojega je došlo zbog aprecijacije tečaja. Ako se isključi utjecaj tečaja, M4 je stagnirao u prvom tromjesečju, a u travnju je blago porastao. Zanimljivo je da su kunski oročeni depoziti, koji su u protekle dvije godine ubrzano rasli, također zapravo stagnirali u prvom tromjesečju. Međutim, ovi su depoziti ponovno započeli ubrzano rasti u travnju.

Ako se isključi utjecaj tečaja, plasmani banaka nebankarskom sektoru porasli su u prvom tromjesečju za 2,7%, te se njihova godišnja stopa rasta nije znatno promijenila, a u ožujku je iznosila 13,0%. Početkom drugog tromjesečja zabilježeno je ubrzanje rasta plasmana banaka pa je tako godišnja stopa rasta plasmana na kraju travnja iznosila 14,3%. Stopa rasta kredita stanovništvu znatno je premašila stopu rasta kredita poduzećima. Obje vrste kredita zabilježile su porast u travnju, pa je u tom mjesecu godišnja stopa rasta kredita stanovništvu iznosila 17,9%, dok je godišnja stopa rasta kredita poduzećima iznosila 7,0%. Međutim, valja zamijetiti da se poduzeća više izravno zadužuju kod inozemnih banaka i da se, u usporedbi sa stanovništvom, češće koriste lizingom. Zbog toga je stopa rasta ukupnog zaduživanja poduzeća vjerojatno viša od stope rasta njihova zaduživanja kod domaćih banaka.

Tijekom prvog tromjesečja 2005. banke su također značajno povećale svoje plasmane državi, a to je rezultat sindiciranoga kredita odobrenog državi u ožujku (500 mil. EUR) i pojačane kupnje trezorskih zapisa Ministarstva financija. Neto plasmani banaka državi porasli su u ožujku oko 42,0% na godišnjoj razini, a u travnju su se neznatno smanjili.

Neto inozemna aktiva banaka smanjila se tijekom prvog tromjesečja 2005. Svoju inozemnu aktivnu banke su smanjile zbog snižavanja stope minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32%, počevši od veljače 2005. Također su u ožujku povećale svoju inozemnu pasivu za oko 5,5 mlrd. kuna, pa je njihova neto inozemna aktiva smanjena sa -17,6 mlrd. kuna na kraju 2004. godine na -27,7 mlrd. kuna na kraju ožujka 2005. U travnju je zabilježen daljnji pad inozemne aktive banaka, pa je njihova neto inozemna aktiva smanjena još za 4,8%.

U prvom tromjesečju 2005. deficit na tekućem računu platne bilance iznosio je, prema preliminarnim podacima, 1,3 mlrd. EUR i porastao je za 10% u odnosu na isto tromjesečje prošle godine. Kretanja na računu tekućih transakcija u prva tri mjeseca obilježilo je jačanje neravnoteže u robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom i stagnacija prihoda od pruženih usluga u turizmu.

Detaljnija analiza robne razmjene upućuje nas na ključak da je usporavanju izvoza zabilježenom u prvom tromjesečju ove godine u znatnoj mjeri pridonio manji izvoz brodova. Kada isključimo izvoz brodova, koji znatno varira iz mjeseca u mjesec, godišnja stopa rasta izvoza, izražena prema stalnom tečaju, iznosi 15,2% u prvom tromjesečju 2005. Ovakvo visoka godišnja stopa rasta izvoza ipak je bila sporija u prvom tromjesečju nego u posljednja tri tromjesečja 2004. godine: trendna stopa rasta ove serije u biti je stagnirala u prvom tromjesečju. Međutim, ohrabruju podaci za prva četiri mjeseca 2005. koji govore o izraženijem godišnjem rastu robnoga izvoza iz kojeg je isključen izvoz brodova, a koji je narastao na 18,8%.

Nadalje, u prva četiri mjeseca 2005. uvoz je rastao brže od izvoza, što se dijelom može pripisati porastu cijene sirove nafte, koja je povećala vrijednost uvezene nafte. Porast cijena željeza i čelika, djelomično zbog brzoga gospodarskog rasta u Kini, također je utjecao na uvozna ostvarenja. Iako je uvoz automobila i kapitalnih dobara posljednjih godina znatno pridonosio uvoznom bum, u prva četiri mjeseca 2005.

godine kod uvoza automobila zabilježena je negativna godišnja stopa rasta, dok je uvoz kapitalnih dobara usporen.

Čimbenik slabijeg ostvarenja na tekućem računu platne bilance bio je i turizam. U prvom tromjesečju neto prihodi od turizma na godišnjoj su razini ostvarili neznatan rast (0,8%), dijelom zbog nepovoljnijih vremenskih uvjeta i dijelom zbog porasta broja turista koji su boravili u neplaćenom smještaju. Budući da prvo tromjesečje ima relativno mali udio u ukupnom godišnjem prihodu od turizma, stagnacija prihoda ne bi trebala znatnije utjecati na ostvarenje za cijelu 2005. godinu.

Tijekom prvog tromjesečja tokovi izravnih inozemnih ulaganja znatno su smanjeni u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Neto portfeljna ulaganja bilježe odljev od 0,4 mlrd. EUR, uglavnom zbog toga što je država otplatila dospjele euroobveznice izdane u 2000. godini. Neto ostala ulaganja iznosila su 1,7 mlrd. EUR. Međunarodne pričuve, koje u platnoj bilanci ne uključuju učinke međuvalutnih promjena, porasle su za 189 mil. EUR.

Inozemni dug Republike Hrvatske u prva tri mjeseca 2005. povećan je za 367 mil. EUR ili za 1,6% u odnosu na kraj 2004. U travnju je na mjesečnoj razini zabilježen porast za još 211 mil. EUR te je tako na kraju travnja bruto inozemni dug dosegao 23,3 mlrd. EUR, odnosno 78,2% BDP-a planiranog za 2005. Banke su svoj dug u prva četiri mjeseca 2005. povećale za oko 513 mil. EUR, ostali domaći sektori za 369 mil. EUR, dok je dug države smanjen za 440 mil. EUR. Ova su kretanja rezultirala smanjenjem udjela inozemnog duga države sa 31,9% na kraju 2004. na 29,2% na kraju travnja 2005. godine.

Tijekom prvog tromjesečja manjak konsolidirane opće države iznosio je 6,2 mlrd. kuna ili 2,8% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2005. godinu. Taj je manjak u cijelosti financiran na domaćem tržištu. Istodobno, kretanje tečaja i otplate dospjelih obveza rezultirali su smanjenjem inozemnog duga konsolidirane opće države za 5,5 mlrd. kuna.

Nadalje, Vlada je početkom godine provela značajne porezne reforme. Novim zakonom o porezu na dobit ukinut je porez na dividende i eliminirana je mogućnost jednokratnog otpisa imovine. Novim zakonom o porezu na dohodak povećani su osnovni osobni odbitak i osobni odbici za uzdržavane članove obitelji, a smanjen je kumulativni iznos poreznih olakšica. Učinci novih zakona bit će potpuno vidljivi tek tijekom 2006. godine, odnosno nakon obrade poreznih prijava za 2005. godinu.

Porezni prihodi u prvom tromjesečju 2005. porasli su za samo 1,7% u odnosu na isto razdoblje lani. Glavni uzrok bio je porez na dodanu vrijednost, koji je prvi put od 1999. zabilježio nominalno smanjenje. Prihodi od trošarina na naftne derivate također su smanjeni (2,3% na godišnjoj razini), djelomice zbog slabljenja potrošnje prouzročene porastom cijena. Doprinosi za socijalno osiguranje su međutim povećani za oko 7,1% na godišnjoj razini, a odražavaju porast prosječne mjesečne bruto plaće.

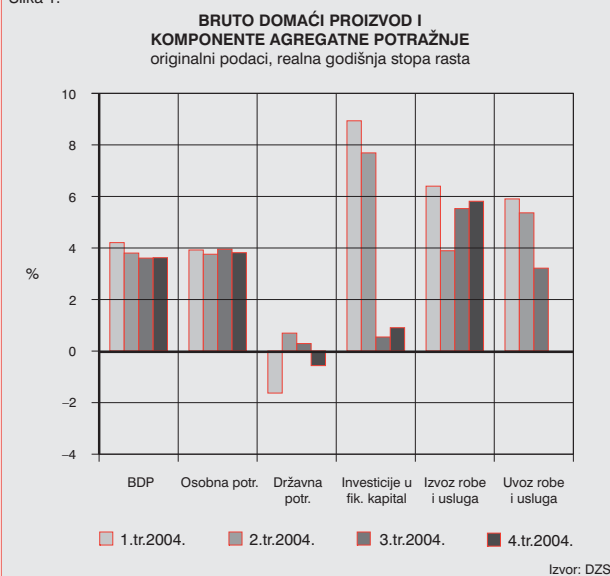
Potražnja

Prema procjeni tromjesečnog obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP) realni se gospodarski rast usporio sa 4,3% u 2003. na 3,8% u 2004. godini¹. Realni rast BDP-a tako se nakon godišnjeg rasta od 4,2% u prvom tromjesečju 2004. usporio na 3,8% u drugom te na 3,6% u trećem i četvrtom tromjesečju te godine. Na ta je kretanja ponajviše utjecao značajni pad investicija u fiksni kapital u drugom polugodištu prošle godine zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji. Rast osobne potrošnje u 2004. blago se usporio u odnosu prema 2003. godini, ali su godišnje stope njezina rasta promatrane po tromjesečjima bile relativno stabilne, pa ni njezin doprinos ukupnome gospodarskom rastu u prošloj godini nije bitno smanjen. Slabljenje domaće potražnje u drugoj polovici 2004. godine djelomice je bilo nadomješteno jačanjem neto inozemne potražnje, čime je znatno izmijenjena struktura izvora gospodarskog rasta u odnosu na prethodno razdoblje.

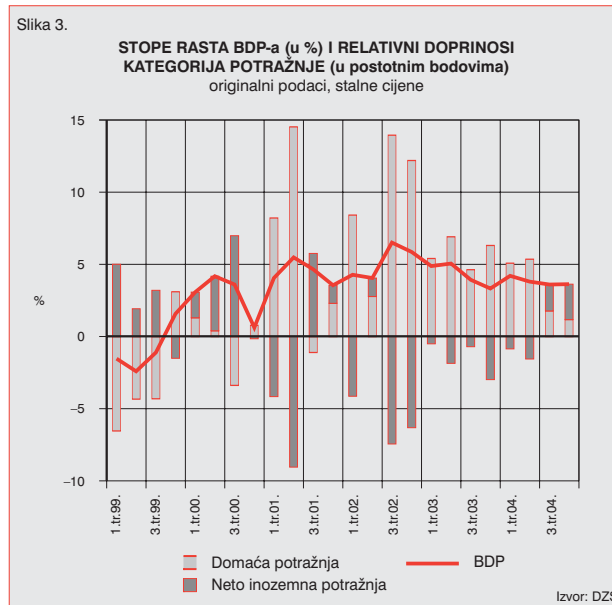
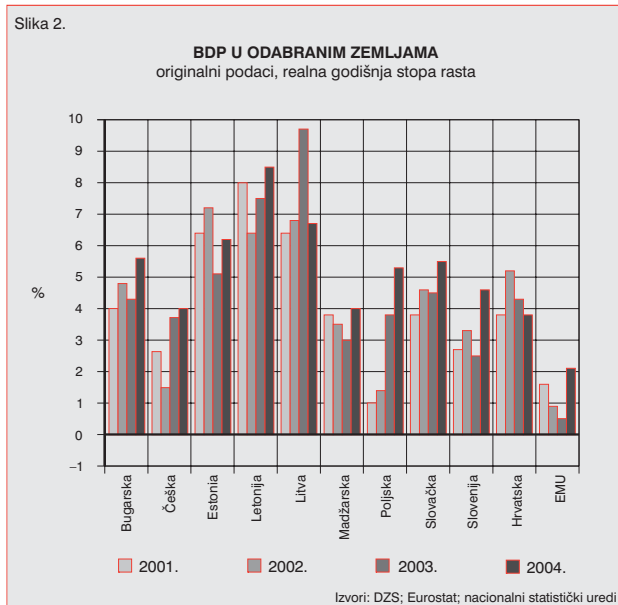
Ekonomski pokazatelji dostupni na mjesečnoj razini upućuju na nastavak usporavanja rasta BDP-a i na početku ove godine. Međutim, dok je u protekloj godini slabljenje investicija bilo glavni uzrok usporavanja ekonomske aktivnosti, prema navedenim se pokazateljima može procijeniti kako je početkom ove godine na nju utjecalo i slabljenje osobne potrošnje, kao i istodobno slabljenje neto inozemne potražnje. Takva dinamika pojedinih komponenata BDP-a u prvom će se tromjesečju odraziti na daljnje usporavanje njegovog rasta.

U zemljama u okružju (Slika 2.), koje su najznačajniji hrvatski vanjskotrgovinski partneri, tijekom 2004. godine zabilježeno je ubrzavanje gospodarskog rasta, koje je pogodilo rastu domaćeg izvoza u toj godini. Iako smanjen, realni rast BDP-a u Hrvatskoj u promatranom je razdoblju bio viši nego u državama članicama Ekonomske i monetarne unije

Slika 1.

¹ Podaci DZS-a o BDP-u za 2002., 2003. i 2004. godinu su privremeni i temelje se na procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a (koji nije usklađen s godišnjim obračunom BDP-a).

(2,1%)², ali je zaostajao za rastom novih članica Europske unije.

Prema Eurostatovim tzv. brzim procjenama tromjesečnog obračuna BDP-a, poslije usporevanja gospodarskog rasta u EMU, koji se mogao primijetiti sredinom 2004. godine, i stabiliziranja godišnje stope rasta na razini od 1,8% u drugoj polovici te godine, u prvom se tromjesečju ove godine može očekivati nastavak usporevanja agregatne ekonomske aktivnosti u državama članicama EMU za još 0,4 postotna boda (u promatranom razdoblju predviđa se realni godišnji rast od 1,4% u EMU, odnosno od 1,7% u EU). Europska komisija je nakon objave tih rezultata blago korigirala naniže i svoje kratkoročne prognoze gospodarskog rasta, prema kojima se u drugom i trećem tromjesečju ove godine očekuje umjereni rast u državama članicama EMU u intervalu od 0,2% do 0,6% u odnosu na prethodno tromjesečje.

Inozemna potražnja

Prema tromjesečnoj procjeni BDP-a godišnji rast izvoza robe i usluga ubrzao se sa 3,9%, koliko je iznosio u drugom tromjesečju prošle godine, na 5,5% u trećem tromjesečju te na 5,8% u posljednjem tromjesečju. Istodobno se u drugoj polovici 2004. godine rast uvoza robe i usluga nastavio usporavati te je počeo zaostajati za rastom ukupnog izvoza. Takva dinamika razmjene robe i usluga rezultirala je pozitivnim doprinosom neto inozemne potražnje rastu BDP-a na početku druge polovice 2004. (prvi put nakon drugog tromjesečja 2002.), koji je u posljednjem tromjesečju dostignuo razinu od 2,4 postotna boda, izjednačivši se tako sa zajedničkim doprinosom osobne i državne potrošnje u promatranom razdoblju.

Nominalni podaci DZS-a o robnoj razmjeni za prvo tromjesečje ove godine upućuju na usporevanje rasta robnog izvoza, koji je bio za 1,4% veći nego u istom razdoblju prošle

godine, na što je utjecalo usporevanje godišnjeg rasta izvoza proizvoda svih glavnih industrijskih grupacija. Ta su kretanja bila praćena ubrzanjem rasta robnog uvoza (godišnja stopa od 4,0%), ponajprije zbog snažnijeg rasta nominalne vrijednosti uvezene energije prouzročenog porastom cijena nafte. Najnoviji podaci DZS-a o robnoj razmjeni za travanj upućuju na nastavak takvih tendencija, ali uz značajan porast obujma vanjskotrgovinske razmjene, generiran visokim godišnjim stopama rasta izvoza (14,4%) i uvoza (16,3%).

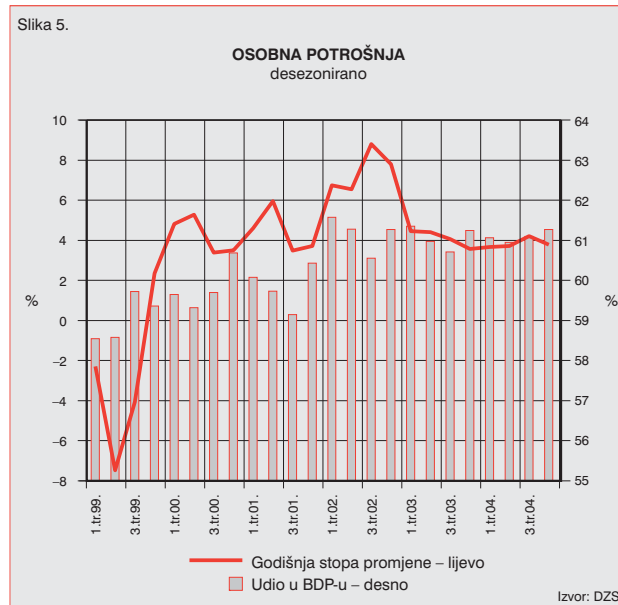
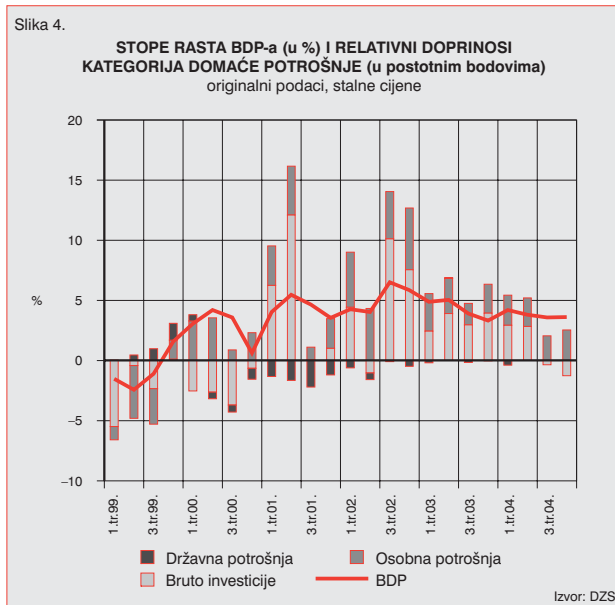
Nakon posljednje redovite revizije podataka u platnoj bilanci³ kretanje razmjene robe i usluga (originalni podaci) praćeno prema obračunu BDP-a u nacionalnim računima te prema platnoj bilanci bilo je tijekom 2004. godine bolje međusobno usklađeno nego ranije. Rast uvoza robe i usluga prema obračunu BDP-a u prvoj je polovici 2004. godine nešto zaostajao za rastom uvoza robe i usluga prema platnoj bilanci, a u trećem i četvrtom tromjesečju stope njihova rasta su konvergirale, uz tek manje preostale razlike, slične onima koje su se pojavile u 2003. Što se tiče izvoza robe i usluga, značajnije odstupanje u godišnjim stopama rasta bilo je primjetno samo u trećem tromjesečju, što je povezano s razlikama u mjerenju turističke potrošnje prema ta dva izvora.

Domaća potražnja

Opadanje doprinosa domaće potražnje rastu BDP-a sa 5,3 postotna boda u drugom tromjesečju 2004. godine na 1,8 postotnih bodova u trećem tromjesečju, pod utjecajem smanjivanja doprinosa investicijske i osobne potrošnje, nastavilo se i u posljednjem tromjesečju prošle godine, kad je njezin doprinos rastu iznosio samo 1,2 postotna boda. Međutim, uzrok navedenome dodatnom usporevanju doprinosa domaće potražnje rastu BDP-a krajem 2004. godine bio je prije svega snažan negativni doprinos promjene zaliha. Kako zalihe uključuju i statističku diskrepanciju, koja proizlazi iz razlika u obračunu BDP-a prema proizvodnoj i rashodnoj metodi, nije moguće utvrditi je li u posljednjem trom-

2 Podaci o gospodarskim kretanjima u inozemstvu podložni su revizijama, pa se realne promjene prikazane u tromjesečnim Biltenima HNB-a ne moraju uvijek poklapati.

3 Revizije podataka u platnoj bilanci su češće od revizija obračuna BDP-a.

jeseću 2004. godine zaista došlo do tako snažnog pada investicija u zalihe koji bilježe nacionalni računi (-18,0%), odnosno koliki je u tome bio doprinos statističke diskrepancije.

Dostupni fizički pokazatelji ekonomske aktivnosti u prvom tromjesečju ove godine upućuju na nastavak usporavanja gospodarskog rasta. No rezultati anketnih istraživanja pouzdanja poduzeća i potrošača u Hrvatskoj nagovješćuju da bi to usporavanje ipak moglo biti privremene naravi. Prema navedenim je anketama pouzdanje potrošača u prvom tromjesečju ove godine nešto ojačalo, dok je optimizam u industriji nastavio rasti, praćen blagim oporavkom optimizma u građevinarstvu te snažnijim oporavkom optimizma u trgovini. Navedena očekivanja dobila su svoju potvrdu već u travnju ove godine kad je industrijska proizvodnja značajno ubrzala svoj godišnji rast, a zabilježena su i povoljnija kretanja na tržištu rada.

Osobna potrošnja

Osobna potrošnja, koja čini gotovo 3/5 agregatne potražnje, tijekom cijele 2004. zadržala je dinamiku stabilna rasta. Njezin se godišnji rast po tromjesečjima 2004. godine tako zadržao na umjereno visokoj stopi od 3,8% do 3,9%. Blago usporavanje godišnjeg rasta osobne potrošnje u 2004. za 0,2 postotna boda posljedica je baznog učinka njezina snažnijeg rasta u prvoj polovici 2003., kad je osobna potrošnja bila za 4,8% veća nego u istom razdoblju prethodne godine. Prema originalnim podacima, njezin doprinos realnom rastu BDP-a u 2004. godini tako je ostao gotovo neizmijenjen: u toj godini on je iznosio 2,4 postotna boda, a godinu ranije 2,5 postotnih bodova.

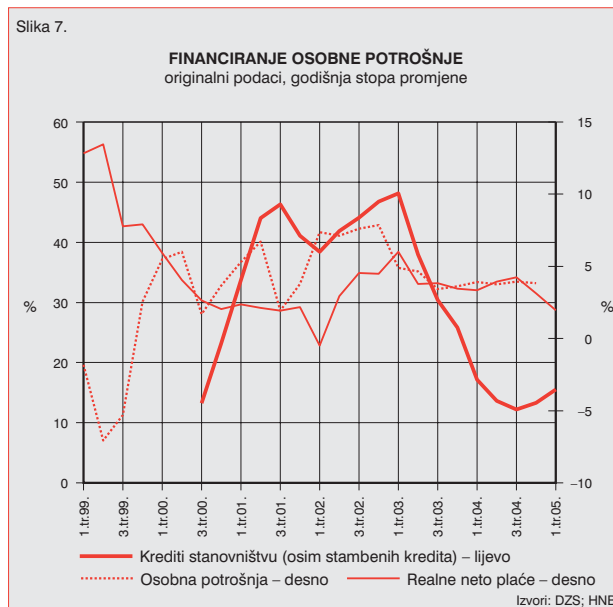
Raspoloživi mjesečni pokazatelji koji mogu naznačiti kretanje osobne potrošnje upućuju na njezino usporavanje početkom ove godine, koje bi ipak moglo biti kratkotrajne naravi i ne bi se trebalo odraziti na značajnije opadanje doprinosa osobne potrošnje rasti BDP-a u ovoj godini. Nakon izrazitog skoka maloprodaje u srpnju 2004., pod utjecajem snažnog porasta uvoza i prodaje osobnih automobila zbog najave uvođenja trošarina na njihovu prodaju, u razdoblju od studenog 2004. do ožujka 2005. primjetna je tendencija

smanjenja razine realnog prometa u trgovini na malo. Ta su kretanja djelomice posljedica snažnije izražene slučajne komponente u seriji maloprodaje u veljači 2005., kad je zabilježen snažan mjesečni pad, nakon kojega je u ožujku razina prometa u maloprodaji porasla. Kako taj oporavak nije potpuno kompenzirao negativni učinak pada prometa u veljači, kontrakcija prometa u veljači negativno je utjecala na kumulativne podatke o realnom prometu u trgovini na malo za prvo tromjesečje (za 0,5% manji nego u istom razdoblju lani). Međutim, isključujući se trgovina motornim vozilima i motociklima iz serije prometa u trgovini na malo, njegov oporavak u ožujku nešto je snažniji, a usporavanje njegova godišnjeg rasta u posljednjem tromjesečju prošle i prvom tromjesečju ove godine nešto blaže nego što pokazuje ukupni promet ostvaren u maloprodaji.

Na slabljenje osobne potrošnje u prvom tromjesečju ove godine upućuje i nešto sporiji rast proizvodnje dobara namijenjenih širokoj potrošnji, koji je pratilo usporavanje rasta uvoza tih proizvoda. Navedena su kretanja u promatranom razdoblju bila izraženija kod proizvodnje trajnih proizvoda za široku potrošnju, što je povezano i s nastavkom tendencije pada prodaje osobnih automobila potkraj 2004. i početkom ove godine, na godišnjoj razini. Slabljenje potražnje za automobilima odrazilo se negativno i na dinamiku uvoza cestovnih vozila u promatranom razdoblju. No dinamika osobne potrošnje tijekom proteklih godina nije bila podložna velikim oscilacijama, unatoč kolebanjima prometa u trgovini na malo, pa stoga ni početkom 2005. ne treba očekivati značajnu kontrakciju osobne potrošnje.

Rezultati posljednjega (travnjskoga) anketnoga HNB-ova istraživanja pouzdanja potrošača⁴ upućuju na blagi oporavak optimizma u potrošača, koji se ponajprije zasniva na porastu optimizma potrošača glede financijske situacije u vlastitu kućanstvu u sljedećih 12 mjeseci te na blagom

4 Hrvatska narodna banka je u razdoblju od 2.tr.1999. do 2.tr.2005. provodila anketno istraživanje pouzdanja potrošača na tromjesečnoj frekvenciji, a od svibnja ove godine anketa pouzdanja potrošača se provodi mjesečno. Mjesečno anketno istraživanje HNB će provoditi u suradnji s Europskom komisijom, uz njenu tehničku i financijsku pomoć.

porastu optimizma zbog očekivanog povećanja svoje uštedvine u istom razdoblju. Međutim, još je primjetna tendencija pada optimizma u potrošača povezana s razinom nezaposlenosti u Hrvatskoj te općom ekonomskom situacijom u zemlji u idućih godinu dana. Kao rezultat navedenih promjena očekivanja, agregatni pokazatelji odgovora na pojedinačna pitanja: indeks pouzdanja potrošača (IPP) i indeks očekivanja potrošača (IOP) blago su porasli u drugom tromjesečju ove godine, pa je tako tendencija njihova smanjivanja, prisutna krajem 2004. i početkom 2005. godine, zaustavljena. Potrošači trenutačnu ekonomsku situaciju u Hrvatskoj ocjenjuju nešto boljom u odnosu na stanje od prije godinu dana te je ujedno smatraju povoljnijom za kupovinu trajnih dobara za kućanstvo nego u istom razdoblju prije godinu dana, što je utjecalo na nešto snažniji oporavak indeksa raspoložena potrošača (IRP) u drugom tromjesečju ove godine. Na osnovi takvih očekivanja potrošača glede tekućih i budućih gospodarskih kretanja može se očekivati stagnacija ili umjereni porast osobne potrošnje sredinom 2005. godine.

Izvori financiranja osobne potrošnje početkom ove godine daju različite signale o njezinoj kratkoročnoj dinamici. Nominalni bankovni plasmani stanovništvu, iz kojih su isključeni stambeni krediti⁵, u prvom su tromjesečju ove godine ubrzano rasli po stopi od 15,5%, nakon što su u posljednjem tromjesečju prošle godine porasli za 13,3% na godišnjoj razini. Takav je porast bankovnih plasmana stanovništvu najsnažniji od drugog tromjesečja 2004., čime je zaustavljena tendencija usporavanja njihova rasta započeta sredinom 2003. S druge strane, kretanja na tržištu rada potkraj prošle i početkom ove godine te dinamika državnih transfera upućuju na nešto sporiji rast dohodaka stanovništva u tome razdoblju. Tako je godišnja stopa rasta prosječnih isplaćenih realnih neto plaća sa 4,3%, koliko je iznosila u trećem tromjesečju 2004., smanjena na 3,1% u posljednjem tromjesečju te godine te na 2,0% u prvom tromjesečju

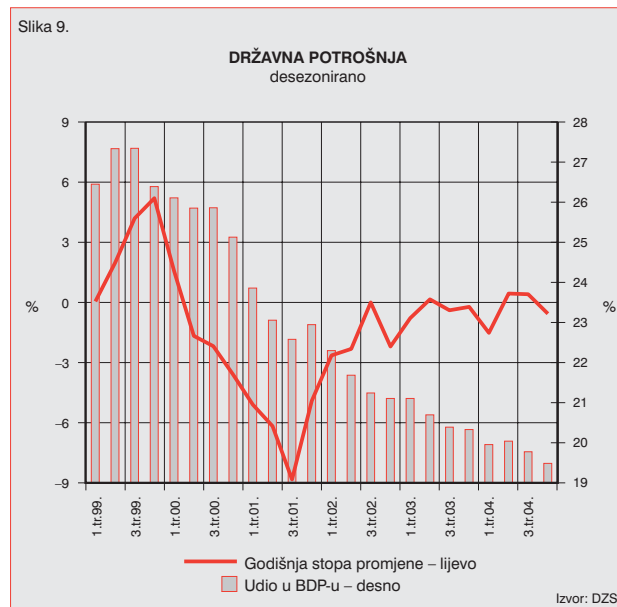
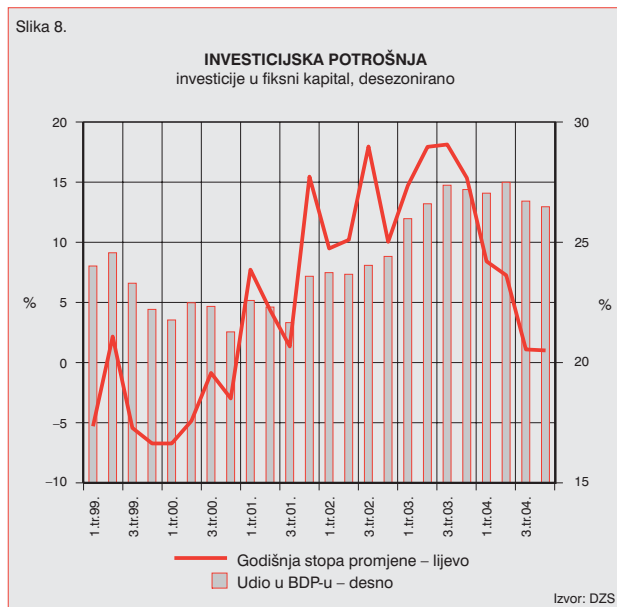
2005. Privremeni podaci DZS-a o broju ukupno zaposlenih, kao i podaci HZMO-a o broju osiguranika, koji su nešto pouzdaniji kratkoročni pokazatelji kretanja zaposlenosti, upućuju na blago usporavanje rasta zaposlenosti u prvom tromjesečju ove godine. No, podaci o zaposlenosti tijekom travnja nagovješćuju pozitivna kretanja na tržištu rada na početku drugog tromjesečja, što bi moglo donekle ublažiti navedene negativne tendencije koje su imale nepovoljne učinke na masu plaća u prvom tromjesečju 2004. Nakon usklađivanja rasta mirovina u ožujku ove godine s rastom nominalnih bruto plaća u drugom polugodištu 2004., mirovine su, u prosjeku, za 2,3% veće nego prije usklađivanja, što je, zbog spomenutog usporavanja rasta plaća, za oko 1,7 postotnih bodova manje od porasta mirovina pri prethodnom usklađivanju realiziranom u rujnu prošle godine. Na osnovi kretanja na tržištu rada početkom ove godine može se pretpostaviti da ni iduće usklađivanje mirovina vjerojatno neće biti mnogo veće od ovoga.

Investicijska potrošnja

Rast ukupnih bruto investicija se poslije porasta od 13,7% u drugoj polovici 2003. kontinuirano usporavao, pa je u prvom polugodištu 2004. iznosio 9,0%, a u drugoj polovici te godine zabilježena je negativna stopa promjene od 2,8%. Investicijska dinamika u promatranom razdoblju proizšla je uglavnom iz kretanja investicija u fiksni kapital (promjena zaliha obuhvaća otprilike 10,0% ukupnih investicija), čiji se rast na godišnjoj razini od sredine 2003. do sredine 2004. kontinuirano usporavao. Pritom se njihov rast značajnije usporio u trećem i četvrtom tromjesečju prethodne godine, pod utjecajem smanjenja kapitalnih rashoda države zbog dovršetka investicija u cestogradnju, što se u promatranom razdoblju negativno odrazilo i na dodanu vrijednost građevinarstva. Navedena kretanja dovela su do smanjenja doprinosa investicija u fiksni kapital gospodarskom rastu sa 4,0 postotna boda, koliko je on iznosio u 2003., na 1,2 postotna boda u 2004., što je najmanji doprinos te kategorije agregatne potražnje rastu BDP-a još od 2000. godine.

Kapitalni rashodi konsolidirane središnje države (pro-

⁵ Stambeni krediti su namijenjeni kupovini ili adaptaciji stana ili kuće, a u okviru nacionalnih računa (SNA-ESA koncepti) taj se oblik potrošnje tretira kao investicijska potrošnja, a ne kao osobna potrošnja.

širene za HAC, HC, DAB i HFP)⁶ u posljednjem su tromjesečju 2004. godine bili na značajno nižoj razini nego u istom razdoblju 2003. godine (za -11,3%), a u prvom tromjesečju ove godine rasli su po godišnjoj stopi od 20,6%. Realizirani kapitalni rashodi na ovoj razini državne vlasti čine manje od 1/4 ukupnih kapitalnih rashoda države predviđenih planom za 2005., pa se može očekivati nastavak njihova rasta u ovoj godini. No, prosječne stope njihova godišnjeg rasta trebale bi biti nešto niže jer planirani kapitalni rashodi konsolidirane opće države (GFS 2001) za 2005., koji daju naznaku kretanja državnih investicija u prometnu infrastrukturu u ovoj godini, za nešto više od 10,0% premašuju razinu kapitalnih rashoda države ostvarenu u 2004. godini.

Godišnji nominalni rast bankovnih kredita poduzećima se, poslije kontinuiranog ubrzanja tijekom 2004., u prvom tromjesečju ove godine nešto usporio (na 7,5%). Takva kretanja potvrđuje i dinamika efektivnih plasmana poduzećima tijekom promatranog razdoblja, iako valja imati na umu da su poduzećima dostupni i drugi, inozemni i domaći, izvori financiranja. Međutim, slabljenje domaće potražnje za investicijskim dobrima, primjetno iz godišnjeg usporavanja rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda u veljači i još snažnijega njezina usporavanja u ožujku ove godine, ipak upućuje na to da je početak ove godine bio obilježen slabljenjem investicijske aktivnosti. Pad domaće potražnje za investicijskim dobrima tijekom prvog tromjesečja 2005. godine ogleda se i u nominalnim podacima DZS-a o robnoj razmjeni, prema kojima se godišnji rast uvoza intermedijarnih proizvoda usporio, dok je uvoz kapitalnih proizvoda nastavio tendenciju opadanja započetu još sredinom prošle godine. Ali snažan rast proizvodnje kapitalnih proizvoda u travnju ove godine, koji je ujedno dao najveći doprinos rastu prerađivačke industrije u tom mjesecu kao i njezinu kumulativnom porastu u prva četiri mjeseca, još je jedan od ohrabrujućih pokazatelja iz tog mjeseca, posebno stoga što nav-

ješćuje mogućnost skorog oporavka dinamike ukupnih bruto investicija.

Državna potrošnja

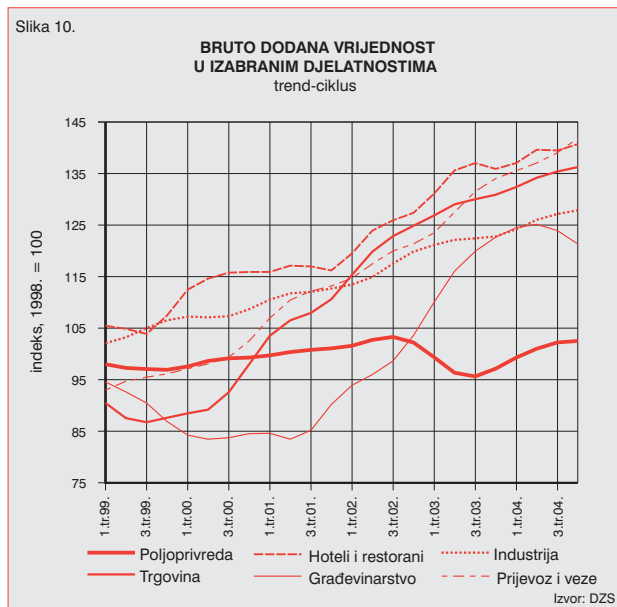
Prema procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a, državna potrošnja je nakon vrlo blagog godišnjeg rasta sredinom 2004. godine, u posljednjem tromjesečju zabilježila pad od 0,6%, čime je njezina promjena na razini cijele godine dosegla stopu od -0,3%. Doprinos državne potrošnje realnom rastu u 2004. bio je tako gotovo neutralan, odnosno iznosio je -0,1 postotni bod, isto kao i u 2003. godini. Navedena kretanja pridonijela su nastavku višegodišnjeg smanjivanja udjela državne potrošnje u BDP-u, koji je u 2004. godini pao ispod 20,0%.

Nominalni podaci Ministarstva financija o ostvarenjima prihoda i rashoda konsolidirane središnje države (GFS 2001) u prvom tromjesečju 2004. preliminarne su naravi i odnose se na prvu fazu uvođenja novog formata statistike javnih financija, pa stoga iznimno snažan godišnji rast izdataka za korištenje dobara i usluga u prvom tromjesečju 2005. godine (veći od 40,0%) možda nije sasvim pouzdan pokazatelj dinamike državne potrošnje. Ipak, u promatranom razdoblju može se očekivati određeno ubrzanje nominalnog rasta državne potrošnje. Nasuprot tome, prema originalnim podacima DZS-a o zaposlenosti u cjelokupnoj javnoj upravi istog razdoblja, može se očekivati nastavak smanjenja realne državne potrošnje u najznačajnijem njezinu segmentu.

Proizvodnja

Dostupni mjesečni fizički pokazatelji za prvo tromjesečje ove godine upućuju na nastavak tendencije usporavanja rasta bruto dodane vrijednosti (BDV) prisutne tijekom cijele prošle godine. Međutim, dok je rast BDV-a u drugoj polovici 2004. godine bio usporen gotovo isključivo zbog negativnih tendencija u građevinarstvu, početkom ove godine negativna su kretanja obilježila većinu djelatnosti. Tako je početkom

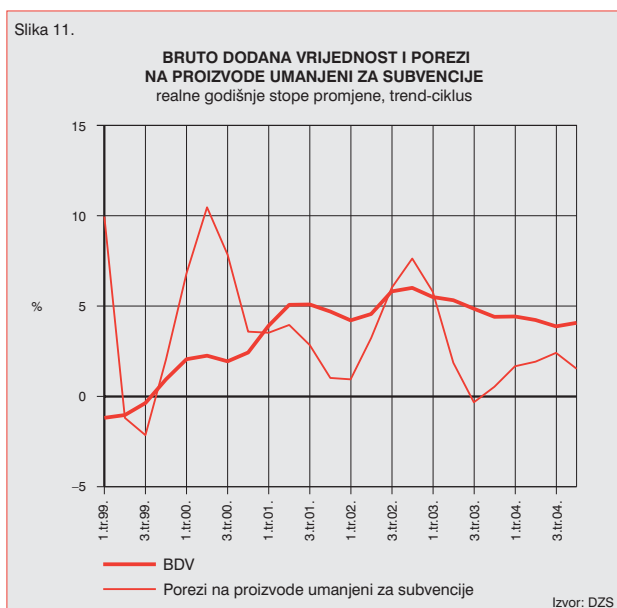
⁶ Ovim se obuhvatom aproksimiraju prihodi i rashodi opće države. Radi usporedivosti s podacima za 2003. godinu, kapitalna ulaganja države se ovdje analiziraju prema staroj metodologiji statističkog praćenja državnih financija GFS 1986.

ove godine značajno usporen rast industrijske proizvodnje i realnog prometa u trgovini na malo, a negativne tendencije uočljive su i kod prijevoza robe, koji je značajan segment djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza. U građevinarstvu su primjetne naznake oporavka početkom ove godine, iako će se u toj djelatnosti, zbog baznog učinka kontrakcije sredinom 2004. godine, vjerojatno zabilježiti negativne godišnje stope promjene i u prvom tromjesečju ove godine.

Očekivano usporevanje godišnjeg rasta BDV-a u prvom tromjesečju 2005. moglo bi se dijelom objasniti razlikom od dva radna dana manje u odnosu na isto razdoblje lani. Dodatni čimbenik koji je utjecao na dinamiku gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju bile su i iznimno nepovoljne klimatske prilike, koje su se osobito odrazilile na dinamiku građevinarstva i industrije tijekom veljače i ožujka.

Prema podacima Ministarstva financija prihodi od poreza na dobra i usluge tijekom prvog su tromjesečja blago nominalno smanjeni na godišnjoj razini, dok su subvencije u istom razdoblju iznimno porasle. Takva dinamika subvencija

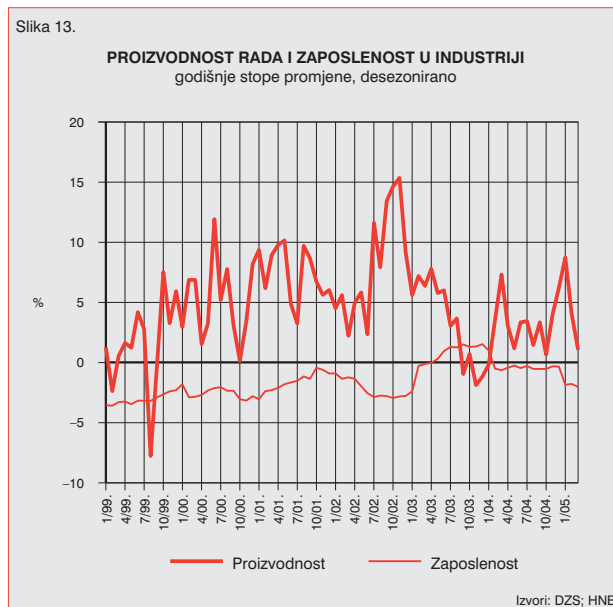
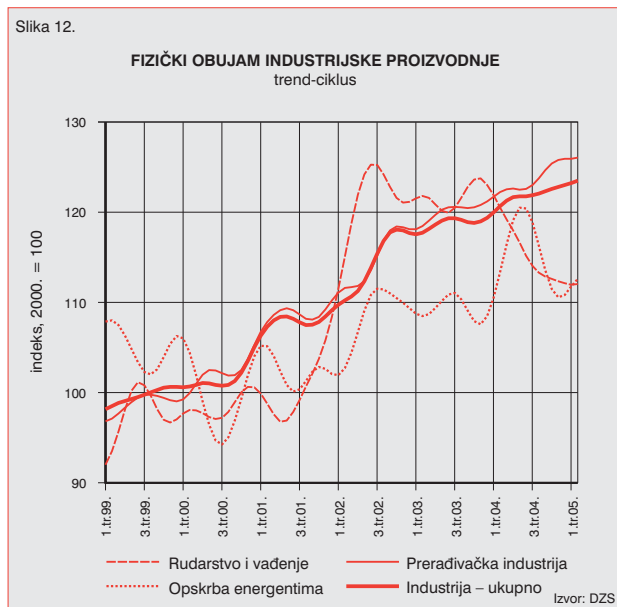

vjerojatno je povezana s privremenim financiranjem koje je bilo na snazi u istom razdoblju prethodne godine, ali može odražavati i probleme s usporedivosti novih podataka o rashodima (kompiliranih prema metodologiji GFS 2001) i podataka za početak prošle godine, kao što je već navedeno. Ipak, na osnovi dinamike indirektnih poreza i subvencija u prvom tromjesečju ove godine može se pretpostaviti da će realni BDP rasti bitno sporije nego BDV.

Industrija

U prošloj je godini industrija bila naj snažniji generator rasta te je njezin doprinos realnom rastu BDV-a iznosio 1,1 postotni bod uz godišnju stopu rasta od 3,9%. Potkraj prethodne godine povećao se doprinos industrije gospodarskom rastu (u posljednjem tromjesečju 2004. taj je doprinos iznosio 1,3 postotna boda), čime je ublaženo usporevanje rasta BDV-a zbog kontrakcije građevinarstva u tom razdoblju. Međutim, prema mjesečnim podacima o fizičkom obujmu industrijske proizvodnje za prva četiri mjeseca ove godine, vidi se da je došlo do stagnacije ukupne industrijske proizvodnje, koja je bila posebno izražena u veljači i ožujku. Prema sezonski i kalendarski prilagođenim podacima (u prvom tromjesečju 2004. bila su dva radna dana manje nego u istom razdoblju 2003.) stopa godišnjeg rasta industrijske proizvodnje u prvom je tromjesečju ove godine iznosila 2,6%, pa je i usporevanje rasta u odnosu na posljednje tromjesečje 2004. godine bilo bitno slabijeg intenziteta (od samo 0,6 postotnih bodova, dok je prema originalnim podacima to usporevanje iznosilo 3,7 postotnih bodova). Najnoviji podaci DZS-a o fizičkom obujmu industrijske proizvodnje u travnju upućuju na značajno ubrzanje njezina rasta u tom mjesecu (6,3% na godišnjoj razini), što je povećalo i kumulativnu godišnju stopu rasta u prva četiri mjeseca ove godine na 1,8% (sa 0,2% u prvom tromjesečju) te je ponovno potaknulo tendenciju rasta industrijske proizvodnje.

Stagnacija ukupne industrijske proizvodnje početkom 2005. godine ponajprije je bila rezultat godišnje kontrakcije opskrbe energentima te rudarstva i vađenja u tom razdoblju, dok je prerađivačka industrija bila nešto manje podložna negativnim tendencijama. Unatoč tome, u veljači i ožujku zabilježene su negativne godišnje stope promjene prerađivačke industrije, dok se godišnja stopa njezina rasta u travnju ponovno vratila do visoke razine zabilježene potkraj prethodne i na samom početku ove godine. Kratkotrajna kontrakcija prerađivačke industrije barem se dijelom može pripisati iznimno niskim temperaturama i porastu potrošnje plina u kućanstvima i u manjih proizvođača, koji imaju prioritet u opskrbi, što je reduciralo isporuke plina proizvođačima koji su veliki potrošači tog energenta. Nakon navedenog oporavka u travnju, kumulativna godišnja stopa rasta prerađivačke industrije je, prema desezoniranim podacima, iznosila 4,8%, što je za 1,8 postotnih bodova više od njezina prosječnog rasta u prošloj godini, tako da je ona i nadalje glavni pokretač rasta ukupne industrije. Glavninu rasta prerađivačke industrije tijekom prva četiri mjeseca ove godine generiralo je samo nekoliko njezinih odjeljaka s relativno malim udjelom u proizvodnji, dok je većina djelatnosti stagnirala ili blago kontrahirala. Svojim se doprinosom posebno ističe proiz-

vodnja električnih strojeva, uređaja i aparata, a snažno su ukupnom rastu pridonijele i proizvodnja strojeva i uređaja, proizvodnja proizvoda od gume i plastike te proizvodnja ostalih prometnih sredstava, iako navedene djelatnosti čine tek nešto više od desetine proizvodnje ukupne industrije.

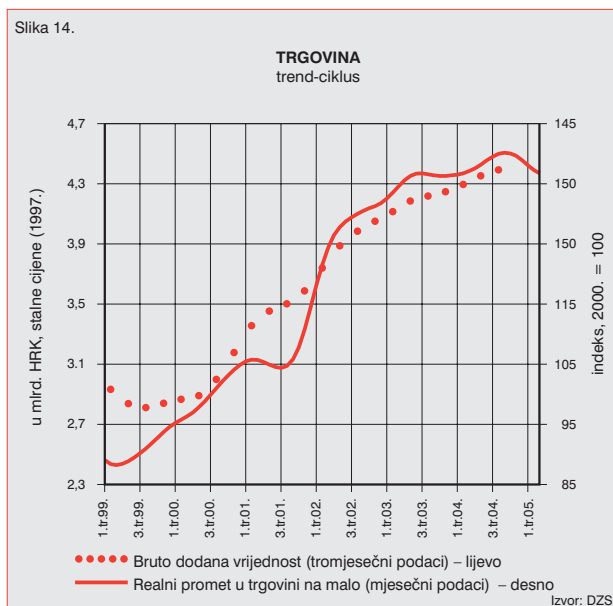
Uz navedenu stagnaciju koja je zabilježena u proizvodnji energije, negativne tendencije bile su zamjetne i u dinamici proizvodnje trajnih proizvoda za široku potrošnju, što se može povezati sa slabljenjem domaće potražnje za proizvodima iz te grupacije, uočljivim i iz kontrakcije prodaje i uvoza automobila. Istodobno, zabilježen je vrlo dinamičan rast proizvodnje investicijskih dobara. U skladu s pokazateljima proizvodnje prema područjima i odjeljcima NKD-a, koji upućuju na snažnu koncentraciju izvora rasta u malom broju odjeljaka, grupacija proizvodnje kapitalnih dobara je, unatoč relativno malom udjelu u ukupnoj industrijskoj proizvodnji (13,1%), generalno gotovo dvije trećine njezina kumulativnoga godišnjeg rasta u travnju, od čega polovicu upravo u tom mjesecu. Dinamičan rast proizvodnje investicijskih dobara u promatranom razdoblju bio je, čini se, snažnije vezan uz jačanje domaće potražnje za tim proizvodima, što bi moglo upućivati na ponovno jačanje domaće investicijske aktivnosti kako se približava sredina godine. Navedena kretanja, uz jačanje inozemne potražnje za investicijskim, ali i potrošnim dobrima u travnju, nedvojbeno će utjecati i na smanjenje zaliha gotovih proizvoda u industriji, poslije njihova intenzivnoga kumuliranja krajem prošle i početkom ove godine, čime se apsorbirao višak industrijske proizvodnje prozročeno slabljenjem domaće i inozemne potražnje.

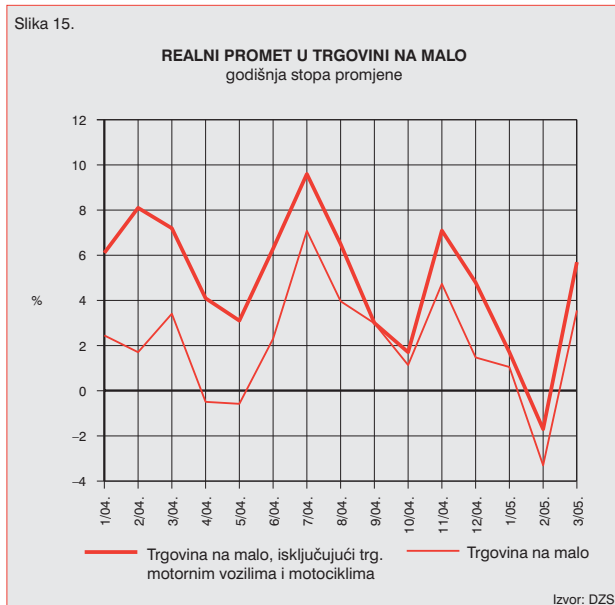
Nakon što je tijekom 2004. godine ostvaren prosječan rast proizvodnosti rada od 3,1%, na koji je osobito utjecalo oživljavanje industrijske proizvodnje potkraj prošle godine, rast proizvodnosti rada se tijekom prvog tromjesečja ove godine, prema desezoniranim podacima, ubrzao na 4,6%. Ubrzanje rasta proizvodnosti rada uglavnom je proizišlo iz naravi preliminarnih DZS-ovih podataka o zaposlenosti za ovu godinu, prema kojima je zaposlenost u industriji znatno više smanjena u odnosu na kraj prošle godine, dok je usporevanje sezonski i kalendarski prilagođene dinamike industrijske

proizvodnje bilo mnogo blaže. Revizija podataka o zaposlenosti, koja se očekuje tek nagodinu, vjerojatno će pokazati kako je produktivnost rada na početku ove godine nastavila rasti tek nešto sporije nego potkraj 2004.

Trgovina

Na razini cijele 2004. BDV u trgovini porastao je za 4,2%, što je njegov najslabiji rast od 2000. godine. Usporevanje rasta BDV-a u djelatnosti trgovine proizišlo je iz jenjavanja učinka širenja velikih trgovačkih lanaca u Hrvatskoj koji su tijekom 2001. i 2002. godine značajno povećali razinu prometa trgovine, a time i njezin doprinos rastu ukupnog BDV-a. Tako je doprinos trgovine formiranju ukupnog BDV-a gospodarstva prošle godine iznosio 0,6 postotnih bodova, čime je trgovina zaostala za doprinosom industrije, prijevoza i financijskog posredovanja, koje je značajno nadmašivala u 2001. i 2002. godini. No, dinamika dodane vrijednosti u trgovini je tijekom 2004. godine ipak ostala stabil-

na, premda s manjim oscilacijama od tromjesečja do tromjesečja nakon njezina kontinuiranoga višegodišnjeg slabljenja.

Realni promet u trgovini na malo u prvom je tromjesečju 2005., prema desezoniranim podacima, bio nešto manji nego u istom razdoblju prethodne godine, što upućuje na moguće daljnje usporavanje osobne potrošnje u promatranom razdoblju. Iako se u nacionalnim računima razdvaja doprinos domaće od doprinosa inozemne potrošnje rastu prometa u trgovini, tako da ne postoji čvrsta korelacija dinamike maloprodaje i osobne potrošnje, kako je riječ o razdoblju izvan glavne turističke sezone, može se očekivati i nešto snažnija veza između dinamike realnog prometa u trgovini na malo i osobne potrošnje u prvom tromjesečju.

Navedena kretanja u maloprodaji vjerojatno su kratkotrajna pojava prouzročena prije svega snažnije izraženom iregularnom komponentom u seriji trgovine na malo u veljači ove godine, nakon čega je slijedio njezin oporavak. Također, trgovina na malo je zbog dinamike prodaje motornih vozila i motocikala povijesno pokazivala znatno slabiji rast na godišnjoj razini nego ista serija koja ne uključuje trgovinu motornim vozilima i motociklima. Isključi li se iz serije realnog prometa u trgovini na malo prodaja motornih vozila⁷, pad prometa ostvaren u maloprodaji u veljači ove godine bio je nešto blaži, dok je njezin rast zabilježen u ožujku bio dinamičniji. Prema tim je podacima razina prometa u maloprodaji zabilježena u ožujku ove godine bila za 5,7% veća nego u istom razdoblju prošle godine, što je za 2,2 postotna boda više od rasta ukupne trgovine na malo u istom razdoblju.

Građevinarstvo

Nakon što je kulminacija investicijskog ciklusa u cestogradnji u 2005. godini povećala doprinos građevinarstva for-

miranju BDV-a u toj godini na 1,3 postotna boda i po snazi ga izjednačila s doprinosom industrije, svršetak toga investicijskog ciklusa sredinom 2004. godine smanjio je doprinos građevinarstva rastu ukupnog BDV-a u 2004. godini za 0,9 postotnih bodova. Kontrakcija kapitalnih rashoda države u drugoj polovici 2004. godine dovela je do opadanja dodane vrijednosti stvorene u građevinarstvu i njezine godišnje stagnacije u 2004., koja je rezultirala navedenim učincima na dinamiku ukupnog BDV-a u toj godini i značajno sporijim rastom investicija.

Fizički obujam građevinskih radova pokazuje oporavak građevinarstva potkraj 2004. godine i početkom ove godine. No, godišnje stope promjene upućivale su na njegovu stagnaciju u siječnju 2005. zbog baznog učinka kontrakcije sredinom 2004., a u veljači je slijedila nova kontrakcija fizičkog obujma građevinskih radova, najvjerojatnije pod utjecajem nepovoljnih vremenskih prilika. Mogućnost skorog oporavka građevinarstva navješćuju i tendencije rasta vrijednosti neto narudžbi građevinskih radova i rasta vrijednosti radova prema izdanim građevnim dozvolama zabilježene krajem prethodne godine, iako je potonja i dalje ostala ispod razine dostignute potkraj 2003. godine i zabilježila novu kontrakciju u veljači ove godine. Slična je bila i dinamika rudarstva i vađenja, iako podaci za to područje industrije sežu do travnja kad je nešto snažnija ekspanzija nadvladala negativne bazne učinke koji su sprječavali njezin pozitivan godišnji rast. Na osnovi navedenoga može se očekivati da će, unatoč oporavku zabilježenom u prvom tromjesečju ove godine, bazni efekti godišnju kontrakciju građevinarstva vjerojatno produžiti i na to razdoblje, dok početkom drugog tromjesečja postoje naznake pozitivnih godišnjih kretanja.

Turizam

U djelatnosti hotela i restorana u prošloj je godini ostvaren slabiji rast nego u bilo kojoj drugoj djelatnosti gospodarstva. Prema tromjesečnom obračunu BDV-a rast dodane vrijednosti u djelatnosti hotela i restorana usporio se sa 8,3% u 2003. na 3,1% u 2004., pa je njezin doprinos formiranju

⁷ Ovo se odnosi na odjeljak 50. prema NKD-u, koji obuhvaća prodaju, održavanje i popravak motornih vozila te trgovinu na malo motornim gorivima i mazivima, što je bliže Eurostatovoj definiciji maloprodaje (više o tome vidjeti na <http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/coded/info/data/coded/en/gl006847.htm>; <http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/coded/info/data/coded/en/gl006956.htm>).

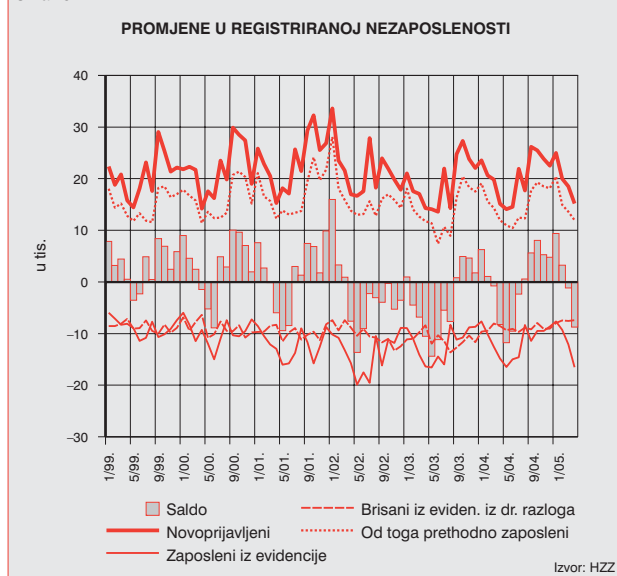
gistrirane nezaposlenosti. Povoljnija kretanja na tržištu rada početkom drugog tromjesečja ove godine navješćuje ne samo pojačano zapošljavanje iz evidencije HZZ-a, koje je u travnju preokrenulo tendenciju rasta registrirane nezaposlenosti, nego i istodobni snažniji porast broja osiguranika HZMO-a. Anketni podaci za drugu polovicu 2004. godine govore o opadanju nezaposlenosti na godišnjoj razini, no istodobno stagnira anketna zaposlenost, tako da slika kretanja na tržištu rada u drugoj polovici prošle godine, promatrana prema anketnim podacima, nije sasvim jasna.

Nezaposlenost i zapošljavanje

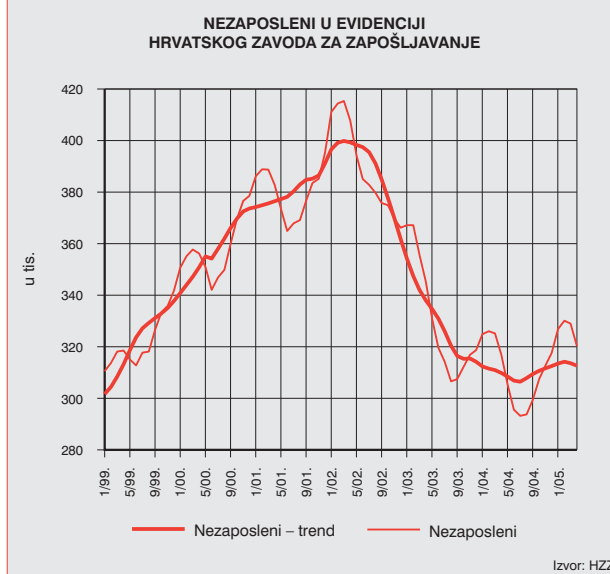
Razine na kojima su u prvom tromjesečju ove godine stagnirali priljevi u evidenciju HZZ-a i zapošljavanje iz nje rezultirale su nastavkom blagog porasta tendencije registrirane nezaposlenosti. Stagnacija priljeva u evidenciju na razini koja je gotovo za petinu niža nego početkom 2002. godine, odnosno uoči izmjena Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, može biti odraz smanjivanja posredničke uloge HZZ-a na tržištu rada, ali i činjenice da su nova, stroža pravila za evidentiranje mogla odvratiti dio osoba koje nisu bile zaista nezaposlene od evidentiranja, već su se evidentirale pri HZZ-u kako bi pokušale ostvariti različita prava.

Stagnacija zapošljavanja iz evidencije, poput dinamike priljeva u evidenciju, također traje već duže od godinu dana. Međutim, tendencija smanjivanja broja nezaposlenih osoba izbrisanih iz evidencije HZZ-a zaustavljena je potkraj prošle godine, što je zaustavilo tendenciju pada registrirane nezaposlenosti i potaknulo tendenciju njezina porasta. Time se brisanje iz evidencije gotovo vratilo na razinu koja je prethodila spomenutoj reformi posredovanja pri zapošljavanju i bilo je za 15,3% (četiri tisuće osoba) manje nego u prvom tromjesečju 2004. godine. Iako je navedena reforma posredovanja pri zapošljavanju u početku jače utjecala na priljeve u evidenciju, što je snažnije odredilo dinamiku registrirane nezaposlenosti u početnom razdoblju provođenja reforme, utjecaj reforme na brisanje iz evidencije bio je trajnije naravi.

Slika 19.

Slika 20.

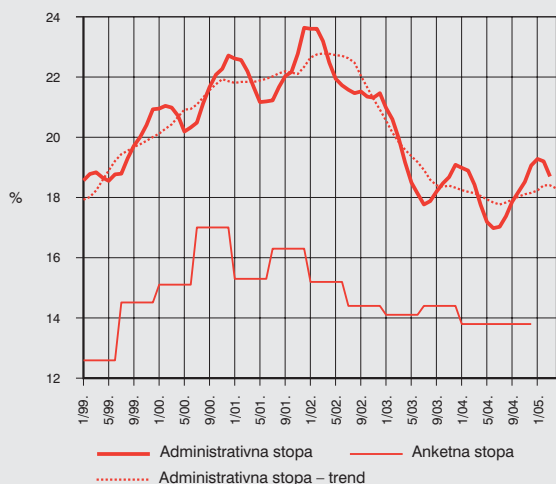
Tendencija rasta registrirane nezaposlenosti, započeta sredinom prošle godine, kulminirala je sredinom prvog tromjesečja 2005. godine, ali je jačanje zapošljavanja u travnju ponovno preokrenulo tu tendenciju. Na nju je najviše utjecala tendencija opadanja broja osoba izbrisanih iz evidencije, koja je odražavala zaostale učinke reforme posredovanja pri zapošljavanju. Stoga je pitanje da li tendencija rasta registrirane nezaposlenosti potkraj protekle i u prvom tromjesečju ove godine zaista vjerno odražava usporevanje dinamike gospodarskog rasta, iako određeni pokazatelji kretanja na tržištu rada neosporno upućuju na slabljenje dinamike njegove ekspanzije u tome razdoblju.

Nakon opadanja razine registrirane nezaposlenosti u travnju ona je tijekom prva četiri mjeseca ove godine kumulativno porasla za gotovo 0,9% (tri tisuće osoba), što je otprilike jednako njezinu godišnjem porastu u tom mjesecu. Stopa administrativne nezaposlenosti pratila je dinamiku broja osoba u evidenciji HZZ-a, pa je tako njezina rastuća tendencija, započeta sredinom 2004. godine, potrajala sve do veljače ove godine. Nakon kulminacije u veljači i ožujku, pojačano zapošljavanje iz evidencije HZZ-a preokrenulo je u travnju njezinu tendenciju te je zajedno sa sezonskim učincima smanjilo stopu administrativne nezaposlenosti na 18,7%, što je za 0,2 postotna boda više nego u istom mjesecu lani.

Početak svibnja objavljeni su i podaci o anketnoj nezaposlenosti za drugo polugodište 2004. godine. Stopa anketne nezaposlenosti u tom je polugodištu ostala na razini iz prvog polugodišta te godine, odnosno na 13,8%. Kako anketna nezaposlenost ima nešto drukčiji obrazac kretanja od registrirane nezaposlenosti, pa se sezonski uglavnom podiže tijekom drugog polugodišta, takva njezina dinamika dovela je do smanjenja anketne stope nezaposlenosti za 0,6 postotnih bodova u odnosu na drugu polovicu 2003. godine. Stoga dinamika anketne stope nezaposlenosti vjerojatno ne potkrepljuje preokret tendencije nezaposlenosti na koji u drugoj polovici 2004. godine upućuje stopa administrativne nezaposlenosti, iako je moguće da polugodišnja frekvencija provođenja ankete prigušuje lomove koji se odvijaju unutar tekućeg polugodišta.

Slika 21.

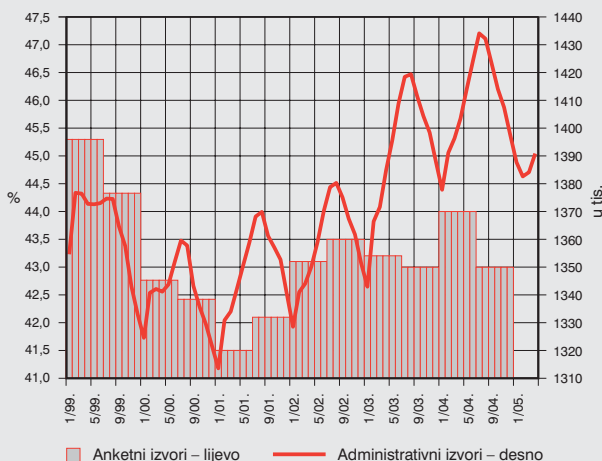
ADMINISTRATIVNA I ANKETNA STOPA NEZAPOSLENOSTI

Izvor: DZS

Slika 22.

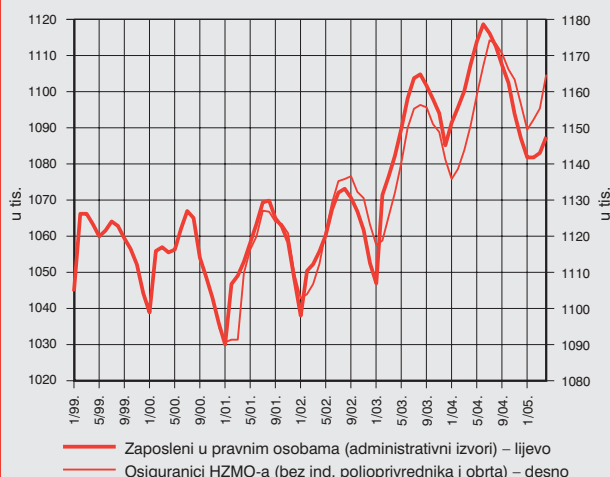
UKUPNO ZAPOSLENI PREMA ADMINISTRATIVNIM IZVORIMA I STOPA ZAPOSLENOSTI PREMA ANKETNIM IZVORIMA

Izvor: DZS

Slika 23.

ZAPOSLENI U PRAVNIM OSOBAMA - PREMA ADMINISTRATIVNIM IZVORIMA I HZMO-U

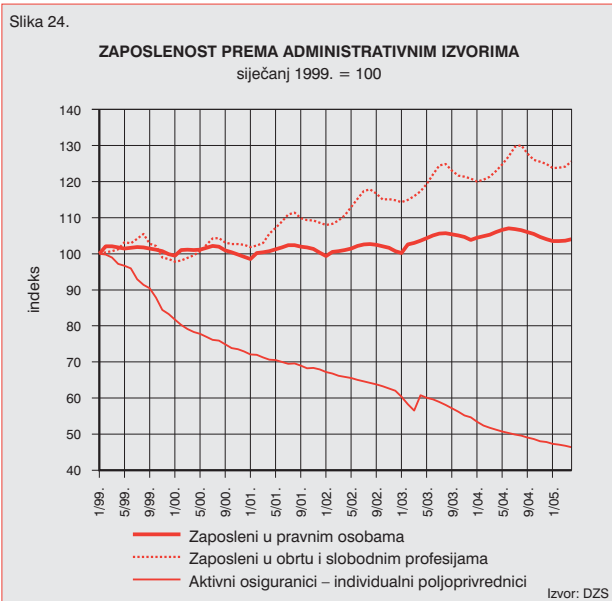
Izvori: DZS; HZMO

Pokazatelji zaposlenosti upućuju na nešto snažnije prelijevanje učinaka usporavanja gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju 2005. nego što je bio slučaj potkraj prethodne godine. Konačni i bitno izmijenjeni podaci DZS-a o ukupnoj zaposlenosti u 2004. godini, objavljeni sredinom travnja, naznačili su da se tendencija rasta zaposlenosti značajno usporavala već tijekom prethodne godine. Međutim, revizija je dijelom počivala i na ažurnim podacima o zaposlenosti u vojsci i policiji, što je zaposlenost u javnoj upravi u veljači 2004. godine smanjilo za gotovo deset tisuća osoba u odnosu na prethodni mjesec. Budući da su do tada bile raspoložive samo neažurne procjene, uključivanje ažurnih podataka o zaposlenosti u vojsci i policiji u DZS-ove podatke o zaposlenosti može objasniti glavčinu promjene dinamike ukupne zaposlenosti u toj godini u odnosu na 2003. No, određeno usporavanje rasta zaposlenosti bilo je uočljivo i nakon isključivanja podataka o zaposlenosti u javnoj upravi, pa je tako godišnja stopa rasta zaposlenosti u posljednjem tromjesečju 2004. godine, prema konačnim podacima DZS-a, iznosila 1,7%, što je nešto niže od stope rasta za cijelu tu godinu (2,0%).

Za razliku od dinamike na koju je upućivala anketna nezaposlenost, anketna je zaposlenost u drugoj polovici 2004. godine smanjena u odnosu na prvu polovicu te godine, a vidljiva je i njezina stagnacija u odnosu na isto razdoblje 2003. Navedeno smanjenje anketne zaposlenosti u najvećoj se mjeri (otprilike 3/4) odnosi na zaposlenost u poljoprivredi, pa je moguće da taj pad odražava promjene u klasifikaciji između zaposlenosti i neaktivnosti ruralnog stanovništva koje je marginalno ekonomski aktivno (tek nešto više od jedan sat tjedno, a to je granica između zaposlenosti i neaktivnosti).

Lom u seriji ukupne zaposlenosti, nastao zbog privremene naravi DZS-ovih podataka od veljače 2005. godine naovamo, otežava tumačenje dinamike zaposlenosti na početku 2005. godine. No, podaci HZMO-a o osiguranicima jasno upućuju na nastavak usporavanja tendencije rasta zaposlenosti. Tako je usporena tendencija rasta broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama (godišnja stopa njihova rasta u prvom je tromjesečju iznosila 2,3%, nasuprot prosječnom rastu od 5,2% za čitavu 2004. godinu), kao i tendencija porasta ukupnog broja osiguranika (godišnja stopa rasta iznosila je 0,9% u prvom tromjesečju nasuprot 1,3% za čitavu 2004. godinu). Navedeni podaci o zaposlenosti pokazuju da se i na početku ove godine nastavlja ekspanzija na tržištu rada, iako ju je snažno usporavanje dinamike gospodarske aktivnosti u tom razdoblju očekivano usporilo. Nešto snažnije zapošljavanje iz evidencije HZZ-a tijekom travnja bilo je povezano i s blagim ubrzavanjem godišnjeg rasta broja osiguranika HZMO-a, koji je u tom mjesecu iznosio 1,0%, nakon prosječnog porasta od 0,9% u prvom tromjesečju. Time se zapošljavanje iz evidencije HZZ-a nadovezuje na druge mjesečne pokazatelje tržišta rada i pokazatelje gospodarske aktivnosti (dinamika industrijske proizvodnje) koji uz pokazatelje optimizma poduzeća i potrošača upućuju na mogućnost usporednog jačanja dinamike gospodarske aktivnosti i tržišta rada kako se bliži sredina ove godine.

Isključi li se iz razmatranja usko definirana javna uprava, za koju su administrativni podaci nepouzdana zbog promjene metodologije prikupljanja u veljači 2004. godine,

značajno smanjivanje zaposlenosti na godišnjoj razini u prvom tromjesečju 2005. godine zabilježeno je u prijevozu i vezama (dvije tisuće osoba, odnosno 2,0%) i prerađivačkoj industriji (četiri tisuće osoba, odnosno 2,0%), djelatnostima u kojima je zaposlena gotovo trećina svih zaposlenih. Građevinarstvo je u prvom tromjesečju zabilježilo blagi godišnji porast, koji vjerojatno navješćuje oporavak te aktivnosti.

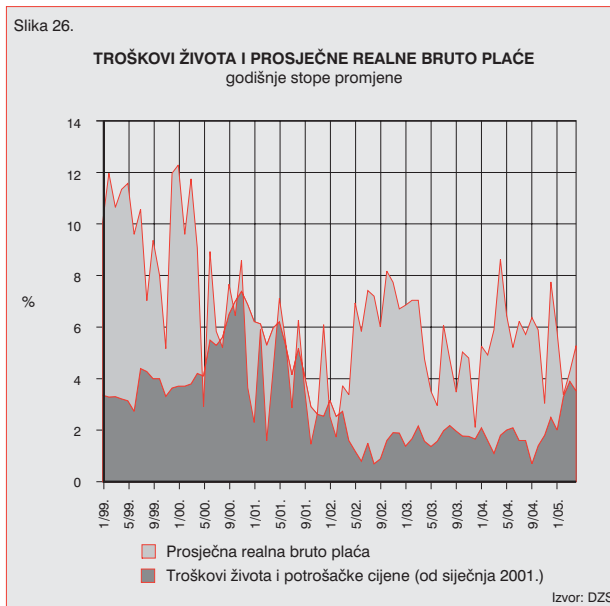
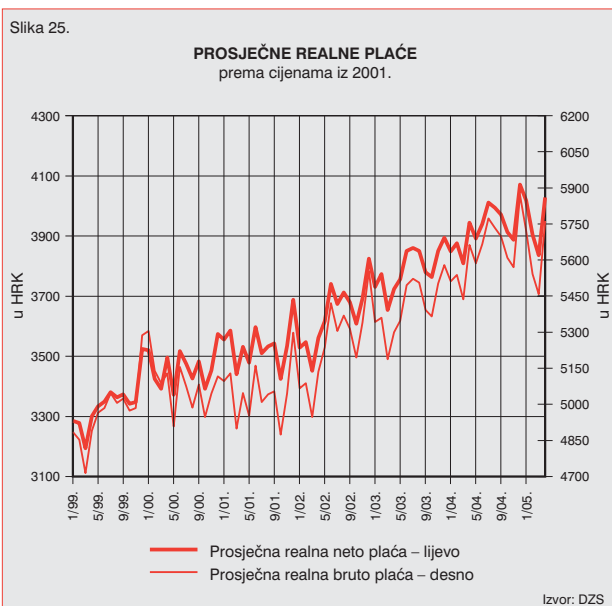
Plaće i troškovi rada

Dok je rast zapošljavanja bio tek blago usporen u drugoj polovici 2004. i početkom ove godine, dinamika plaća u istom je razdoblju mnogo snažnije reagirala na usporavanje gospodarske aktivnosti. U prvom tromjesečju ove godine nastavljena je tendencija usporavanja rasta realnih plaća, tako da su one gotovo stagnirale u odnosu na kraj prošle godine. Stagnacija realnih plaća, praćena prestankom djelovanja baznih učinaka njihova snažnijeg porasta s početka 2004.,

dodatno je smanjila godišnje stope rasta plaća, pa je prosječna realna bruto plaća u prvom tromjesečju porasla samo za 1,4% u odnosu na isto razdoblje lani. Taj je rast bio za 2,3 postotna boda niži od godišnjeg rasta realnih plaća u posljednjem tromjesečju prošle godine, odnosno još 0,5 postotnih bodova niže od prosjeka cijele protekle godine. Niže godišnje stope rasta troška rada bile su kratkotrajno zabilježene samo početkom 2002. godine, a ostvarenje u prvom tromjesečju ove godine uglavnom je posljedica godišnje stagnacije realnih bruto plaća isplaćenih u veljači i ožujku. Povećanje osnovnoga osobnog odbitka i osobnih odbitaka za uzdržavane članove obitelji (vidjeti Okvir 1.) ublažilo je usporavanje rasta prosječne realne neto plaće pa je njezin porast u prvom tromjesečju iznosio 2,0%, nakon godišnjeg rasta od 3,1% u posljednjem tromjesečju 2004. i 3,7% u cijeloj prošloj godini.

Ubrzanje inflacije donekle je usporilo rast realnih plaća, ali je glavni doprinos njihovoj stagnaciji ipak dao sporiji nominalni rast plaća. Godišnja stopa rasta prosječne nominalne bruto plaće tako je u prvom tromjesečju ove godine iznosila 4,6%, što je za 1,5 postotnih bodova niže od njezina rasta u posljednjem tromjesečju prethodne godine.

Iako i dalje postoje varijacije u realnom rastu plaća, niti jedna se djelatnost, osim opskrbe energentima, koja je ujedno djelatnost s najvećim pojedinačnim doprinosom rastu prosječne realne bruto plaće, ne ističe posebno visokim realnim rastom troška rada. S druge strane, godišnja kontrakcija realnog troška rada u građevinarstvu te njegova stagnacija u trgovini dali su najveći doprinos usporavanju godišnjeg rasta ukupnog prosjeka. Pridoda li se tim dvjema djelatnostima i usko definirana javna uprava, u kojoj je nastavljanje politike ograničavanja mase plaća utjecalo na godišnju kontrakciju realnog troška rada, navedene djelatnosti obuhvaćaju otprilike trećinu ukupne zaposlenosti. Realni trošak rada stagnirao je i u školstvu, a zdravstvo je jedina djelatnost unutar javnog sektora u kojoj je zabilježen natprosječan rast realnog troška rada, koji je ujedno prouzročio i realni rast prosječne bruto plaće od 0,4% na razini ukupnoga javnog sektora.

Okvir 1. Porezna reforma

Početak 2005. godine na snagu su stupili Zakon o porezu na dohodak i Zakon o porezu na dobit, čime je značajno izmijenjen porezni sustav. Odredbama novog zakona o porezu na dobit smanjene su stope poreza za obveznike na područjima od posebne državne skrbi, ukinut je porez na dividendu trgovačkih društava i ukinuta je mogućnost jednokratnog otpisa imovine. Novim zakonom o porezu na dohodak povećan je pak osnovni osobni odbitak i osobni odbitci za uzdržavane članove obitelji, a smanjen je kumulativni iznos poreznih olakšica. Nadalje, preciznije su definirane sve kategorije prihoda od rada, čime je proširena porezna osnovica. Ukidanje poreza na dividendu i ukidanje mogućnosti jednokratnog otpisa imovine (za obveznike poreza na dohodak koji imaju tu mogućnost; npr. obrtnici) paralelno prati uvođenje paušalnog oporezivanja dohotka za porezne obveznike koji nisu u sustavu PDV-a, a dohodak ostvaruju iznajmljivanjem stanova, soba i postelja putnicima i turistima. U nastavku teksta usredotočit ćemo se na novi zakon o porezu na dohodak, odnosno, pobliže ćemo razmotriti utjecaj reforme u segmentu povećanja osnovnoga osobnog odbitka, i automatske prilagodbe visine pragova za pojedine porezne razrede, na neto plaću te na trošak rada za poslodavca.

Manje opterećenje rada porezima i doprinosima može usporiti rast troška rada ili ubrzati rast neto plaća, a i usporiti porast javnih prihoda od poreza na dohodak. Iznos smanjenja poreznog tereta za pojedinoga poreznog obveznika zbog povećanja iznosa osnovnoga osobnog odbitka ovisi isključivo o visini njegove bruto plaće (odnosno položaju u distribuciji plaća) pa je stoga utjecaj toga smanjenja na prosječno porezno opterećenje relativno jednostavno ocijeniti. Za razliku od toga, učinak povećanja osobnih odbitaka za uzdržavane članove obitelji ovisi o interakciji plaće i broja uzdržavanih članova za svakoga poreznog obveznika, pa se na osnovi javno dostupnih podataka ne može jasno ocijeniti.

Povećanje osnovnoga osobnog odbitka ima nekoliko važnih učinaka. Prvo, pojedinačni učinci tog povećanja ovise o poreznom tretmanu pojedinca. Apsolutni iznos olakšice određen je poreznim razredom u koji porezni obveznik ulazi, dok olakšica u relativnom smislu ovisi o njegovu položaju unutar poreznog razreda. Osobe s natprosječnim plaćama uglavnom imaju veće apsolutne, ali i relativne koristi od reforme. Nadalje, iako su troškovi rada

početkom 2005. godine realno smanjeni, njihovo je smanjenje bilo praćeno i opadanjem realnih neto plaća, pa nije jasno koliko su negativne tendencije gospodarske aktivnosti i nastavak politike ograničavanja rasta plaća u javnom sektoru utjecale na takvu dinamiku troškova rada, a koliko je porezna reforma utjecala na opadanje troškova rada. Povećanjem osnovnoga osobnog odbitka zaustavljena je tendencija rasta poreznog tereta, koja je u prošloj godini proizšla iz interakcije rastućih plaća i progresivnoga poreznog sustava, ali porezni teret njome zapravo nije smanjen. Na koncu, razina tereta poreza i doprinosa u Hrvatskoj zadržana je tako ispod prosjeka država članica Europske unije, iako pojedine njezine siromašnije članice (Portugal, Grčka) imaju i nešto nižu razinu oporezivanja.

Apsolutni iznos smanjenja poreznog tereta zbog povećanja osnovnoga osobnog odbitka ovisi o bruto plaći poreznog obveznika, odnosno o tome u koji porezni razred on ulazi nakon povećanja. U Tablici 1. prikazan je iznos apsolutnog smanjenja poreznog tereta, koje proizlazi iz povećanja osnovnoga osobnog odbitka i prilagodbe granica poreznih razreda. Tako će se porezna obveza radnika s najnižim plaćama (najniža osnovica za plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja za 2005. godinu, koja u praksi služi i kao minimalna plaća, iznosi 2080 kuna) smanjiti za 15 kuna, dok će se najviše (za 250 kuna) smanjiti porezne obveze osoba s bruto plaćama višima od 30000 kuna. Takvo porezno rasterećenje najviše smanjuje dio poreza koji plaćaju osobe s najnižim plaćama. Iznos poreza koji plaća osoba s minimalnom plaćom smanjuje se reformom za otprilike dvije trećine, što proizlazi iz niskoga poreznog opterećenja tih osoba. S druge strane, porezni teret svih radnika s bruto plaćom većom od 3000 kuna smanjen za manje od desetine. Međutim, najveće smanjenje poreznog tereta, izraženog kao udio u bruto plaći (0,9%), ipak ostvaruju radnici s bruto plaćom od 11000 kuna, što je gotovo dvostruko više od prosječne bruto plaće, dok je porezni teret osoba s minimalnom plaćom smanjen za 0,7% bruto plaće. Također, značajne razlike u smanjenju poreznog tereta (do

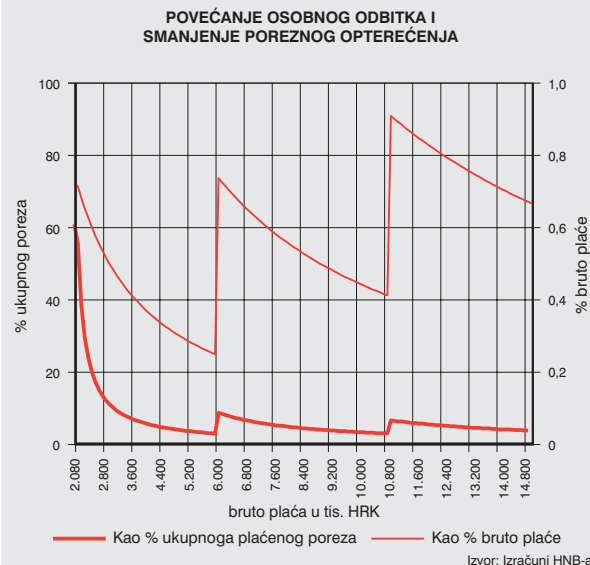
Tablica 1. Smanjenje poreznog tereta zbog povećanja osnovnoga osobnog odbitka

Granična porezna stopa (u %)	Porezni razred ^a prije reforme (bruto plaća u HRK)	Porezni razred poslije reforme (bruto plaća u HRK)	Iznos smanjenja poreznog tereta (u HRK)
0	0 – 1875	0 – 2000	0
15	1876 – 5625	2001 – 6000	15
25	5626 – 10313	4801 – 8800	45
35	10314 – 28125	8801 – 30000	100
45	28126 –	30001 –	250

^a Porezni razredi su zbog usklađenosti s ostalim dijelovima okvira izraženi uz pomoć bruto plaće, a ne dohotka (odnosno bruto plaće umanjene za doprinose), kako je to uobičajeno u poreznim propisima.

Izvor: Izračuni HNB-a

Slika 27.

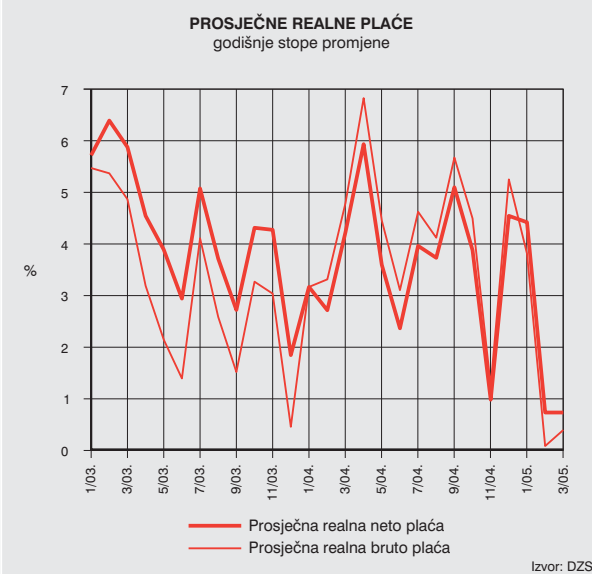

Tablica 2. Dinamika opterećenja troška rada porezima i doprinosima, u kunama i postocima

	2003.		2004.		2005.		2005. – hipotetski		
	Apsolutni iznos	Stopa	Apsolutni iznos	Stopa	Apsolutni iznos	Stopa	Apsolutni iznos	Stopa	
Trošak rada za poslodavca	6.558,5		6.978,1		7.355,5		7.355,5		
poslo- davac	Doprinos za zdravstveno osiguranje	839	15,00	893	15,00	941	15,00	941	15,00
	Doprinos za zdravstveno osiguranje – nezgode	28	0,50	30	0,50	31	0,50	31	0,50
	Doprinos za zapošljavanje	95	1,70	101	1,70	107	1,70	107	1,70
Prosječna bruto plaća	5.596,0		5.954,0		6.276,0		6.276,0		
radnik	Doprinos za MIO – I. stup	839	15,00	893	15,00	941	15,00	941	15,00
	Doprinos za MIO – II. stup	280	5,00	298	5,00	314	5,00	314	5,00
	Doprinos za zapošljavanje	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Porez na dohodak	447	7,98	516	8,66	535	8,53	580	9,24
Neto plaća	4.030,3		4.247,4		4.485,6		4.440,6		
Neto plaća/trošak rada za poslodavca		61,5		60,9		61,0		60,4	
Porezi i doprinosi / trošak rada za poslodavca		38,5		39,1		39,0		39,6	

Stopa = stope doprinosa i implicitna porezna stopa. Izvori: DZS; izračuni HNB-a

Slika 28.

Izvor: DZS

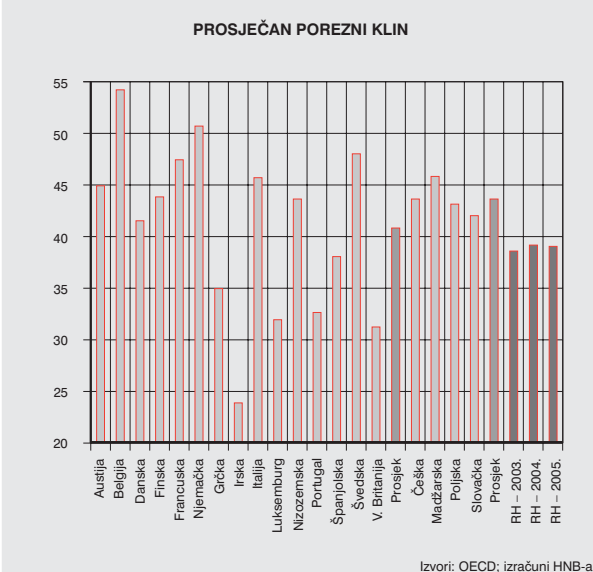
0,6% bruto plaće) ovise o relativno malim razlikama bruto plaća, odnosno poreznom razredu u koji obveznik ulazi, što proizlazi iz samog dizajna poreznog sustava i načina na koji je provedeno porezno rasterećenje.

Prosječno smanjenje poreznog opterećenja može se izračunati vaganjem smanjenja poreznog tereta po pojedinih kategorijama zaposlenika njihovim udjelima u ukupnoj zaposlenosti. Projekcijom u kojoj su na osnovi podataka DZS-a o strukturi plaća za 13 kategorija zaposlenih⁸ vagani učinci na njihovo porezno opterećenje, ocijenjen je prosječni učinak povećanja osnovnoga osobnog odbitka na porezno opterećenje i prihode proračuna. Iz projekcije proizlazi da je povećanje osnovnoga osobnog odbitka smanjilo prosječno porezno opterećenje za 0,6% prosječne bruto plaće, što, promatrano iz fiskalnog aspekta, prihode od poreza na dohodak u 2005. godini smanjuje za približno 5,7% (tj. za gotovo 550 mil. HRK). Navedenom bi valjalo dodati i smanjenje prihoda od poreza na dohodak na osnovi povećanja osobnih odbitaka za uzdržavane članove

obitelji, što nije moguće procijeniti iz dostupnih podataka. Naravno, u vidu valja imati sve (pozitivne i negativne) učinke novog zakona o porezu na dohodak na fiskalne prihode od poreza na dohodak, koji će u cijelosti biti vidljivi tek tijekom 2006. godine, odnosno nakon obrade poreznih prijava za 2005. godinu. Navedeni pozitivni i negativni učinci novog zakona o porezu na dohodak nisu vremenski usklađeni. Dok negativni učinci (koji uglavnom proizlaze iz povećanja osnovnoga osobnog odbitka i osobnih odbitaka za uzdržavane članove obitelji) utječu na prihode od poreza na dohodak (a time i na operativni saldo) tijekom tekuće godine, pozitivni će se učinci (npr. smanjenje kumulativnog iznosa poreznih olakšica) realizirati tek sljedeće godine, tj. pri godišnjem obračunu poreza na dohodak.

Tablica 2. prikazuje prosječno porezno opterećenje poreznog obveznika bez uzdržavanih članova obitelji koji zarađuje prosječnu bruto plaću u Hrvatskoj i ne plaća prizrez. Smanjenje poreznog opterećenja zbog povećanja osnovnoga osobnog odbitka za takvog poreznog obveznika neznatno je više od prosječnog smanjenja, pa stoga on može poslužiti kao dobra ilustracija ukupne dinamike opterećenja troška rada porezima i doprinosima kao i hipotetskih učinaka izostanka povećanja odbitaka. Prosječno porezno opterećenje poraslo je tijekom 2004. godine za 0,5 postot-

Slika 29.

Izvori: OECD; izračuni HNB-a

⁸ Korišteni su podaci o platnim razredima iz ožujka 2003. godine koji su usklađeni s prosječnim rastom plaća do 2005. godine (DZS, Zaposlenost i plaće u 2003., Statistička izvješća 1243, Zagreb, 2004.).

nih bodova u odnosu na prethodnu godinu zbog interakcije porezne progresije i rasta plaća, a sličan porast mogao bi se očekivati i u 2005. godini (stupac 2005. – hipotetski u Tablici 2.) da je izostalo povećanja odbitaka. Tako povećanje odbitaka zapravo nije dovelo do smanjenja opterećenja troška rada, već ga je samo zadržalo na dostignutoj razini.

Nakon što su tijekom 2004. godine prosječne realne bruto plaće rasle brže od neto plaća, već u prvom tromjesečju 2005. godine takva su kretanja obrnuta, pa je godišnja stopa rasta neto plaća kontinuirano nadmašivala rast bruto plaća, odnosno troškova rada. Istodobno je značajno usporen rast bruto plaća, pa bi se moglo pretpostaviti kako je značajan broj poduzetnika povećanje odbitaka iskoristio za smanjenje svojih troškova rada ili ublaživanje pritiska na porast plaća. Međutim, kako se usporevanje rasta u gotovo jednakoj mjeri odnosilo i na neto plaće, teško je suditi koliko je usporevanje realnog rasta troška rada omogućila porezna reforma, a koliko on odražava usporevanje gospo-

darske aktivnosti i brži rast cijena.

Prosječno opterećenje ukupnog troška rada porezima i doprinosima u Hrvatskoj je spomenutim povećanjem odbitaka zadržano nešto ispod prosječnog opterećenja u tranzicijskim zemljama srednje i istočne Europe (43,6%) kao i prosjeka “starih članica” EU (40,8%). Očito je kako tranzicijske zemlje zbog visokih rashoda prouzročenih rastom nezaposlenosti i povećanjem broja umirovljenika nisu uspjele smanjiti opterećenje rada porezima i doprinosima. Relativno nizak udio poreza i doprinosa u trošku rada u Hrvatskoj prema drugim tranzicijskim zemljama posljedica je dugotrajne politike smanjivanja prosječnog opterećenja rada, koja je tijekom proteklog desetljeća smanjila njihov udio u prosječnom trošku rada za više od deset postotnih bodova. Međutim, razina opterećenja troška rada porezima na dohodak i doprinosima u Hrvatskoj još je razmjerno visoka u odnosu na (donedavno) siromašnije države članice EU, kao što su Portugal i Irska, u kojima ona samo neznatno prelazi 30%.

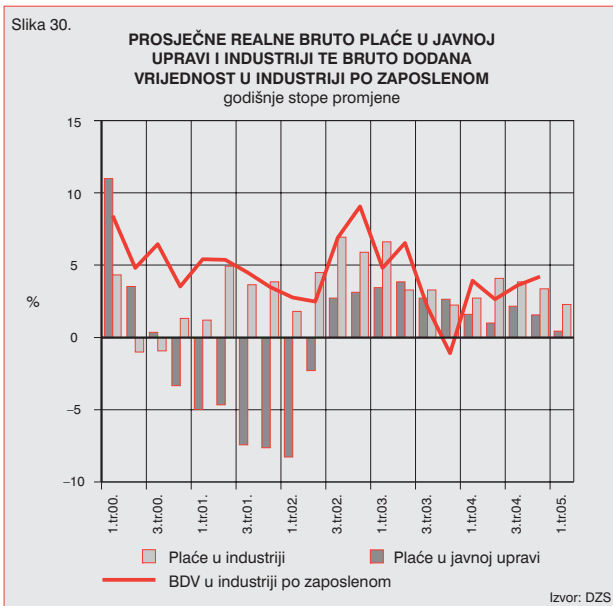
Značajno je bilo i usporevanje rasta plaća u prerađivačkoj industriji, tako da je doprinos opskrbe energentima, u kojoj je manje od desetine ukupne industrijske zaposlenosti, nadmašio doprinos cijele prerađivačke industrije ukupnom godišnjem realnom rastu troška rada u industriji. Ima li se u vidu navedena niska stopa rasta realnog troška rada tijekom prvog tromjesečja, posebno u industriji, inflacijski pritisci koji dolaze s tržišta rada ne bi trebali ojačati, čak ni uz bitno sporiji rast ukupne i industrijske proizvodnosti rada, na koji upućuju mjesečni podaci o dinamici gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju ove godine. Također, politika plaća u javnom sektoru i dalje je usmjerena na održavanje niske stope rasta mase plaća te se pokazala korisnim instrumentom za ublažavanje cjenovnih pritiska u trenutku kad je usporen rast gospodarske aktivnosti, dok su istodobno jačali cjenovni pritisci na strani ponude. Opisana kretanja tako se nastavlja u usporenu dinamiku troška rada u industriji. Trošak rada je, naime, i u 2004. godini porastao nešto manje od rasta

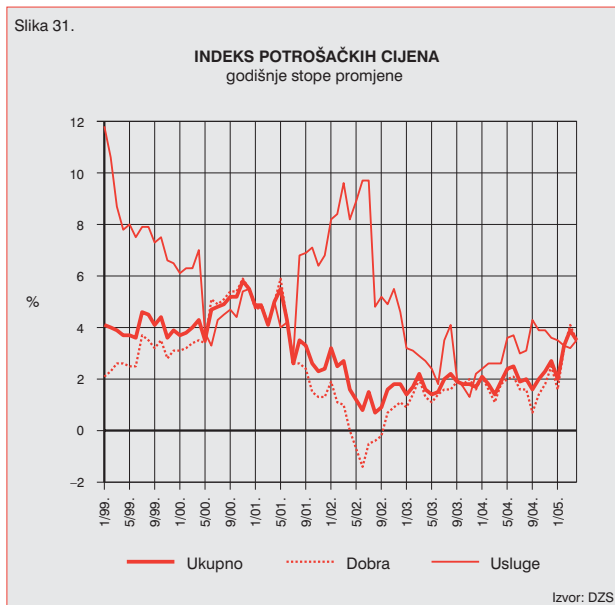
industrijske proizvodnosti. Naravno, brži rast plaća u pojedinim segmentima navedenih djelatnosti (kao što su zdravstvo i, posebice, opskrba energentima, koja je uglavnom još uvijek u državnom vlasništvu) može potaknuti ubravanje rasta plaća i u ostalim segmentima gospodarstva ako nije odraz konzistentne politike plaća.

Cijene

Tijekom prvog tromjesečja godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj porasla je za 1,2 postotna boda, sa 2,7% u prosincu 2004. godine na 3,9% u ožujku ove godine. U tom su razdoblju na domaća inflacijska kretanja utjecali šokovi na strani ponude: porast cijena mesa i povrća te porast cijena naftnih derivata, koji bi trebali biti prolaznoga karaktera i ne bi se trebali odraziti na dugoročnije povećanje stope inflacije. Prema očekivanjima cijene povrća počele su se početkom drugog tromjesečja smanjivati, što je presudno utjecalo na pad indeksa potrošačkih cijena za 0,2% u travnju u odnosu na ožujak, pri čemu je padu godišnje stope inflacije u tom mjesecu na 3,5% pridonio i povoljan učinak baznog razdoblja.

Tijekom prvog tromjesečja ove godine nije bilo znatnijih promjena glavnih čimbenika koji utječu na domaću inflaciju, a to se prije svega odnosi na nastavak politike održavanja relativne stabilnosti tečaja kune prema euru. Nastavio se i trend blagog rasta nominalnih plaća, koji je bio prisutan i u 2004. godini. Inflatorni pritisci proizašli iz domaćega gospodarskog okruženja su prigušeni, uz naznake stagnacije osobne potrošnje i blagog rasta državne potrošnje. Međutim, kako se proces vanjskotrgovinske liberalizacije privodi kraju te se usporio ulazak novih trgovačkih lanaca na domaće tržište, može se očekivati slabljenje deflacijskih pritiska, koji su bili posljedica tog procesa na domaćem tržištu. Tijekom prvog tromjesečja uvezeni inflatorni pritisci bili su prilično izraženi, a ogledali su se, prije svega, u porastu cijena naftnih derivata i drugih sirovina na svjetskom tržištu, deprecijaciji

kune prema američkom dolaru i povećanju godišnje stope promjene proizvođačkih cijena u eurozoni.

Među šokovima prisutnim na domaćem tržištu najizraženiji je bio onaj na tržištu svježeg mesa, tako da se ubrzanjem godišnje stope rasta cijena mesa sa 3,5% u prosincu 2004. na 9,4% u ožujku 2005. doprinos tih cijena ukupnoj godišnjoj stopi inflacije povećao za 0,6 postotnih bodova (sa 0,3 na 0,9 postotnih bodova). Nadalje, zbog nepovoljnog je vremena zabilježeno i značajno povećanje godišnje stope promjene cijena povrća sa -2,0% u prosincu 2004. na 9,4% u ožujku, te se doprinos cijena povrća ukupnoj godišnjoj stopi inflacije povećao za 0,5 postotnih bodova (sa -0,1 na 0,4 postotna boda). Treća skupina proizvoda kod koje se bilježi značajno povećanje godišnje stope rasta cijena, i to sa 12,3% u prosincu 2004. na 16,9% u ožujku 2004., bili su naftni derivati, pri čemu se njihov doprinos ukupnoj inflaciji povećao za 0,3 postotna boda (sa 0,5 na 0,8 postotnih bodova).

Objašnjavajući razloge tako snažnog porasta cijena mesa na domaćem tržištu, ministar poljoprivrede za medije je izjavio da su domaća proizvodnja i tržište mesa u značajnoj mjeri nesređeni i nestabilni, te je naglasio problem nedostatne domaće proizvodnje i postojanja sivog tržišta mesa. Ministarstvo poljoprivrede iniciralo je operativne programe razvoja govedarstva i svinjogojstva, čijom bi provedbom dugoročno trebalo doći do stabiliziranja tržišta. Ta skupina proizvoda ima priličan utjecaj na ukupnu domaću inflaciju zbog velikog pondera od 9,7% u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena, stoga se fluktuacije cijena mesa uvelike prenose i na kratkotrajne oscilacije inflacije. Posljednje povećanje cijena mesa, koje se bilježi od sredine 2004. godine, pripisuje se smanjenju uzgoja stoke u domaćem tovu, do kojeg je došlo nakon poskupljenja stočne hrane uzrokovano sušom u 2003. godini, pri čemu Ministarstvo poljoprivrede nije dopustilo uvoz mesa iznad utvrđenih kvota. U međuvremenu, situacija se donekle stabilizirala te se zatvaranjem novog ciklusa proizvodnje očekuje i pojeftinjenje mesa.

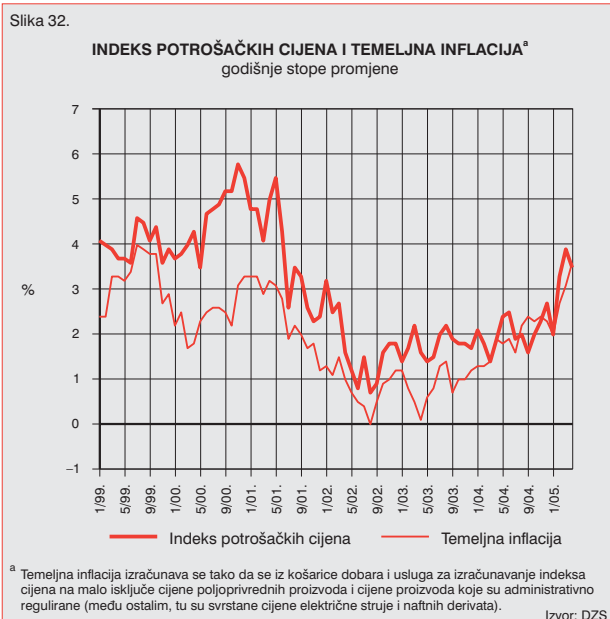
Početak drugog tromjesečja inflacija potrošačkih cijena se usporila. Prema najnovijim podacima Državnog zavoda za statistiku u travnju se agregatna razina potrošačkih cijena

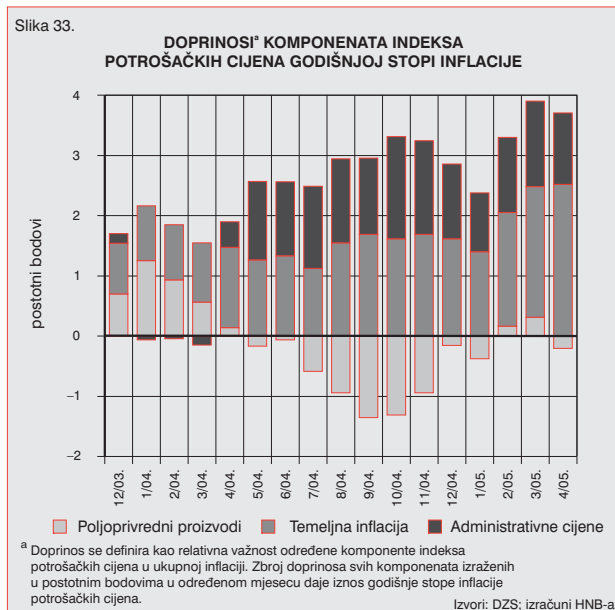
Tablica 3. Indeks potrošačkih cijena, godišnje stope promjene

	Ponderi 05.	XII.04.	I.05.	II.05.	III.05.	IV.05.
Ukupno	100,0	2,7	2,0	3,3	3,9	3,5
Prehrana i bezalkoholna pića	32,9	2,4	1,4	4,5	5,5	4,3
Alkoholna pića i duhan	5,8	10,2	10,1	10,5	10,6	10,4
Odjeća i obuća	8,0	-1,7	-3,1	-2,0	-1,2	-0,2
Stanovanje, voda, energ., plin i dr.	14,8	6,0	5,7	5,4	6,0	5,8
Pokućstvo, oprema za kuću i dr.	4,7	0,2	0,4	1,2	1,6	2,8
Zdravstvo	2,8	1,0	0,8	0,7	0,8	1,1
Promet	11,2	2,6	1,0	1,4	3,3	1,7
Komunikacije	4,3	-0,5	-0,4	-0,3	-0,4	-0,3
Rekreacija i kultura	5,6	2,5	2,5	2,7	1,8	2,8
Obrazovanje	0,9	1,1	1,4	1,7	1,4	1,7
Ugostiteljske usluge	3,2	2,8	2,2	2,3	2,1	2,4
Ostala dobra i usluge	5,9	1,9	1,8	1,7	1,8	2,0
Dobra	77,1	2,5	1,6	3,2	4,1	3,5
Usluge	22,9	3,6	3,5	3,3	3,2	3,5

Izvor: DZS

spustila za 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, te je, uz povoljan utjecaj baznog razdoblja, godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena pala za 0,4 postotna boda, sa 3,9% u ožujku na 3,5% u travnju. Nakon povećanja cijena povrća za 30,4% tijekom prva tri mjeseca ove godine, cijene povrća su, kao što se i očekivalo, počele padati, te se godišnja stopa promjene cijena povrća značajno smanjila: sa 9,4% u ožujku na -4,8% u travnju (pri čemu se njihov doprinos godišnjoj stopi inflacije smanjio za 0,6 postotnih bodova). To je presudno utjecalo na smanjenje godišnje stope promjene cijena prehrane, premda su cijene mesa nastavile rasti i u travnju (doduše nešto smanjenim intenzitetom), a u manjoj mjeri su porasle i cijene brojnih drugih prehrambenih artikala. Nadalje, zamjetan doprinos padu inflacije potrošačkih cijena dalo je i smanjenje godišnje stope promjene cijena automobila sa -6,6% u ožujku na -9,0% u travnju, kojemu je pridonijela aprecijacija tečaja kune prema euru. Premda su u travnju naftni derivati na domaćem tržištu poskupjeli za 1,9% u odnosu na prethodni mjesec, zbog povoljnog utjecaja baznog razdoblja (tj. bržega mjesečnog rasta ostvarenog u travnju 2004.) godišnja stopa promjene naftnih derivata spustila se sa 16,9% u ožujku na 14,0% u travnju. Smanjenje doprinosa

prehrane i prometa ukupnoj godišnjoj stopi inflacije u travnju samo je djelomično kompenzirano povećanjem doprinosa koje su toj stopi dale cijene odjeće i obuće, pokušava i opreme za kućanstvo te rekreacije i kulture.

Godišnja stopa temeljne inflacije povećala se tijekom prva četiri mjeseca ove godine za ukupno 1,3 postotna boda – sa 2,3% u prosincu 2004. godine na 3,1% u ožujku ove godine, a taj se rast prema podacima DZS-a nastavio i u travnju, kad je temeljna inflacija dosegla 3,6%. Najveći utjecaj na povećanje temeljne inflacije tijekom prva četiri mjeseca ove godine imao je porast godišnje stope promjene cijene mesa sa 3,5% u prosincu na 10,7% u travnju, pri čemu se doprinos mesa temeljnoj inflaciji povećao za 1,0 postotni bod (sa 0,5 postotnih bodova na 1,5 postotni bod). Udio mesa u košarici za izračun indeksa temeljne inflacije iznosi u 2005. godini 13,8% i veći je nego u indeksu potrošačkih cijena zbog toga što se pri izračunu temeljne inflacije iz košarice isključuju⁹ poljoprivredni proizvodi¹⁰ te administrativno regulirane cijene, pa se udio proizvoda koji ostaju u košarici razmjerno povećava.

Ukupno gledajući, budući da su doprinosi poljoprivrednih proizvoda i administrativno reguliranih cijena ukupnoj godišnjoj stopi inflacije potrošačkih cijena u travnju 2005. godine bili neznatno niži nego u prosincu 2004., povećanje ukupne inflacije zabilježeno tijekom prva četiri mjeseca 2005. godine u cijelosti je posljedica ubrzanja temeljne inflacije. Premda su cijene naftnih derivata rasle na godišnjoj razini, ukupna godišnja stopa promjene administrativno reguliranih cijena nešto se smanjila, zahvaljujući najvjerojatnije tome što se u razdoblju prije lokalnih izbora nastojalo izbjeći nepopularna poskupljenja.

Uvezeni pritisci na domaću inflaciju bili su snažni tijekom prva četiri mjeseca ove godine. Viši rast potražnje za naftom od očekivanoga potaknuo je rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Pri postojećim vrlo ograničenim slobodnim ka-

pacitetima za iskorištavanje, transport i preradu sirove nafte, odnosno naftnih derivata, neočekivane promjene odnosa ponude i potražnje na tržištu izazivaju visok rast i oscilacije tih cijena. Osim toga, geopolitičke napetosti koje su tijekom prošle godine pridonosile rastu cijena, nisu se u ovoj godini posve smirile. Prosječna dnevna cijena barela sirove nafte na svjetskom tržištu povećala se sa 39,0 USD za barel u prosincu 2004. godine na 50,6 USD u travnju 2005., pri čemu su cijene pojedinih vrsta sirove nafte početkom travnja prelazile razinu od 57,0 USD za barel. Dok je tijekom 2004. godine aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru prigušivala intenzitet rasta cijena sirove nafte, slabljenje kune prema američkom dolaru ostvareno u prva četiri mjeseca ove godine utjecalo je na to da je porast cijene sirove nafte bio jače izražen u kunama (31,3%) nego u američkim dolarima (29,7%). Zemlje članice OPEC-a odaslale su signal tržištu kad su na svojem sastanku održanom 16. ožujka donijele odluku o povećanju proizvodnih kvota, međutim, do smirivanja rasta cijena sirove nafte na svjetskom tržištu došlo je tek u drugoj polovici travnja. Uz ukupni porast cijene sirove nafte na svjetskom tržištu izražene u kunama za 31,3% u travnju u odnosu na prosinac, domaće su cijene naftnih derivata tijekom spomenutog razdoblja povećane za 8,4%. Tijekom istog razdoblja u eurozoni je, uz malo viši rast cijena sirove nafte izražen u eurima od 35,7%, ostvaren nešto niži rast maloprodajnih cijena naftnih derivata od 8,0%.

Rast cijena sirovina (bez energije) zabilježen u 2004. godini nastavio se i tijekom prva četiri mjeseca ove godine. Budući da je taj porast bio nešto manji nego u istom razdoblju prošle godine, došlo je do usporavanja godišnje stope rasta cijena sirovina na svjetskom tržištu mjerene agregatnim HWWA indeksom (bez energije, u američkim dolarima) sa 10,6% u prosincu 2004. na 7,4% u travnju ove godine. Zbog snažne potražnje, a osobito one iz Kine, godišnji rast cijena željezne rude i obojenih metala ostvaren u travnju 2005. godine bio je posebno izražen te je dosegao 45,7%, odnosno 13,9%. Proizvođačke cijene u eurozoni komponenta su uvozne inflacije čije je kretanje utjecalo na ubrzanje godišnje stope rasta uvozne inflacije sa 3,5% u prosincu 2004.

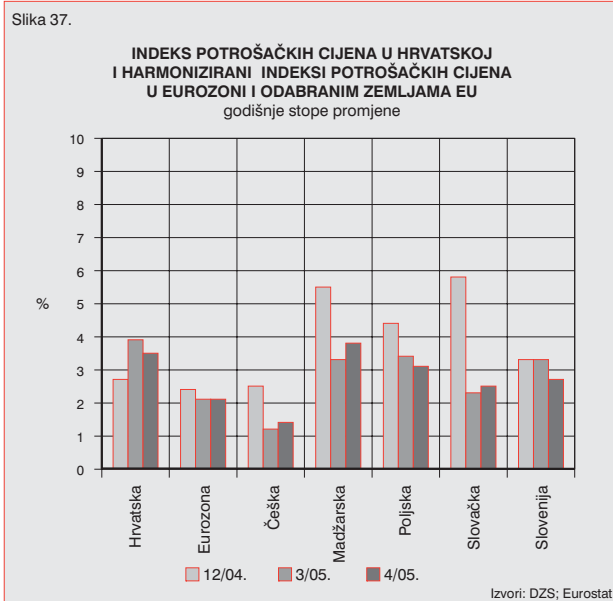
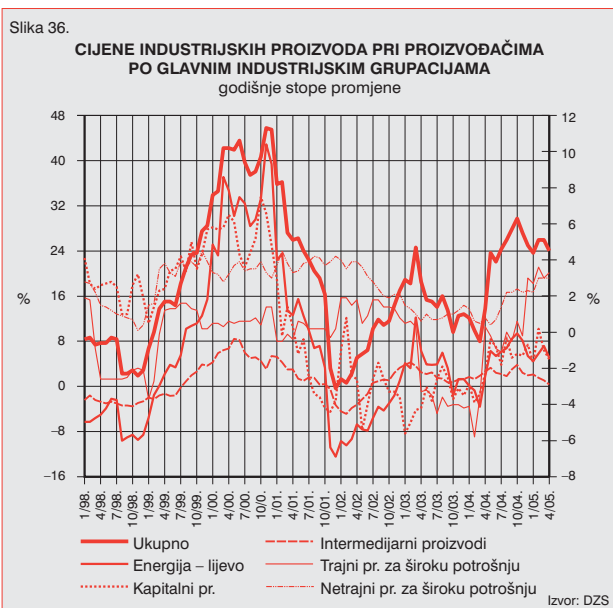
⁹ Ukupni udio isključenih proizvoda u 2005. godini iznosio je 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene).

¹⁰ Povrće, voće i riba.

na 4,2% u ožujku 2005. i to, prije svega, zbog rasta cijena energije. Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena finalnih proizvoda u eurozoni niska je u posljednje dvije godine, a u ožujku ove godine iznosila je za trajna potrošna dobra 1,4%, a za netrajna samo 0,8%, tako da za sada nema naznaka da je u eurozoni došlo do značajnijeg prijenosa porasta cijena naftnih derivata na proizvođačke cijene finalnih dobara.

Pod utjecajem porasta proizvođačkih cijena naftnih derivata ubrzao se tijekom prvoga tromjesečja ove godine i godišnji rast domaćih proizvođačkih cijena sa 4,8% u prosincu 2004. na 5,1%, pri čemu je godišnja stopa promjene cijene energije porasla sa 5,4% na 7,2%. Premda su proizvođačke cijene naftnih derivata nastavile rasti i u travnju u odnosu na ožujak, zbog utjecaja baznog razdoblja (tj. znatno višeg rasta u travnju 2004. godine) godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena naftnih derivata spustila se sa 22,1% u ožuj-

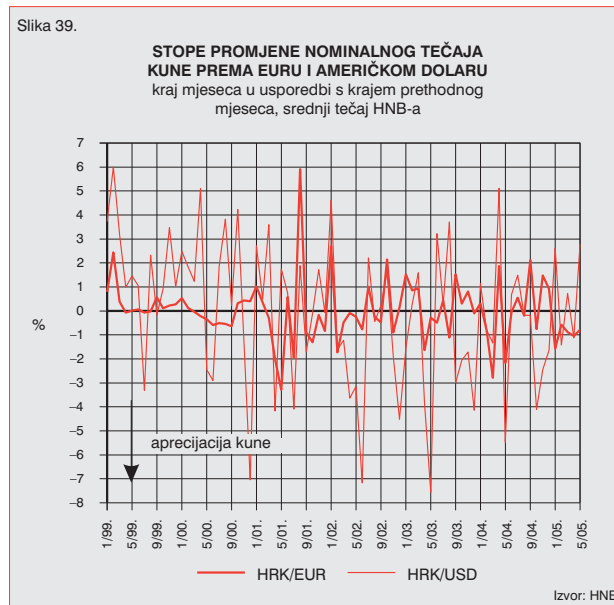
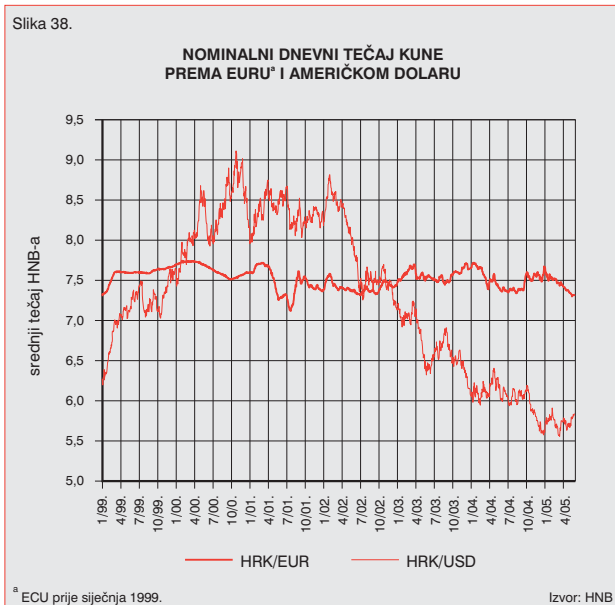

ku na 12,5% u travnju, što je presudno utjecalo na pad godišnje stope promjene proizvođačkih cijena sa 5,1% u ožujku na 4,5% u travnju. Premda je tijekom prva četiri mjeseca ove godine došlo do blagog ubrzanja godišnjih stopa promjena cijena trajnih i netrajnih proizvoda za finalnu potrošnju te su one u travnju ove godine doseglye 3,3%, odnosno 3,0%, u posljednjih je godinu dana primjetan trend njihova rasta, što bi mogla biti posljedica određenog prijenosa poskupljenja nafte i drugih sirovina na cijene finalnih proizvoda.

Za razliku od Hrvatske, inflacija u eurozoni tijekom prva se četiri mjeseca ove godine snizila, te je, prema podacima Eurostata od 19. svibnja, godišnja stopa inflacije u travnju iznosila 2,1%, što je za 0,3 postotna boda manje od inflacije zabilježene u prosincu 2004. Trend usporavanja inflacije bio je prisutan i u Češkoj, Poljskoj te Sloveniji, a napose je bio izražen u Mađarskoj i Slovačkoj.

Tečaj

U kretanju tečaja kune prema euru tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine, unatoč visokoj likvidnosti bankarskog sektora, bio je prisutan trend nominalne aprecijacije te je tečaj kune prema euru ukupno ojačao za 3,0%: sa 7,67 HRK/EUR 31. prosinca 2004. na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka 2005. Nešto izraženiji intenzitet aprecijacije tečaja kune prema euru bio je prisutan u prvoj polovici siječnja kad je kuna ubrzano jačala te je u potpunosti vratila dio vrijednosti izgubljene tijekom deprecijacije u drugoj polovici prosinca 2004. godine. Pojačani pritisci na aprecijaciju tečaja kune ponovili su se na domaćem deviznom tržištu u ožujku kad je kuna ojačala za ukupno 0,9%, s razine od 7,51 HRK/EUR zabilježene 28. veljače na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka. Pojačanu potražnju za kunama te pritiske na aprecijaciju tečaja u ožujku je potaknuo, između ostaloga, i plasman sredstava u državne obveznice u ukupnom iznosu od 3,0 mlrd. kuna. Središnja je banka, u nastojanju da ublaži aprecijacijske pritiske, tijekom prvoga tromjesečja od banaka otkupila ukupno 217,0 mil. EUR (na deviznim aukcijama HNB je od ban-

ka ukupno otkupio 117,0 mil. EUR: 19. siječnja 8,5 mil. EUR, 4. ožujka 80,4 mil. EUR te 15. ožujka 28,1 mil. EUR; ostalim deviznim transakcijama središnja je banka od banka otkupila 100,0 mil. EUR). Time je emitiran znatan iznos likvidnosti od ukupno 1.637,6 mil. kuna. Središnja je banka, prema predviđanjima, tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine prodala Ministarstvu financija devize u ukupnoj vrijednosti od 245,6 mil. EUR, potrebne za otplatu dospjeloga inozemnog duga.

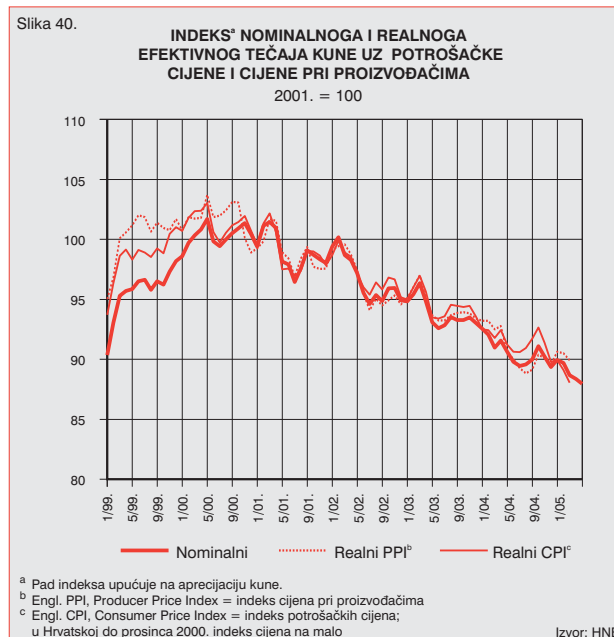
Trend nominalne aprecijacije tečaja kune prema euru prisutan u prvom tromjesečju nastavio se tijekom travnja i svibnja. Tečaj kune ojačao je tijekom spomenuta dva mjeseca za ukupno 1,8%, sa 7,44 HRK/EUR zabilježenih 31. ožujka na 7,31 HRK/EUR 31. svibnja. U tom je razdoblju središnja banka intervenirala jedanput, kupivši od banaka na aukciji održanoj 15. travnja ukupno 90,8 mil. EUR. Središnja je banka u travnju prodavala devize Ministarstvu financija – ukupno 27,6 mil. EUR.

Tečaj američkog dolara prema euru na međunarodnom je deviznom tržištu tijekom prvih pet mjeseci 2005. godine jako fluktuirao, krećući se u rasponu od 9,0% do – 3,8% oko prosječno ostvarenog tečaja u tom razdoblju. Tečaj američkog dolara tijekom spomenutog je razdoblja ukupno ojačao za 8,0% prema euru, pri čemu se vrijednost eura smanjila s razine od 1,36 USD/EUR 31. prosinca 2004. na 1,25 USD/EUR 31. svibnja 2005. Trend nominalne aprecijacije tečaja američkog dolara prema euru bio je izražen u siječnju te od druge polovice ožujka. Pritisci na jačanje tečaja američkog dolara prema euru pripisuju se, prije svega, rastućem kamatnom diferencijalu između SAD-a i eurozone (zbog restriktivne monetarne politike koju provodi Fed) te neočekivano slabom gospodarskom rastu eurozone. Međutim, analitičari ocjenjuju da su ti pritisci kratkoročni, te se dugoročno zbog strukturne neravnoteže prisutne u američkom gospodarstvu (to se posebno odnosi na deficit na tekućem računu platne bilance) očekuje nastavak trenda slabljenja američkog dolara prema euru.

Tečaj kune prema američkom dolaru tijekom prvih je pet mjeseci deprecirao za 3,6%, s razine od 5,64 HRK/USD za-

bilježene 31. prosinca 2004. na 5,84 HRK/USD 31. svibnja 2005. Intenzitet deprecijacije kune prema američkom dolaru ublažila je izražena aprecijacija kune prema euru, jer se nominalni tečaj kune prema američkom dolaru izračunava na osnovi odnosa između tečaja kune prema euru (bazne valute za izradu tečajnice HNB-a) i tečaja američkog dolara prema euru na međunarodnom deviznom tržištu. Uz 4,7%-tnu nominalnu aprecijaciju tečaja kune prema euru i 3,6%-tnu deprecijaciju prema američkom dolaru, tijekom prvih pet mjeseci 2005. godine zabilježena je i aprecijacija tečaja kune prema švicarskom franku od 4,9%, prema funti sterlinga od 1,6% te prema slovenskom tolaru od 4,7%. Takvo je kretanje tečaja kune rezultiralo aprecijacijom indeksa dnevnoga nominalnog efektivnog tečaja kune prema košarici valuta od ukupno 2,5% (31. svibnja 2005. u usporedbi sa 31. prosinca 2004.).

Podaci o kretanju indeksa realnoga efektivnog tečaja kune tijekom prvoga tromjesečja nisu jednoznačni. Indeks

realnoga efektivnog tečaja deflacioniran potrošačkim cijenama pokazuje da je tečaj kune tijekom prvog tromjesečja 2005. godine (ožujak 2005. u odnosu na prosinac 2004.) realno aprecirao prema košarici valuta za 1,9%, dok indeks deflacioniran proizvođačkim cijenama pokazuje da je kuna realno deprecirala prema košarici valuta za 0,4%. Prosječni mjesečni indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune u spomenutom je razdoblju aprecirao za 0,8%, tako da su razlike u ostvarenim stopama realne efektivne aprecijacije, odnosno deprecijacije kune posljedica bržeg rasta domaćih potrošačkih cijena od onih inozemnih, ali i nešto sporijeg rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima od kretanja inozemnih proizvođačkih cijena.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okružje

Prvo i početak drugog tromjesečja 2005. godine protekli su u znaku vrlo visoke kunske likvidnosti, koja je kreirana još krajem prošle godine. No, kako su na početku ove godine izostali uobičajeni deprecijacijski pritisci, izostala je i prodaja deviza poslovnim bankama kojom bi se povukao višak kuna, a što je potrebno zbog sezonskog smanjenja gotovog novca u optjecaju početkom godine. Umjesto sezonske deprecijacije, tečaj kune prema euru kontinuirano je u 2005. godini jačao unatoč kuskim viškovima, pa je HNB otkupom deviza od poslovnih banaka dodatno kreirao likvidnost.

Stanje visoke likvidnosti osobito je pogodovalo središnjoj državi, koja je u skladu s namjerom jače orijentacije na financiranje na domaćem tržištu, u prvom tromjesečju 2005. godine povećala domaći dug za oko 10 mlrd. kuna, od čega se oko 3/4 odnosi na dug kod poslovnih banaka. Poslovne su banke državu financirale prije svega velikim upisom trezorskih zapisa MF-a, koji su zbog svoje ročnosti, utrživosti i mogućnosti korištenja za kolateral pri zaduživanju kod HNB-a, najpogodniji instrument ulaganja privremenog viška likvidnosti. Banke su državi krajem ožujka odobrile i devizni kredit u iznosu 500 mil. EUR, kojim su plaćene dospjele euroobveznice. Plasmani privatnom sektoru nastavili su rasti podjednakim stopama kao i tijekom posljednje dvije godine, pri čemu veliko zaduživanje države na domaćem tržištu nije dovelo do usporavanja rasta tih plasmana, tj. istiskivanja privatnog sektora. Podaci o kreditima stanovništvu, korigirani za tečaj, pokazuju da je dovršeno razdoblje usporavanja tendencije njihova rasta, koje traje od 2003. godine, i da se posljednjih nekoliko mjeseci njihove godišnje stope rasta opet lagano ubrzavaju. Unatoč snažnoj kreditnoj aktivnosti, podaci o gospodarskoj aktivnosti upućuju na njezino stanovito usporavanje na početku 2005. godine. Stoga i lagani porast godišnje stope rasta potrošačkih cijena sa 2,7% u prosincu na 3,5% u travnju možemo pripisati porastu troškova (*cost-push*), a ne porastu domaće potražnje (*demand-pull*). To potvrđuju i stavke kod kojih je zabilježen najveći porast cijena: motorna goriva, zatim poljoprivredni proizvodi i meso, kojima su cijene porasle zbog nepovoljnih

vremenskih uvjeta.

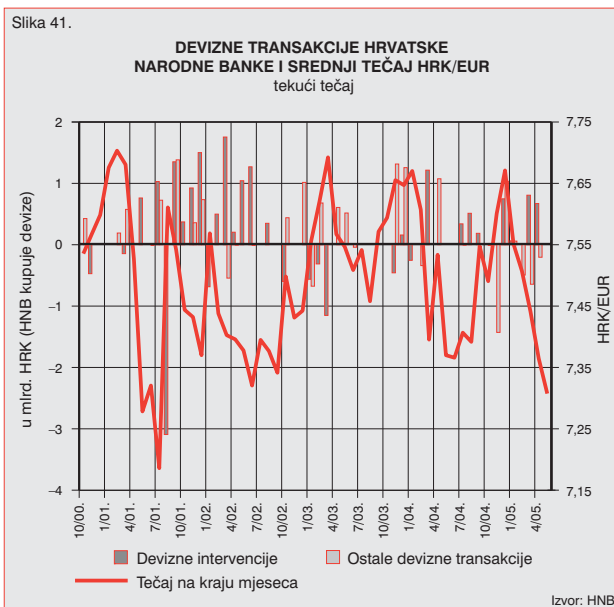
Kako bi uklonio rizik koji nosi visoka likvidnost, Savjet HNB-a je u svibnju povećao kunski dio izdvajanja obvezne pričuve na devizne izvore sa 42% na 50%, s primjenom od lipnja. To bi trebalo u potpunosti povući višak likvidnosti i tako potaknuti korištenje novih mjera za provođenje monetarne politike uvedenih u travnju 2005. godine (vidi Okvir 2.). Novi provedbeni okvir, uz upravljanje tečajem domaće valute, ističe u prvi plan i potrebu aktivnijeg upravljanja likvidnošću i kamatnim stopama na tržištu novca, pa je, prema uzoru na Europsku središnju banku, zasnovan na operacijama kojima se kreira likvidnost. Najveće iskušenje za novi provedbeni okvir bit će priljev kapitala i pritisci na tečaj. Tako će u slučaju nastavka aprecijacijskih pritisaka središnja banka i ubuduće otkupljivati devize i tim putem kreirati domaću likvidnost, što će znatno ograničiti korištenje novih instrumenata.

Inozemni dug i nadalje je u središtu pozornosti nositelja monetarne politike. HNB je tako u veljači ove godine oslobodio dio devizne aktive banaka Odlukom o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima kako bi olakšao refinanciranje dospjelih državnih euroobveznica na domaćem tržištu krajem ožujka. Da bi dodatno izrazio svoju zabrinutost zbog snažnog rasta inozemnog duga i demotivirao poslovne banke u dosadašnjoj politici inozemnog zaduživanja radi financiranja domaće kreditne aktivnosti, HNB je u veljači povećao stopu granične obvezne pričuve sa 24% na 30%. Međutim, ni ta stopa nije bila dovoljna da destimulira poslovne banke u inozemnom zaduživanju, tako da je nakon privremenog smanjenja u siječnju i veljači, inozemna pasiva banaka u ožujku ponovno povećana za oko 800 mil. EUR. Stoga je HNB u svibnju još jednom podignuo stopu granične obvezne pričuve, na 40%.

Korištenje instrumenata monetarne politike

Visoku kunsku likvidnost, koja je obilježila prvo i početak drugog tromjesečja 2005. godine, HNB je kreirao otkupom deviza još u prosincu 2004. godine tijekom pojačane sezonske potražnje za gotovim novcem. Sezonsko smanjenje gotovog novca u optjecaju u prvom tromjesečju 2005. godine još je povećalo ionako velike viškove likvidnosti poslovnih banaka. Aprecijacijski pritisci onemogućavali su povlačenje likvidnosti prodajom deviza. Kako bi ublažio jačanje tečaja, HNB je od siječnja do svibnja ove godine četiri puta intervenirao na deviznom tržištu, otkupivši od banaka ukupno 207,8 mil. EUR, čime je kreirano oko 1,5 mlrd kuna. Istodobno je HNB transakcijama sa središnjom državom i ostalim deviznim transakcijama neto prodao deviza u protivrijetnosti od 173,3 mil. EUR, čime je povučeno 1,3 mlrd. kuna. Tako je HNB u prvih pet mjeseci 2005. godine deviznim transakcijama neto otkupio 34,5 mil. EUR, s monetarnim učinkom od 258,8 mil. kuna.

Kao dopunski instrument monetarne politike za upravljanje likvidnošću (i kamatnim stopama) uvedene su redovite obratne repo operacije, koje se provode svake srijede. Tim transakcijama poslovne banke mogu povlačiti sredstva od HNB-a s rokom povrata od tjedan dana, pri čemu HNB određuje njihov granični iznos i cijenu. S vremenom bi kamat-

na stopa na redovitim obratnim repo aukcijama trebala određivati prosječnu cijenu novca. S obzirom na visoku likvidnost na novčanom tržištu u trenutku uvođenja ovog instrumenta, poslovne banke nisu trebale dodatnu likvidnost, tako da su one na redovitim aukcijama svojim ponudama simboličnih iznosa tijekom travnja samo isprobavale ovaj instrument i procedure njegova korištenja. HNB uglavnom nije prihvaćao takve ponude, bez obzira na nuđene kamatne stope koje su se kretale u donjoj polovici kamatnog raspona određenog stalno raspoloživim mogućnostima: lombardnim kreditom i prekononočnim novčanim depozitom, ali koje su istodobno bile veće od onih na tržištu novca (vidi Tržište novca). HNB je samo na jednoj aukciji prihvatio dio pristiglih ponuda, u iznosu od 2 mil. kuna, pokazavši da se ovaj instrument prema potrebi može koristiti. Poslovne banke u svibnju nisu podnosile ponude na redovitim aukcijama.

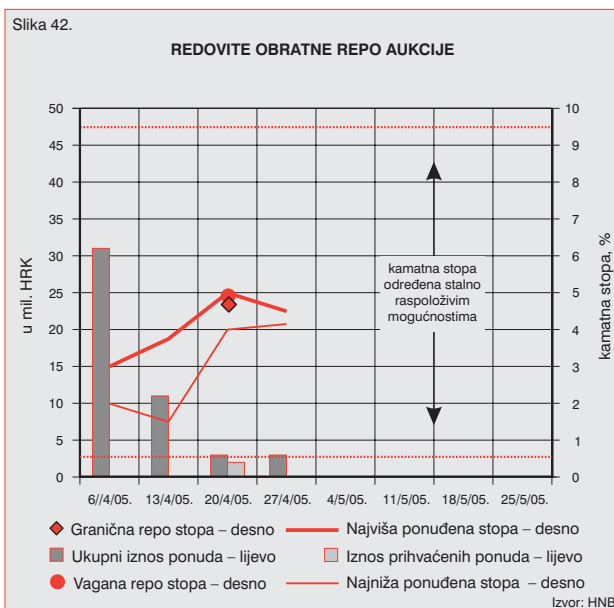
U travnju i svibnju nije bilo prilike ne samo za obratne repo operacije nego ni za korištenje novih operacija fine prilagodbe ni za strukturne operacije monetarne politike. Naime,

kako HNB trenutačno ne raspolaže nikakvom domaćom aktivom u svom portfelju (trezorskim zapisima Ministarstva financija) koju bi mogao prodati na sekundarnom tržištu i tako povući višak likvidnosti, ove operacije nisu bile korištene. Zbog aprecijacije tečaja kune HNB nije bio sklon ni povlačenju likvidnosti izdavanjem blagajničkih zapisa.

Poslovne banke koristile su novouvedenu stalno raspoloživu mogućnost prekononočnog deponiranja novčanih sredstava kod HNB-a po kamatnoj stopi od 0,5%. Naime, višak likvidnosti u sustavu smanjio je potražnju na novčanom tržištu pa su poslovne banke višak likvidnosti (iznad potrebe održavanja obvezne pričuve) često mogle položiti samo u taj depozit. Sredstva položena u prekononočni depozit bila su tako prilično visoka i velikim dijelom odražavaju višak likvidnosti iznad potrebe održavanja obvezne pričuve u kunama. Prosječni iznos prekononočnog depozita tijekom travnja iznosio je 884 mil. kuna, a u svibnju oko 770 mil. kuna. U skladu s obrascem potražnje na tržištu novca, prekononočni depozit običava rasti krajem obračunskog razdoblja te zadnjega radnog dana u tjednu.

Banke istodobno nisu imale potrebe za korištenjem skupa lombardnoga kredita, čije je korištenje olakšano promjenama u novom provedbenom okviru monetarne politike.

Korištenje prekononočnog depozita potaknule su i promjene u načinu izdvajanja i remuneriranja obvezne pričuve u kunama. Naime, poslovne banke od travnja 70% obračunate obvezne pričuve u kunama izdvajaju na račun na koji HNB plaća kamate. Preostalih 30% banke održavaju u blagajnama i na svojim računima za namirenje kod HNB-a. Novost je da od travnja HNB, u skladu s praksom drugih središnjih banaka, više ne remunerira sredstva banaka na njihovim računima za namirenje, što potiče banke da višak sredstava iznad potreba održavanja polažu kao prekononočni depozit kod HNB-a. Osim što je prestao plaćati naknadu za dio obvezne pričuve koji banke održavaju na svojim računima za namirenje, HNB je u svibnju još smanjio naknadu na izdvojenu obveznu pričuvu. Kamatna stopa na izdvojenu obveznu pričuvu smanjena je s prethodnih 1,25% na 0,75%, s primjenom od lipnja, a na izdvojenu obveznu pričuvu u devizama

sa 0,75% referentne kamatne stope (ESB-a i Fed-a) na 0,50% te stope. Smanjenjem naknade za izdvojenu obveznu priču u kunama smanjuje se iznos kuna koje HNB autonomno kreira kroz naknade što pridonosi viškovima kunske likvidnosti. Smanjenjem naknade za izdvojenu obveznu priču u devizama dodatno se poskupljuje korištenje tih sredstava, posebice onih iz inozemstva.

Obvezna pričuva i nadalje je glavni instrument automatskog povlačenja likvidnosti. Obračunata obvezna pričuva u kunama u prvih pet mjeseci ove godine povećana je za 781 mil. kuna zbog porasta same osnovice. Stopa izdvajanja, koja je iznosila minimalno 60%, ali su poslovne banke izdvajale i mnogo više (prosječno 72,3% u prosincu 2004.), od travnja je fiksna i iznosi 70%. Izdvojena obvezna pričuva u kunama tako je tijekom prvih pet mjeseci 2005. smanjena, i to za 82 mil. kuna. Povećanje obračunatoga kuskog dijela obvezne pričuve na devizne izvore sa 42% na 50% još će povećati obveznu priču u kunama u lipnju. Učinak tog povećanja na svibanjsku osnovicu za obračun obvezne pričuve iznosi oko 1,9 mlrd. kuna. To premašuje trenutni višak likvidnosti, pa se time otvara prostor za korištenje novih instrumenata.

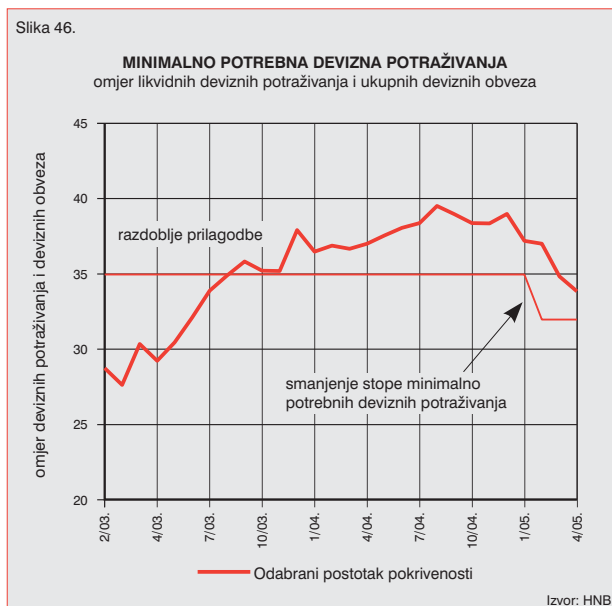
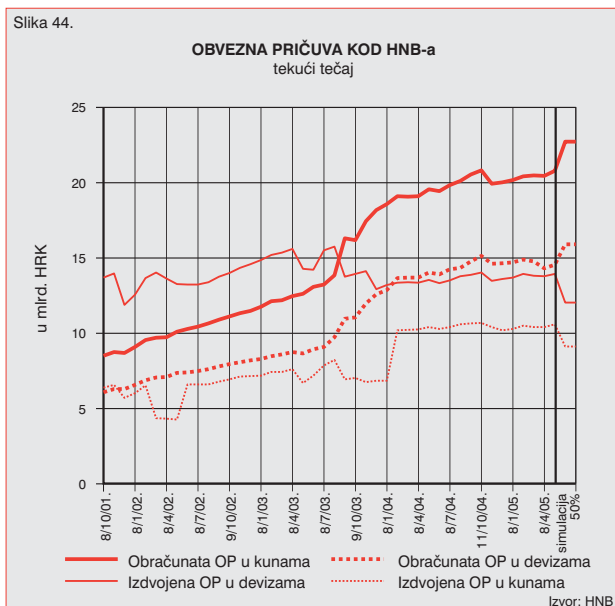
Nakon povećanja kuskog dijela izdvajanja smanjit će se i obvezna pričuva u devizama za isti iznos, tj. za oko 220 mil. EUR. Slično kusknoj, i obvezna pričuva u devizama rasla je tijekom 2005. godine zbog porasta osnovice. Rast devizne osnovice za obračun obvezne pričuve posebice se primijetio kod izdvajanja u veljači i svibnju kad su se zbog mjesečnog uprosječivanja osnovice u potpunosti pokazale posljedice inozemnog zaduživanja banaka na kraju prosinca i ožujka. Izdvojena obvezna pričuva u devizama u prvih pet mjeseci ove godine povećana je za oko 100 mil. EUR.

Kako bi destimulirao nastavak snažnog zaduživanja banaka u inozemstvu, HNB je u dva navrata povećao graničnu obveznu priču u kunama, čime je smanjen udio sredstava koje poslovne banke mogu plasirati na osnovi zaduživanja u inozemstvu i tako zarađivati na razlici između kamatnih stopa u Hrvatskoj i u inozemstvu. U veljači je stopa granične obvezne pričuve povećana sa 24% na 30%. Međutim, to povećanje nije bilo dostatno da destimulira poslovne banke u zaduživanju

u inozemstvu, koje je znatno povećano u ožujku. Savjet HNB-a je stoga u svibnju odlučio ponovno povećati stopu GOP-a na 40%, s primjenom od lipnja. Ovo povećanje, premda smanjuje mogućnost zarade od zaduživanja u inozemstvu radi odobravanja relativno skupih domaćih kredita, ne smanjuje to zaduživanje u potpunosti. Naime, da bi se u potpunosti zatvorio prostor za zaradu od takvih aktivnosti, stopa bi trebala biti viša od 50%. Obračunati iznos granične obvezne pričuve snažno je porastao i zbog povećanja stope i zbog rasta osnovice za obračun. GOP je u pet mjeseci ove godine povećan za oko 300 mil. EUR. Povećanje stope na 40% trebalo bi ukupni iznos GOP-a dodatno povećati za 120 mil. EUR.

Opisano zaoštavanje obveza banaka koje se odnose na obveznu priču u kunama pratilo je popuštanje drugoga srodnog instrumenta: stopa minimalno potrebnih deviznih potraživanja u veljači je smanjena sa 35% na 32%, čime je oslobođeno oko 4 mlrd. kuna. Premda je namjera bila da se ta sredstva upot-

rijebe za financiranje deviznoga kredita državi u ožujku, poslovne su ih banke iskoristile za privremeno smanjenje inozemne pasive, pa time i osnove za obračun GOP-a, u veljači i početkom ožujka, te financiranje rasta plasmana ostalim sektorima. Kada su poslovne banke iscrpile oslobođena sredstva, ponovno su se usmjerile na korištenje inozemnih sredstava.

Primarni novac i međunarodne pričuve

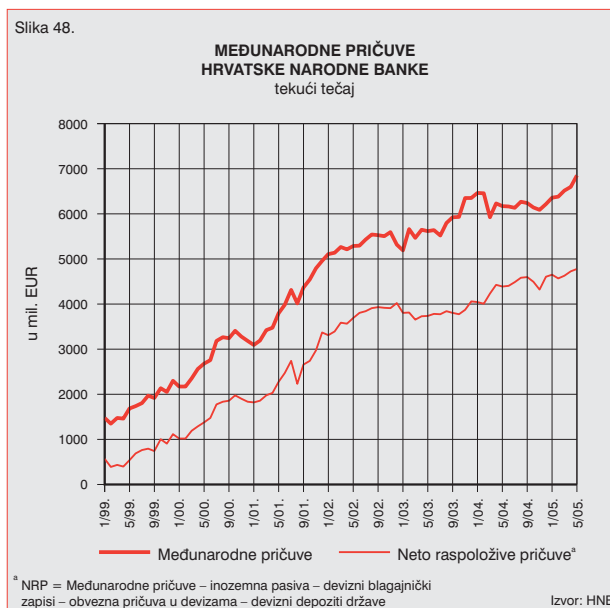
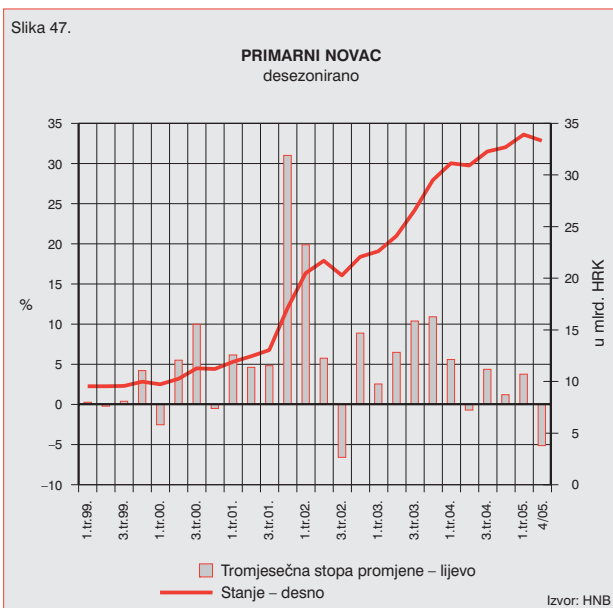
Potražnja za primarnim novcem (M0) obično se početkom godine smanjuje zbog sezonskog smanjenja gotovog novca u optjecaju. Kako je na početku ove godine kontrakcija gotovog novca bila slabija nego u prethodnim godinama, a izostala je i sezonska prodaja deviza, primarni novac manje je smanjen nego prijašnjih godina, što se ogleda u rastu njegove desezonirane vrijednosti u prvom tromjesečju. Dio primarnog novca ipak se odlio u depozit države kod HNB-a, koji je na kraju prosinca bio izrazito nizak. Smanjenje sredstava na računima za namirenje banaka kod HNB-a i povećanje sredstava države, koje se događa krajem gotovo svakoga kalendarskog mjeseca, dovelo je do smanjenja godišnje stope rasta primarnog novca sa 10,9% na kraju prosinca na 10,0% na kraju ožujka i na samo 8,0% na kraju travnja. Prosječno stanje primarnog novca u prvom tromjesečju 2005. bilo je za 11,3% veće nego u prvom tromjesečju 2004. godine. Zbog povećanja depozita države u travnju, prosječni travanjski iznos M0 bio je za 8,0% niži nego u travnju 2004. godine.

U strukturi primarnog novca u prva tri mjeseca ove godine najveće nominalno smanjenje ostvareno je kod depozita banaka kod HNB-a, i to u iznosu 0,9 mlrd. kuna. To je smanjenje posljedica smanjenja sredstava na računima za namirenje (0,8 mlrd. kuna) i u blagajnama banaka (0,2 mlrd. kuna), dok je izdvojena obvezna pričuva banaka u kunama povećana za 87 mil. kuna. No, već početkom drugog tromjesečja zabilježen je oporavak M0 zbog porasta gotovog novca izvan banaka (povećanje za 245 mil. kuna). Banke su također viškove likvidnosti koje su ranije držale u depozitu na

računu za namirenje počele polagati u novi prekonozni depozit, čije je stanje na kraju travnja iznosilo 1,5 mlrd. kuna, dok je istodobno prosječno stanje računa za namirenje u travnju smanjeno za 1,3 mlrd. kuna.

Nakon što su kunski depoziti države na kraju prosinca izrazito smanjeni, na samo 283 mil. kuna zbog plaćanja obveza države krajem godine, njihovo se prosječno stanje u prvom tromjesečju oporavilo, čime je povučen dio likvidnosti iz banaka. Do porasta je došlo nakon izdanja državne obveznice na domaćem tržištu u siječnju, kojom su plaćene dospjele rate Pariškom i Londonskim klubu. Prema dogovoru, središnja je država ta sredstva držala u depozitu kod HNB-a i postupno kupovala devize od HNB-a za plaćanje svojih dospjelih inozemnih obveza. Tako je prosječno stanje kunskih depozita u prvom tromjesečju ove godine iznosilo oko 858 mil. kuna, što je 52,8% više nego u istom razdoblju prošle godine. Kunski depoziti države u travnju su smanjeni i prosječno su iznosili 493 mil. kuna, što je 16,6% manje nego u travnju prošle godine. Tijekom prvih pet mjeseci 2005. devizni depoziti države kod HNB-a bili su zanemarivog iznosa jer država nije ostvarila nikakve značajnije devizne priljeve.

Nakon privremenog smanjenja u siječnju zbog prodaje deviza državi za potrebe plaćanja obveza Pariškom i Londonskom klubu, međunarodne pričuve kontinuirano su rasle tijekom prvih pet mjeseci 2005. godine. Njihovom porastu pridonijele su devizne transakcije HNB-a, kojima je ukupno neto otkupljeno 34,5 mil. EUR, zatim povećanje izdvojene obvezne pričuve u devizama za oko 100 mil. EUR i povećanje granične obvezne pričuve za oko 300 mil. EUR te ostvareni prihod s osnove ulaganja međunarodnih pričuva. Jačanje tečaja dolara prema euru također pridonosi povećanju eurskog iznosa međunarodnih pričuva. Na kraju svibnja ukupne međunarodne pričuve iznosile su 6.991 mil. EUR, što je povećanje od 554 mil. EUR u odnosu na početak godine. Neto raspoložive međunarodne pričuve iznosile su 5.181 mil. EUR, što je povećanje od 155 mil. EUR.

Monetarna kretanja

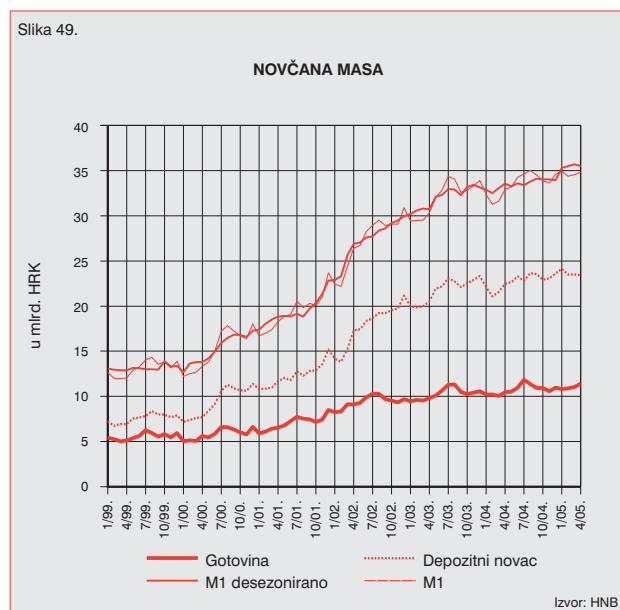
Monetarna kretanja u prvom tromjesečju 2005. godine obilježila je sezonska stagnacija domaćih izvora sredstava, pa su banke zaduživanjem u inozemstvu nastavile financirati domaću kreditnu aktivnost. Orijehtacija države na financiranje na domaćem tržištu dovela je do znatno većeg porasta plasmana banaka središnjoj državi od plasmana stanovništvu i poduzećima. Aprecijacija tečaja kune prema euru od 3% utjecala je na smanjenje kunskog iskaza svih deviznih stavki, te plasmana i depozita koji su vezani uz valutnu klauzulu.

Novčana masa

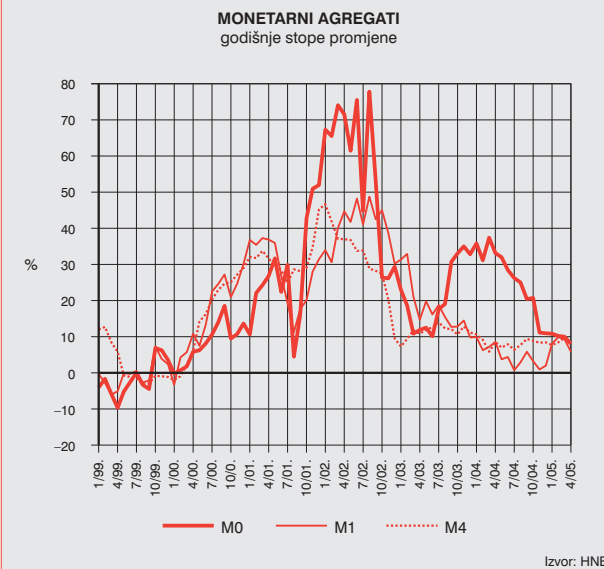
Novčana masa (M1) stagnirala je u prvom tromjesečju 2005. godine. Takvo kretanje razlikuje se od sezonskog smanjenja koje je bilo uobičajeno u istom razdoblju prethodnih godina, što je ubrzalo godišnju stopu rasta M1, koja je povećana sa 2,0% koliko je iznosila na kraju 2004. godine, na 9,2% na kraju ožujka. Desezonirana vrijednost novčane mase također upućuje na njezin oporavak u prvim mjesecima tekuće godine. Početkom drugog tromjesečja zabilježen je rast novčane mase, pa je M1 na kraju travnja iznosio 34,9 mlrd. kuna, što je 6,0% više nego u travnju prošle godine.

Nominalno smanjenje depozitnog novca tijekom prva tri mjeseca 2005. godine iznosilo je samo 105 mil. kuna, dok je godinu prije tijekom istog razdoblja depozitni novac smanjen za 1,7 mlrd. kuna. Takvo kretanje uzrokovalo je ubrzanje godišnje stope rasta depozitnog novca, koja je na kraju ožujka iznosila 8,8%. Prisjetimo se, depozitni novac je u cijeloj 2004. godini ostvario slab rast od samo 1,2%. Na kraju prvog tromjesečja ove godine depozitni je novac iznosio 23,5 mlrd. kuna, a u travnju je blago smanjen za 100 mil. kuna, čime je godišnja stopa rasta depozitnog novca u travnju pala na 4,2%.

U strukturi depozitnog novca dva najznačajnija sektora – poduzeća i stanovništvo – ostvarila su različita kretanja. Tako su sredstva na tekućim i žiroračunima poduzeća tijekom prva tri mjeseca smanjena za 0,6 mlrd. kuna (–4,8%), dok su sredstva stanovništva na tim računima povećana za 0,7 mlrd.

Slika 50.

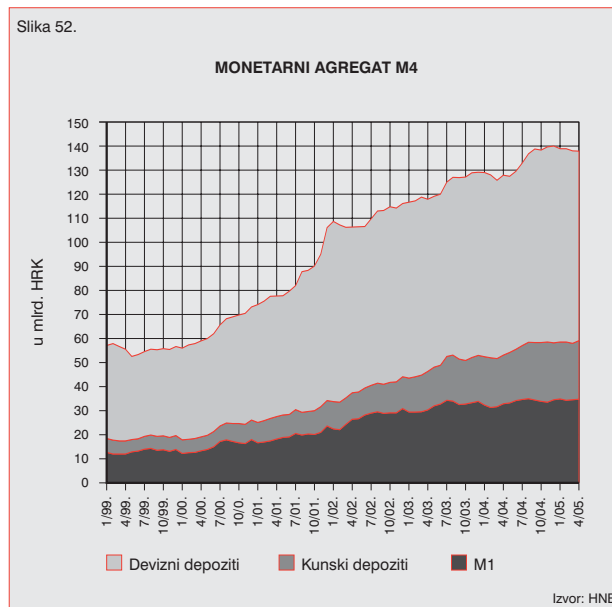
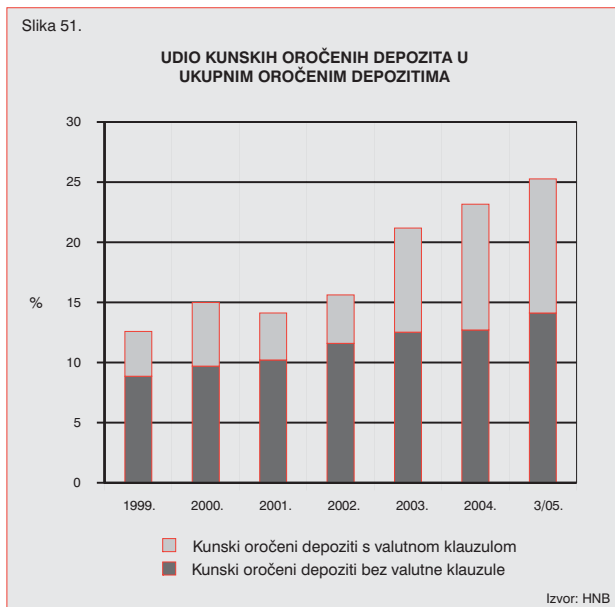
kuna (8,0%). Slabija potražnja poduzeća za “transakcijskim” novcem uobičajena je za početak kalendarske godine, dok je porast depozitnog novca stanovništva odraz snažnije kreditne aktivnosti banaka prema tom sektoru. U skladu s tim kretanjima, ubrzan je rast godišnje stope depozitnog novca stanovništva, koja je na kraju ožujka iznosila 21,5%, dok se u poduzeća bilježi znatno sporiji rast godišnje stope (4,1%).

Što se tiče druge komponente novčane mase, gotovog novca, u prva tri mjeseca 2005. godine zabilježeno je manje sezonsko smanjenje nego prethodnih godina. Tako je prosječno dnevno stanje gotovine u optjecaju u prvom tromjesečju ove godine bilo za 7,6% (0,7 mlrd. kuna) više nego u istom razdoblju prošle godine, a godišnja stopa rasta gotovine na kraju ožujka bila je 10,2%. Početkom drugog tromjesečja gotov novac nastavlja rasti (povećanje za 0,4 mlrd. kuna) pa je na kraju travnja dosegno 11,4 mlrd. kuna uz godišnji porast od 10,0%.

Ukupna likvidna sredstva

Rast kunskih nemonetarnih depozita, koji je obilježio monetarna kretanja u posljednje dvije godine, zaustavljen je u prvom tromjesečju 2005. godine kad su domaći kunski izvori stagnirali. Kako su u istom razdoblju prošle godine kunski depoziti ostvarili snažan rast (povećanje za 1,3 mlrd. kuna) zbog utjecaja baznog razdoblja usporena je godišnja stopa rasta kunske štednje. Tako je godišnja stopa rasta kunskih depozita prepolovljena sa 30,7%, koliko je iznosila na kraju prvog tromjesečja 2004. godine, na 14,5% na kraju ožujka ove godine. No, već u travnju kunski su se depoziti povećali za 0,7 mlrd. kuna, pa su ukupno iznosili 23,3 mlrd. kuna. Time se oporavila i godišnja stopa rasta (17,2%) pa se može zaključiti da je stagnacija kunske štednje u prvom tromjesečju bila samo privremena.

Na usporavanje rasta kunskih depozita utjecao je pad kunske štednje sektora poduzeća, dok je postojan rast kunskih štednih i posebice oročenih depozita stanovništva nastavljen. Tako su tijekom prvog tromjesečja ove godine kunski depoziti stanovništva povećani za 1,2 mlrd. kuna, čime su

zadržali visoku stopu rasta na godišnjoj razini (38,0%). Za gotovo jednak iznos smanjeni su kunski depoziti poduzeća, što je prouzročilo stagnaciju kunskog dijela kvazinovca u prvom tromjesečju. Na kraju ožujka ove godine kunski su depoziti poduzeća bili manji za 3,7% nego na kraju istog mjeseca prethodne godine. Brži rast kunskih depozita stanovništva od depozita poduzeća mijenja i strukturu samih depozita, pa je u usporedbi s ožujkom prošle godine udio stanovništva u ukupnim kunskim depozitima porastao za 10 postotnih bodova, te sada iznosi 57%.

Na kretanje kunskog iskaza deviznih depozita u prvome tromjesečju ove godine utjecala je aprecijacija tečaja kune, tako da su unatoč smanjenju kunskog iskaza devizni depoziti zapravo stagnirali. Tako je kunski iskaz deviznih depozita u odnosu na kraj prošle godine smanjen za 2,2% (za 1,8 mlrd. kuna), no ako isključimo utjecaj tečaja, ova komponenta kvazinovca ostvarila je blagi rast od 0,2%. Ovakvo kretanje devizne štednje zabilježeno je i u prvom tromjesečju prošle godine, pa je godišnja stopa rasta na kraju ožujka zadržana na razini s kraja 2004. godine (8,0%). Početkom drugog tromjesečja ove godine nastavio se trend smanjenja kunskog iskaza deviznih depozita. Na kraju travnja devizni su depoziti iznosili 78,7 mlrd. kuna, a godišnja stopa njihova rasta smanjena je na 5,3%.

Ako se isključi utjecaj kretanja tečaja kune, stanovništvo je u prvom tromjesečju tekuće godine ostvarilo blagi rast devizne štednje (0,6%), dok je u poduzeća zabilježeno smanjenje deviznih depozita (-2,2%). Promatrajući rast na godišnjoj razini, vidi se da je i nadalje prisutan trend bržeg rasta deviznih depozita poduzeća od onih stanovništva (15,2% prema 7,1%). No, takva kretanja nisu značajno utjecala na strukturu deviznih depozita, pa je sektor stanovništva, s udjelom od 84,0% u ukupnim deviznim depozitima, najvažniji izvor deviznih sredstava na domaćem tržištu.

Ostvarena kretanja rezultirala su smanjenjem ukupnih likvidnih sredstava (M4) u prvom tromjesečju ove godine za 2,0 mlrd. kuna (1,4%). No takvo kretanje isključiva je posljedica utjecaja aprecijacije tečaja kune na onaj dio ukupnih likvidnih sredstava koji je vezan uz kretanje tečaja (devizni

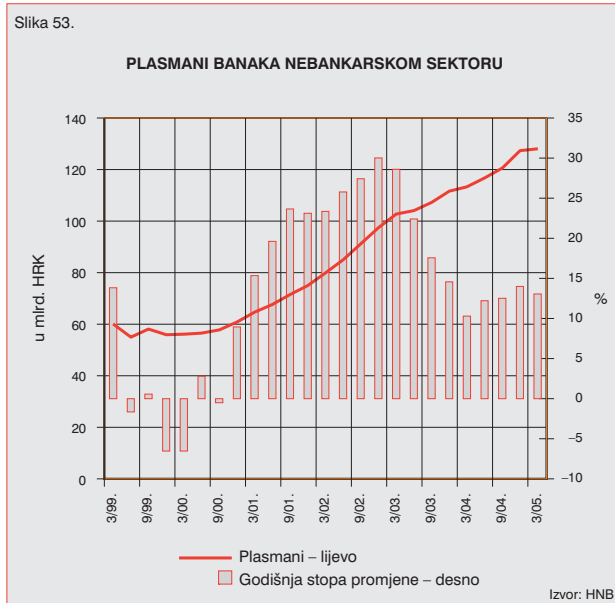
depoziti i kunski depoziti s valutnom klauzulom). Ako se isključi utjecaj tečaja, može se uočiti da je M4 tijekom prva tri mjeseca ove godine stagnirao, ali je u odnosu na kraj istog razdoblja prošle godine ipak bio za 9,3% veći, zbog slabije kontrakcije ove godine. I početkom drugog tromjesečja nastavljen je trend utjecaja aprecijacije tečaja kune na kretanje M4, pa je u travnju M4 nominalno stagnirao i na kraju mjeseca iznosio je 138,0 mlrd. kuna.

Plasmani

Plasmani banaka nebankarskom sektoru tijekom prvog su tromjesečja ove godine nominalno porasli za 0,6%, odnosno 0,8 mlrd. kuna, što je manje nego u posljednjem tromjesečju 2004. godine (kad su porasli za 5,5%). No, i na kretanje plasmana također je snažno utjecala aprecijacija tečaja kune prema euru. Naime, u valutnoj strukturi kredita, koji čine 95% ukupnih plasmana, tri četvrtine kredita odnosi se na kunske kredite s valutnom klauzulom i devizne kredite, čiji je kunski iskaz vezan uz kretanje tečaja. Stoga, ako se isključi utjecaj tečaja, proizlazi da su plasmani banaka nebankarskom sektoru u prvom tromjesečju porasli za 2,7%, a u posljednjem tromjesečju prošle godine za 4,7%.

Godišnja stopa rasta plasmana nije se značajnije mijenjala, te je na kraju ožujka iznosila 13,0%. Pritom su u prva tri mjeseca plasmani banaka stanovništvu rasli brže od plasmana poduzećima (ako se isključi utjecaj tečaja: 3,9% prema 1,9%). Smanjenje ukupnih plasmana poduzećima u prvome tromjesečju 2005. posljedica je pada potraživanja banaka na osnovi instrumenata tržišta novca za 0,9 mlrd. kuna, koji nije nadoknadio porast kredita poduzećima za 0,4 mlrd. kuna. Početkom drugog tromjesečja ove godine zabilježeno je ubrzanje rasta plasmana banaka zbog pojačanoga kreditiranja oba sektora. Na kraju travnja plasmani banaka nebankarskom sektoru iznosili su 129,7 mlrd. kuna, te su, ako se isključi utjecaj tečaja, bili 14,3% veći nego na kraju istog mjeseca prošle godine. Ukupni krediti stanovništvu na kraju travnja iznosili su 67,2 mlrd. kuna, što je 17,9% više nego godinu prije, dok su krediti poduzećima porasli 7,0% i iznosili su 54,6 mlrd. kuna.

Slika 53.

mjeseca ove godine iznosilo 7,7 mlrd. kuna, što je deset puta više od porasta plasmana banaka nebankarskom sektoru u istom razdoblju. Plasmani banaka središnjoj državi povećani su ponajprije zbog sindiciranoga deviznoga kredita koji su banke ugovorile s državom koncem ožujka (500 mil. EUR), ali i zbog kratkoročnog zaduživanja države na domaćem tržištu. Ministarstvo financija je tijekom prva tri mjeseca ove godine pojačano izdavalo trezorske zapise, pa su banke povećale svoja potraživanja na osnovi kupljenih trezorskih zapisa za 3,1 mlrd. kuna. Istodobno je glede stanja depozita središnje države kod banaka i HNB-a zabilježena manja promjena, pa su oni tijekom prva tri mjeseca smanjeni za 0,4 mlrd. kuna.

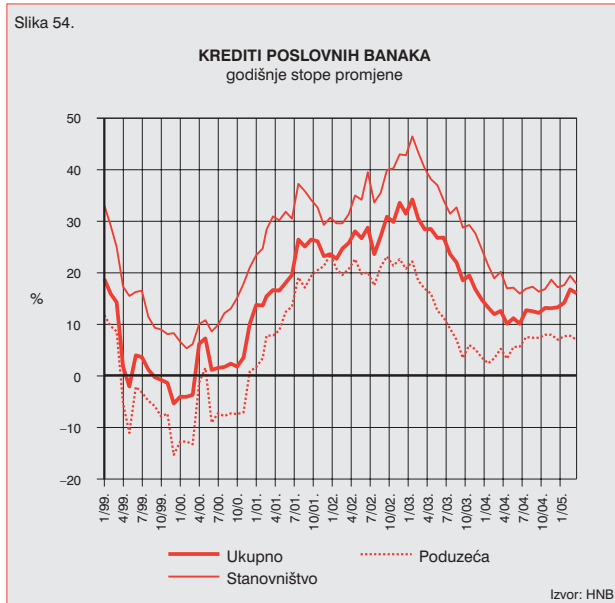
Tendencija jačeg financiranja središnje države na domaćem tržištu ogleda se i u kretanju neto plasmana banaka središnjoj državi. Tako je njihova godišnja stopa rasta na kraju ožujka iznosila 42,0%, a u usporedbi s krajem 2004. godine njihova je stopa rasta porasla i više te iznosi 52,3%. Neto plasmani banaka središnjoj državi blago su smanjeni početkom drugog tromjesečja (3,1%), tako da su na kraju travnja iznosili 20,6 mlrd. kuna.

Inozemna aktiva i pasiva

U uvjetima stagnacije domaćih izvora sredstava, banke se i nadalje koriste inozemnim izvorima sredstava za financiranje domaće kreditne aktivnosti. Nakon privremenog smanjenja inozemnih obveza banaka u siječnju i veljači ove godine, kad su banke podmirivale dio kratkoročnih obveza proizašlih iz velikoga inozemnog zaduživanja s kraja 2004. godine, u ožujku je ponovno zabilježen velik rast inozemne pasive poslovnih banaka (5,5 mlrd. kuna ili 9,6%). Inozemna pasiva banaka u prvom je tromjesečju porasla za 1,5 mlrd. kuna. Smanjenje propisane stope minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32% u veljači ove godine omogućilo je bankama da smanje svoju inozemnu aktivnu. Tako je inozemna aktiva poslovnih banaka u prvom tromjesečju 2005. smanjena za 8,6 mlrd. kuna (19,7%) u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostvarena kretanja u prvom tromjesečju rezultirala su

Slika 54.

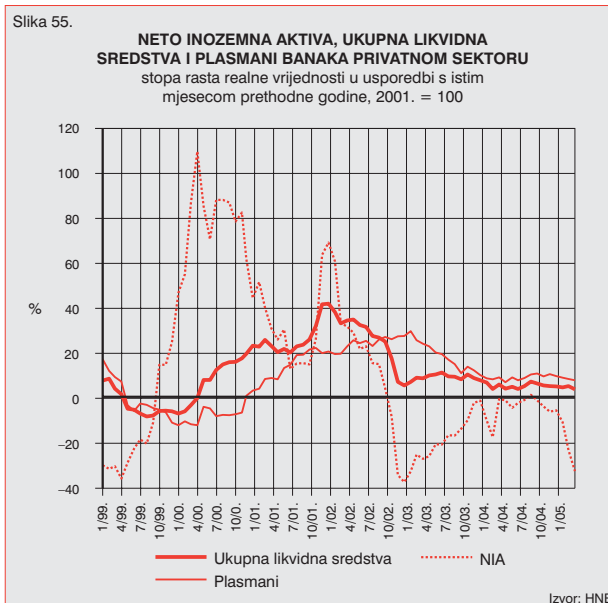

U strukturi kredita odobrenih stanovništvu u prvom tromjesečju nisu zabilježene značajnije promjene, pa tako i dalje najveći udio imaju ostali krediti (45,9%) koji uključuju sve nenamjenske kredite za osobnu potrošnju i dopušteni minus na tekućim računima. Nakon porasta od 0,6 mlrd. kuna u prvom tromjesečju, snažan rast ostalih kredita stanovništvu nastavljen je i u travnju kad su oni porasli za još pola milijarde kuna. Agresivna kreditna politika banaka na području kreditiranja stanovništva i očito neiscrpljena potražnja građana za novim sredstvima održavaju se na rast ukupnih plasmana ovome sektoru. Druga najvažnija kategorija u distribuciji kredita stanovništvu su stambeni krediti s udjelom u ukupnim kreditima od 33,3%, dok se 12,4% kredita odnosi na kredite za kupnju automobila.

Plasmani središnjoj državi

Zbog pojačanog financiranja države na domaćem tržištu u prvom je tromjesečju 2005. godine zabilježen veliki porast plasmana banaka središnjoj državi. To je povećanje u prva tri

Slika 55.

Okvir 2. Novi provedbeni okvir monetarne politike

U travnju ove godine započela je primjena novoga provedbenog okvira monetarne politike¹¹. Promjene u provedbenom okviru odnose se prije svega na jasno definiranje namjena pojedinih instrumenata monetarne politike i veza među njima, pri čemu se, uz tečaj, veća važnost daje upravljanju domaćom likvidnošću i kamatnim stopama nego što je bio slučaj proteklih nekoliko godina. Određene promjene doživjeli su postojeći instrumenti monetarne politike, a uvedeni su i neki novi instrumenti. Novi provedbeni okvir usklađen je s onim kojim se koristi Europska središnja banka.

Među instrumentima monetarne politike u prvi plan se stavljaju operacije na otvorenom tržištu, čija je svrha aktivno upravljanje likvidnošću i kamatnim stopama na novčanom tržištu. Operacije na otvorenom tržištu dijelimo na redovite operacije, operacije fine prilagodbe i strukturne operacije. Dok je prije nekoliko godina HNB putem redovitih aukcija izdavao blagajničke zapise u kunama kojima je povlačio likvidnost, novi provedbeni okvir predviđa da se za redovito vođenje monetarne politike koriste redovite obratne repo operacije, kojima se kreira likvidnost. Redovite obratne repo operacije provode se održavanjem aukcija, i to svakoga tjedna (srijedom), a na kojima mogu sudjelovati domaće poslovne banke. Rok dospijea ugovora je standardiziran i iznosi tjedan dana, a kao prihvatljiv kolateral služe trezorski zapisi Ministarstva financija u kunama. Kako se tim operacijama kreira likvidnost u sustavu, one će na važnosti dobiti tek kad dođe do smanjenja domaće likvidnosti, koja je u trenutku uvođenja novog okvira bila vrlo visoka. Redovitim obratnim repo operacijama trebala bi se određivati referentna kamatna stopa na domaćem novčanom tržištu.

Osim redovitih, novi provedbeni okvir predviđa i operacije fine prilagodbe, koje služe za privremeno smanjenje ili povećanje likvidnosti u sustavu. One se provode putem repo i obratnih repo operacija, te izravnim prodajama i kupnjama vrijednosnih papira. Njihova učestalost i dospijee nisu standardizirani, a provode se na aukcijama putem nestandardnih ponuda ili bilateralnim putem, s užim krugom sudionika. Kao prihvatljiv kolateral služe trezorski zapisi u kunama. Uz to, HNB može i izdavati blagajničke zapise u kunama s rokom dospijea od 35 dana kako bi privremeno povukao višak likvidnosti.

Treći oblik operacija na otvorenom tržištu jesu strukturne operacije koje će se koristiti u slučaju potrebe za dugoročnijom prilagodbom strukturne pozicije likvidnosti. One se provode izravnim prodajama i kupnjama vrijednosnih papira te putem repo i obratnih repo operacija. Mogu se provoditi u redovitim vremenskim intervalima ili povremeno, a njihovo dospijee nije standardizirano. Provode se na aukcijama putem standardnih ponuda na kojim sudjeluju poslovne banke. Prihvatljiv kolateral za ovaj oblik operacija je širi i obuhvaća veći broj državnih vrijednosnih papira.

Drugi skup instrumenata čine stalno raspoložive mo-

gućnosti koje poslovnim bankama daju mogućnost izravnog povlačenja sredstava ili polaganja sredstava u preko-noćni depozit kod HNB-a. Njima se postavljaju granice raspona kamatnih stopa na tržištu novca, pri čemu je kamatna stopa na lombardni kredit od 9,5% gornja granica kamatnog raspona, a kamatna stopa na preko-noćni depozit kod HNB-a od 0,5% donja je granica kamatnog raspona. Kamatne stope na tržištu novca trebale bi se kretati unutar tog raspona, tako da bi se banke trebale koristiti stalno raspoloživim mogućnostima samo u izvanrednim okolnostima kad na razini sustava postoji (privremeni) višak ili manjak likvidnosti, a koji bi se trebao poništiti redovitim operacijama monetarne politike.

U stalno raspoložive mogućnosti ubraja se i otprije prisutan instrument (prekonoćnoga) lombardnoga kredita od HNB-a. Od travnja je povećana mogućnost njegova korištenja na osnovi istoga kolaterala, tj. smanjen je koeficijent nadoknade – *haircut* (do iznosa od 90% trezorskih zapisa koji se, umjesto prijašnjih 50%, daju kao kolateral), a ukinuto je i ograničenje trajanja korištenja ovog instrumenta (prije maksimalno pet dana u obračunskom razdoblju za svaku banku). Pritom je HNB uveo pravo suspenzije mogućnosti korištenja lombardnoga kredita i ostalih stalno raspoloživih mogućnosti, što može biti važno u slučaju eventualnoga špekulativnog ponašanja poslovnih banaka.

Unutardnevni kredit bit će uveden u srpnju 2005. godine, kada u Središnjoj depozitarnoj agenciji bude provedeno bruto načelo namire i isporuka uz plaćanje (*Delivery versus Payment, DvP*), a s ciljem poboljšanja protočnosti platnih transakcija tijekom radnog dana. Banke će se unutardnevnim kreditom moći koristiti svakodnevno u obliku limita na računu za namiru, pri čemu je limit visina dopuštenoga negativnog stanja na računu za namiru. Neuračeni unutardnevni kredit na kraju radnog dana automatski će se smatrati zahtjevom za odobrenje lombardnoga kredita, i to u iznosu negativnog stanja na računu za namiru. Također, uskraćivanje mogućnosti korištenja, odnosno ograničenje iznosa lombardnoga kredita automatski će podrazumijevati identična ograničenja u mogućnosti korištenja unutardnevnoga kredita. Na sredstva korištenoga unutardnevnoga kredita HNB neće zaračunavati kamatu.

Od travnja poslovnim je bankama na raspolaganju i mogućnost prekonoćnog polaganja viška kunske likvidnosti u obliku novčanog depozita, na koji HNB bankama plaća kamatu od 0,5%, a koja je time i donja granica kamatnog raspona na novčanom tržištu. Pristup tom instrumentu omogućen je samo bankama, i to na kraju radnog dana. Položeni novčani depozit, poput lombardnoga kredita, ima prekonoćno dospijee, a HNB ga bankama vraća odmah po otvaranju HSVP-a. Položeni depozit ne uključuje se u obvezu održavanja obvezne pričuve. HNB će također imati mogućnost privremenoga ili trajnog uskraćivanja pristupa svih banaka, odnosno pojedinačne banke ovom instrumentu.

Opisane promjene u instrumentima monetarne politike ne umanjuju potrebu za dosadašnjim najvažnijim instrumentima monetarne politike u Hrvatskoj: obveznom pričuvom i deviznim intervencijama. Obvezna pričuva je i na-

¹¹ Provedbeni okvir monetarne politike (engl. *operational framework*) je skup instrumenata monetarne politike i načina kako se oni koriste.

Tablica 4. Pregled instrumenata monetarne politike kojima se utječe na kunsku likvidnost

Instrument	Vrsta operacije	Oblik operacije		Učestalost	Dospijeće	Kamatna stopa/cijena
		Povećanje likvidnosti	Smanjenje likvidnosti			
Operacije na otvorenom tržištu	Redovite operacije	– obratne repo operacije	–	Jednom tjedno	1 tjedan	Utvrđuje se na aukciji
	Operacije fine prilagodbe	– obratne repo operacije	– repo operacije	Prema potrebi	Nije standardizirano	Utvrđuje se na aukciji/bilateralno
		– izravne kupnje VP-a	– izravne prodaje VP-a			
Strukturne operacije	– izravne kupnje VP-a	– izravne prodaje VP	Prema potrebi	Nije standardizirano	Utvrđuje se na aukciji	
	– obratne repo operacije	– repo operacije				
Stalno raspoložive mogućnosti	Lombardni kredit	– kredit uz zalog VP-a	–	Svakodnevno	Prekonoćno	9,5% (gornja granica kamatnog raspona)
	Unutardnevni kredit	– kredit uz zalog VP-a (u obliku limita na računu za namiru)	–	Svakodnevno	Do kraja dana u kojem je odobren	Beskatmatno
	Polaganje depozita kod HNB-a	–	– depozit	Svakodnevno	Prekonoćno	0,5% (donja granica kamatnog raspona)
Obvezna pričuva u kunama	–	– izdvojeni depozit i održavanje u blagajni i računu za namirenje	– stopa obvezne pričuve 18% – 42% deviznog dijela izvršava se u kunama – kunski dio: 70% izdvajanje, 30% održavanje			0,75% na izdvojeni kunski dio
Devizne aukcije	– kupovina deviza	– prodaja deviza		Prema potrebi		Utvrđuje se na aukciji/bilateralno

Izvor: HNB

dalje glavni oblik sterilizacije viška likvidnosti u sustavu. Stopa obvezne pričuve ostaje 18%, dok se od lipnja polovica (50%) od obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve izdvaja i održava u kunama. Jedina je promjena u instrumentu obvezne pričuve ta što je povećan postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuve, koji je od travnja 2005. fiksiran i iznosi 70%. HNB remunerira samo izdvojeni dio obvezne pričuve u kunama, i to od lipnja po stopi od 0,75%. Dio obvezne pričuve koji se održava u blagajnama i na računima za namirenje, a kojim se poslovne banke koriste za obavljanje platnog prometa, više se ne remunerira.

Konačno, treba naglasiti da novi provedbeni okvir mo-

netarne politike ne znači da će HNB odstupiti od vođenja politike stabilnog tečaja domaće valute sprječavanjem njegove kratkoročne volatilnosti. Novi provedbeni okvir trebao bi politiku upravljanja tečajem dopuniti intenzivnijim upravljanjem likvidnošću monetarnog sustava. HNB će stoga nastaviti intervenirati na deviznom tržištu prema potrebi kako bi sprječavao nagle oscilacije tečaja kune prema euru, u skladu s politikom koju je provodio posljednjih deset godina. Tako devizne intervencije i nadalje ostaju glavni instrument monetarne politike, dok će prostor za korištenje ostalih instrumenata u najvećoj mjeri ovisiti o kapitalnim priljevima i pritiscima na tečaj.

promjenama inozemne pozicije poslovnih banaka. Povećano zaduživanje banaka u inozemstvu te pad inozemne imovine banaka smanjili su neto inozemnu aktivu (NIA) sa –17,6 mlrd. kuna na kraju 2004. godine na –27,7 mlrd. kuna na kraju ožujka. Godišnja stopa rasta NIA je na kraju ožujka iznosila 62,1%. U travnju je inozemna pasiva banaka stagnirala, ali je inozemna aktiva smanjena za još 4,8%, pa se trend smanjenja NIA nastavio.

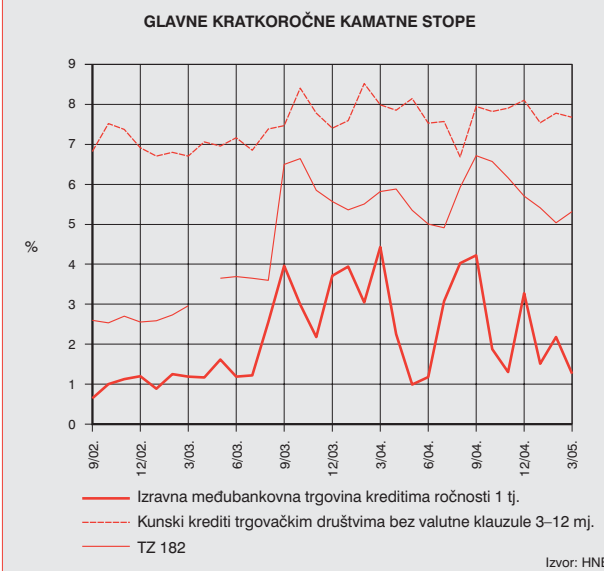
Tržište novca

Prvo tromjesečje 2005. godine obilježile su relativno visoka likvidnost bankovnog sustava i smanjena potražnja za kunama u odnosu na prethodno tromjesečje. To je rezultiralo znatnim smanjenjem kamatnih stopa i prometa na novčanom tržištu. U travnju 2005. kamatne stope na novčanom tržištu dodatno su se smanjile čemu je pridonio i plasman 670,6 mil. kuna na tržište putem devizne intervencije središnje banke. U istom su mjesecu započele i operacije na otvorenom tržištu HNB-a, koje, zbog vrlo dobre likvidnosti na novčanom tržištu, nisu izazvale veliko zanimanje banaka.

Zbog istog razloga zanimanje ulagača za trezorske zapise Ministarstva financija bilo je vrlo veliko pa su se njihove kamatne stope tijekom prvog tromjesečja i travnja 2005. kontinuirano smanjivale.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka na kratkoročne kredite u prvom tromjesečju 2005. nisu se značajno mijenja-

Slika 56.

le, ponajprije stoga što je njihovo smanjivanje implicitno ograničeno još uvijek visokim kamatnim stopama na trezorske zapise. Za razliku od njih aktivne su kamatne stope na dugoročne kredite trgovačkim društvima smanjene, dok su one na dugoročne kredite stanovništvu porasle. Pasivne kamatne stope na devizne depozite neznatno su se smanjile, a one na kunske depozite smanjene su istodobno s kamatnim stopama na novčanom tržištu.

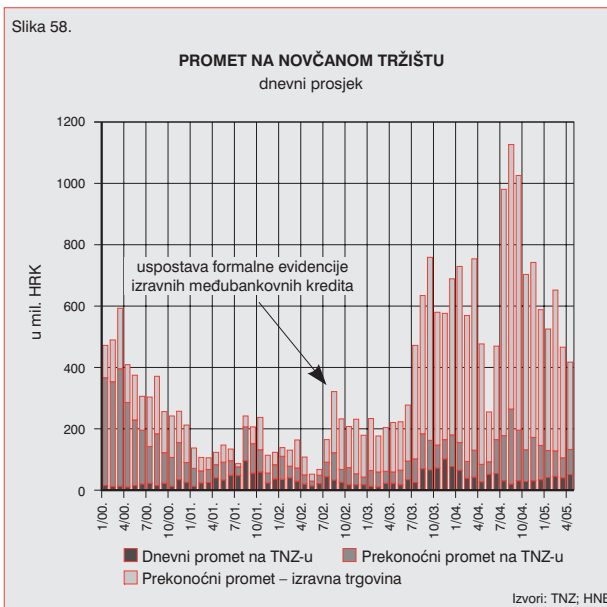
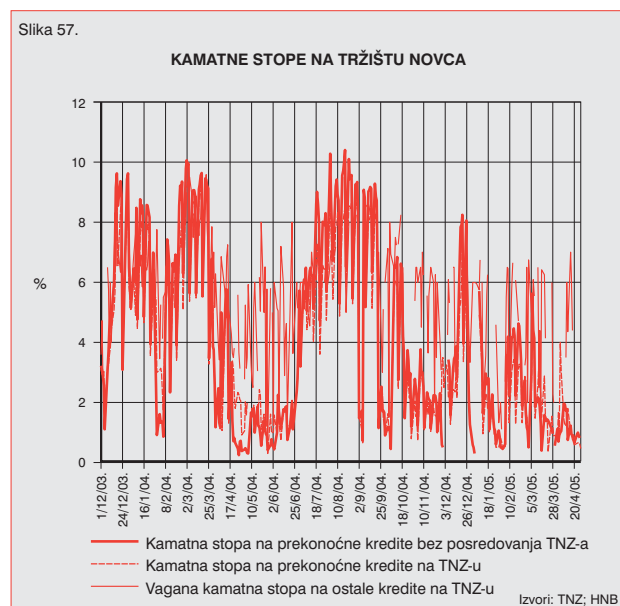
Kamatne stope na tržištu novca

Prema podacima Tržišta novca Zagreb tijekom prvog tromjesečja 2005. godine prosječna prijavljena potražnja za kreditima smanjila se u odnosu na četvrto tromjesečje 2004., pa su se i kamatne stope na novčanom tržištu počele smanjivati. Pod utjecajem povećane potražnje za kunama zbog najavljenog izdavanja nove državne obveznice kamatne su stope na novčanom tržištu u veljači privremeno blago porasle. Međutim, nakon devizne intervencije središnje banke, u travnju 2005. kamatne stope na tržištu novca ponovo su smanjene.

Vagana kamatna stopa na prekonoične kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb snizila se sa 3,55% u prosincu na 2,26% u siječnju, zatim je u veljači porasla na 2,55%, a nakon toga ponovo se snizila u ožujku. U travnju je ta kamatna stopa iznosila 0,89%, što je njezina najniža razina zabilježena u posljednje četiri godine. Vagana kamatna stopa na ostale kredite uz posredovanje Tržišta novca Zagreb u siječnju se smanjila, u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosila 6,02%, na 4,21%, što je njezina najniža razina od kolovoza 2003. Potom je ta kamatna stopa porasla na 5,60% u ožujku, a u travnju se snizila na 5,14%.

Ukupan promet ostvaren na Tržištu novca Zagreb u prvom tromjesečju 2005. smanjio se sa 9,6 mlrd. kuna, koliko je iznosio u posljednjem tromjesečju 2004., na 7,5 mlrd. kuna. Prosječni dnevni promet prekonoičnih kredita u prvom je tromjesečju 2005. iznosio 78,9 mil. kuna, a u travnju 82,4 mil. kuna. Prosječni dnevni promet ostalih kredita u prvom je tromjesečju 2005. u odnosu na prethodno tromjesečje porastao, sa 31,5 mil. kuna na 42,3 mil. kuna, a u travnju je iznosio 50,8 mil. kuna.

Što se tiče ročne strukture kredita uz posredovanje Tržišta novca Zagreb, u prvom se tromjesečju 2005. nastavila dominacija prekonoičnih kredita, iako se njihov udio smanjio u odnosu na prethodno tromjesečje, sa 79% na 65%. Smanjenje udjela prekonoičnih kredita karakteristično je za razdoblja povećane kunske likvidnosti bankarskog sektora, a takva su razdoblja bili prvo tromjesečje i travanj 2005. godi-

ne. Među ostalim kreditima oko dvije trećine činili su krediti odobreni na rok od jednog mjeseca.

U prvom tromjesečju 2005. smanjen je i intenzitet izravna međubankovna prekonoičnoga kreditiranja u odnosu na prethodno tromjesečje. Ostvaren je prosječni dnevni promet od 426,9 mil. kuna (za usporedbu, u četvrtom tromjesečju 2004. ostvareno je 528,3 mil. kuna), koji se u travnju dodatno smanjio na 284,0 mil. kuna. Vagana kamatna stopa na izravne međubankovne prekonoične kredite u prvom je tromjesečju 2005. bila niža nego u prethodnom tromjesečju 2005. još se snizila, na 1,21%, što je njezina najniža razina u posljednjih 11 mjeseci.

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

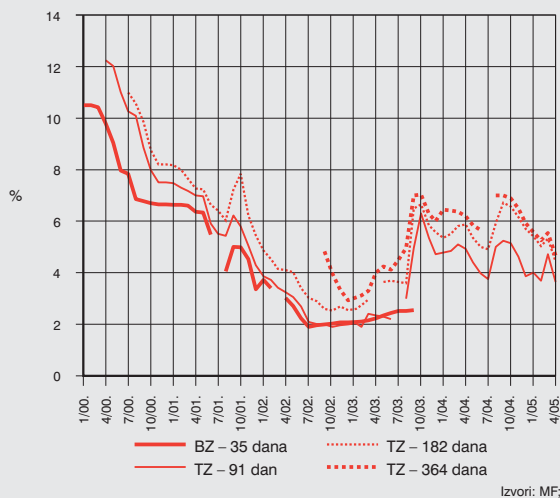
Tijekom prvog tromjesečja i travnja 2005. zanimanje ulagača za trezorske zapise Ministarstva financija bilo je relativno visoko zahvaljujući njihovoj dobroj likvidnosti, pa su se kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa kontinuirano smanjivale. Zbog toga se stanje upisanih trezorskih zapisa neprekidno povećavalo pa je na kraju ožujka 2005. ono iznosilo 12,43 mlrd. kuna, a do kraja travnja 2005. povećalo se na 13,06 mlrd. kuna – najviši iznos do sada.

U prvom tromjesečju 2005. kamatne stope na trezorske zapise s rokovima dospijeća od 182 i 364 dana postojano su se smanjivale, pa su se vagane kamatne stope na te zapise smanjile sa 5,70% i 5,92% u prosincu 2004. na 5,32% i 5,54% u ožujku 2005. Vagana kamatna stopa na trezorske zapise s rokom dospijeća od 91 dana u istom je razdoblju porasla sa 3,86% na 4,71%. U travnju su se kamatne stope na trezorske zapise svih rokova dospijeća snizile, pa su vagane kamatne stope na zapise s rokom dospijeća od 91, 182 i 364 dana iznosile 3,64%, 4,44% i 4,68%.

U strukturi ukupno upisanih trezorskih zapisa na kraju prvog tromjesečja 2005. prevladavali su zapisi s najdužim rokom dospijeća, koji su činili oko 54% ukupno upisanih zapisa. Slijede trezorski zapisi s rokom dospijeća od 182 dana,

Slika 59.

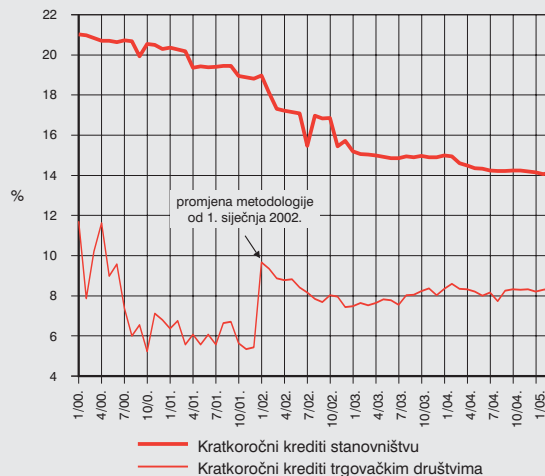
KAMATNE STOPE NA BLAGAJNIČKE ZAPISE HNB-a I TREZORSKE ZAPISE MF-a
ročna struktura

Izvori: MF, HNB

Slika 60.

PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA KRATKOROČNE KREDITE BEZ VALUTNE KLAUZULE

Izvor: HNB

čiji je udio u odnosu na prethodno tromjesečje porastao te je na kraju prvog tromjesečja 2005. iznosio oko 42%, dok je udio zapisa s najkraćim rokom dospjeća ostao na razini od oko 4%. U travnju 2005. struktura ukupno upisanih trezorskih zapisa nije se bitno promijenila.

Krajem veljače 2005. godine Ministarstvo financija izdalo je i trezorske zapise nominirane u eurima, u iznosu od 400.000 eura, a njihovo je ukupno stanje na kraju travnja iznosilo 79,5 mil. EUR.

Kamatne stope poslovnih banaka

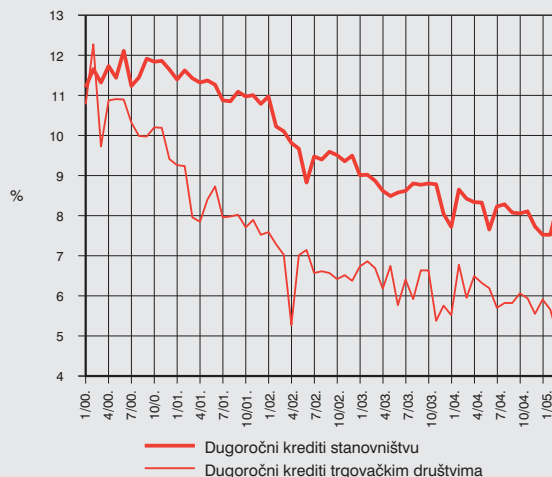
Kamatne stope na kratkoročne kredite nisu se znatnije mijenjale tijekom prvog tromjesečja 2005. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite trgovačkim društvima bez valutne klauzule u prosincu je iznosila 8,33%, a u ožujku 8,37%. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu bez valutne klauzule u prosincu 2004. iznosila je 14,19%, a u ožujku 2005. 14,16%.

Nakon što je na kraju posljednjeg tromjesečja 2004. bila na razini od 5,55%, vagana kamatna stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima prvi se put spustila ispod 5% te je u ožujku 2005. iznosila 4,97%. Vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu u ožujku 2005. osjetno je porasla, na 8,31%, dok je na kraju prethodnog tromjesečja iznosila 7,73%. To je uglavnom posljedica snažnog porasta udjela kredita za kupnju automobila u ukupnim dugoročnim kreditima i značajnog porasta njihove vagane kamatne stope, sa 6,94% u prosincu 2004. na 8,45% u ožujku 2005.

Pasivne kamatne stope poslovnih banaka na oročene kunske izvore sredstava u prvom su se tromjesečju 2005. smanjile u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja. Vagana kamatna stopa na ukupne oročene kunske depozite, koja je u prosincu iznosila 4,12%, smanjila se na 3,88% u ožujku. Vagana kamatna stopa na kunske štedne depozite po viđenju bez valutne klauzule u prvom se tromjesečju 2005. blago smanjila u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja, sa 0,51% na 0,48%. Što se tiče deviznih depozita, vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite u prvom se tromjesečju

Slika 61.

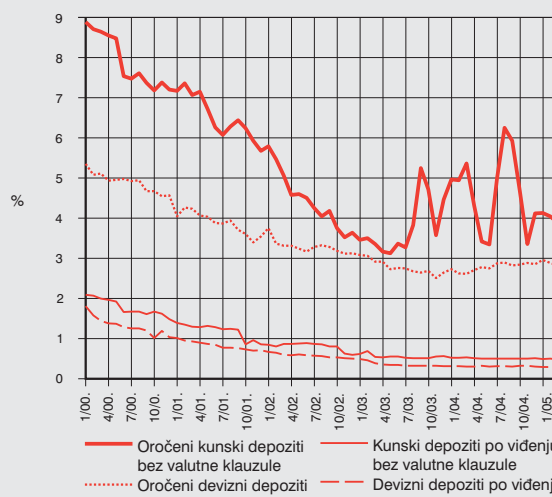
PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA DUGOROČNE KREDITE S VALUTNOM KLAUZULOM

Izvor: HNB

Slika 62.

PROSJEČNE PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA

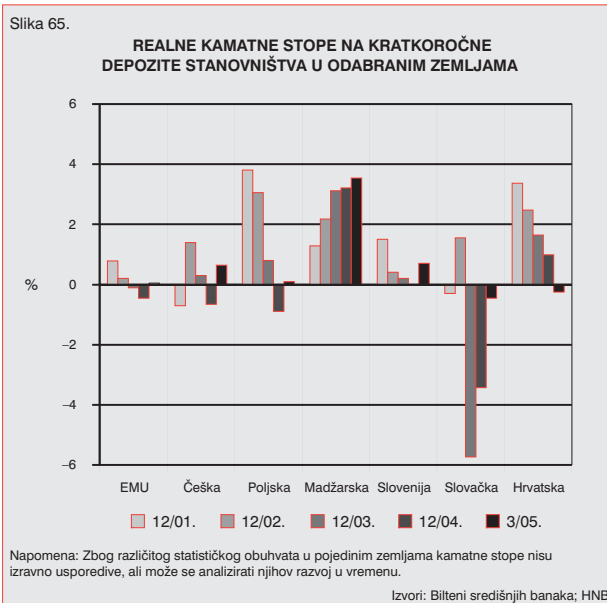
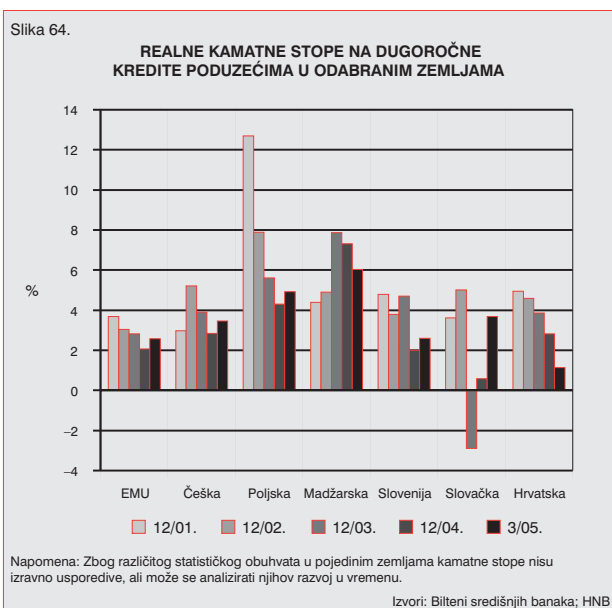
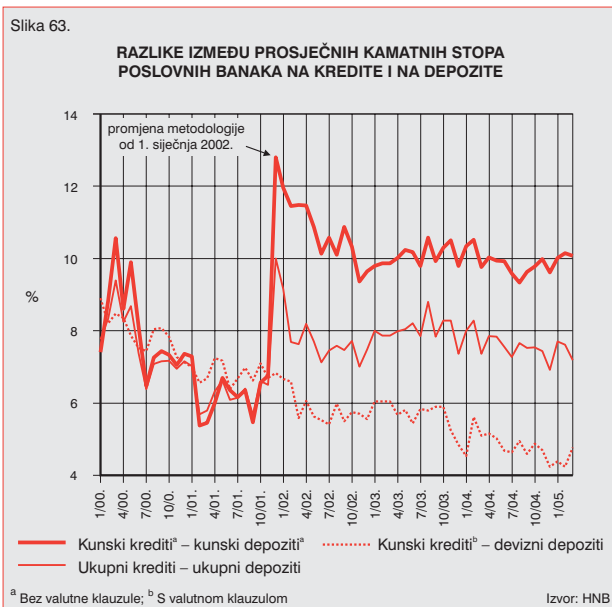

Izvor: HNB

2005. neznatno smanjila, pa je u ožujku iznosila 2,82% (prema 2,85% u prosincu 2004.). S druge strane, vagana kamatna stopa na devizne depozite po viđenju u prvom je tromjesečju 2005. stagnirala oko razine od 0,3%, kao i u prethodnom tromjesečju.

Nakon što je zamjetnije porasla početkom prvog tromjesečja 2005., razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa poslovnih banaka u sljedeća se dva mjeseca smanjila, ali je u ožujku ipak bila veća nego u prosincu 2004. Razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite u ožujku 2005. iznosila je 7,18 postotnih bodova (u prosincu 2004. godine 6,92 postotna boda). Razlika između kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i kamatnih stopa na devizne depozite u istom se razdoblju povećala sa 4,24 postotna boda na 4,77 postotnih bodova, a povećala se i razlika između kamatnih stopa na kunske kredite bez valutne klauzule i na kunske depozite (sa 9,61 na 10,07 postotnih bodova).

Analiza kretanja kamatnih stopa poslovnih banaka u

odabranim zemljama srednje Europe i u EMU pokazuje da su u većini promatranih zemalja u prvom tromjesečju 2005., u odnosu na prethodno tromjesečje, nominalne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima smanjene, dok se nominalne kamatne stope na kratkoročne oročene depozite stanovništva nisu bitno promijenile.

U EMU se na kraju prvog tromjesečja 2005. ni nominalne kamatne stope na kredite ni nominalne kamatne stope na depozite nisu promijenile u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja. Međutim, zbog smanjenja stope inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena porasle su realne kamatne stope i na kredite i na depozite. Tako su realne kamatne stope na depozite u EMU u prvom tromjesečju 2005. bile pozitivne prvi put u posljednjih 12 mjeseci.

Realne kamatne stope na depozite već su dulje razdoblje negativne u Slovačkoj, dok su u ostalim srednjoeuropskim zemljama pozitivne. U Hrvatskoj je u prvom tromjesečju 2005. došlo do pada realnih kamatnih stopa na dugoročne kredite poduzećima kao i na kratkoročne depozite stanovništva na njihove najniže vrijednosti u posljednjih nekoliko godina. Osnovni je uzrok tome porast stope inflacije zbog kojeg su realne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva imale negativne vrijednosti prvi put od prosinca 2000.

Tržište kapitala

Kretanja na tržištu kapitala u prvom tromjesečju 2005. godine bila su izrazito intenzivna. Nakon velikog rasta prometa, cijena i burzovnih indeksa u prva dva mjeseca u ožujku je nastala promjena, a silazni trend nastavio se i u travnju. Unatoč tome u prvom tromjesečju 2005. godine promet dionica i vrijednosti burzovnih indeksa bili su znatno veći nego u posljednjem tromjesečju 2004. U siječnju 2005. izdana je nova korporacijska obveznica, kojom je zamijenjeno dospelilo izdanje obveznice istog izdavatelja, a u ožujku je izdana nova kunska državna obveznica. Promet obveznica na domaćem tržištu u prvom tromjesečju bio je nešto slabijeg in-

tenzitetu nego u posljednjem tromjesečju 2004. Prinosi na hrvatske euroobveznice u prvom tromjesečju 2005. i u travnju porasli su, pa se razlika prinosa u odnosu na referentne njemačke obveznice povećala.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

Promet dionica na Zagrebačkoj burzi u prvom tromjesečju 2005. dosegao je 1.837,3 mil. kuna, što je za 64% više nego u četvrtom tromjesečju prošle godine, odnosno za 357% više nego u istom razdoblju 2004. Kao što je uobičajeno, najviše se trgovalo dionicom Adris grupe (26% ukupnog prometa dionica), Podravkinom dionicom (12%) te Plivinom dionicom (11%). U travnju 2005. godine promet dionica na Zagrebačkoj burzi smanjio se na 292,8 mil. kuna, što je najniža mjesečna razina prometa zabilježena u posljednjih šest mjeseci.

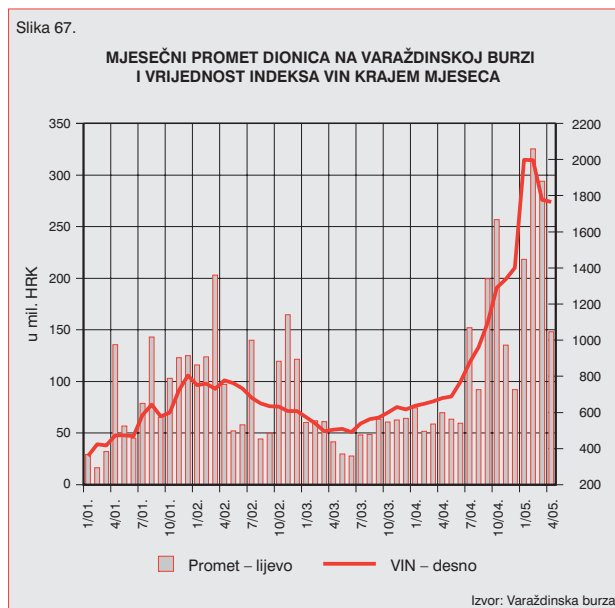
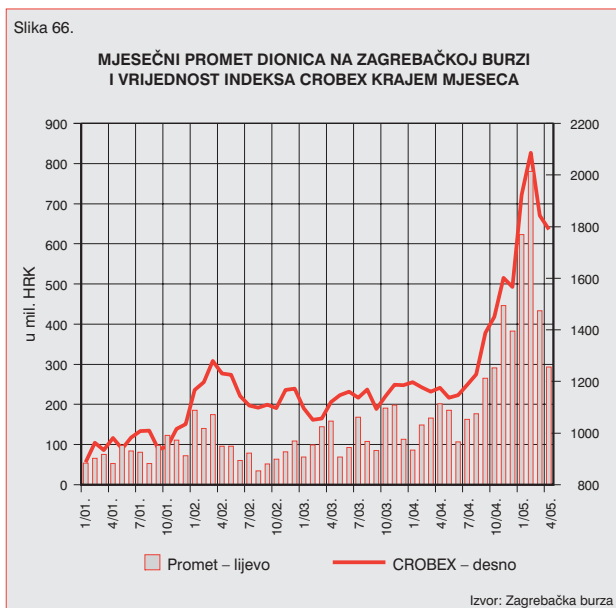
U prvom tromjesečju 2005. godine vrijednost indeksa CROBEX porasla je za 18%. Nakon višemjesečnog rasta taj je indeks početkom ožujka dosegao 2212 bodova, svoju najvišu razinu do tada. Potom se njegova vrijednost počela smanjivati te je na kraju ožujka iznosila 1843 boda. Povećanje vrijednosti CROBEX-a temeljilo se na porastu cijena gotovo svih dionica koje ulaze u njegov izračun, a najveći je utjecaj imala dionica Končar Elektroindustrije. Upravo su cijene tih dionica, osim dionice Riviere Poreč, izrazito pale u ožujku, što je prouzročilo i pad vrijednosti samog indeksa CROBEX. U travnju su se cijene dionica ponovo blago smanjile, pa je tako do kraja travnja vrijednost CROBEX-a dodatno smanjena, na 1788,5 bodova.

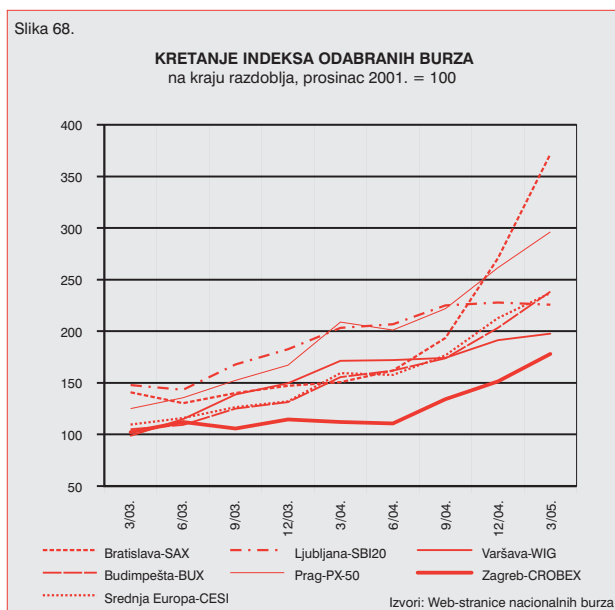
Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi porasla je tijekom prvog tromjesečja 2005. te je na kraju ožujka iznosila 69.552 mil. kuna (odnosno 31,2% procijenjenog BDP-a za 2005. godinu), što je za 7.817 mil. kuna ili 13% više nego što je iznosila na kraju posljednjeg tromjesečja prošle godine. Porast tržišne kapitalizacije na Zagrebačkoj burzi rezultat je istodobnog snažnog povećanja likvidnosti dionica i porasta njihovih cijena u siječnju i veljači. Naime, u izračun tržišne kapitalizacije na Zagrebačkoj burzi uključuje

se puni iznos tržišne kapitalizacije za one dionice kojima se u prethodna tri mjeseca redovito trgovalo, dok se za dionice kojima se nije trgovalo u posljednjih mjesec dana, odnosno tri mjeseca, iznos tržišne kapitalizacije umanjuje za polovicu, odnosno za tri četvrtine. Zbog pada cijena većine dionica na Zagrebačkoj burzi tijekom travnja 2005. do kraja tog mjeseca tržišna kapitalizacija dionica smanjila se na 67.624 mil. kuna.

Na Varaždinskoj burzi tržišna kapitalizacija aktivnih dionica na kraju ožujka 2005. iznosila je 51.026 mil. kuna, za 9,3 mil. kuna više nego na kraju posljednjeg tromjesečja prošle godine, odnosno za 138% više nego na kraju prvog tromjesečja prošle godine. U prvom tromjesečju 2005. zabilježen je porast u trgovanju dionicama i na Varaždinskoj burzi. Ostvaren je ukupan promet od 837,6 mil. kuna, što je za 73% više nego u četvrtom tromjesečju 2004., odnosno 3,5 puta više nego u istom razdoblju 2004. godine. Kao i u prošlom tromjesečju, u prvom tromjesečju 2005. porast prometa na Varaždinskoj burzi rezultat je povećanja redovitog trgovanja. U ukupnoj strukturi prometa oko 41% ostvareno je trgovanjem dionicama javnih dioničkih društava, dok je udio prometa u kotaciji slobodnog tržišta iznosio 54%. Promet u segmentu druge kotacije u kojoj se nalazi samo jedna dionica, već je duže vrijeme zanemariv, a u kotaciji prava, u kojoj se trguje pravima nekadašnjeg Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva i pravima Ministarstva financija, promet je u prvom tromjesečju 2005. iznosio 17,1 mil. kuna, odnosno 2% ukupnog prometa na Varaždinskoj burzi. U travnju je promet dionica na Varaždinskoj burzi znatno pao te je iznosio 148 mil. kuna.

Nakon što se njegova vrijednost kretala uzlazno još od sredine 2003. godine, vrijednost indeksa Varaždinske burze, VIN-a, u veljači se smanjila. Na kraju prvog tromjesečja 2005. ona je iznosila 1776,8 bodova, što je za 30% više nego na kraju 2004. godine. Porast vrijednosti ovog indeksa rezultat je rasta cijena dionica koje ulaze u njegov sastav, a to se pogotovo odnosi na dionicu društva Ericsson Nikola Tesla, koja je u prva četiri mjeseca 2005. godine imala najveći udio u redovitom prometu. Nakon preokreta u veljači, sma-

nastavila rasti do razine od 2450 bodova, što je za 11% više nego na kraju 2004. godine. U izračun CESI-ja ulaze cijene dionica odabranih prvorazrednih društava koje su uvrštene na Budimpeštansku, Bratislavsku, Ljubljansku, Prašku i Varšavsku burzu, a najveće pondere imaju dionice s Varšavske i Praške burze. Naj snažnije je u prvom tromjesečju 2005. porastao indeks Bratislavske burze (čak 37%), a slijedi ga indeks Budimpeštanske burze (17%).

U promatranim zemljama srednje Europe tržišna kapitalizacija dionica i obveznica uglavnom raste još od početka 2003. što se nastavilo i u prvom tromjesečju 2005. godine. Na Praškoj burzi zabilježeno je povećanje prometa i dionica i obveznica, dok je na Ljubljanskoj zabilježeno smanjenje prometa u oba segmenta tržišta. Na svim ostalim burzama promatranih zemalja prometi dionica i obveznica kretali su se u suprotnom smjeru. Od svih burza, slabiji promet dionica od Zagrebačke ima samo Bratislavska burza.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Na tržištu obveznica sredinom siječnja dospjela je korporacijska obveznica društva Beliše iz 2002. godine, a ono je u istom mjesecu izdalo novu četverogodišnju obveznicu u vrijednosti od 8 mil. EUR s dospeljećem 2009. godine. Obveznice su upisane po cijeni izdanja od 99,837 te uz kuponsku kamatnu stopu od 5,5%. To izdanje obveznica Beliše prvo je izdanje anuitetskih korporacijskih obveznica na hrvatskom

njivanje vrijednosti indeksa VIN nastavilo se i u iduća dva mjeseca te je ona na kraju travnja iznosila 1766,3 boda.

Burzovni indeksi na tržištima zemalja srednje Europe u prvom tromjesečju 2005. godine uglavnom su se kretali uzlaznom putanjom, osim indeksa Ljubljanske burze (SBI20) čija je vrijednost stagnirala. Vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, u prvom je tromjesečju

Tablica 5. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

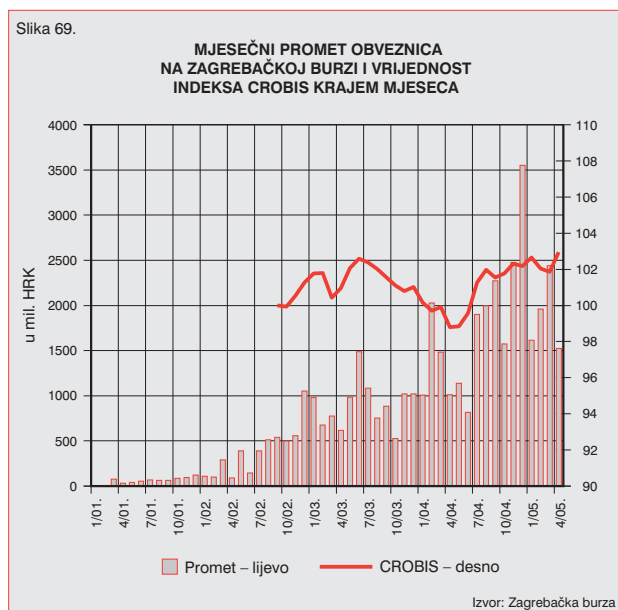
Ožujak 2005.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,3	79,9	3,2	186,3	158,3	2,6
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	76,1	4,5	1,8	96,1	3,9	14,9
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (%)	0,2	25,1	3,2	57,0	21,4	2,5
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	57,9	1,4	1,9	29,4	0,5	14,3
Brzina prometa ^d	1,6	81,2	12,0	135,6	77,4	7,5
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. EUR), na kraju mjeseca	4.374	24.810	6.976	36.266	54.038	9.346
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. EUR), na kraju mjeseca	9.389	37.170	4.851	19.102	n.a.	3.326
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	13,2	30,9	26,9	42,1	27,7	33,8
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	28,4	46,3	18,7	22,2	n.a.	12,0
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	37,4	15,3	-0,9	13,2	2,4	17,7
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	1,5	-5,6	-2,9	-2,6	-3,6	-11,6

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2004.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionica × 100/tržišna kapitalizacija dionica
Izvori: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE i Zagrebačke burze; FIBV Statistics (www.fibv.org)

Tablica 6. Izdanja obveznica na domaćem tržištu

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Tekući prinos 31.1.2005.
DAB-O-05CA	DAB	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	103,60	8,084%
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	110,65	6,213%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	116,00	5,927%
RHMF-O-085A	Republika Hrvatska	28.5.2003.	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	102,20	5,993%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	108,00	5,093%
RHMF-O-077A	Republika Hrvatska	7.7.2004.	7.7.2007.	EUR	400.000.000	3,875%	101,55	3,816%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	200.000.000	5,375%	105,00	5,119%
RHMF-O-103A	Republika Hrvatska	8.3.2005.	8.3.2010.	HRK	3.000.000.000	6,750%	104,35	6,469%
GDZD-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	-	-
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	-	-
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvoj	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	-	-
BLSC-O-091A	Beliše d.d.	14.1.2005.	14.1.2009.	EUR	8.000.000	5,500%	-	-
HYBA-O-086A	Hypo-Alpe-Adria Bank	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	101,00	6,436%
BNAI-O-22CA	Bina Istra d.d.	15.12.2002.	15.12.2022.	EUR	210.000.000	8,000%	-	-
PODR-O-072A	Podravka d.d.	20.2.2004.	20.2.2007.	EUR	27.000.000	5,000%	-	-
AGRK-O-074A	Agrokor d.d.	3.4.2002.	3.4.2007.	EUR	230.000.000	11,000%	108,10	10,176%
PLVA-O-115A	Pliva d.d.	12.5.2004.	12.5.2011.	EUR	75.000.000	5,750%	99,20	5,796%
ATGR-O-077A	Atlantic Grupa d.o.o.	15.7.2004.	15.7.2007.	EUR	15.000.000	5,750%	-	-

^a U redovitom prometu. Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za siječanj 2005.

tržištu kapitala. Osim toga, Belišće je tako postalo prvo hrvatsko trgovačko društvo koje je po drugi put izdalo korporacijske obveznice na domaćem tržištu.

Republika Hrvatska u ožujku 2005. izdala je na domaćem tržištu kunsku obveznicu s dospeljećem 2010. godine u iznosu od 3 mlrd. kuna, uz kuponsku kamatnu stopu od 6,75%. Cijena pri izdavanju iznosila je 100, dok je razlika prinosa pri izdavanju u odnosu na referentnu njemačku državnu obveznicu iznosila 306 baznih bodova. Prihodi od izdanja ove obveznice najvećim su dijelom bili namijenjeni refinanciranju obveza prema Londonskom i Pariškom klubu te za otplatu kratkoročnih zajmova države kojima su krajem 2004. isplaćene dospjele euroobveznice i samurajske obveznice.

Na kraju ožujka 2005. na domaćim burzama kotiralo je sedam državnih obveznica, dvije municipalne obveznice, dvije obveznice državnih agencija (obveznica Državne agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka te obveznica HBOR-a) i sedam korporacijskih obveznica.

Tržišna kapitalizacija državnih obveznica, municipalnih obveznica i obveznica državnih agencija na kraju prvog tromjesečja 2005. iznosila je 3 mlrd. EUR (22,3 mlrd. kuna) odnosno 10% procijenjenog BDP-a za 2005. godinu. Tržišna kapitalizacija korporacijskih obveznica iznosila je 603,7 mil. EUR (4,5 mlrd. kuna) odnosno 2% procijenjenog BDP-a za 2005. godinu.

Trgovanje obveznicama na Zagrebačkoj burzi u prvom

tromjesečju 2005. bilo je nešto manje intenzivno nego u prethodnom tromjesečju. Ukupan promet obveznica iznosio je 6,0 mlrd. kuna (u prošlom tromjesečju 7,6 mlrd. kuna), a u travnju 1,5 mlrd. kuna. Najviše se trgovalo obveznicama Republike Hrvatske s dospeljećima 2014., 2019. i 2012. godine, čiji je udio u ukupnom prometu obveznica iznosio 78%.

Nakon što je u posljednjem tromjesečju prošle godine vrijednost obvezničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBIS-a, porasla na 102,2 boda, na kraju ožujka ona se smanjila na 101,87 bodova, no već na kraju travnja 2005. CROBIS je porastao na najvišu razinu do tada, 103 boda.

U skladu s planiranim smanjenjem inozemnog zaduživanja i orijentacijom na domaće tržište kapitala Republika Hrvatska u prvom tromjesečju 2005. nije izdavala obveznice na inozemnim tržištima.

Tako je na inozemnim tržištima u travnju 2004. kotiralo ukupno 11 izdanja hrvatskih obveznica: dva izdanja nominirana su u američkim dolarima (riječ je o državnim obveznicama koje su zamijenile dug gospodarskih subjekata u RH prema Londonskom klubu), pet ih je nominirano u eurima i četiri u japanskim jenima.

Ukupna nominalna vrijednost svih 11 izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju travnja 2005. iznosila je 33,3 mlrd. kuna ili 4,5 mlrd. EUR, što znači da se smanjila u usporedbi s krajem prosinca 2004., kada je tržišna kapitalizacija tih obveznica iznosila 37,88 mlrd. kuna (odnosno 4,94 mlrd. EUR).

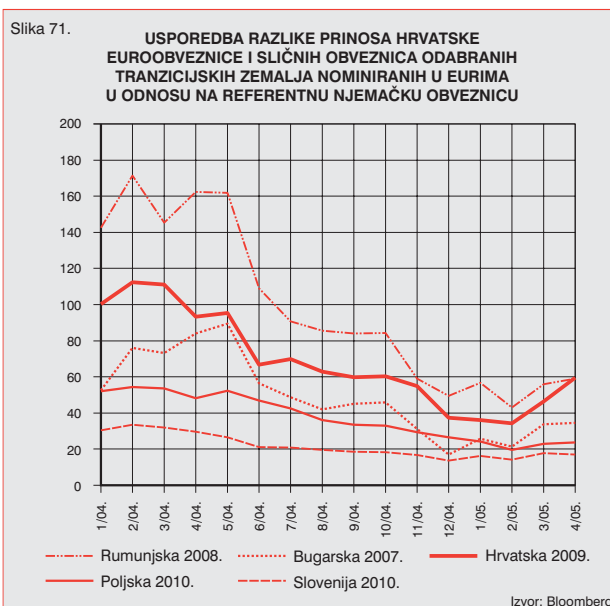
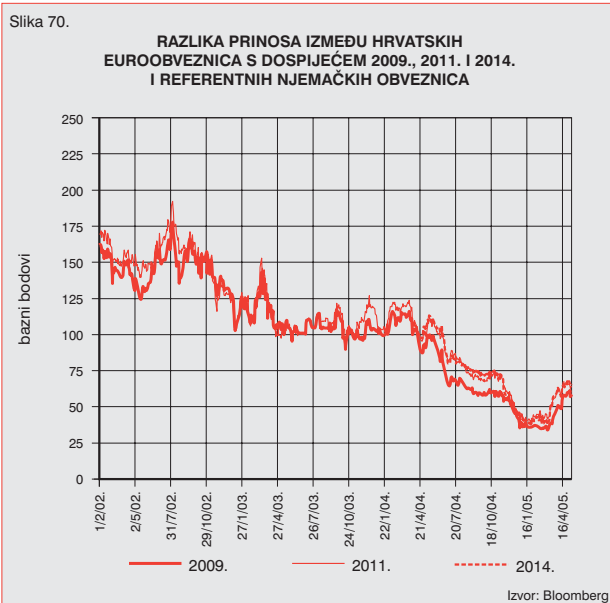
Pošto je u prosincu 2004. godine određen datum početka pristupnih pregovora s EU, Republika Hrvatska dobila je povoljniji kreditni rejting. Zato se smanjila razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica. Međutim, krajem ožujka neizvjesnost glede datuma početka pregovora s EU te porast prinosa obveznica zemalja u razvoju prouzročili su porast razlike prinosa hrvatskih euroobveznica. Tako je razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica i referentnih njemačkih obveznica krajem ožujka iznosila oko 60 baznih bodova za najduže roкове dospjeća (2011. i 2014. godine), tj. približno za 16 baznih bodova više nego na kraju 2004. godine. Do kraja travnja ta je razlika dodatno porasla, pa je iznosila oko 65 baznih bodova za iste roкове dospjeća.

Posljedica uspješnih pregovora s EU i podizanja kreditnog rejtinga zemalja kandidata za EU jest značajno smanjenje razlika prinosa euroobveznica tih zemalja u odnosu na referentnu njemačku obveznicu krajem 2004. godine.

Tablica 7. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 30.6.2004.	Razlika prinosa ^a 31.12.2004.	Razlika prinosa ^a 31.3.2005.
Londonski klub, serija A, 2006.	31.7.1996.	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		104	87	91
Londonski klub, serija B, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		123	116	117
Euroobveznice, 2006.	10.3.1999.	EUR	300.000.000	7,375%	375	49	15	30
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,750%	215	82	42	59
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,250%	158	67	38	46
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	102	65	41	53
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	101	81	42	59
Samurajske obveznice, 2007.	11.7.2000.	JPY	40.000.000.000	3,000%	135	66	39	29
Samurajske obveznice, 2006.	23.2.2001.	JPY	25.000.000.000	2,500%	152	52	34	25
Samurajske obveznice, 2008.	26.6.2002.	JPY	25.000.000.000	2,150%	144	76	44	43
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,230%	99	80	62	46

^a Prema usporedivoj obveznici. Izvor: Bloomberg

No, na kraju prvog tromjesečja 2005. godine te su razlike porasle, dok se razlike prinosa zemalja novih članica EU nisu znatno promijenile. Nakon porasta krajem ožujka i u travnju, razlike prinosa hrvatskih euroobveznica u odnosu na referentne njemačke obveznice približile su se rumunjskima, koje su do tada bile najviše. Na kraju travnja, unatoč slabijim ekonomskim pokazateljima, razlika prinosa usporedive bugarske euroobveznice u odnosu na referentnu njemačku obveznicu bila je znatno niža od razlike prinosa hrvatske euroobveznice s dospijećem 2009. godine.

Međunarodne transakcije

Podaci iz platne bilance RH pokazuju da je u prvom tromjesečju 2005. deficit na tekućem računu iznosio 1,3 mlrd. EUR, pri čemu je zabilježen njegov godišnji porast od 10%. Osnovno obilježje tekućih transakcija u prva tri mjeseca 2005. jest širenje neravnoteže u robnoj razmjeni RH s ino-

zemstvom, ali i stagnacija prihoda od pruženih usluga u turizmu.

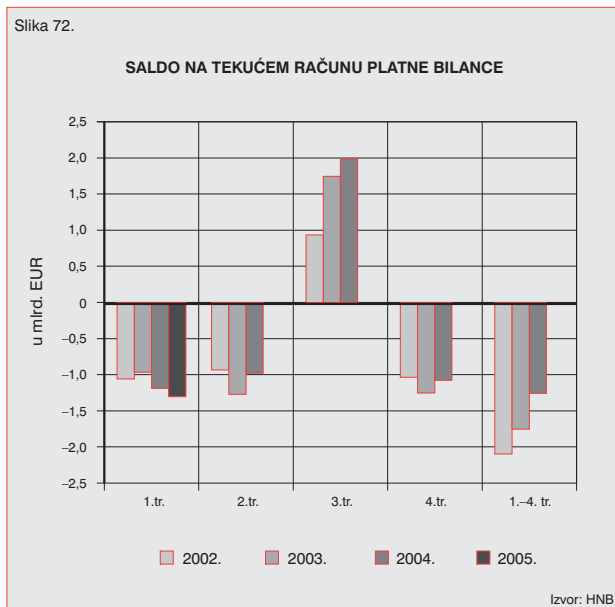
Bruto inozemni dug je, nakon apsolutnog smanjenja u siječnju i veljači, značajno porastao u sljedeća dva mjeseca te je na kraju travnja 2005. dosegao 23,3 mlrd. EUR. Nastavak rasta inozemnog zaduživanja, kojemu najviše pridonosi zaduživanje banaka, potaknuo je Hrvatsku narodnu banku da donese odluku o dodatnom povećanju stope granične obvezne pričuve čime se htio odaslati signal da je središnja monetarna institucija, u skladu sa svojim zakonskim ovlastima, spremna i nadalje poduzimati mjere radi stabiliziranja udjela inozemnog duga u bruto domaćem proizvodu. Indeks pritiska na devizno tržište pokazuje da je likvidnost u međunarodnim plaćanjima Hrvatske dobra.

Račun tekućih transakcija

Platnobilančni podaci pokazuju da je deficit na računu robe u prvom tromjesečju 2005. dosegao 1,6 mlrd. EUR, pri čemu je zabilježen nominalan godišnji porast od 8,1%. Osim što je godišnji rast robnoga uvoza iznosio 5,3%, naglašeniji deficit u razmjeni robe velikim je dijelom rezultat i usporavanja robnoga izvoza, koje je bilo posebno izrazito u ožujku. Analiza robnoga izvoza RH, dana u odjeljku pod naslovom Robna razmjena, pokazuje da takva kretanja nisu rezultat pogoršanja ekonomskih fundamenata, već uglavnom odraz specifičnosti vezanih uz razmjenu brodova.

Na računu usluga tijekom prvoga tromjesečja zabilježeni su neto prihodi od 0,2 mlrd. EUR, što podrazumijeva na godišnjoj razini pad od 8,2%. Promatrano po pojedinim stavkama, može se istaknuti da su neto prihodi od pruženih usluga u prijevozu porasli na godišnjoj razini za 19,8%, u čemu se može posebno istaknuti rast neto prihoda od prijevoza putnika u zračnome prometu (18,9%). Značajnu promjenu bilježe i neto rashodi od ostalih usluga – godišnja stopa rasta negativnog salda na osnovi neto uvezenih ostalih usluga tako u prva tri mjeseca 2005. iznosi 35,4%, pri čemu se po negativnom doprinosu može izdvojiti godišnji pad neto prihoda od pruženih usluga u građevinarstvu i porast neto rashoda za usluge istraživanja i razvoja, a prema pozitivnom doprinosu značajan rast prihoda na osnovi rojaliteta i licencija u farmaceutskoj industriji.

Što se tiče turizma, unatoč rastu fizičkih pokazatelja platnobilančni podaci za prvo tromjesečje 2005. pokazuju da je ostvareno 0,2 mlrd. EUR neto prihoda, pri čemu je zabilježen neznatan godišnji rast (0,8%). Prema fizičkim pokazateljima za prva tri mjeseca 2005. godišnja je stopa rasta broja dolazaka inozemnih gostiju iznosila 18,2%, a broja noćenja koja su ostvarili inozemni gosti 16,8%. Ipak, oba pokazatelja upućuju na sporiji rast u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (21,7%, odnosno 28,6%). Rast fizičkih, a stagnacija financijskih pokazatelja u turizmu mogu se djelomično obrazložiti činjenicom da su navedenim fizičkim pokazateljima, koje objavljuje Državni zavod za statistiku, obuhvaćeni samo inozemni turisti koji borave u komercijalnom, odnosno plaćenom smještaju. S druge strane, istraživanjem HNB-a o potrošnji inozemnih putnika prati se potrošnja stranih gostiju u plaćenom i neplaćenom smještaju te potrošnja putnika u tranzitu. Tijekom 2004. godine zabi-

lježena je promjena u strukturi gostiju, pri čemu je rastao udio putnika u neplaćenom smještaju i tranzitu, a opadao udio putnika u plaćenom smještaju koji u prosjeku najviše troše. Stagnacija ostvarenih prihoda od turizma tijekom prvog tromjesečja 2005. može se donekle povezati i s izrazito nepovoljnim, hladnim vremenskim prilikama, osobito u veljači.

Na računu dohotka u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. zabilježeni su prihodi od 0,1 mlrd. EUR i rashodi od 0,4 mlrd. EUR, pri čemu je godišnji rast neto rashoda iznosio 2,7%. Gotovo polovica ukupnih rashoda odnosi se na dospjele kamate koje je država platila na inozemna izdanja svojih obveznica, a zatim slijede rashodi po ostalim ulaganjima te rashodi na osnovi izravnih vlasničkih ulaganja, odnosno zadržane dobiti i dividenda koje su na temelju vlasničke strukture pripale inozemnim vlasnicima trgovačkih društava u Hrvatskoj.

Osim na računu usluga višak prihoda nad rashodima, kao što je uobičajeno, bilježi se i na računu tekućih transfera. Tako je i tijekom prvoga tromjesečja 2005. ostvareno 0,3 mlrd. EUR neto prihoda. Promatramo li godišnje stope promjena, možemo istaknuti da je u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. sezonski neuobičajeno velik bio porast tekućih transfera koje je primila država, dok tekući transferi ostalih sektora nisu naglašeno odstupali. Izrazit godišnji porast tekućih transfera države pretežno pripisati plaćanju poreza na isplaćeni iznos zadržane dobiti iz prethodnih godina koja je pripala inozemnom vlasniku jednoga hrvatskog poduzeća.

Opisana kretanja na računu robe, usluga, dohotka i tekućih transfera u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. rezultirala su deficitom na tekućem računu od 1,3 mlrd. EUR ili 4,4% projiciranog BDP-a za 2005., što odgovara apsolutnom godišnjem porastu od 0,1 mlrd. EUR (10%).

Robna razmjena

Prema privremenim podacima DZS-a u prva četiri mjeseca 2005. vrijednost ukupnoga robnog izvoza (izraženo prema paritetu fob) iznosila je 2,8 mlrd. USD, pri čemu je os-

tvarena godišnja stopa rasta od 12,5%. Istodobno je ukupan robni uvoz (cif) dosegao 5,7 mlrd. USD, odnosno godišnji rast iznosio je 15,5%. Takva kretanja rezultirala su vanjskotrgovinskim deficitom u iznosu od 3 mlrd. USD, što odgovara godišnjem porastu od 18,5%.¹² Pokrivenost uvoza izvozom u razdoblju od siječnja do travnja 2005. iznosila je 48,4% ili 1,3 postotna boda manje od pokazatelja za isto razdoblje 2004. godine.

Navedene nominalne godišnje stope promjena robnoga izvoza, uvoza i vanjskotrgovinskoga deficita u prva četiri mjeseca 2005., izvedene iz podataka u izvještajnome američkome dolaru, pod značajnim su utjecajem međuvalutnih kolebanja američkoga dolara i eura. Kako se glavnina robne razmjene odvija u eurima, podaci izraženi po stalnome tečaju bolje odražavaju kretanja u vanjskoj trgovini. Tako ukupan robni izvoz, izraženo po stalnome tečaju, bilježi u prva četiri mjeseca 2005. godišnji rast od 9,4%, što je za 8,7 postotnih bodova manje nego u prva četiri mjeseca 2004. godine. Usporavanje izvoza robe u razdoblju od siječnja do travnja 2005. uvelike je posljedica izrazitoga apsolutnog smanjenja izvoza ostale transportne opreme, odnosno brodova, kao odsjeka SMTK s uobičajeno najvećim udjelom u ukupnome robnom izvozu. Izraženo po stalnom tečaju, izvoz brodova u prva četiri mjeseca 2005. imao je negativnu godišnju stopu promjene od 35,5%.

Treba istaknuti da je izvoz brodova neravnomjerno raspoređen tijekom kalendarske godine, te da su četiri mjeseca prekratko razdoblje za usporedbe na godišnjoj razini, odnosno ocjenu kretanja trendova u izvozu brodova. Podatak o ostvarenoj godišnjoj stopi rasta ukupnoga robnog izvoza iz kojeg je isključen izvoz brodova, u prva četiri mjeseca 2005. upućuje na brži rast u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Naime, ta je stopa u prva četiri mjeseca 2005. godine iznosila 18,8%, izraženo po stalnome tečaju, što je za 9 postotnih bodova više nego u istome razdoblju 2004. Međutim, usporedi li se dinamika robnog izvoza koji isključuje brodove tijekom prva četiri mjeseca 2005. s podacima za drugu polovicu 2004. godine, zamjetno je slabljenje intenziteta hrvatskog izvoza robe u inozemstvo.

Od odsjeka SMTK koji su u prva četiri mjeseca 2005. najviše pridonijeli apsolutnom rastu ukupnog izvoza robe, ističu se: nafta i naftni derivati (godišnja stopa rasta po tekućem tečaju iznosi 52,4%), plastične tvari u primarnim oblicima (75,6%), specijalni strojevi za pojedine industrijske grane (67,2%), šećer, proizvodi od šećera i med (211,2%) te zemni i industrijski plin (47,9%). Ako se promatraju udjeli pojedinih sektora SMTK u robnom izvozu ostvarenom u prva četiri mjeseca 2005., može se istaknuti da, unatoč znatnom godišnjem smanjenju vrijednosti izvoza, brodovi i dalje prednjače veličinom svojega udjela (10,2% ukupnoga robnog izvoza). Prema istom kriteriju slijede odsjeci: nafta i naftni derivati (8%), električni strojevi, aparati i uređaji (8%) te

¹² Navedena ostvarenja, koja se temelje na podacima DZS-a, ne podudaraju se u potpunosti s platnobilančnim ostvarenjima na računu robe. Izvor nepodudarnosti jesu međunarodno prihvaćeni metodološki standardi na kojima se temelji praćenje robne razmjene u platnoj bilanci, a prema kojima je obuhvat pojma robe nešto širi od onog koji rabi DZS. Što se tiče robnoga uvoza, dio razlike proizlazi i iz razlike u paritetima u kojima se vrijednosti iskazuju (u platnoj bilanci primjenjuje se paritet fob, dok DZS podatke o uvozu objavljuje na paritetu cif).

odjeća (7,2%). Porast vrijednosti izvoza nafte i naftnih derivata uglavnom je posljedica porasta cijena sirove nafte na svjetskom, odnosno mediteranskom tržištu.

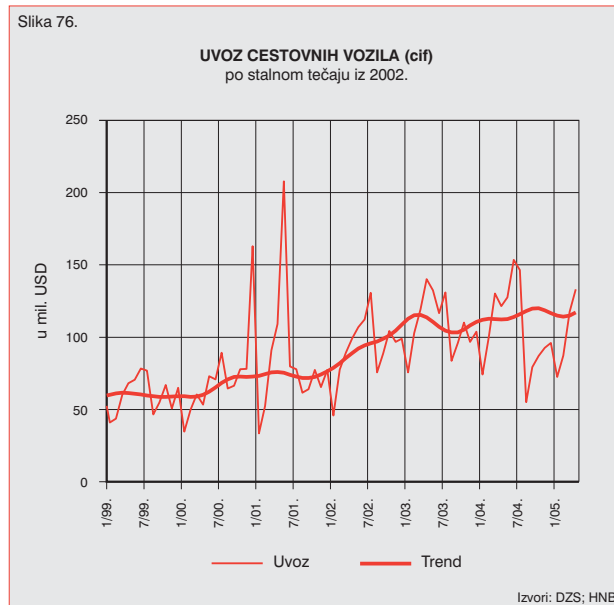
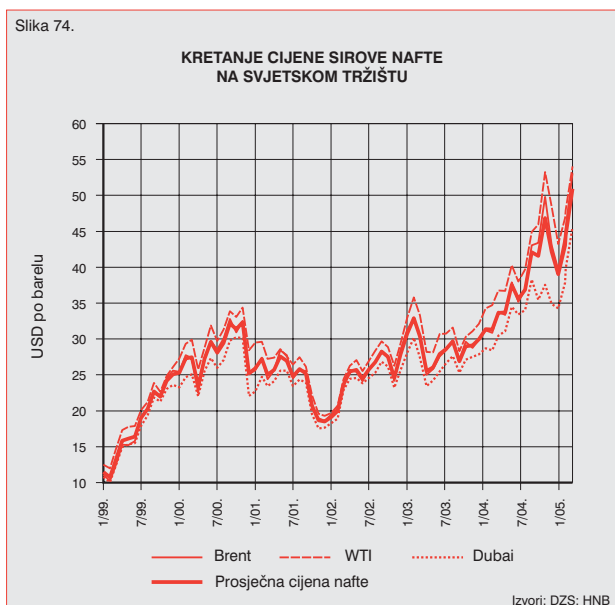
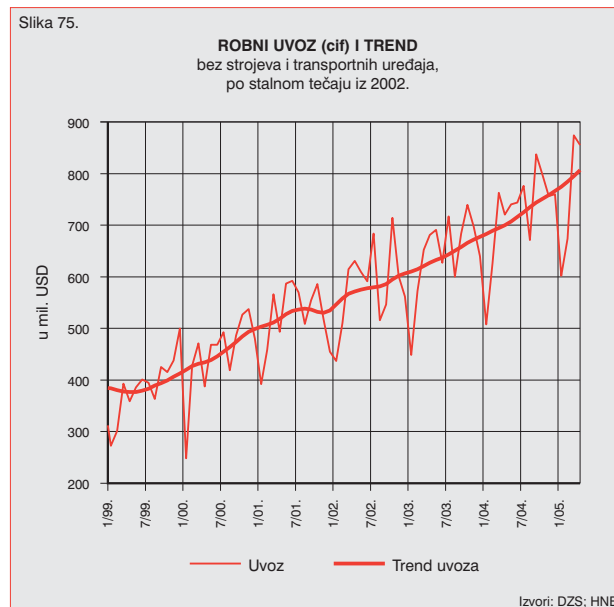
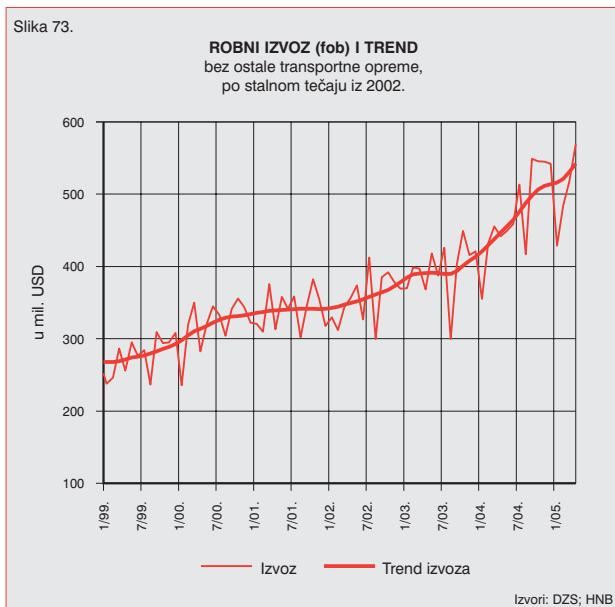
Godišnja stopa rasta ukupnoga robnog uvoza u prva četiri mjeseca 2005. iznosi 11,3%, izraženo po stalnome tečaju, odnosno 3,7 postotnih bodova više nego u istom razdoblju lani i 2,6 postotnih bodova više od rasta u cijeloj 2004. godini. Prema odsjecima SMTK apsolutnom rastu ukupnoga robnoga uvoza u razdoblju od siječnja do travnja 2005. najviše su pridonijeli: nafta i naftni derivati (godišnji rast po tekućem tečaju iznosi 66,5%), željezo i čelik (35,7%), ostala transportna oprema (43,2%), električna energija (71,8%) te organski kemijski proizvodi (46,9%).

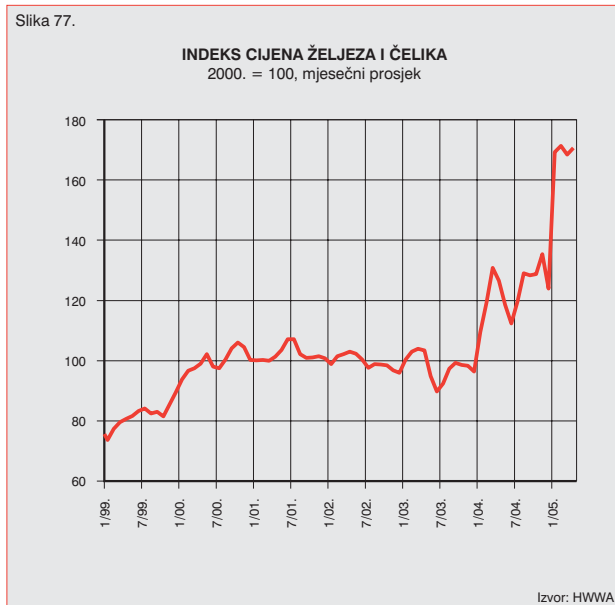
U strukturi ukupne vrijednosti uvezene robe u prva četiri mjeseca 2005. najveći se udio odnosi na uvoz: nafte i naftnih derivata, cestovnih vozila, električnih strojeva, aparata i uređaja te željeza i čelika. Iako je apsolutna vrijednost uvezanih cestovnih vozila u prva četiri mjeseca i dalje visoka (0,6 mlrd. USD po tekućem tečaju), u 2005. nastavio se trend

usporavanja uvoza automobila. Tako u razdoblju od siječnja do travnja 2005. godišnja stopa promjene uvoza cestovnih vozila iznosi -3,6%, izraženo po stalnome tečaju. Usporedbe radi, u cijeloj 2004., kada je započeo trend usporavanja uvoza automobila, godišnja stopa promjene uvoza cestovnih vozila iznosila je -3,4%, za razliku od godišnje stope rasta od 16,2% zabilježene u 2003. Izrazito se, osim cestovnih vozila, smanjio i uvoz gnojiva (osim sirovih), proizvoda od nemetalnih minerala te prediva, tkanina i tekstilnih proizvoda.

Nije posve jasno koliko je spomenuti porast uvezene vrijednosti željeza i čelika posljedica povećanja uvezanih količina, a koliko se u njemu ogleda porast njihovih cijena na svjetskome tržištu. Rast cijena željeza i čelika tijekom 2004., a osobito u prvim mjesecima 2005. godine, rezultat je porasta globalne potražnje za spomenutim sirovinama, u čemu se posebno ističe Kina.

Kretanja cijena željeza i čelika važna su za Hrvatsku jer se znatan dio elemenata od tih materijala ugrađuje u brodove na navozima hrvatskih brodogradilišta, pri čemu treba nag-

lasiti da su cijene brodova koje će se isporučiti u 2005. ugovorom zaključene prije nego što je nastupio trend porasta cijena željeza i čelika. Spomenute činjenice vrlo će vjerojatno uvećati gubitke velikog broja hrvatskih brodogradilišta. Svjesna negativnih učinaka kolebanja cijena željeza i čelika, pojedina domaća brodogradilišta počela su u ugovore o gradnji novih brodova ugrađivati zaštitnu klauzulu prema kojoj se rizik oscilacija cijena čelika prenosi na kupca. Snažan pad vrijednosti dolara u posljednje dvije godine također je pridonio porastu gubitaka hrvatskih brodogradilišta jer se cijene naručenih brodova uglavnom ugovaraju u američkim dolarima, a velik dio proizvoda koji se upotrebljava u

izgradnji brodova uvozi se iz EU i plaća u eurima. Stoga hrvatska brodogradilišta nastoje nove ugovore sklapati djelomice u eurima i djelomice u dolarima ili samo u eurima.

Struktura robnog izvoza prema ekonomskim grupacijama pokazuje da je u prva četiri mjeseca 2005. udio 25 zemalja članica Europske unije iznosio 63,3%, te je na godišnjoj razini smanjen za 2,9 postotnih bodova. Unatoč smanjenju udjela EU, valja istaknuti da je povećan izvoz u najvažnije trgovinske partnere u toj skupini zemalja: Italiju, Njemačku i Sloveniju. Istodobno se najizrazitije smanjio izvoz na Maltu, u Švedsku i u Austriju. Od zemalja u razvoju može se izdvojiti zamjetan rast izvoza u Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Crnu Goru te Ujedinjene Arapske Emirate.

Udjel zemalja EU u strukturi ukupnoga robnog uvoza smanjio se sa 71,4%, u prva četiri mjeseca 2004. godine, na 65,7% u prva četiri mjeseca 2005. godine. Kako uvoz iz EU raste promatraju li se apsolutne vrijednosti, smanjenje udjela EU u ukupnom robnom uvozu poglavito je rezultat sve intenzivnijeg uvoza iz zemalja u razvoju. Najizraženiji godišnji porast vrijednosti u razmjeni sa članicama Europske unije ostvaren je uvozom iz Njemačke, Italije, Poljske i Slovenije. S druge strane, porastu udjela zemalja u razvoju u strukturi ukupnoga robnog uvoza najviše pridonosi rast uvoza iz Rusije (uvoz nafte), Kine, Rumunjske te Bosne i Hercegovine.

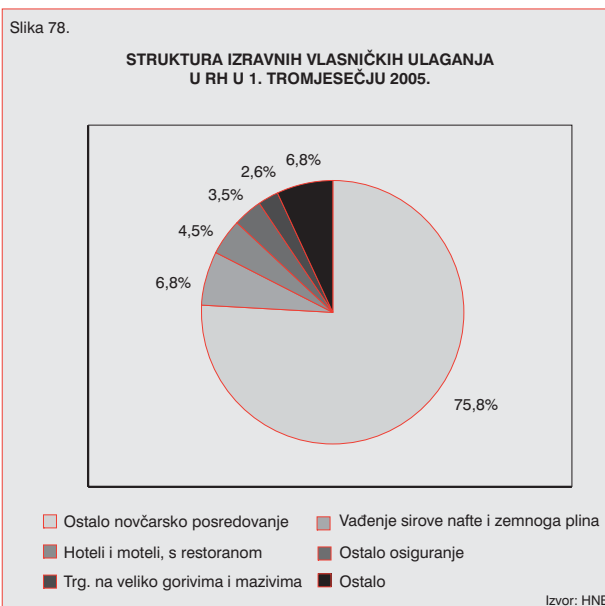
Račun kapitalnih i financijskih transakcija

U prvome tromjesečju 2005. neto inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku dosegla su 0,1 mlrd. EUR, odnosno za 36,6% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Pritom je na godišnjoj razini zabilježeno smanjenje i odljeva i priljeva od inozemnih izravnih ulaganja. Apsolutno godišnje smanjenje ulaganja Hrvatske u inozemstvo posljedica je manjih vlasničkih i ostalih ulaganja hrvatskih rezidenata u inozemstvo, dok je zabilježen porast na osnovi zadržane dobiti. Inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku u prva tri mjeseca 2005. iznosila su 0,2 mlrd. EUR ili za 34,5% manje nego u istom razdoblju 2004. Iako je na godišnjoj razini gotovo udvostručena vrijednost izravnih vlasničkih ulaganja, to po-

Tablica 8. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Izvoz	2003.	2004. ^a	I. – IV. 2004. ^a	I. – IV. 2005. ^a
Razvijene zemlje	74,6	71,7	73,4	69,3
EU-25	67,6	64,5	66,3	63,3
Slovenija	8,3	7,5	7,3	8,1
Madžarska	1,3	1,3	1,1	1,4
EU-15	54,7	51,4	53,5	51,7
Austrija	7,7	9,4	9,8	8,0
Italija	26,7	22,8	22,8	21,6
Njemačka	11,9	11,2	11,7	11,2
Efta	0,8	1,0	1,0	0,9
Zemlje u razvoju	25,4	28,3	26,6	30,7
Cefta	0,7	1,2	0,6	1,5
Bosna i Hercegovina	14,4	14,4	12,0	12,4
Srbija i Crna Gora	3,1	3,7	2,8	4,0
Rusija	1,2	1,4	1,2	1,4
Uvoz	2003.	2004. ^a	I. – IV. 2004. ^a	I. – IV. 2005. ^a
Razvijene zemlje	80,8	77,4	79,8	74,3
EU-25	72,0	69,5	71,4	65,7
Slovenija	7,4	7,1	7,5	6,9
Madžarska	3,0	3,1	3,1	2,9
EU-15	56,6	54,2	55,6	50,8
Austrija	6,6	6,8	6,9	6,0
Italija	18,2	17,1	17,5	15,7
Njemačka	15,6	15,5	15,9	15,1
Efta	1,8	1,6	1,6	1,8
Zemlje u razvoju	19,2	22,6	20,2	25,7
Cefta	1,2	1,5	1,2	2,2
Bosna i Hercegovina	1,6	2,1	2,1	2,4
Srbija i Crna Gora	0,5	0,8	0,6	0,9
Rusija	4,8	7,3	5,7	9,2

^a Privremeni podaci. Izvor: DZS

većanje nije bilo dovoljno da poništi učinke negativnoga godišnjeg rasta na osnovi zadržane dobiti i ostalih izravnih ulaganja.

U strukturi ukupno ostvarenih izravnih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku u prva tri mjeseca 2005. godine tri četvrtine odnosi se na ulaganja u ostalo novčarsko posredovanje. Tijekom spomenutog razdoblja evidentirani su preuzimanje Nove banke d.d. od strane mađarske Državne štedionice i trgovačke banke d.d. (OTP banka) te dokapitalizacija dviju poslovnih banaka od strane njihovih inozemnih vlasnika. Osim ulaganja u ostalo novčarsko posredovanje u prvom tromjesečju 2005. zabilježena su i ulaganja u hotele i motele s restoranima, trgovinu na veliko gorivima i mazivima, vađenje sirove nafte i zemnoga plina te ostalo osiguranje.

Na računu portfeljnih ulaganja u prva tri mjeseca 2005. zabilježen je neto odljev financijskih sredstava u iznosu od 0,4 mlrd. EUR, na što je ponajviše djelovala otplata obveza države na osnovi obveznica izdanih na inozemnom tržištu kapitala. Iako u prvome tromjesečju 2005. nije bilo novih izdanja obveznica na inozemnim financijskim tržištima, zabilježena je transakcija vrijedna 57,6 mil. EUR, a riječ je o učincima sekundarnog tržišta obveznica, odnosno prodaji nerezidentima obveznica izdanih na domaćem tržištu i prvotno kupljenih od strane hrvatskih rezidenata. Državi je u siječnju dospjela prva polugodišnja otplata obveza prema Londonskome klubu (62 mil. EUR), a u ožujku su dospjele euroobveznice u vrijednosti 500 mil. EUR. U prva tri mjeseca 2005. blago su povećane obveze domaćih sektora na osnovi vlasničkih vrijednosnih papira.

Neto priljev sredstava po ostalim ulaganjima (obuhvaćaju trgovinske kredite, kredite te gotovinu i depozite) dosegnuo je u prva tri mjeseca 2005. godine 1,7 mlrd. EUR. Što se tiče sredstava, priljev je u prvom redu posljedica povlačenja sredstava banaka u iznosu od 1 mlrd. EUR, a uglavnom su to bili gotovina i depoziti (o tome više vidi u odjeljku Monetarna kretanja). Obveze po ostalim ulaganjima povećale su se u prva tri mjeseca 2005. godine za 0,7 mlrd. EUR, od čega se 0,5 mlrd. EUR odnosi na neto korištenja kratkoročnih i dugoročnih kredita, a 0,2 mlrd. EUR na neto korištenja gotovine i depozita.

Tijekom prvog tromjesečja 2005. nastavio se rast međunarodnih pričuva, koji je, isključujući se međuvalutne promjene (u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima sastavljanja platne bilance), iznosio 189 mil. EUR. Najveći dio tog porasta odnosi se na rast sredstava na osnovi gotovi-

ne i depozita, ponajviše deponiranih kod inozemnih poslovnih banaka, ali i kod središnjih banaka, dok je smanjen iznos sredstava uloženi u vrijednosne papire. Podaci monetarne statistike, koji uključuju međuvalutne promjene, pokazuju da su na kraju ožujka 2005. međunarodne pričuve RH iznosile 6,7 mlrd. EUR, odnosno za 4,1% više nego na kraju 2004. godine. U strukturi međunarodnih pričuva prevladavaju dužnički vrijednosni papiri (49%) te gotovina i depoziti uloženi kod inozemnih banaka (47,2%), a manji dio čine plasmani u obratne repo poslove (3,7%). Monetarna statistika također pokazuje da su tijekom travnja 2005. međunarodne pričuve RH uvećane na mjesečnoj razini za dodatnih 72 mil. EUR te iznose 6,8 mlrd. EUR.

Inozemni dug

Na kraju travnja 2005. bruto inozemni dug RH dosegnuo je 23,3 mlrd. EUR ili 78,2% projiciranog BDP-a za cijelu 2005. godinu, što odgovara apsolutnom porastu duga od 578 mil. EUR ili 2,5% u usporedbi sa stanjem na kraju 2004. godine. Stanja duga na kraju mjeseca pokazuju da je u siječnju i veljači 2005. zabilježeno apsolutno smanjenje bruto inozemnog duga na mjesečnoj razini, a zatim njegov rast u ožujku i travnju. Raščlamba ukupnoga apsolutnog porasta inozemnog duga u prva četiri mjeseca 2005. na pojedine domaće sektore pokazuje da se rastom duga najviše izdvajaju banke (u spomenutom razdoblju bilježe porast od 513 mil. EUR). Dug ostalih domaćih sektora povećao se tijekom prva četiri mjeseca 2005. za 369 mil. EUR, dok je istodobno inozemni dug države smanjen za 440 mil. EUR. Dug na osnovi izravnih ulaganja (obuhvaćaju ulaganja u ostale domaće sektore i banke) u prva je četiri mjeseca 2005. uvećan za 137 mil. EUR.

Osim što prednjači veličinom apsolutnog porasta, sektor banaka na prvome je mjestu i kada je riječ o veličini udjela u ukupnome inozemnom dugu. Tako stanje na kraju travnja 2005. pokazuje da dug banaka iznosi 8,2 mlrd. EUR ili 35,1% ukupnog duga. Kada se tome pribroji dio izravnih ulaganja koja se odnose na banke (riječ je o tzv. hibridnim i podređenim instrumentima), dug banaka povećava se na 8,4 mlrd. EUR ili 36,2% ukupnoga inozemnog duga. Mjesečna dinamika ukupnoga inozemnog duga RH pod velikim je utjecajem kretanja duga banaka. Naime, nakon što je u siječnju i veljači zabilježeno mjesečno smanjenje inozemnog duga banaka (ukupno 308 mil. EUR), u sljedeća dva mjeseca njihov je dug porastao za visokih 821 mil. EUR, koji je uglavnom rezultat povlačenja sredstava iz inozemstva na osnovi kratkoročnih kredita i dugoročnih depozita.

Prema veličini udjela u ukupnome inozemnom dugu banke slijede ostali domaći sektori (uključujući izravna ulaganja u ostale domaće sektore). Na kraju travnja dug ostalih domaćih sektora iznosio je 6,2 mlrd. EUR ili 26,5% ukupnoga inozemnog duga. Dodamo li tome izravna ulaganja koja isključuju banke, dug ostalih sektora povisuje se na 8 mlrd. EUR ili 34,5% ukupnoga inozemnog duga. U apsolutnom porastu inozemnog duga ostalih sektora u prva četiri mjeseca dominiraju povlačenja dugoročnih kredita.

Za razliku od sektora banaka i ostalih domaćih sektora, inozemni dug države smanjen je i apsolutno i relativno. Ap-

Tablica 9. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2002.	2003.	2004.	III.2005.	IV.2005.
Stanje	5.651	6.554	6.436	6.700	6.772
Udjeli					
1. Devizne pričuve	75,1	87,6	96,9	96,3	97,0
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	32,9	48,9	50,7	49,0	48,2
1.2. Ukupno gotovina i depoziti	42,2	38,6	46,2	47,2	48,8
– kod ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	5,8	4,1	3,6	3,0	3,0
– kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	36,5	34,5	42,6	44,3	45,8
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Posebna prava vučenja (SDR)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Zlato	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Obratni repo poslovi	24,8	12,4	3,1	3,7	3,0

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti. Izvor: HNB

Tablica 10. Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima, na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2004.	I.2005.	II.2005.	III.2005.	IV.2005.	Struktura		Indeksi	
						2004.	IV.2005.	2004./03.	IV.2005./04.
1. Država	7.236,1	7.249,0	7.211,8	6.702,7	6.795,9	31,9	29,2	109,6	93,9
2. Središnja banka (HNB)	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9	0,0	0,0	0,6	80,0
3. Banke	7.652,4	7.521,7	7.344,5	8.143,0	8.165,3	33,7	35,1	125,0	106,7
4. Ostali domaći sektori	5.798,1	5.819,6	5.963,1	6.111,5	6.167,1	25,6	26,5	118,9	106,4
5. Izravna ulaganja	1.986,5	1.995,1	2.049,6	2.083,3	2.123,4	8,8	9,1	107,7	106,9
Ukupno (1+2+3+4+5)	22.675,4	22.587,7	22.571,2	23.042,5	23.253,5	100,0	100,0	114,5	102,5

Izvor: HNB

Tablica 11. Stvarni i potencijalni inozemni dug države na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2003.	2004.	IV.2005.	Struktura			Indeksi	
				2003.	2004.	IV.2005.	2004./03.	IV.2005./04.
1. Dug javnog sektora	8.334,0	8.521,2	8.108,4	42,1	37,6	34,9	102,2	95,2
2. Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	428,6	343,3	316,2	2,2	1,5	1,4	80,1	92,1
3. Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	11.048,1	13.810,9	14.829,0	55,8	60,9	63,8	125,0	107,4
Ukupno (1+2+3)	19.810,6	22.675,4	23.253,5	100,0	100,0	100,0	114,5	102,5

Napomena: Dug javnog sektora, uz dug opće države, uključuje i inozemni dug javnih i mješovitih poduzeća te HNB-a. Izvor: HNB

Tablica 12. Inozemni dug RH i procjena budućih otplata glavnice prema sektoru dužnika, u milijunima EUR

	Stanje duga 30.4.2005.	Trenutačno dospjeće	Procjena budućih otplata glavnice								
			2.tr.05.	3.tr.05.	4.tr.05.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Ostalo
1. Država	6.795,9	4,2	101,3	111,9	57,2	270,4	829,6	661,6	631,8	1.013,2	3.385,2
2. Središnja banka (HNB)	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
3. Banke	8.165,3	12,7	959,6	437,0	85,9	1.482,6	1.068,8	440,6	346,4	773,0	4.041,3
4. Ostali domaći sektori	6.167,1	491,0	220,5	266,2	337,7	824,4	866,1	1.074,2	619,3	614,3	1.677,8
5. Izravna ulaganja	2.123,4	128,3	78,6	44,2	112,5	235,3	302,6	219,9	232,4	151,5	853,5
Ukupno (1+2+3+4+5)	23.253,5	636,1	1.360,1	859,2	593,3	2.812,7	3.067,2	2.396,2	1.829,8	2.552,0	9.959,6
Dodatak:											
Procjena plaćanja kamata	-	0,0	4,9	128,3	150,1	283,3	633,9	526,2	440,3	376,6	1.021,1
Ukupno glavnica i kamate	-	636,1	1.365,0	987,6	743,4	3.096,0	3.701,1	2.922,4	2.270,1	2.928,6	10.980,7

Izvor: HNB

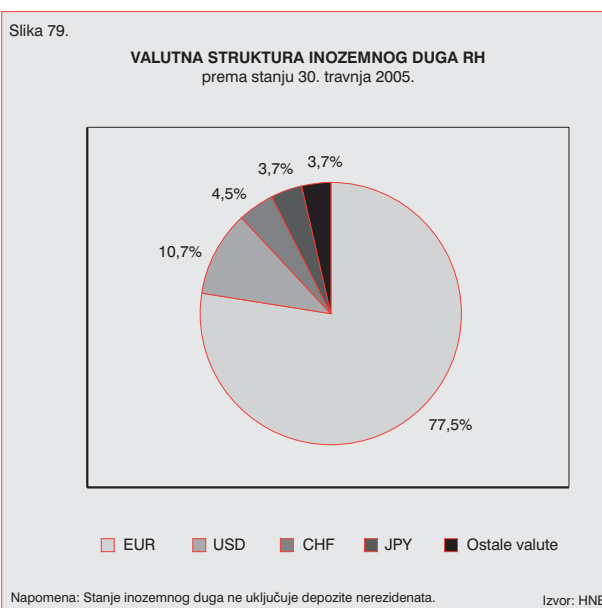
solutno smanjenje inozemnog duga države ponajviše je posljedica smanjenja obveza na osnovi obveznica. Kao što je već spomenuto, u siječnju 2005. državi je na naplatu dospjela redovita polugodišnja obveza prema Londonskome klubu u iznosu od 62 mil. EUR, a u ožujku je otplaćeno 500 mil. EUR vrijedno izdavanje euroobveznica iz 2000. godine. Takva kretanja rezultirala su i relativnim smanjenjem inozemnog duga države, odnosno smanjenjem udjela države u ukupnom dugu sa 31,9% na kraju 2004., na 29,2% na kraju travnja 2005. Tablica 11. pokazuje kako je tijekom prva četiri mjeseca 2005. smanjen i potencijalni inozemni dug države ili dug privatnoga sektora za koji jamči javni sektor (riječ je o jamstvima Vlade RH danim za pojedina poduzeća).

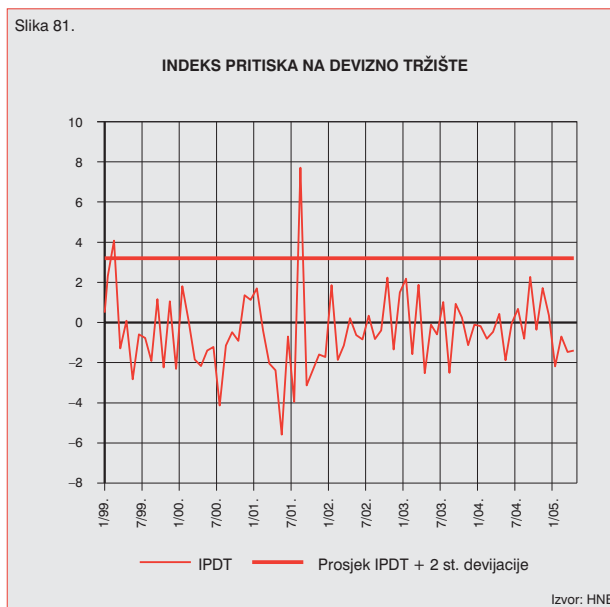
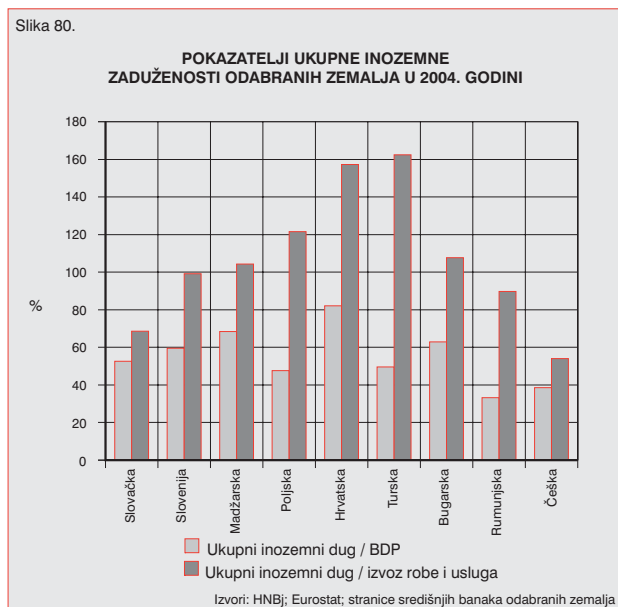
U ročnoj strukturi ukupnoga bruto inozemnog duga, prema originalnom dospjeću, na dugoročni dug na kraju travnja 2005. odnosi se čak 85,8%. Promatrajući po pojedinim sektorima, na dugoročno zaduživanje u inozemstvu gotovo se u cijelosti oslanja država. Udio kratkoročnog duga u ukupnome inozemnom dugu ostalih domaćih sektora i izravnih ulaganja kreće se oko 10%, dok u dugu banaka taj udio iznosi 30%.

U razdoblju od svibnja 2005. do kraja tekuće godine na naplatu dospijeva 2,8 mlrd. EUR glavnice. Pritom se nešto više od polovine tog iznosa (1,5 mlrd. EUR) odnosi na dospjeće glavnice sektora banaka, i to po kratkoročnim i dugoročnim kreditima. Glavnice na osnovi kratkoročnih kredita najvećim dijelom dospjevaju do kraja drugog tromjesečja 2005., a na osnovi dugoročnih kredita u trećem tromjesečju 2005. Ostalim domaćim sektorima na naplatu do isteka 2005. godine dospijeva 0,8 mlrd. EUR, od čega se većina odnosi na obveze po dugoročnim kreditima. Država će pak

za otplatu glavnice po inozemnom dugu morati do kraja godine izdvojiti 0,3 mlrd. EUR, ponajviše za povučene dugoročne kredite, ali manjim dijelom i za izdane obveznice jer u srpnju 2005. dospijeva na naplatu druga polugodišnja obveza prema Londonskome klubu.

Valutna struktura bruto inozemnog duga RH pokazuje kako se u prva četiri mjeseca 2005. nisu zamjetnije promijenili udjeli pojedinih valuta u ukupnome inozemnom dugu. Tako na kraju travnja 2005. udio eura iznosi 77,5%, što je za 1,5 postotnih bodova manje od udjela zabilježenog na kraju 2004. godine. Udio američkog dolara u ukupnom bru-

to inozemnom dugu RH krajem travnja 2005. iznosi 10,7% i neznatno je smanjen. U švicarskome franku i japanskome jenu nominirano je 8,2% ukupnoga duga RH, dok se na ostale valute odnosi 3,7% ukupnoga duga.

S porastom bruto inozemnog duga tijekom 2004. godine došlo je do daljnjeg pogoršanja relativnih pokazatelja zaduženosti. U usporedbi s Bugarskom, Češkom, Mađarskom, Poljskom, Rumunjskom, Slovačkom, Slovenijom i Turskom, mjereno udjelom inozemnog duga u bruto domaćem proizvodu na kraju 2004., Hrvatska se i nadalje izdvaja kao natprosječno zadužena zemlja. Tako je udio inozemnog duga u bruto domaćem proizvodu Hrvatske na kraju 2004. iznosio 82,1%, dok je prosjek ostalih osam zemalja puno niži (51,5%). Slična nepovoljna ocjena vrijedi i ako se uspoređuju udjeli inozemnog duga u vrijednosti izvoza robe i usluga ostvarenog u 2004. Prosječan udio inozemnog duga u izvozu robe i usluga spomenutih zemalja, izuzevši Hrvatsku, iznosi 100,9%, dok isti pokazatelj za Hrvatsku iznosi 157,2%.

Usporedba Hrvatske s Bugarskom i Rumunjskom pokazuje da prosječan udio inozemnog duga u bruto domaćem proizvodu tih dviju zemalja na kraju 2004. godine iznosi 48,1%, što je za 34 postotna boda manje od istog pokazatelja za Hrvatsku. Isto tako, prosječan udio inozemnog duga u izvozu robe i usluga spomenutih zemalja iznosio je 98,8%, odnosno 58,5 postotnih bodova manje od pokazatelja za Hrvatsku.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Prvo tromjesečje 2005. godine obilježio je nastavak povoljnih kretanja indeksa pritiska na devizno tržište (IPDT).¹³ Vrijednost indeksa zadržala se u rasponu od 0,3 do 0,9 standardnih devijacija ispod prosjeka, što je znatno ispod granice koja upućuje na probleme u međunarodnim plaćanjima.¹⁴

Takva kretanja indeksa posljedica su blagih aprecijacijskih pritisaka zabilježenih u razdoblju od siječnja do ožujka 2005., što je velikim dijelom rezultat nastavka financiranja domaće kreditne aktivnosti banaka sredstvima pribavljenim u inozemstvu i povećane potražnje za kunama zbog upisa obveznica Ministarstva financija izdanih na domaćem tržištu. U spomenutom se razdoblju nastavio porast međunarodnih pričuva, pri čemu je stopa rasta zabilježena u siječnju najviša od kraja 2003. godine. Slična su se kretanja nastavila i u travnju, pa se indeks zadržao na razini od 0,6 standardnih devijacija ispod kritične granice.

Državne financije

Obilježja proračuna u prvom tromjesečju 2005.

Prvo tromjesečje 2005. godine obilježio je rast rashoda, koji je bio znatno brži od rasta prihoda. Rezultat takvih kretanja bio je manjak konsolidirane opće države u iznosu od 6,2 mlrd. kuna, odnosno 2,8% nominalne vrijednosti očekivanog BDP-a za 2005. godinu.

Manjak konsolidirane središnje države dosegno je u promatranom razdoblju 6,3 mlrd. kuna te je u potpunosti financiran zaduživanjem na domaćem financijskom tržištu, što je rezultiralo značajnim povećanjem unutrašnjeg duga. Istodobno je inozemni dug ove razine državne vlasti smanjen za 5,6 mlrd. kuna.

Na početku 2005. godine područje poreznog sustava obilježila su dva nova zakona: 1. siječnja 2005. stupili su na snagu Zakon o porezu na dohodak i Zakon o porezu na dobit te znatno izmijenili porezni sustav. Novim zakonom o porezu na dobit, između ostalog, ukinuti su porez na dividendu poduzeća i mogućnost jednokratnog otpisa imovine, a snižene su stope poreza za obveznike na područjima od posebne

¹³ IPDT se računa kao ponderirani prosjek mjesečne stope rasta tečaja kune prema euru (na kraju razdoblja) i mjesečne stope rasta bruto međunarodnih pričuva, izraženih u eurima, uz standardne devijacije kao pondere.

¹⁴ Kritična granica odgovara prosječnoj vrijednosti IPDT-a uvećanoj za dvije standardne devijacije pri čemu vrijednost indeksa iznad kritične granice upozorava na potencijalne poteškoće u međunarodnim plaćanjima.

državne skrbi. Novim zakonom o porezu na dohodak, između ostalog, povećan je osnovni osobni odbitak i osobni odbici za uzdržavane članove obitelji, a smanjen je kumulativni iznos poreznih olakšica. Osim toga preciznije su definirane sve kategorije prihoda od rada, a porez na dividendu i mogućnost jednokratnog otpisa imovine ukinuti su. Promatrano s aspekta državnih financija, tj. s aspekta fiskalnih prihoda, cjelokupni učinak provedene porezne reforme bit će vidljiv tek sljedeće godine, i to nakon godišnjih obračuna poreza na dohodak i poreza na dobit. Za razliku od cjelokupnog učinka, učinci pojedinih dijelova reforme već su vidljivi. Utjecaj povećanja osnovnoga osobnog odbitka na neto plaću, na trošak rada za poslodavca i na fiskalne prihode prikazan je u sklopu priloga o zaposlenosti i plaćama (Okvir 1.).

Proračunski prihodi

U razdoblju od siječnja do ožujka 2005. na razini konsolidirane opće države ukupno je prikupljeno 22,1 mlrd. kuna, čime je ostvareno 21,4% planiranoga godišnjeg iznosa prihoda. Gotovo 90% prikupljenih sredstava odnosi se na prihode konsolidirane središnje države (uključujući prihode državnih agencija HAC, HC, DAB i HFP), a ostatak na prihode lokalne države. Kako su podaci za lokalnu državu prema ekonomskoj klasifikaciji i formatu GFS 2001 dostupni tek od lipnja 2004., nastavak analize prihoda u prvom tromjesečju ove godine odnosi se na konsolidiranu središnju državu.

Na razini konsolidirane središnje države, prema podacima Ministarstva financija, tijekom prvog tromjesečja 2005. ukupno je prikupljeno 19,8 mlrd. kuna ili 4,9% više nego u istom razdoblju 2004. godine. Promatrano po ekonomskoj klasifikaciji 55,1% prihoda prikupljeno je porezima, 37,8% socijalnim doprinosima, dok se preostalih 7,1% odnosi na ostale prihode i pomoći. Ostvareni porast pretežno je posljedica rasta prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje te prihoda od administrativnih taksi, dok su prihodi od poreza na dodanu vrijednost smanjeni.

Porezni prihodi, koji su najznačajniji izvor sredstava konsolidirane središnje države, u prvom su tromjesečju dosegli iznos od 10,9 mlrd. kuna te su na godišnjoj razini uvećani samo za 1,7%. Takva kretanja rezultat su rasta prihoda od poreza na dobit i poreza na dohodak, te istodobnog smanjenja prihoda od poreza na dodanu vrijednost (na koje se odnosi gotovo jedna trećina ukupnih prihoda konsolidirane središnje države). Prihodi od poreza na dobit u prvom tromjesečju ostvareni su u iznosu od 0,8 mlrd. kuna i pritom je zabilježen porast od 31% na godišnjoj razini. Ostvareni porast prihoda od poreza na dobit rezultat je rasta dobiti poduzeća u 2004. godini, odnosno činjenice da je 2005. godine velik broj poduzeća ostvario manju dobit zbog učinka "čišćenja" bilanca. Na ostvarenje prihoda od poreza na dobit u prvom tromjesečju utjecala je i uplata poreza za zadržane dobiti iz prethodnih godina isplaćene inozemnom vlasniku jednoga hrvatskoga trgovačkoga društva. Na osnovi poreza na dohodak u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. ukupno je prikupljeno 0,9 mlrd. kuna prihoda ili 3,4% više nego u istom razdoblju 2004. godine, što je djelomice posljedica rasta prosječne mjesečne bruto plaće (4,6%) te istodobnog blagog

smanjenja broja zaposlenih (0,3%). Na ostvarenje prihoda od poreza na dohodak utjecale su odredbe novog zakona o porezu na dohodak. Nadalje, prihodi od poreza na dobra i usluge u promatranom razdoblju smanjili su se za 0,7%. Pri tome je prvi put nakon trećeg tromjesečja 1999. na godišnjoj razini zabilježen pad prihoda od poreza na dodanu vrijednost, i to u apsolutnom iznosu od 81,1 mil. kuna (ili 1,3%) u odnosu na isto razdoblje 2004. godine. Promatrano po mjesecima, prihodi od PDV-a na godišnjoj razini blago su rasli tijekom siječnja i veljače, dok je u ožujku pad iznosio 10,6%, što je posljedica realnog smanjenja prometa u trgovini na malo od 3,4% u veljači ove godine.¹⁵

U prvom tromjesečju 2005. godine zabilježena je stagnacija prihoda od trošarina, koji su, osim prihoda od poreza na dodanu vrijednost i prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje, najznačajniji izvor prihoda konsolidirane središnje države. Visok je bio rast prihoda od trošarina na kavu, koje čine tek 2,1% svih prihoda od trošarina, a najveći je na godišnjoj razini bio porast trošarina na osobne automobile. Prihodi od trošarina na osobne automobile u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. godine dosegli su 221,8 mil. kuna, što u odnosu na isto razdoblje prošle godine čini rast od visokih 15,8%. Ostvareni rast posljedica je prošlogodišnjih izmjena Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, kojima su trošarine na automobile prosječno povećane za 25%. Uz to je u prvom tromjesečju 2004. vrijedio stari zakon, pa ostvareni rast među ostalim odražava i učinak baznog razdoblja. Iako su u srpnju 2004. uvećane i trošarine na duhanske predaevine, rast prihoda na toj osnovi nije značajnije ubrzan, tj. ostvareni je rast od 1,1% na godišnjoj razini. Trošarine na naftne derivate, koje u ukupnim приходima od trošarina imaju najveći udio, u prvom tromjesečju 2005. zabilježile su godišnji pad od 2,3%. To je, između ostalog, i posljedica znatno viših cijena naftnih derivata (osobito dizelskih goriva) u prvom tromjesečju ove godine što se odrazilo na potrošnju, pa samim time i na smanjenje prihoda od trošarina na toj osnovi¹⁶. Naposljetku, porasli su prihodi od trošarina na bezalkoholna pića (13,3%) i alkohol (1,5%), dok su istodobno smanjeni prihodi od trošarina na pivo (-9,4%) i luksuzne proizvode (-12,9%).

Doprinosi za socijalno osiguranje u prvom tromjesečju 2005. godine ostvareni su u iznosu od 7,5 mlrd. kuna ili 7,1% više nego u istom razdoblju prošle godine. Ostvareni rast doprinosa najviše je pridonio porastu ukupnih prihoda konsolidirane središnje države u prvom tromjesečju 2005. godine. Porast doprinosa posljedica je spomenutog rasta prosječne mjesečne bruto plaće.

Ostali prihodi, koji čine oko 7% ukupnih prihoda, u promatranom razdoblju porasli su za 22,1%, što je posljedica rasta prihoda od administrativnih taksa zatim prihoda od kamata te zakupnina, odnosno koncesija. Visoki rast prihoda od koncesija posljedica je ulaska trećeg mobilnog operatera na hrvatsko tržište, koji je u veljači sklopio ugovor s Hrvatskom agencijom za telekomunikacije i uplatio naknade za

¹⁵ Porez na dodanu vrijednost uplaćuje se do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec.

¹⁶ Trošarine na naftne derivate naplaćuju se po litri odnosno kilogramu neto težine.

prvu godinu pružanja telekomunikacijskih usluga i za uporabu radijskih frekvencija u ukupnom iznosu od gotovo 200 mil. kuna. Prihodi na osnovi naknada, kazna i globa (dio ostalih prihoda) u prvom tromjesečju 2005. dosegli su iznos od 82 mil. kuna te su na godišnjoj razini uvećani za 12,8% što je, među ostalim, rezultat srpanjskih izmjena Zakona o sigurnosti prometa na cestama, kojim su kazne za prekršitelje znatno povećane.

Prihodi lokalne države u razdoblju od siječnja do ožujka 2005. godine iznosili su 2,8 mlrd. kuna.¹⁷ U strukturi ukupnih prihoda lokalne države najveći se dio odnosi na prihode od poreza na dohodak (42,9%), administrativnih taksa (16,4%), i poreza na dobit (13,3%) te na tekuće pomoći unutar opće države (13,2%).

Proračunski rashodi

Prema podacima Ministarstva financija u prvom tromjesečju 2005. godine na razini konsolidirane opće države ukupno je utrošeno 25,9 mlrd. kuna, čime je ostvareno 26% plana rashoda za 2005. godinu. Od toga se 93,4% odnosi na rashode konsolidirane središnje države, a ostatak na rashode lokalne države. Kao i kod prihoda, rashodi komentirani u nastavku teksta odnose se na razinu konsolidirane središnje države proširene za poslovanje državnih agencija (HAC, HC, DAB i HFP) jer je to ujedno i najviša razina konsolidacije za koju su dostupni usporedivi podaci prikazani prema ekonomskoj klasifikaciji i formatu GFS 2001.

Tijekom prvog tromjesečja 2005. godine na razini konsolidirane središnje države ukupno je utrošeno 24,2 mlrd. kuna, što je za 19,4% više nego u istom razdoblju 2004. godine kada je na snazi bilo privremeno financiranje proračuna. Najveći doprinos rastu rashoda proizašao je iz rasta rashoda za socijalne naknade, subvencije i pomoći.

Godišnji rast socijalnih naknada, na koje se u strukturi ukupnih rashoda odnosi 42,8%, u prvom tromjesečju 2005. iznosio je 13,7%, pri čemu su socijalne naknade iz osiguranja porasle za 16%, a naknade za socijalnu pomoć za 6,4%. Spomenuti rast socijalnih naknada, koje među ostalim uključuju starosne, invalidske i obiteljske mirovine, djelomično je posljedica blagog povećanja broja korisnika mirovina te rasta prosječne isplaćene mirovine.

Rashodi za subvencije, na koje otpada 7,5% ukupnih rashoda konsolidirane središnje države, u prvom tromjesečju 2005. godine ostvareni su u iznosu od 1,8 mlrd. kuna. Na godišnjoj razini uvećani su za 82,6%, pri čemu je zabilježen značajan porast subvencija trgovačkim društvima u javnom sektoru (rast od 0,3 mlrd. kuna ili 69,7%), kao i trgovačkim društvima izvan javnog sektora (rast od 0,5 mlrd. kuna ili 94,7%).

U promatranom razdoblju ukupni rashodi za kamate povećani su za 8,5%. Tijekom prvog tromjesečja 2005. godine plaćeno je ukupno 0,5 mlrd. kuna rezidentima na osnovi rashoda za kamate na domaći dug, što je godišnji porast od 45,8%, a rashodi za kamate plaćene nerezidentima u istom su razdoblju iznosili 1,4 mlrd. kuna, a to je pad od 1,3% u odnosu na prvo tromjesečje 2004. godine.

Korištenja dobara i usluga, prema podacima Ministarstva financija, u prvom tromjesečju 2005. državu su stajala 1,8 mlrd. kuna ili 40,9% više nego u istom razdoblju 2004. godine. Nadalje, rashodi za naknade zaposlenicima tijekom prva tri mjeseca 2005. dosegli su 5,9 mlrd. kuna, što u usporedbi s prvim tromjesečjem 2004. čini porast od 2,1%. Rashodi za plaće i nadnice zabilježeni su u iznosu od 5 mlrd. kuna te su na godišnjoj razini povećani za 2,8%, a to je posljedica rasta prosječne mjesečne neto plaće zaposlenika u državnoj upravi¹⁸ (od približno 5%) i istodobnoga blagog smanjenja ukupnog broja zaposlenika u državnoj upravi (približno 1%).

Prema podacima Ministarstva financija na razini lokalne države¹⁹ u prvom tromjesečju 2005. godine ukupno je utrošeno 2,1 mlrd. kuna. Od toga se najviše odnosi na korištenja dobara i usluga (37,2%), zatim na naknade zaposlenicima (27,4%) i na ostale tekuće rashode (14,1%).

Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama

Neto operativni saldo (razlika između ostvarenih prihoda i rashoda) na razini konsolidirane središnje države u prvom tromjesečju 2005. godine iznosio je -4,5 mlrd. kuna, tj. na godišnjoj se razini povećao tri puta. Ako mu se pribroji i 1,5 mlrd. kuna, koliko iznosi povećanje nefinancijske imovine u istom razdoblju, neto zaduživanje doseže iznos od 5,9 mlrd. kuna. Spomenuto neto zaduživanje u potpunosti je financirano povećanjem obveza, dok je istodobno financijska imovina uvećana za 0,9 mlrd. kuna.

Nefinancijska imovina konsolidirane središnje države povećala se tijekom prvog tromjesečja 2005. godine za 1,5 mlrd. kuna, što je rezultat povećanja zabilježenog na razini državnog proračuna od 0,3 mlrd. kuna i povećanja nefinancijske imovine republičkih fondova u iznosu od 1,2 mlrd. kuna. U odnosu na isto razdoblje 2004. zabilježeno je usporavanje rasta nefinancijske imovine konsolidirane središnje države od 12,6%, što je najvjerojatnije posljedica usporavanja aktivnosti države u izgradnji autocesta. Nabava nefinancijske imovine na razini konsolidirane središnje države u prvom tromjesečju 2005. godine dosegla je 1,5 mlrd. kuna, od čega se 22,3% odnosi na državni proračun, a 77,7% na republičke fondove. Najviše je utrošeno na nabavu zgrada i građevina (1,4 mlrd. kuna) u čemu se u prvom redu ogleda nastavak (iako usporan) izgradnje cesta i autocesta. Osim za nabavu zgrada i građevina, na razini konsolidirane središnje države u 2004. značajna su sredstava utrošena i na postrojenja i opremu (123,6 mil. kuna) te nabavu zemljišta (17,4 mil. kuna). U istom je razdoblju prodaja nefinancijske imovine iznosila 0,1 mlrd. kuna. Najveći se dio (59,8 mil. kuna) odnosi na prodaju zgrada i građevina, od čega je 56,2 mil. kuna ostvareno na razini državnog proračuna (prodajom stanova u državnom vlasništvu). Prodaja zemljišta u 2004. je iznosila 3,6 mil. kuna i u potpunosti je bila ostvarena na razini državnog proračuna.

¹⁸ Uključuje djelatnosti javne uprave i obrane (L), obrazovanja (M) te zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (N).

¹⁹ Nekonsolidirano

¹⁷ Nekonsolidirano

Tablica 13. Operativni saldo, transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama; prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	Konsolidirana središnja država		
	I. – III. 2004. ^a	I. – III. 2005.	I. – III. 2005. / I. – III. 2004.
Transakcije koje utječu na neto vrijednost			
1. Promjena neto vrijednosti (neto operativni saldo)	-1.458	-4.468	
1.1. Prihodi	18.830	19.761	104,9
1.2. Rashodi	20.288	24.229	119,4
Transakcije u nefinancijskoj imovini			
2. Promjena neto nefinancijske imovine	1.675	1.464	
2.1. Nabava nefinancijske imovine	1.743	1.528	87,7
2.2. Prodaja nefinancijske imovine	68	64	94,4
1-2 3. Neto posuđivanje (+) / zaduživanje (-) (1-2)	-3.133	-5.932	
5-4 3. Financiranje (5-4) Transakcije u financijskoj imovini i obvezama	3.133	5.932	
(% BDP-a)	(1,51)	(2,68)	
Transakcije u financijskoj imovini			
4. Promjena financijske imovine	-553	916	
4.1. Domaće	-553	923	
4.2. Inozemne	0	-8	
Transakcije u obvezama			
5. Promjena obveza	2.581	6.848	
5.1. Domaćih	2.622	10.844	
5.2. Inozemnih	-41	-3.996	

^a Podaci iz preliminarnih izvješća. Izvor: Ministarstvo financija

Financijska imovina konsolidirane središnje države povećala se tijekom prvog tromjesečja 2005. godine za 915,9 mil. kuna, što je rezultat povećanja domaće imovine za 923,5 mil. kuna i smanjenja inozemne imovine za 7,6 mil. kuna. Rast domaće financijske imovine konsolidirane središnje države odražava povećanje novca i depozita u iznosu od 713,1 mil. kuna (od čega se 107,4 mil. kuna odnosi na novac i depozite državnog proračuna, a 605,7 mil. kuna na republičke fondove) i povećanje zajmova te dionica i ostalih udjela u ukupnom iznosu od 210,4 mil. kuna. Za usporedbu, u istom razdoblju 2004. zabilježeno je smanjenje financijske imovine od 552,7 mil. kuna, kada je za potrebe financiranja iskorišten depozit prenesen iz 2003. godine.

Obveze konsolidirane središnje države tijekom prvog tromjesečja 2005. uvećane su za 6,8 mlrd. kuna, što je za 4,3 mlrd. kuna ili 165,4% više od povećanja u istom razdoblju protekle godine. Tako veliko povećanje obveza rezultat je snažnog rasta operativnog manjka, koji je zajedno s povećanjem nefinancijske imovine u potpunosti financiran upravo zaduživanjem, za razliku od 2003. godine, kada je djelomično financiran i smanjenjem financijske imovine. Domaće obveze uvećane su za 10,8 mlrd. kuna što je rezultat novog izdanja obveznica, zatim povećanja obveza na osnovi upisanih trezorskih zapisa te novokorištenih kredita. Povećanje domaćih obveza djelomično je iskorišteno za

vraćanje dospjelih inozemnih obveza, koje su u promatranom razdoblju smanjene za 4 mlrd. kuna.

Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom načelu

Saldo konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda (na gotovinskom načelu, prema metodologiji GFS 1986) u prvom je tromjesečju 2005. godine iznosio 6,2 mlrd. kuna. Kako je na razini lokalne države ostvaren pozitivni saldo, manjak konsolidirane opće države generiran je u cijelosti na razini konsolidirane središnje države.

Manjak konsolidirane središnje države u prva tri mjeseca 2005. godine dosegnuo je iznos od 6,3 mlrd. kuna, što je za 80,8% više od manjka zabilježenog u istom razdoblju prošle godine, kada je na snazi bilo privremeno financiranje proračuna. Glavnina ostvarenog manjka odnosi se na državni proračun (5,5 mlrd. kuna), a manji dio na državne agencije (0,8 mlrd. kuna) te fondove socijalnog osiguranja (0,04 mlrd. kuna). Uzroke tako visokog manjka treba tražiti u povećanju rashoda, koji su u promatranom razdoblju rasli znatno brže od prihoda.

Tablica 14. Saldo konsolidirane opće države prema gotovinskom načelu, u milijunima kuna

	I. – III. 2005.				
	Državni proračun	Izvanproračunski korisnici	Konsolidirana središnja država	Jedinice lokalne i područne samouprave	Konsolidirana opća država
Prihodi	18.436	1.577	19.761	2.755	22.133
Ukupni rashodi i neto posudbe	23.913	2.363	26.024	2.687	28.328
Rashodi ^a	23.342	1.140	24.229	2.100	25.946
Nabava nefinancijske imovine ^a	341	1.187	1.528	579	2.107
Neto pozajmljivanje – zajmovi ^a	167	10	177	5	183
Izdaci	225	45	270	17	287
Primici	58	35	93	11	104
Izdaci za dionice i ostale udjele ^a	63	27	89	3	92
Izdaci za ostala potraživanja ^a	0	0	0	0	0
Manjak/višk prema GFS-u 1986	-5.477	-786	-6.263	68	-6.194

*Napomena: GFS 2001. Izvor: Ministarstvo financija

Državni dug

Tijekom prvog tromjesečja 2005. godine dug opće države s dugom HBOR-a povećao se za 4,1 mlrd. kuna. Prema podacima HNB-a krajem ožujka 2005. dug opće države s dugom HBOR-a iznosio je 102,7 mlrd. kuna, odnosno 46,4% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2005. godinu. U istom razdoblju izdana državna jamstva nastavila su se smanjivati te su krajem prvog tromjesečja iznosila 12,1 mlrd. kuna. Pribrojimo li dugu spomenutih 12,1 mlrd. kuna potencijalnog duga u obliku izdanih državnih jamstava, ukupni dug države na kraju prvog tromjesečja doseže 114,8 mlrd. kuna ili 51,9% očekivane vrijednosti nominalnog BDP-a za 2005. godinu.

Tijekom prva tri mjeseca 2005. dug opće države s dugom HBOR-a uvećan je za 4,2% u odnosu na stanje duga zabilježeno na kraju 2004. godine. Za usporedbu, u istom razdoblju 2004. godine dug je bio uvećan za 1,8 mlrd. kuna ili 2,1% u odnosu na stanje s kraja 2003. godine. Zabilježeno povećanje duga u 2005. u potpunosti se odnosi na zaduživanje na domaćem financijskom tržištu (rast od 9,7 mlrd. kuna), dok je istodobno inozemni dug smanjen (5,6 mlrd. kuna). Takva kretanja, koja su započela u drugoj polovici protekle godine, rezultat su spomenute namjere države da se pri podmirivanju potreba financiranja i otplata glavnica inozemnog duga u većoj mjeri oslanja na domaće izvore. Takva orijentiranost na domaće financijsko tržište odrazila se na strukturu duga. Naime, tijekom prvog tromjesečja 2005. godine udio unutarnjeg duga u dugu opće države (s dugom HBOR-a) povećao se približno za 7,7 postotnih bodova (sa 43,7% na kraju prosinca 2004. na 51,4% na kraju ožujka 2005.), a udio inozemnog duga razmjerno je smanjen.

Gotovo cjelokupno povećanje unutarnjeg duga (9,7 mlrd. kuna) rezultat je povećanja duga opće države jer se unutarnji dug HBOR-a u promatranom razdoblju nije značajnije promijenio (smanjio se za 12 mil. kuna). Najveći porast zabilježen na razini zaduživanja Republike Hrvatske (9,1 mlrd. kuna) ostvaren je ponajprije izdavanjem trezorskih zapisa (neto povećanje od 4,0 mlrd. kuna), zatim korištenjem bankovnih kredita (3,7 mlrd. kuna) te izdavanjem obveznica (1,4 mlrd. kuna). Nadalje, unutarnji dug republičkih fondova u promatranom je razdoblju uvećan za 0,7 mlrd. kuna, što je za 21,5% više od povećanja zabilježenog u istom razdoblju 2004. godine. Kao i u prvom tromjesečju 2004. godine, rast unutarnjeg duga republičkih fondova rezultat je novih bankovnih kredita, dok su istodobno dugovanja po izdanim obveznicama smanjena. Unutarnji dug lokalne države u prva tri mjeseca 2005. smanjen je za 73,1 mil. kuna zbog otplata bankovnih kredita (70,3 mil. kuna) te plaćanja kamata na municipalne obveznice (4,2 mil. kuna).

Inozemni dug opće države s dugom HBOR-a u promatranom se razdoblju smanjio za 5,63 mlrd. kuna: inozemni dug opće države smanjio se gotovo za 5,47 mlrd. kuna, a inozemni dug HBOR-a za nešto više od 0,16 mlrd. kuna. Što se tiče duga opće države, inozemni dug na razini zaduživanja Republike Hrvatske smanjio se za 5,57 mlrd. kuna, inozemni dug republičkih fondova se povećao za 0,14 mlrd. kuna, dok se inozemni dug lokalne države smanjio za 0,04 mlrd. kuna.

Kako je uz inozemni dug znatan dio unutarnjeg duga nominiran u stranoj valuti, međuvalutna kretanja utječu na ukupno stanje duga izraženo u domaćoj valuti. Tako je u promatranom razdoblju 3%-tna aprecijacija tečaja kune prema euru rezultirala statističkim smanjenjem duga, pa je ostvareno povećanje duga (4,1 mlrd. kuna) bilo znatno manje od proračunskog manjka zabilježenog u istom razdoblju (6,2 mlrd. kuna), s time da je manjak u potpunosti financiran zaduživanjem.

Ukupna izdana državna jamstva krajem ožujka 2005. dosegla su iznos od 12,1 mlrd. kuna, što je za 165,6 mil. kuna manje u odnosu na stanje zabilježeno krajem protekle godine. Pri tome je spomenuto smanjenje rezultat smanjenja inozemnih jamstava (361,8 mil. kuna), dok su domaća jamstva u istom razdoblju povećana (196,2 mil. kuna).

Unutarnji dug središnje države

Prema podacima HNB-a krajem prvog tromjesečja 2005. unutarnji dug središnje države dosegao je iznos od 51,3 mlrd. kuna, što je za 9,8 mlrd. kuna ili 23,6% više nego krajem protekle godine. Od spomenutog povećanja 0,7 mlrd. kuna odnosi se na rast unutarnjeg duga republičkih fondova, i to u potpunosti zbog novih zaduživanja HC-a i HAC-a kod domaćih banaka. Ostatak povećanja unutarnjeg duga središnje države odnosi se na rast duga Republike Hrvatske po izdanim trezorskim zapisima, obveznicama i primljenim kreditima. Rast unutarnjeg duga Republike Hrvatske na osnovi trezorskih zapisa u prvom tromjesečju 2005. iznosio je gotovo 4 mlrd. kuna, dok je u istom razdoblju 2004. zabilježeno smanjenje od 0,2 mlrd. kuna. Visoka likvidnost banaka krajem prošle i početkom ove godine rezultirala je visokim iznosom upisanih trezorskih zapisa i spomenutim značajnim rastom unutarnjeg duga.

U ožujku 2005. zabilježeno je novo izdanje državnih obveznica u vrijednosti od 3 mlrd. kuna s dospijanjem od 5 godina. Valja naglasiti kako je riječ o drugom izdanju kunskih državnih obveznica (prva kunska obveznica bila je izdana u svibnju 2003.). Sredstva prikupljena ovim izdanjem djelomično su iskorištena za otplatu obveza koje su dospjele na naplatu tijekom prvog tromjesečja 2005. godine, potom za servisiranje domaćega javnog duga koji dospijeva u 2005. godini, a približno 0,5 mlrd. kuna, prema najavama Ministarstva financija, iskoristit će se za podmirivanje tekućega proračunskog manjka dok se ne ostvare planirani prihodi od privatizacije. Spomenute su transakcije rezultirale rastom unutarnjeg duga države na osnovi izdanih obveznica od 1,4 mlrd. kuna.

Krajem ožujka ove godine na naplatu je dospjela petogodišnja euroobveznica nominalne vrijednosti 500 mil. EUR, koja je refinancirana zaduživanjem na domaćem financijskom tržištu. Odluku države da se navedena obveznica refinancira domaćim zaduživanjem podržao je i HNB te je u veljači donio izmjenu Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima. Tom izmjenom smanjena je minimalno potrebna pokrivenost deviznih obveza deviznim potraživanjima (sa 35% na 32%), čime su na razini bankarskog sustava oslobođene približno 4,0 mlrd. kuna. Dio tih sredstava banke su potkraj ožujka plasirale državi za potrebe servisira-

Tablica 15. Unutarnji dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2003.	XII. 2004.*	III. 2005.*	I. – III. 2004.	I. – III. 2005.
1. Unutarnji dug središnje države	34.736	41.517	51.320	1.157	9.803
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	28.161	37.224	46.305	514	9.081
Trezorski zapisi	6.548	9.022	13.021	-199	3.999
Instrumenti tržišta novca	0	-	-	-	-
Obveznice	17.422	23.080	24.500	949	1.420
Krediti banaka	4.190	5.121	8.784	-236	3.663
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	6.576	4.293	5.016	643	722
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	3.616	2.040	1.902	-34	-138
Krediti banaka	2.959	2.253	3.114	677	861
Napomena: Izdana jamstva	6.895	4.632	4.824	-228	191

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3.

Tablica 16. Inozemni dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	XII. 2003.	XII. 2004.*	III. 2005.*	I. – III. 2004.	I. – III. 2005.
1. Inozemni dug središnje države	50.138	55.248	49.661	399	-5.588
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	41.049	41.952	36.384	-1.553	-5.568
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	32.145	32.793	27.330	-1.437	-5.464
Krediti	8.904	9.159	9.054	-116	-104
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	9.089	13.296	13.277	1.953	-20
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-
Obveznice	821	2.765	2.778	1.875	13
Krediti	8.269	10.532	10.499	78	-33
Napomena: Izdana jamstva	8.619	7.810	7.442	-410	-368

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3.

nja inozemnog duga. Naime, kao bi namaknula sredstva potrebna za otplatu dospjelih euroobveznica, država je sa sindikatom sedam hrvatskih banaka potpisala Ugovor o sindiciranom deviznom kreditu u iznosu od 500 mil. EUR. Prva tranša kredita u iznosu od 250 mil. EUR dopijeva krajem siječnja 2009., a druga godinu dana poslije.

Inozemni dug središnje države

Inozemni dug središnje države krajem ožujka 2005. godine dosegao je 49,7 mlrd. kuna, što je za 5,6 mlrd. kuna ili 10,1% manje od stanja zabilježenog krajem 2004. Pri tome se gotovo cjelokupni iznos smanjenja odnosi na razinu zaduživanja Republike Hrvatske, dok je inozemni dug republičkih fondova smanjen samo za 20 mil. kuna. Promatrano

po instrumentima, znatno smanjenje inozemnog duga Republike Hrvatske rezultat je dopijea petogodišnje državne euroobveznice u vrijednosti od 500 mil. EUR, koja je na naplatu stigla potkraj ožujka. Uz to, smanjenje duga proizlazi iz otplate glavnice inozemnog duga Londonskom klubu (62 mil. EUR), zatim otplata dugoročnih kredita (0,1 mlrd. kuna) i plaćanja kamata po spomenutim instrumentima, što se u skladu s praćenjem inozemnog duga prema novoj metodologiji pripisuje ukupnom stanju duga.

Smanjenje duga republičkih fondova tijekom prvog tromjesečja (19,7 mil. kuna) rezultat je povećanja duga po izdanim obveznicama na inozemnom tržištu (13 mil. kuna) te smanjenja obveza na osnovi primljenih kredita iz inozemstva (32,8 mil. kuna).

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje

štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	travanj	30.895,7	32.890,5	33.537,9	127.867,8	97.727,3	115.926,7	2,73	4,01	4,19	1,67	-0,40	2,33
	svibanj	31.175,6	33.193,9	33.931,5	127.461,4	98.300,7	115.314,9	0,91	0,92	1,17	-0,32	0,59	-0,53
	lipanj	31.157,1	34.265,4	34.846,7	129.559,4	99.728,3	116.769,2	-0,06	3,23	2,70	1,65	1,45	1,26
	srpanj	31.652,1	34.621,5	35.204,2	133.013,2	101.861,7	117.874,0	1,59	1,04	1,03	2,67	2,14	0,95
	kolovoz	32.327,9	35.024,3	35.818,7	136.825,8	101.771,0	118.889,6	2,14	1,16	1,75	2,87	-0,09	0,86
	rujan	32.851,8	34.492,3	35.234,5	138.742,8	103.362,9	120.614,7	1,62	-1,52	-1,63	1,40	1,56	1,45
	listopad	32.654,4	33.852,4	34.478,5	138.356,9	104.170,9	121.318,6	-0,60	-1,86	-2,15	-0,28	0,78	0,58
	studen	31.211,5	33.600,7	34.268,9	139.632,6	105.932,6	124.824,3	-4,42	-0,74	-0,61	0,92	1,69	2,89
prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99	
2005.	siječanj	32.618,7	34.908,8	35.381,4	138.919,6	109.215,0	127.047,2	-3,85	1,00	0,55	-0,73	0,93	-0,21
	veljača	32.483,7	34.386,9	34.957,3	138.850,4	111.148,3	128.084,1	-0,41	-1,49	-1,20	-0,05	1,77	0,82
	ožujak	33.070,9	34.547,4	35.149,4	137.974,5	115.802,7	128.059,8	1,81	0,47	0,55	-0,63	4,19	-0,02
	travanj	33.358,8	34.819,1	35.450,3	137.879,2	116.714,0	129.723,4	0,87	0,79	0,86	-0,07	0,79	1,30

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.				
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.	
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva (neto)	29.017,2	48.661,3	32.817,4	32.771,4	31.742,6	29.704,6	27.702,1	22.171,9	21.165,1	
2. Plasmani	72.051,4	87.637,6	112.518,9	126.371,6	141.278,1	142.771,9	144.673,8	149.340,5	150.347,2	
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	11.167,6	12.673,1	15.055,2	14.710,1	13.969,6	15.724,7	16.589,7	21.280,7	20.623,8	
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.653,4	74.513,0	96.329,0	110.467,8	125.790,7	125.591,8	126.627,0	126.371,2	127.949,0	
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	624,0	499,0	481,4	537,2	541,9	
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	893,9	956,4	975,7	1.151,4	1.232,5	
Ukupno (1+2)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	173.020,7	172.476,6	172.376,0	171.512,3	171.512,4	
PASIVA										
1. Novčana masa	18.030,3	23.703,5	30.869,8	33.888,7	34.562,1	34.908,8	34.386,9	34.547,4	34.819,1	
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6	
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8	
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.864,5	1.926,2	1.729,5	1.721,6	2.067,0	2.102,3	2.230,5	2.408,0	2.341,9	
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	40,0	0,4	0,0	0,0	0,0	
6. Ostalo (neto)	25.143,1	28.301,4	27.465,1	28.528,2	31.006,1	31.454,7	31.295,0	31.129,7	31.291,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	101.068,7	136.298,9	145.336,3	159.143,0	173.020,7	172.476,6	172.376,0	171.512,3	171.512,4	

^a U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	travanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	svibanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	lipanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	srpanj	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	kolovoz	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	rujan	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	listopad	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	studenj	39	2	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–
2005.	siječanj	38	1	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	veljača	38	1	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	ožujak	38	2	11	8	6	5	6	3	2	1	–
	travanj	37	1	11	9	5	5	6	3	2	1	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja

1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	28.747,4	39.308,9	42.058,8	50.118,6	49.373,4	49.508,2	49.415,6	49.863,2	49.871,8
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	1.204,2	905,8	17,4	5,0	4,8	7,5	5,3	5,3	7,0
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	7,4	6,1	6,4	5,8	5,7	5,9	5,5	5,5	5,9
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	20.986,9	25.565,9	28.183,2	25.580,7	24.337,7	24.313,4	24.427,0	25.410,2	25.795,7
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	6.545,7	12.829,3	13.850,0	24.525,5	25.023,7	25.180,0	24.976,3	24.440,9	24.061,8
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	0,0	–	0,5	1,4	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2
2.1. Potraživanja u kunama	0,0	–	0,5	1,4	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	289,5	229,2	110,6	93,6	82,9	80,1	80,1	77,5	77,5
4. Potraživanja od banaka	329,9	18,5	17,9	972,0	408,9	15,0	14,7	14,6	15,9
4.1. Krediti bankama	313,6	–	–	954,4	394,0	–	–	–	–
Lombardni krediti	–	–	–	954,4	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	14,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Obratne repo transakcije	299,6	–	–	–	394,0	–	–	–	–
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	15,2	16,6	17,6	14,5	15,0	15,0	14,7	14,6	14,5
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	1,1	1,9	0,3	3,1	–	–	–	–	1,4
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	49.868,5	49.603,9	49.512,7	49.957,1	49.967,4
PASIVA									
1. Primarni novac	11.717,3	17.803,2	23.027,9	30.586,2	33.924,4	32.618,7	32.483,7	33.070,9	33.358,8
1.1. Gotov novac izvan banaka	6.636,7	8.507,4	9.680,9	10.573,1	10.955,6	10.789,4	10.905,2	11.061,7	11.408,0
1.2. Blagajna banaka	532,3	538,8	1.214,8	1.683,2	1.871,0	1.807,7	1.663,2	1.665,0	1.805,6
1.3. Depoziti banaka	4.540,7	8.741,5	12.109,4	18.329,3	21.082,6	19.963,4	19.889,6	20.344,0	20.124,1
Računi za namirenje banaka	459,5	2.450,1	3.923,4	5.616,0	6.408,2	5.249,8	5.001,0	5.582,3	4.265,0
Izdvojena obvezna pričuva	4.081,2	6.291,4	8.186,0	12.603,9	14.674,4	14.713,6	14.888,6	14.761,7	14.317,7
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	109,4	–	–	–	–	–
Prekonočni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	1.541,4
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	7,5	15,5	19,1	–	–	–	–	–	–
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	0,0	0,1	3,5	0,6	15,1	58,1	25,6	0,3	21,1
2. Ograničeni i blokirani depoziti	5.805,5	6.030,5	7.091,2	6.699,2	10.777,1	11.248,9	11.901,9	12.301,7	12.094,6
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	5.490,5	5.705,1	7.042,3	6.686,6	10.764,7	11.236,9	11.889,7	12.289,7	12.082,6
2.2. Ograničeni depoziti	315,0	325,4	49,0	12,6	12,4	12,0	12,2	12,0	12,0
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.630,8	1.597,5	195,7	2.798,0	18,1	16,8	16,7	15,2	13,9
3.1. Krediti MMF-a	1.290,3	1.025,5	2,8	0,0	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	9,5	12,2	12,6	19,6	18,1	16,8	16,7	15,2	13,9
3.3. Obveze prema stranim bankama ^a	331,0	559,8	180,2	2.778,5	–	–	–	–	–
4. Depoziti središnje države	1.157,4	1.752,1	768,1	1.551,1	263,2	1.297,5	975,4	590,7	807,8
4.1. Depozitni novac	1.008,5	1.752,1	608,3	600,2	228,0	1.297,5	975,3	590,7	807,8
Depozitni novac Republike Hrvatske	980,8	1.564,8	569,5	548,5	123,0	1.139,6	797,7	186,0	578,8
Depozitni novac republičkih fondova	27,7	187,3	38,7	51,7	105,0	157,9	177,6	404,7	229,0
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	–	–	950,9	35,2	0,1	0,1	0,1	0,1
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	148,8	–	159,9	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	4.207,3	6.372,3	6.212,4	4.920,2	–	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	2.394,6	3.458,9	4.986,2	–	–	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.812,7	2.913,4	1.226,3	4.920,2	–	–	–	–	–
6. Kapitalski računi	5.216,6	6.425,2	5.353,5	5.039,0	5.096,5	4.869,4	4.583,1	4.426,6	4.134,9
7. Ostalo (neto)	–368,1	–424,2	–461,1	–408,1	–210,8	–447,4	–448,0	–448,0	–442,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	29.366,8	39.556,6	42.187,7	51.185,6	49.868,5	49.603,9	49.512,7	49.957,1	49.967,4

^a Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnog proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnog proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, pre-sanacijski krediti) i dospjeli, a nenaplaćeni krediti. Od travnja 2004. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije ne-

naplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri reklasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke, obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonoćni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2003. godine novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju na posebne račune HNB-a deviznu obveznu pričuvu, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na osnovi propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.				
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.*	IV.	
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	10.588,9	15.002,7	20.373,5	26.783,7	33.718,2	33.007,3	33.443,4	34.295,8	34.013,4	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	5.098,4	9.306,2	13.340,0	20.103,4	22.962,9	21.779,2	21.562,5	22.016,4	21.939,1	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.490,5	5.696,5	7.033,5	6.680,2	10.755,3	11.228,0	11.880,9	12.279,5	12.074,2	
2. Inozemna aktiva	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	43.551,0	39.071,1	35.450,1	34.971,7	33.298,1	
3. Potraživanja od središnje države	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.051,3	23.300,7	24.073,2	28.786,7	28.458,0	
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	532,0	22,5	22,3	22,3	21,9	
3.2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.519,3	23.278,2	24.050,9	28.764,4	28.436,1	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	125.707,9	125.511,7	126.546,9	126.293,7	127.871,5	
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.174,9	1.280,0	1.422,4	1.563,1	1.787,9	1.708,3	1.732,2	1.750,7	1.729,8	
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	35.890,7	42.882,0	51.723,4	53.809,8	58.643,3	58.723,9	59.252,8	58.215,3	58.946,0	
4.3. Potraživanja od stanovništva	23.298,3	30.121,9	43.072,6	55.001,4	65.276,7	65.079,5	65.561,8	66.327,7	67.195,6	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	68,7	170,2	219,5	431,8	624,0	499,0	481,4	537,2	541,9	
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	161,7	281,4	915,3	761,8	893,9	956,4	975,7	1.151,4	1.232,5	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	225.546,2	222.346,2	220.970,7	226.036,5	225.415,3	
PASIVA										
1. Depozitni novac	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	23.591,3	24.061,2	23.456,0	23.485,4	23.390,0	
2. Štedni i oročeni depoziti	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6	
3. Devizni depoziti	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	478,2	317,8	216,3	598,4	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8	
5. Inozemna pasiva	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	61.163,7	58.857,9	57.146,8	62.647,9	61.990,9	
6. Depoziti središnje države	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	6.821,8	6.279,1	6.510,4	6.917,0	7.028,6	
7. Krediti primljeni od središnje banke	328,8	16,6	17,6	968,9	408,9	15,0	14,7	14,6	14,5	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.054,6	2.090,2	2.218,3	2.396,1	2.329,9	
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	40,0	0,4	0,0	0,0	0,0	
9. Kapitalski računi	24.953,1	25.455,1	26.323,2	27.389,5	28.666,4	29.094,6	29.294,2	29.301,6	29.519,8	
10. Ostalo (neto)	-8.839,4	-9.507,8	-9.955,6	-8.324,2	-2.546,3	-2.062,6	-2.133,3	-2.153,3	-1.918,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	109.949,1	142.605,6	165.622,2	195.278,0	225.546,2	222.346,2	220.970,7	226.036,5	225.415,3	

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Posebno su iskazane obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih fi-

nancijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaćaju sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pok-

rića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotкупа vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Devizna inozemna aktiva	19.619,2	32.763,6	25.924,4	35.261,9	43.428,1	38.920,6	35.104,0	34.892,1	33.194,3
1.1. Potraživanja od stranih banaka	19.154,9	31.660,3	21.333,5	31.877,6	35.911,0	31.573,8	27.810,5	27.732,8	25.909,2
Efektivni strani novac	1.002,8	7.324,7	1.019,8	1.268,6	1.190,0	918,5	926,6	1.069,4	979,5
Tekući računi	995,0	1.231,9	757,7	1.057,0	906,2	934,4	711,6	862,9	1.284,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	16.286,7	21.765,2	17.569,8	27.969,4	30.943,7	26.957,5	23.224,4	22.843,4	20.882,9
Vrijednosni papiri	454,9	1.008,5	1.690,2	1.364,2	2.674,1	2.567,7	2.753,3	2.763,5	2.549,4
Kreditni	370,9	290,3	278,7	203,1	189,0	187,8	186,6	185,7	204,7
Dionice stranih banaka	44,6	39,7	17,2	15,4	8,1	7,9	7,9	7,8	7,7
1.2. Potraživanja od stranaca	464,3	1.103,3	4.590,8	3.384,4	7.517,1	7.346,8	7.293,5	7.159,3	7.285,1
Potraživanja od stranih država	137,8	596,2	3.855,5	2.905,0	7.066,6	6.910,5	6.921,6	6.805,0	6.936,1
Potraživanja od stranih osoba	322,4	505,5	733,7	478,9	450,2	436,0	371,5	353,9	348,6
Vrijednosni papiri	–	72,1	191,3	32,1	77,4	76,0	–	–	–
Kreditni	322,4	433,4	542,4	446,8	372,8	360,0	371,5	353,9	348,6
Dionice stranih osoba	4,1	1,6	1,6	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4
2. Kunska inozemna aktiva	91,2	44,1	53,4	120,9	122,9	150,5	346,1	79,6	103,7
2.1. Potraživanja od stranih banaka	66,1	29,2	19,6	99,1	77,8	106,0	302,3	33,9	58,6
2.2. Potraživanja od stranaca	25,1	14,8	33,8	21,9	45,1	44,4	43,8	45,6	45,1
U tome: Kreditni	23,3	13,9	33,0	21,0	44,3	43,6	43,0	44,8	44,3
Ukupno (1+2)	19.710,4	32.807,6	25.977,8	35.382,9	43.551,0	39.071,1	35.450,1	34.971,7	33.298,1

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivnu i kunsku inozemnu aktivnu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	4.484,4	3.420,1	2.473,5	1.531,9	532,0	22,5	22,3	22,3	21,9
2. Ostala potraživanja	14.571,0	16.639,7	19.444,3	20.011,7	20.519,3	23.278,2	24.050,9	28.764,4	28.436,1
2.1. Kunska potraživanja	12.887,7	14.358,6	15.970,9	16.475,2	15.738,1	18.548,8	19.365,0	20.390,7	20.052,4
2.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	11.288,4	12.810,0	13.969,9	14.500,7	13.933,5	16.650,8	17.487,2	17.651,6	17.368,3
Vrijednosni papiri	10.063,5	11.983,1	11.515,6	10.238,1	11.247,1	11.824,4	11.697,6	14.947,8	15.222,8
Kredit	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.686,5	4.826,4	5.789,6	2.703,8	2.145,5
2.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.599,4	1.548,5	2.001,0	1.974,5	1.804,6	1.898,0	1.877,8	2.739,1	2.684,1
Vrijednosni papiri	627,3	560,1	560,7	723,6	621,1	605,6	613,8	652,2	687,4
Kredit	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	1.183,5	1.292,4	1.264,0	2.086,9	1.996,7
2.2. Devizna potraživanja	1.683,3	2.281,2	3.473,3	3.536,4	4.781,1	4.729,5	4.685,9	8.373,7	8.383,7
2.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.492,7	1.390,9	2.359,1	3.196,9	3.548,4	3.500,8	3.443,9	7.137,3	7.127,9
Vrijednosni papiri	869,2	1.065,5	1.733,4	1.805,4	1.117,0	1.106,8	1.067,5	1.058,9	1.107,3
Kredit	623,5	325,5	625,7	1.391,5	2.431,3	2.394,0	2.376,3	6.078,4	6.020,6
2.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	190,6	890,3	1.114,2	339,5	1.232,8	1.228,6	1.242,0	1.236,4	1.255,8
Vrijednosni papiri	35,0	75,4	195,0	96,4	163,1	187,2	206,7	209,4	203,9
Kredit	155,5	814,8	919,2	243,1	1.069,7	1.041,4	1.035,3	1.026,9	1.051,9
Ukupno (1+2)	19.055,5	20.059,9	21.917,7	21.543,6	21.051,3	23.300,7	24.073,2	28.786,7	28.458,0

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice

izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Kunska potraživanja	53.739,5	66.626,8	85.418,7	100.365,0	114.635,7	114.594,0	115.476,8	115.132,8	116.435,4
1.1. Instrumenti tržišta novca	231,9	544,7	1.394,7	1.314,1	2.510,0	2.689,9	2.871,5	1.600,3	1.630,6
1.2. Obveznice	1,0	7,7	72,4	56,2	559,8	560,5	547,7	554,1	523,1
1.3. Kredit	49.566,8	72.180,6	80.887,6	96.081,7	109.523,9	109.331,4	110.039,9	110.959,3	112.288,0
1.4. Dionice	3.939,8	3.893,8	3.064,0	2.912,9	2.042,0	2.012,2	2.017,6	2.019,1	1.993,7
2. Devizna potraživanja	6.624,3	7.657,0	10.799,8	10.009,3	11.072,2	10.917,7	11.070,1	11.160,9	11.436,1
2.1. Vrijednosni papiri	112,4	126,6	243,2	130,6	213,5	243,6	252,0	265,5	253,8
2.2. Kredit	6.512,0	7.530,5	10.556,6	9.878,7	10.858,6	10.674,2	10.818,1	10.895,4	11.182,4
Ukupno (1+2)	60.363,9	74.283,8	96.218,4	110.374,3	125.707,9	125.511,7	126.546,9	126.293,7	127.871,5

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumenti-

ma: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.*	IV.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	2.196,9	1.815,4	3.894,6	5.513,5	3.870,0	6.118,8	7.053,6	4.790,7	4.142,1
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	1.224,9	826,9	2.454,3	4.262,6	2.686,5	4.826,4	5.789,6	2.703,8	2.145,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	972,1	988,4	1.440,3	1.250,9	1.183,5	1.292,4	1.264,0	2.086,9	1.996,7
2. Krediti lokalnoj državi	996,8	1.069,1	1.202,9	1.485,1	1.701,9	1.635,7	1.661,9	1.666,1	1.647,7
3. Krediti trgovačkim društvima	25.328,0	31.049,4	36.708,1	39.777,4	42.844,7	42.919,1	43.112,7	43.266,9	43.750,1
4. Krediti stanovništvu	23.242,1	30.062,1	42.976,6	54.819,3	64.977,2	64.776,5	65.265,3	66.026,2	66.890,2
U tome: Stambeni krediti	8.257,8	9.450,0	12.363,4	16.896,2	21.397,9	21.400,1	21.634,8	21.865,2	22.161,1
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	33,5	34,7	17,6	82,3	154,5	43,4	28,1	51,8	86,6
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	105,5	240,9	521,3	427,9	558,0	382,3	364,8	525,3	562,0
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	51.902,8	64.271,6	85.321,1	102.105,4	114.106,4	115.875,9	117.486,4	116.327,2	117.078,6
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	779,1	1.140,3	1.544,9	1.634,7	3.501,0	3.435,4	3.411,6	7.105,4	7.072,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	623,5	325,5	625,7	1.391,5	2.431,3	2.394,0	2.376,3	6.078,4	6.020,6
1.2. Krediti republičkim fondovima	155,5	814,8	919,2	243,1	1.069,7	1.041,4	1.035,3	1.026,9	1.051,9
2. Krediti lokalnoj državi	171,6	179,1	152,3	47,1	31,9	23,8	23,7	23,5	23,2
3. Krediti trgovačkim društvima	6.284,0	7.291,7	10.308,3	9.649,4	10.527,3	10.347,3	10.497,9	10.570,4	10.853,7
4. Krediti stanovništvu	56,3	59,7	96,0	182,1	299,5	303,0	296,6	301,5	305,4
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	1,2	174,3	52,9	34,0	15,8	6,0	0,0
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	–	–	28,3	58,8	255,3	492,0	523,3	567,8	613,5
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.291,0	8.670,7	12.131,0	11.746,4	14.667,8	14.635,6	14.768,8	18.574,6	18.868,4
UKUPNO (A+B)	59.193,9	72.942,3	97.452,1	113.851,8	128.774,2	130.511,5	132.255,2	134.901,8	135.947,1

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima ba-

naka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Lokalna država	573,6	907,0	1.910,4	2.006,2	2.020,7	1.943,0	1.924,4	1.878,0	2.069,1
2. Trgovačka društva	7.087,1	8.981,6	12.344,5	12.872,9	12.036,9	12.263,0	11.300,6	11.455,3	10.984,7
3. Stanovništvo	3.499,7	4.872,0	6.307,4	7.873,1	8.773,0	9.025,1	9.297,7	9.476,7	9.612,9
4. Ostale bankarske institucije	11,6	17,0	42,1	98,9	245,4	216,6	149,7	139,4	256,0
5. Nebankarske financijske institucije	221,7	407,1	568,1	468,1	517,5	615,4	785,5	537,7	469,3
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-7,6	-4,2	-6,4	-4,2	-2,2	-2,0	-1,9	-1,8	-2,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	11.386,0	15.180,6	21.166,2	23.315,0	23.591,3	24.061,2	23.456,0	23.485,4	23.390,0

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i

tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Štedni depoziti	1.676,1	2.006,8	2.236,2	2.527,9	2.233,9	2.332,5	2.365,0	2.327,6	2.341,6
1.1. Lokalna država	137,6	118,3	14,8	14,4	4,6	5,1	4,4	4,7	4,8
1.2. Trgovačka društva	142,4	88,0	213,3	190,5	38,8	41,0	39,9	45,5	44,2
1.3. Stanovništvo	1.348,3	1.712,2	1.996,3	2.288,8	2.190,5	2.286,4	2.320,7	2.277,4	2.292,6
1.4. Ostale bankarske institucije	0,6	20,8	0,0	–	–	–	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	47,2	67,5	11,8	34,2	0,0	0,0	0,0	0,0	–
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5.975,0	8.206,3	10.764,9	15.842,9	20.245,4	20.123,6	20.380,1	20.204,3	20.927,0
2.1. Lokalna država	230,7	340,7	482,8	551,6	550,8	624,6	680,5	695,6	693,0
2.2. Trgovačka društva	2.871,4	3.618,3	4.633,6	7.165,3	8.698,5	8.154,4	7.558,2	7.522,2	7.712,5
2.3. Stanovništvo	1.789,8	2.554,1	3.793,8	6.194,5	9.321,4	9.715,1	10.164,2	10.455,7	10.660,4
2.4. Ostale bankarske institucije	20,8	24,7	58,4	129,3	215,9	274,8	418,4	143,7	283,0
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.062,2	1.668,5	1.796,3	1.802,2	1.458,8	1.354,7	1.558,8	1.387,1	1.578,2
Ukupno (1+2)	7.651,1	10.213,1	13.001,1	18.370,7	22.479,2	22.456,2	22.745,1	22.531,9	23.268,6

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Štedni depoziti	14.566,3	23.748,8	21.074,4	21.547,0	22.144,6	21.813,5	21.239,2	21.005,7	20.716,7
1.1. Lokalna država	16,8	13,2	12,2	14,7	15,6	14,5	14,3	14,6	14,5
1.2. Trgovačka društva	2.408,0	2.884,2	3.346,7	3.620,2	4.273,2	4.283,7	4.030,6	3.948,4	3.889,6
1.3. Stanovništvo	12.041,5	20.688,3	17.537,3	17.690,2	17.708,9	17.320,0	17.036,7	16.864,1	16.675,2
1.4. Ostale bankarske institucije	10,3	23,9	34,7	9,0	15,4	9,7	9,9	16,2	15,7
1.5. Nebankarske financijske institucije	89,8	139,2	143,5	212,9	131,6	185,6	147,8	162,3	121,7
2. Oročeni depoziti	32.335,3	48.088,1	50.980,3	54.488,4	59.598,3	58.527,2	59.047,7	58.971,7	58.028,0
2.1. Lokalna država	8,2	1,7	9,5	3,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
2.2. Trgovačka društva	2.753,1	4.619,1	6.009,6	7.154,0	8.518,6	7.802,1	8.194,3	8.267,1	7.698,6
2.3. Stanovništvo	29.097,2	42.705,4	44.159,2	46.805,1	50.636,0	50.322,4	50.364,9	50.298,2	49.936,5
2.4. Ostale bankarske institucije	4,2	11,5	41,5	21,7	20,7	54,0	100,3	81,8	66,0
2.5. Nebankarske financijske institucije	472,7	750,3	760,5	503,7	422,7	348,5	388,0	324,3	326,6
Ukupno (1+2)	46.901,6	71.836,9	72.054,6	76.035,3	81.742,9	80.340,7	80.287,0	79.977,3	78.744,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finan-

cijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po videnju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	–	–	5,1	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	353,5	104,4	92,8	151,9	170,5	176,7	175,6	170,3	166,7
3. Primljeni krediti	124,7	213,4	118,4	446,5	993,0	1.037,3	1.255,9	747,6	880,2
3.1. Lokalna država	–	–	–	0,9	–	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	15,2	158,1	46,3	92,7	40,3	40,7	52,0	49,3	49,3
3.3. Ostale bankarske institucije	1,3	4,6	10,0	222,1	842,8	683,5	854,4	494,2	515,4
3.4. Nebankarske financijske institucije	108,2	50,7	62,0	130,9	109,9	313,2	349,5	204,2	315,5
Ukupno (1+2+3)	478,2	317,8	216,3	598,4	1.163,5	1.214,0	1.431,5	918,0	1.046,8

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani su prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Devizna inozemna pasiva	17.669,8	21.692,7	34.198,5	44.574,3	54.536,7	51.469,0	49.614,7	53.735,4	52.424,1
1.1. Obveze prema stranim bankama	11.957,6	16.407,4	28.662,3	38.623,1	48.894,3	45.798,3	44.006,8	47.865,2	46.573,9
Tekući računi	176,3	147,1	130,9	266,6	127,6	120,8	108,0	96,2	118,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	345,9	1.208,3	9.002,9	12.885,2	16.056,8	12.358,4	12.458,5	14.254,3	13.426,6
Kredit	11.435,4	15.052,1	19.528,5	25.471,4	29.296,3	29.955,3	28.095,5	30.198,7	29.734,3
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	194,2	2.558,3	2.801,4	2.949,2	2.326,3	2.047,1	2.035,3	2.017,4	1.846,7
Obveznice	–	–	–	–	3.413,6	3.363,8	3.344,8	3.315,9	3.294,5
1.2. Obveze prema strancima	5.712,2	5.285,2	5.536,2	5.951,2	5.642,4	5.670,7	5.607,9	5.870,2	5.850,2
Štedni i oročeni depoziti	2.868,1	3.777,8	4.160,2	4.753,2	5.002,2	5.072,4	5.013,0	5.280,5	5.264,5
Depoziti po viđenju	745,5	873,7	875,6	898,6	1.052,5	1.160,6	1.066,7	1.073,3	1.064,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.122,6	2.904,1	3.284,6	3.854,6	3.949,6	3.911,8	3.946,4	4.207,1	4.199,9
Kredit	2.844,1	1.507,4	1.376,0	1.198,0	640,2	598,3	594,8	589,8	585,7
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	66,0	39,3	39,7	39,1	73,4	72,2	71,7	71,1	70,4
2. Kunska inozemna pasiva	140,0	165,1	825,0	5.357,7	6.627,0	7.388,9	7.532,1	8.912,5	9.566,8
2.1. Obveze prema stranim bankama	37,0	46,9	690,9	5.087,8	6.103,9	6.826,4	6.942,4	8.293,2	8.931,3
Depozitni novac	14,4	38,2	53,6	86,4	145,1	191,8	203,3	199,8	248,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	22,0	4,2	635,8	2.664,1	2.846,9	3.571,6	3.693,6	4.471,8	4.225,7
Kredit	0,7	4,5	1,5	2.337,3	3.111,9	3.063,1	3.045,5	3.621,6	4.457,6
2.2. Obveze prema strancima	103,0	118,2	134,1	269,9	523,1	562,5	589,8	619,3	635,5
Depozitni novac	50,8	60,1	56,2	76,8	95,9	106,4	98,1	108,3	111,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	52,2	58,1	77,9	191,4	419,2	448,3	483,8	503,2	519,9
Kredit	–	–	–	1,7	8,0	7,9	7,8	7,7	4,0
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	1,7	8,0	7,9	7,8	7,7	4,0
Ukupno (1+2)	17.809,7	21.857,8	35.023,5	49.932,0	61.163,7	58.857,9	57.146,8	62.647,9	61.990,9

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i

kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Kunski depoziti	3.073,3	3.335,1	4.036,8	4.104,4	5.627,2	5.290,9	5.414,7	5.961,7	5.897,0
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	430,0	295,9	634,3	506,4	445,1	395,0	398,1	426,4	454,3
Depozitni novac	116,7	33,9	476,4	448,0	373,3	309,7	309,5	330,4	372,8
Štedni depoziti	26,1	41,6	3,3	3,0	4,2	4,1	4,1	3,3	3,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	259,5	217,6	153,6	54,2	66,5	80,1	83,4	91,7	77,3
Krediti	27,7	2,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0
1.2. Depoziti republičkih fondova	2.643,3	3.039,2	3.402,5	3.598,0	5.182,2	4.895,8	5.016,6	5.535,4	5.442,7
Depozitni novac	116,9	214,6	553,2	294,8	266,3	221,0	286,5	271,9	279,7
Štedni depoziti	15,2	10,8	0,0	0,3	3,5	6,0	2,5	1,9	1,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	32,6	195,2	144,3	156,2	262,3	180,1	143,8	638,9	428,7
Krediti	2.478,6	2.618,6	2.705,0	3.146,7	4.650,0	4.488,7	4.583,8	4.622,7	4.732,5
2. Devizni depoziti	3.657,1	2.299,6	2.058,1	1.178,9	1.194,6	988,2	1.095,7	955,3	1.131,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	3.622,6	2.275,0	1.938,9	1.158,2	891,0	828,9	808,3	818,6	787,3
Štedni depoziti	1.256,1	329,8	263,0	198,5	189,7	212,9	200,6	206,5	188,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	27,0	55,8	293,1	–	23,2	23,6	23,6	23,7	17,1
Refinancirani krediti	2.339,4	1.889,5	1.382,8	959,6	678,1	592,4	584,0	588,3	581,7
2.2. Depoziti republičkih fondova	34,6	24,5	119,2	20,8	303,6	159,3	287,3	136,7	344,3
Štedni depoziti	25,0	22,9	114,1	20,8	156,5	139,6	201,8	136,7	148,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	9,5	1,6	5,0	–	147,1	19,6	85,5	–	195,4
Ukupno (1+2)	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.283,3	6.821,8	6.279,1	6.510,4	6.917,0	7.028,6

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republi-

ke Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Ograničeni depoziti	854,4	830,6	1.361,2	1.541,2	2.014,6	2.089,8	2.218,2	2.396,0	2.329,9
1.1. Kunski depoziti	131,6	100,3	789,6	730,1	1.267,4	1.439,2	1.475,0	1.473,5	1.515,3
1.2. Devizni depoziti	722,8	730,3	571,6	811,1	747,2	650,7	743,3	922,5	814,6
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	1.695,1	770,2	319,3	167,8	40,0	0,4	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.709,0	2.054,6	2.090,2	2.218,3	2.396,1	2.329,9

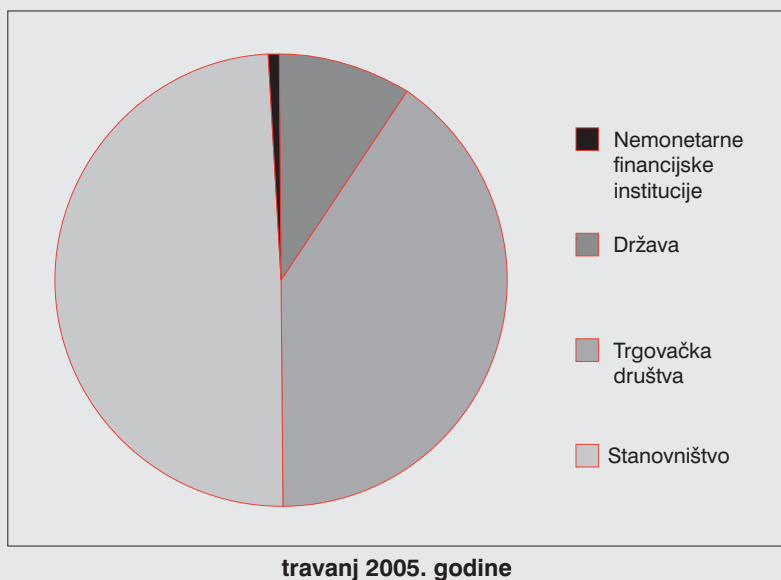
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

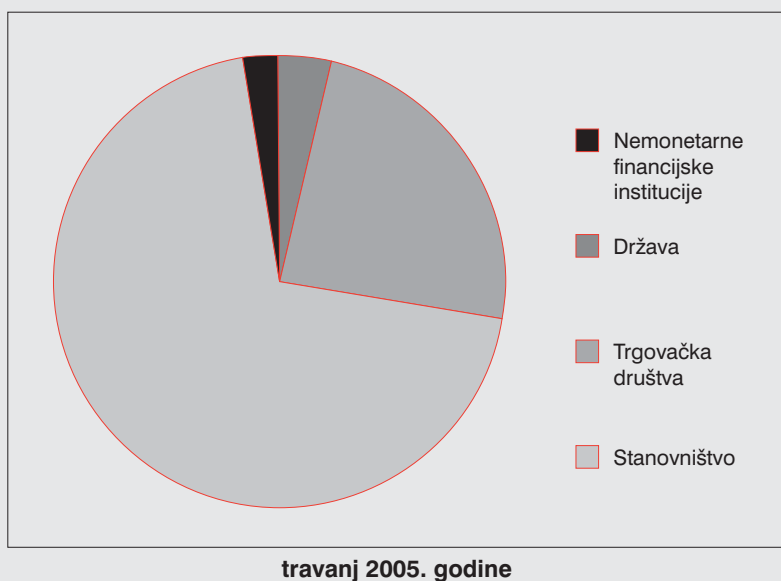
Slika D1.

**DISTRIBUCIJA KREDITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA KOD BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Napomena:

Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
AKTIVA									
1. Pričuve kod središnje banke	7,6	15,5	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	497,6	1.208,8	1.983,9	3.033,5	3.779,1	3.813,9	3.759,2	3.660,1	3.644,2
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,1	11,6	93,3	187,9	373,2	375,7	386,3	557,4	571,1
u tome: Potraživanja od stanovništva	0,6	11,6	91,3	187,9	373,2	375,7	386,3	403,0	418,2
4. Potraživanja od banaka	7,6	18,1	37,2	247,2	824,2	759,8	902,4	666,0	663,7
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	4.976,6	4.949,4	5.048,0	4.883,5	4.879,0
PASIVA									
1. Oročeni depoziti	437,8	1.137,5	2.012,9	3.265,2	4.728,2	4.731,4	4.713,5	4.686,9	4.663,4
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	10,0	10,0	–	11,1	10,7	10,6	10,5	10,4	10,3
3. Kapitalni računi	112,5	124,0	141,1	159,7	206,7	191,6	188,6	172,4	206,3
4. Ostalo (neto)	–46,5	–17,5	–20,4	32,6	30,8	15,9	135,4	13,8	–1,0
Ukupno (1+2+3+4)	513,8	1.254,0	2.133,6	3.468,6	4.976,6	4.949,4	5.048,0	4.883,5	4.879,0

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, raču-

ne za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope					
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	svibanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	lipanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	rujan	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	listopad	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	studen	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	veljača	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	ožujak	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

Podaci iskazani u stupcu 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne

uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospeljeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospeljeća				Kamatne stope na prekonocne depozite kod HNB-a	
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana		Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	travanj	1,25	0,50	–	2,50	–	–	–	–	–	–	–	–
	svibanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	lipanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	srpanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	kolovoz	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	rujan	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	listopad	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	studenj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	siječanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	veljača	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ožujak	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	travanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja obvezne pričuve u prosjeku, izdvajaju na račune za namirenje banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namirenje neto pozicije iz Nacionalnoga kliničkog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske

narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospeljeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonocni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	26,20	1.826,0	1.826,0	–	188,3	1.779,2	–	5,63	–
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	travanj	19,00	32.477,6	19.099,7	13.377,9	36,8	13.694,8	10.249,8	1,20	1,16
	svibanj	19,00	32.937,9	19.432,6	13.505,3	–	13.945,7	10.372,8	1,21	1,03
	lipanj	19,00	33.233,4	19.685,3	13.548,1	–	14.131,5	10.436,6	1,20	1,00
	srpanj	19,00	33.336,0	19.813,6	13.522,3	–	14.233,8	10.421,5	1,18	1,10
	kolovoz	19,00	33.748,9	20.036,4	13.712,5	253,9	14.327,8	10.477,5	1,17	1,10
	rujan	19,00	34.298,8	20.440,5	13.858,3	232,0	14.672,2	10.469,5	1,20	1,16
	listopad	19,00	34.720,2	20.731,8	13.988,4	163,8	15.024,9	10.503,0	1,20	1,40
	studeni	18,23	33.750,6	20.128,7	13.621,9	279,3	14.749,5	10.196,5	1,22	1,31
	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	siječanj	18,00	33.813,7	20.138,1	13.675,7	844,2	14.702,2	10.263,1	1,22	1,49
	veljača	18,00	34.231,3	20.353,1	13.878,2	1.341,2	14.844,8	10.444,8	1,21	1,41
	ožujak	18,00	34.369,6	20.506,3	13.863,3	1752,0	14.790,3	10.436,4	1,21	1,30
	travanj	18,00	34.273,3	20.475,9	13.797,4	1769,2	14.421,3	10.403,7	0,95	1,41

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeaća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. godine).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kuskog dijela obvezne pričuve je fiksni i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Riznički zapisi u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	–	–
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	–	–
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	travanj	1.235,8	19.696,8	2,49	6,4	38,1	0,0	3.005,0
	svibanj	1.313,3	19.615,9	2,59	3,6	87,8	0,0	3.643,3
	lipanj	947,1	19.984,7	1,82	1,2	0,0	0,0	3.999,1
	srpanj	618,1	24.020,1	1,17	27,0	0,0	0,0	4.289,5
	kolovoz	672,0	26.737,0	1,26	153,8	0,0	0,0	3.950,8
	rujan	978,6	26.988,7	1,79	0,0	0,0	0,0	3.633,8
	listopad	1.119,7	27.157,8	2,01	0,0	0,0	0,0	4.029,1
	studen	1.580,1	26.854,9	2,81	0,0	0,0	0,0	4.417,6
	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7
2005.	siječanj	1.592,1	24.923,7	2,80	0,0	0,0	0,0	4.859,1
	veljača	1.472,0	23.212,0	2,57	0,0	0,0	0,0	5.266,7
	ožujak	1.132,5	21.380,6	1,95	0,0	0,0	0,0	6.050,3
	travanj	683,1	19.812,8	1,17	1,1	0,0	0,0	7.164,1

obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. godine). Od siječnja 2004. godine Hrvatska narodna banka plaća naknadu po stopi koja je za izdvojena sredstva u američkim dolarima jednaka 75% *U.S. Federal Funds Target Rate*, a u eurima 75% *ECB Minimum Bid Refinance Rate* na dan izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valu-

ti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjeno za dio dragovaljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule									
		Na prekononočne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82	
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	travanj	3,24	5,46	11,74	11,98	8,30	14,48	14,60	11,91	9,64	5,89	11,18	
	svibanj	1,59	3,93	11,62	12,02	8,20	14,35	14,42	12,58	8,39	5,39	10,31	
	lipanj	1,76	4,64	11,58	11,79	7,99	14,33	14,40	12,31	9,43	6,39	11,00	
	srpanj	5,60	6,10	11,49	11,79	8,15	14,24	14,34	12,52	9,37	5,68	11,57	
	kolovoz	7,69	6,99	11,44	11,58	7,72	14,22	14,29	12,80	9,96	6,88	11,50	
	rujan	6,67	7,50	11,80	12,06	8,24	14,21	14,28	12,60	9,76	6,21	11,43	
	listopad	3,77	6,71	11,84	12,00	8,32	14,23	14,31	12,51	10,35	7,64	10,87	
	studeni	1,81	6,27	11,74	11,96	8,28	14,25	14,31	12,45	9,38	6,87	10,80	
	prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16	
2005.	siječanj	2,26	4,21	11,80	11,95	8,21	14,16	14,26	12,09	10,39	6,63	11,15	
	veljača	2,55	4,94	11,88	12,03	8,31	14,05	14,27	9,81	9,97	6,68	10,88	
	ožujak	2,04	5,60	11,82	12,08	8,37	14,16	14,25	11,93	9,24	6,42	11,33	
	travanj	0,89	5,14	11,57	11,79	8,21	13,74	14,02	9,50	10,07	6,30	11,62	
Relativna važnost ^a		–	–	54,40	47,46	16,80	30,66	28,78	1,88	6,94	2,02	4,92	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne

stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekononočnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekononočnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospeljem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Ukupni prosjek	Stambeni	Ostali			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	travanj	7,66	7,37	7,26	8,20	7,75	6,49	8,34	6,84	9,33	5,47	5,85	4,83
	svibanj	7,53	7,14	6,92	8,73	7,65	6,32	8,33	6,71	9,46	5,69	5,53	5,94
	lipanj	7,18	7,09	6,86	8,59	7,20	6,19	7,65	6,02	8,69	4,90	5,70	4,30
	srpanj	7,25	7,16	6,98	8,55	7,28	5,70	8,23	6,09	9,40	5,50	6,27	4,95
	kolovoz	7,49	7,47	7,21	8,80	7,50	5,82	8,28	5,79	9,83	5,43	6,21	4,96
	rujan	7,16	6,78	6,55	8,57	7,32	5,82	8,08	5,73	9,57	4,99	5,77	4,26
	listopad	7,51	7,47	7,31	8,32	7,52	6,06	8,06	6,74	9,29	5,08	5,69	4,42
	studen	7,26	7,03	6,77	8,64	7,33	5,94	8,11	5,87	9,06	5,65	5,90	5,32
prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83	
2005.	siječanj	6,97	7,03	6,86	8,13	6,95	5,91	7,52	5,71	8,51	5,45	5,63	5,29
	veljača	6,89	6,95	6,80	7,92	6,87	5,66	7,52	5,52	8,42	5,46	6,22	4,65
	ožujak	7,44	6,86	6,72	7,65	7,55	4,97	8,31	5,44	8,79	5,47	5,80	5,03
	travanj	6,92	7,11	7,04	7,50	6,89	5,64	7,38	6,33	8,41	5,53	5,85	5,21
Relativna važnost ^a		39,05	6,45	5,49	0,96	32,61	9,24	23,36	11,53	11,84	6,54	3,29	3,25

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijanjem na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u stupcima 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Ukupni prosjek	Na oročene depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,86	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	travanj	1,71	0,76	4,31	4,30	3,57	4,46	4,75	4,71	4,81
	svibanj	1,67	0,74	3,42	3,41	3,81	3,35	4,51	4,80	3,69
	lipanj	1,64	0,74	3,34	3,34	3,82	3,25	3,22	4,84	2,02
	srpanj	1,89	0,72	5,09	5,11	3,88	5,30	3,72	4,84	2,06
	kolovoz	2,11	0,75	6,25	6,28	3,80	6,57	3,68	4,90	2,10
	rujan	2,17	0,74	5,93	5,95	3,87	6,16	3,56	4,69	2,20
	listopad	2,06	0,74	4,67	4,68	3,92	4,76	3,80	4,76	3,05
	studeni	1,76	0,75	3,36	3,34	4,01	3,26	4,53	4,67	4,45
	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	siječanj	1,79	0,74	4,13	4,13	4,06	4,14	3,87	4,28	3,17
	veljača	1,73	0,74	4,05	4,06	4,04	4,06	3,73	4,39	2,74
	ožujak	1,75	0,74	3,87	3,87	3,90	3,86	4,03	4,93	2,99
	travanj	1,70	0,73	3,46	3,44	3,98	3,32	4,09	4,97	2,78
Relativna važnost ^a		43,76	30,65	9,71	9,44	1,72	7,72	0,26	0,16	0,11

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim

računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom				Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
							Stanovništva		Trgovačkih društava		
							EUR	USD	EUR	USD	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53	
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39	
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40	
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74	
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30	
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29	
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40	
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38	
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15	
2004.	travanj	3,74	3,51	4,72	2,51	0,30	0,33	0,23	0,25	0,19	
	svibanj	3,85	3,48	5,08	2,51	0,31	0,33	0,22	0,32	0,17	
	lipanj	3,64	3,44	5,08	2,50	0,31	0,33	0,22	0,28	0,17	
	srpanj	3,90	3,60	5,06	2,62	0,30	0,33	0,22	0,25	0,18	
	kolovoz	3,89	3,63	4,96	2,54	0,31	0,34	0,22	0,28	0,31	
	rujan	3,89	3,40	4,69	2,56	0,31	0,34	0,22	0,25	0,22	
	listopad	3,94	3,58	4,59	2,64	0,32	0,35	0,22	0,26	0,20	
	studenj	3,94	3,65	5,06	2,57	0,31	0,34	0,22	0,26	0,23	
	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21	
	2005.	siječanj	4,27	3,65	5,02	2,59	0,29	0,32	0,21	0,24	0,30
veljača		4,24	3,74	4,98	2,65	0,29	0,32	0,21	0,24	0,27	
ožujak		4,31	3,69	5,27	2,67	0,29	0,31	0,21	0,24	0,31	
travanj		4,19 ^b	3,61	4,80	2,70	0,29	0,31	0,21	0,24	0,40	
Relativna važnost ^a		2,30	1,80	0,48	53,94	27,61	19,50	3,22	4,19	0,70	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici); ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 19,16 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite prim-

ljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunavate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranin valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u stupcu 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) su stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) su iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite				
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Stanovništva		Trgovačkih društava		
		EUR		USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD		
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64
2004.	travanj	2,70	2,47	2,82	1,65	2,35	1,15	3,79	4,93	3,08	2,98	1,34
	svibanj	2,78	2,58	3,02	1,68	2,33	1,13	4,33	4,76	2,30	3,25	1,95
	lipanj	2,75	2,58	3,05	1,70	2,40	1,17	4,57	4,86	3,26	3,08	4,81
	srpanj	2,87	2,63	3,08	1,74	2,38	1,34	3,95	4,89	3,18	3,24	0,21
	kolovoz	2,90	2,70	3,10	1,72	2,38	1,56	4,62	4,95	2,88	3,23	1,30
	rujan	2,82	2,63	3,05	1,70	2,35	1,72	4,70	4,96	3,20	3,25	2,09
	listopad	2,85	2,64	3,05	1,89	2,32	1,76	3,92	4,94	3,30	3,26	3,07
	studenj	2,79	2,61	3,00	1,69	2,36	1,94	4,77	4,98	3,08	3,05	3,20
	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65
2005.	siječanj	2,97	2,71	3,03	1,72	2,48	2,26	4,16	4,82	2,93	3,74	2,33
	veljača	2,89	2,72	3,05	1,76	2,47	2,50	4,60	4,84	3,23	3,39	1,57
	ožujak	2,82	2,67	3,03	1,73	2,37	2,73	4,47	4,79	2,92	2,95	3,47
	travanj	3,05	2,83	3,02	1,75	2,45	3,30	4,18	4,81	2,83	3,77	4,69
Relativna važnost ^a		26,33	22,08	9,87	1,17	6,88	4,17	4,25	1,78	0,16	2,26	0,06

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.				
						I.	II.	III. ^b	IV. ^b	V. ^a
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	3.316,4	5.012,4	4.727,8	6.433,1	7.465,3	561,5	546,2	705,1	650,8	655,8
2. Fizičke osobe	2.549,2	3.339,9	3.342,6	3.571,6	3.934,4	268,0	253,7	298,0	309,9	369,3
2.1. Domaće fizičke osobe	2.021,1	2.684,5	2.842,0	3.103,3	3.586,1	262,3	–	289,5	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	528,0	655,4	500,7	468,2	348,3	5,6	–	8,5	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	10.799,3	943,5	625,8	724,4	560,8	630,5
4. Strane banke	–	–	697,9	1.430,6	1.426,2	165,7	130,9	421,8	218,3	126,3
5. Hrvatska narodna banka	168,2	481,7	294,3	438,3	33,0	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	8.475,2	12.819,8	13.167,1	18.197,9	24.110,1	1.938,7	1.556,6	2.149,2	1.739,7	1.781,9
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	5.414,8	8.534,2	9.029,3	10.852,4	11.280,3	823,6	749,1	1.230,7	885,3	959,3
2. Fizičke osobe	963,6	1.253,5	1.333,6	1.403,1	1.671,1	119,8	134,3	153,7	134,3	195,4
2.1. Domaće fizičke osobe	962,8	1.252,3	1.329,7	1.393,1	1.654,5	118,3	–	152,9	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	0,6	1,2	3,9	10,0	16,6	1,4	–	0,8	–	–
3. Domaće banke	2.441,4	3.985,8	4.104,5	6.324,4	10.799,3	943,5	625,8	724,4	560,8	630,5
4. Strane banke	–	–	334,3	765,3	1.001,1	130,3	190,5	122,4	80,6	74,7
5. Hrvatska narodna banka	284,2	915,7	745,3	84,5	543,2	108,5	–	108,5	90,8	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	9.104,0	14.689,2	15.547,0	19.429,7	25.295,0	2.125,7	1.699,7	2.339,6	1.751,7	1.859,9
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)										
1. Pravne osobe	–2.098,4	–3.521,8	–4.301,5	–4.419,4	–3.815,1	–262,0	–202,9	–525,5	–234,6	–303,5
2. Fizičke osobe	1.585,6	2.086,4	2.009,0	2.168,4	2.263,3	148,2	119,4	144,2	175,6	173,9
2.1. Domaće fizičke osobe	1.058,3	1.432,2	1.512,3	1.710,2	1.931,6	144,0	–	136,6	–	–
2.2. Strane fizičke osobe	527,4	654,2	496,7	458,2	331,7	4,2	–	7,7	–	–
3. Strane banke	–	–	363,6	665,3	425,1	35,3	–59,6	299,4	137,7	51,6
4. Hrvatska narodna banka	–116,0	–434,0	–451,0	353,8	–510,2	–108,5	–	–108,5	–90,8	0,0
Ukupno (1+2+3+4)	–628,8	–1.869,4	–2.379,9	–1.231,8	–1.636,9	–187,0	–143,1	–190,4	–12,1	–78,0
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke										
Kupnja stranih sredstava plaćanja	405,8	536,8	197,5	570,9	145,1	–	–	–	–	–
Prodaja stranih sredstava plaćanja	86,9	2,6	3,4	94,9	239,3	78,3	9,0	13,3	0,7	–

^a Preliminarni podaci. ^b Revidirani podaci.

Napomena: U razdoblju od siječnja 1994. do rujna 2001. godine sve transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja u izvješćima banaka dostavljenim HNB-u evidentirane su na osnovi realiziranih kupoprodaja bez obzira koliki je bio ugovoreni rok realizacije i u cijelosti su prenesene u sadržaj tablice o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja. Promjenom obuhvata izvješćivanja od 1. listopada 2001. izvješća sadrže podatke o ugovorenim kupoprodajama stranih sredstava plaćanja podijeljenim u promptne poslove, terminske poslove i swap-poslove. Na osnovi toga revidirani su podaci za 2002., 2003. i 2004. godinu, koji sada obuhvaćaju samo podatke o ugovorenim promptnim transakcijama kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja i u kojima strane banke više nisu uključene u grupu "pravne osobe".

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-489,9	-817,7	-2.097,2	-1.756,9	-1.258,3	-1.187,9	-980,2	1.986,3	-1.076,5	-1.306,7
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-1.448,7	-1.917,2	-3.249,4	-3.001,4	-2.448,0	-1.456,9	-1.285,1	1.691,2	-1.397,1	-1.598,4
1.1. Prihodi	9.788,6	11.272,5	11.583,7	13.696,4	15.069,5	2.464,9	3.323,5	6.249,7	3.031,4	2.506,0
1.2. Rashodi	-11.237,3	-13.189,7	-14.833,1	-16.697,8	-17.517,6	-3.921,8	-4.608,6	-4.558,6	-4.428,5	-4.104,4
2. Roba i usluge (3+4)	-1.028,9	-1.301,0	-2.675,6	-1.927,4	-1.821,2	-1.215,0	-1.039,4	1.769,3	-1.336,1	-1.349,9
2.1. Prihodi	9.411,3	10.800,1	11.125,4	13.251,4	14.420,0	2.340,6	3.183,7	5.987,0	2.908,7	2.373,0
2.2. Rashodi	-10.440,2	-12.101,1	-13.801,0	-15.178,7	-16.241,2	-3.555,6	-4.223,1	-4.217,7	-4.244,8	-3.722,9
3. Roba	-3.499,4	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1	-1.553,3
3.1. Prihodi	4.969,3	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7	1.522,7
3.2. Rashodi	-8.468,6	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8	-3.075,9
4. Usluge	2.470,5	3.302,8	3.284,8	5.046,9	4.903,6	221,5	910,7	3.396,4	375,0	203,4
4.1. Prihodi	4.442,0	5.481,3	5.832,3	7.679,7	7.818,1	857,3	1.560,6	4.257,3	1.142,9	850,4
4.2. Rashodi	-1.971,5	-2.178,5	-2.547,5	-2.632,8	-2.914,5	-635,8	-649,9	-860,9	-768,0	-647,0
5. Dohodak	-419,8	-616,2	-573,8	-1.074,1	-626,9	-241,9	-245,8	-78,1	-61,0	-248,5
5.1. Prihodi	377,3	472,4	458,3	445,0	649,5	124,2	139,8	262,7	122,7	132,9
5.2. Rashodi	-797,2	-1.088,6	-1.032,1	-1.519,1	-1.276,4	-366,2	-385,6	-340,9	-183,8	-381,5
6. Tekući transferi	958,9	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.189,7	269,0	304,9	295,1	320,7	291,7
6.1. Prihodi	1.195,5	1.333,3	1.453,2	1.538,7	1.582,8	367,0	401,5	387,6	426,7	393,4
6.2. Rashodi	-236,6	-233,8	-301,1	-294,2	-393,1	-98,1	-96,6	-92,5	-106,0	-101,8
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.244,5	1.050,9	2.731,9	2.996,4	2.297,7	877,7	905,9	-234,4	748,4	1.185,4
B1. Kapitalne transakcije	22,2	154,1	501,2	72,4	23,1	7,0	7,4	6,4	2,3	2,3
B2. Financijske transakcije, isklj. međ. pričuve	1.899,5	2.445,8	2.972,6	4.159,5	2.317,7	449,1	1.101,2	-152,1	919,5	1.372,2
1. Izravna ulaganja	1.140,6	1.326,9	597,2	1.695,4	696,5	233,0	226,3	130,4	106,8	147,7
1.1. U inozemstvo	-1,5	-175,6	-597,8	-93,0	-278,3	-40,9	-18,6	-168,3	-50,5	-31,6
1.2. U Hrvatsku	1.142,1	1.502,5	1.195,1	1.788,4	974,8	273,9	244,9	298,7	157,3	179,3
2. Portfeljna ulaganja	728,0	666,0	-440,2	868,8	244,2	-68,2	410,5	214,0	-312,2	-375,2
2.1. Sredstva	-25,0	-143,2	-650,6	121,3	-752,5	-362,9	-184,2	10,5	-215,9	24,6
2.2. Obveze	753,0	809,2	210,4	747,5	996,7	294,8	594,7	203,6	-96,3	-399,8
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-88,4
4. Ostala ulaganja	30,9	453,0	2.815,5	1.595,2	1.377,0	284,3	464,4	-496,5	1.124,9	1.688,0
4.1. Sredstva	-1.040,4	394,3	451,9	-2.151,8	-422,3	85,7	-159,7	-227,8	-120,5	977,4
4.2. Obveze	1.071,3	58,7	2.363,6	3.747,0	1.799,3	198,5	624,0	-268,7	1.245,4	710,6
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-677,3	-1.549,0	-741,9	-1.235,5	-43,0	421,7	-202,7	-88,6	-173,4	-189,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-754,6	-233,3	-634,7	-1.239,5	-1.039,4	310,2	74,3	-1.751,9	328,0	121,4

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom vremenskom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1995.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kada nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijed-

nosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata istraživanja o potrošnji inozemnih

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005. 1.tr. ^b
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	
Roba	-3.499,4	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1	-1.553,3
1. Prihodi	4.969,3	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7	1.522,7
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	4.821,6	5.214,1	5.188,2	5.464,4	6.452,6	1.453,7	1.590,8	1.684,3	1.723,8	1.492,0
1.1. Prilagodbe za obuhvat	147,7	104,7	105,0	107,3	149,3	29,6	32,4	45,4	41,9	30,7
2. Rashodi	-8.468,6	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8	-3.075,9
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-8.597,5	-10.244,8	-11.327,0	-12.538,0	-13.349,9	-2.922,3	-3.573,1	-3.372,4	-3.482,1	-3.079,8
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-481,5	-405,3	-348,9	-475,6	-474,7	-106,5	-133,4	-110,2	-124,6	-111,1
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	610,4	727,4	422,5	467,7	498,0	109,0	133,3	125,8	129,9	114,9
Usluge	2.470,5	3.302,8	3.284,8	5.046,9	4.903,6	221,5	910,7	3.396,4	375,0	203,4
1. Prijevoz	195,2	186,1	172,0	252,2	245,5	59,4	69,5	87,5	29,1	71,2
1.1. Prihodi	606,3	658,6	622,8	696,3	791,3	160,2	201,0	226,9	203,2	172,6
1.2. Rashodi	-411,1	-472,5	-450,8	-444,1	-545,8	-100,8	-131,5	-139,4	-174,1	-101,4
2. Putovanja – turizam	2.399,5	3.072,9	3.138,6	5.090,4	5.010,7	252,4	860,9	3.421,5	475,9	254,5
2.1. Prihodi	3.011,8	3.749,3	3.960,8	5.686,5	5.687,0	414,6	1.025,6	3.626,8	619,9	412,8
2.1.1. Poslovni razlozi	288,1	305,8	341,2	334,5	389,0	82,1	108,8	92,7	105,4	80,1
2.1.2. Osobni razlozi	2.723,7	3.443,6	3.619,7	5.352,0	5.297,9	332,5	916,8	3.534,1	514,5	332,7
2.2. Rashodi	-612,3	-676,5	-822,2	-596,1	-676,2	-162,2	-164,7	-205,3	-144,0	-158,3
2.2.1. Poslovni razlozi	-281,2	-322,7	-482,6	-292,3	-297,3	-66,7	-75,9	-66,5	-88,1	-66,2
2.2.2. Osobni razlozi	-331,1	-353,8	-339,6	-303,8	-379,0	-95,5	-88,8	-138,9	-55,8	-92,1
3. Ostale usluge	-124,2	43,9	-25,9	-295,8	-352,7	-90,3	-19,7	-112,6	-130,0	-122,3
3.1. Prihodi	824,0	1.073,4	1.248,6	1.296,9	1.339,8	282,4	334,0	403,6	319,9	265,0
3.2. Rashodi	-948,1	-1.029,5	-1.274,5	-1.592,7	-1.692,5	-372,7	-353,7	-516,2	-449,9	-387,3

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1995. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svodenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1995. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovice 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih

poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi plaćenog dohotka iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i plaćanja koja se odnose na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća sva plaćanja i naplate kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom.

Tekući transferi odvojeno se prikazuju za sektor države i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina, te novčanih pomoći i darova, koji su

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^b
Dohodak	-419,8	-616,2	-573,8	-1.074,1	-626,9	-241,9	-245,8	-78,1	-61,0	-248,5
1. Naknade zaposlenima	76,0	143,1	167,6	183,9	233,9	54,9	62,2	55,9	60,9	61,1
1.1. Prihodi	90,2	157,4	187,2	217,3	268,3	62,7	70,6	67,4	67,6	66,1
1.2. Rashodi	-14,2	-14,3	-19,5	-33,4	-34,4	-7,8	-8,4	-11,5	-6,7	-5,0
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-154,1	-357,8	-353,4	-844,5	-430,6	-87,0	-241,9	-71,1	-30,7	-81,8
2.1. Prihodi	10,4	22,8	23,6	33,4	172,8	4,1	17,0	147,0	4,6	9,9
Od čega: Zadržana dobit	7,7	17,1	7,4	30,3	164,1	3,2	12,6	144,3	4,0	9,2
2.2. Rashodi	-164,5	-380,6	-377,1	-877,8	-603,4	-91,1	-258,9	-218,1	-35,3	-91,7
Od čega: Zadržana dobit	-87,3	-188,4	-161,8	-588,9	-290,0	-78,0	-167,3	-66,2	21,6	-59,8
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-188,1	-241,8	-214,8	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5	-190,4
3.1. Prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Rashodi	-188,1	-241,9	-214,9	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5	-190,4
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-153,6	-159,6	-173,2	-173,9	-173,5	-30,9	-43,5	-37,4	-61,7	-37,4
4.1. Prihodi	276,7	292,2	247,4	194,4	208,4	57,4	52,2	48,3	50,5	57,0
4.2. Rashodi	-430,3	-451,8	-420,6	-368,3	-382,0	-88,3	-95,8	-85,6	-112,2	-94,3
Tekući transferi	958,9	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.189,7	269,0	304,9	295,1	320,7	291,7
1. Država	24,6	65,3	32,2	70,5	0,5	-7,3	9,7	1,7	-3,6	35,8
1.1. Prihodi	129,4	142,7	143,4	213,1	178,3	40,6	55,6	42,8	39,2	80,3
1.2. Rashodi	-104,8	-77,4	-111,2	-142,6	-177,8	-48,0	-45,9	-41,1	-42,9	-44,5
2. Ostali sektori	934,3	1.034,2	1.120,0	1.174,0	1.189,2	276,3	295,2	293,4	324,3	255,9
2.1. Prihodi	1.066,1	1.190,6	1.309,8	1.325,6	1.404,5	326,4	345,9	344,8	387,4	313,1
2.2. Rashodi	-131,8	-156,4	-189,8	-151,6	-215,3	-50,1	-50,7	-51,3	-63,1	-57,2

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor države obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadrže i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora države također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovom dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun se uključuju i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz is-

tog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospjećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti koje koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore države i banaka je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklo-

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005. 1.tr. ^b
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	
Izravna ulaganja	1.140,6	1.326,9	597,2	1.695,4	696,5	233,0	226,3	130,4	106,8	147,7
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-1,5	-175,6	-597,8	-93,0	-278,3	-40,9	-18,6	-168,3	-50,5	-31,6
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-38,1	-139,4	-594,1	-101,9	-252,2	-44,5	-21,6	-158,5	-27,6	-18,5
1.1.1. Sredstva	-38,6	-139,4	-597,0	-101,9	-252,8	-44,5	-21,6	-158,8	-27,8	-18,5
1.1.2. Obveze	0,5	0,0	2,9	0,0	0,5	0,0	0,0	0,4	0,2	0,0
1.2. Ostala ulaganja	36,6	-36,2	-3,7	8,9	-26,1	3,6	3,0	-9,8	-22,9	-13,1
1.1.1. Sredstva	-11,0	5,5	-6,4	-12,8	-28,6	-4,3	3,0	-9,0	-18,2	-4,0
1.2.2. Obveze	47,6	-41,7	2,7	21,7	2,5	8,0	0,0	-0,8	-4,7	-9,1
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.142,1	1.502,5	1.195,1	1.788,4	974,8	273,9	244,9	298,7	157,3	179,3
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	835,6	1.087,8	873,8	1.345,1	599,8	238,1	201,0	238,3	-77,6	368,1
2.1.1. Sredstva	-26,4	-8,0	0,0	-1,2	-24,3	0,0	0,0	-2,8	-21,6	0,0
2.1.2. Obveze	862,0	1.095,8	873,8	1.346,4	624,1	238,1	201,0	241,1	-56,1	368,1
2.2. Ostala ulaganja	306,5	414,7	321,2	443,3	375,0	35,8	43,9	60,4	235,0	-188,7
2.2.1. Sredstva	0,0	0,1	-0,3	-1,5	-12,2	-0,1	-11,9	0,0	-0,2	-34,5
2.2.2. Obveze	306,5	414,5	321,6	444,8	387,1	35,9	55,8	60,4	235,1	-154,2
Portfeljna ulaganja	728,0	666,0	-440,2	868,8	244,2	-68,2	410,5	214,0	-312,2	-375,2
1. Sredstva	-25,0	-143,2	-650,6	121,3	-752,5	-362,9	-184,2	10,5	-215,9	24,6
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,2	0,3	-78,4	-58,0	-32,9	-3,7	-18,6	-7,8	-2,8	-13,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	-0,1	0,4	-2,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-0,1	-0,1	-72,7	-58,3	-32,9	-3,7	-18,6	-7,8	-2,8	-13,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-24,8	-143,5	-572,2	179,4	-719,6	-359,2	-165,6	18,2	-213,1	38,4
1.2.1. Obveznice	-19,7	-128,8	-586,9	165,9	-585,0	-277,8	-136,1	35,1	-206,2	30,9
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-19,7	-128,8	-566,6	180,1	-592,9	-270,9	-134,9	22,1	-209,1	25,6
1.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-20,3	-14,1	7,9	-6,8	-1,2	13,0	2,9	5,3
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-5,1	-14,8	14,7	13,5	-134,6	-81,4	-29,5	-16,8	-6,9	7,5
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-5,1	-14,8	20,9	7,3	-134,7	-81,0	-29,9	-16,8	-6,9	7,5
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-6,2	6,2	0,0	-0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	753,0	809,2	210,4	747,5	996,7	294,8	594,7	203,6	-96,3	-399,8
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,1	15,1	44,2	13,5	141,2	8,9	47,1	26,4	58,8	44,9
2.1.1. Banke	0,5	-5,2	4,7	-2,1	-0,8	0,7	-0,1	0,7	-2,0	-10,3
2.1.2. Ostali sektori	-0,6	20,3	39,5	15,6	142,0	8,2	47,3	25,8	60,8	55,2
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	753,1	794,1	166,2	734,0	855,5	285,9	547,5	177,2	-155,1	-444,6
2.2.1. Obveznice	762,1	774,2	197,2	700,0	889,3	283,2	577,3	183,9	-155,1	-444,6
2.2.1.1. Država	762,1	774,2	67,2	527,3	417,8	272,6	482,1	-183,4	-153,5	-504,4
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	444,4	0,0	0,0	443,1	1,3	2,5
2.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	130,0	172,6	27,2	10,6	95,2	-75,8	-2,8	57,2
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-9,0	19,9	-30,9	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	-9,0	19,9	-30,9	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0	0,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

njen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadrži samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromjesečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. od-

nose na efekat promjene valuta država članica EMU-a u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005. 1.tr. ^b
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	
Ostala ulaganja, neto	30,9	453,0	2.815,5	1.595,2	1.377,0	284,2	464,4	-496,5	1.124,9	1.688,0
1. Sredstva	-1.040,4	394,3	451,9	-2.151,8	-422,3	85,7	-159,7	-227,8	-120,5	977,4
1.1. Trgovinski krediti	100,1	57,9	-88,4	-167,2	-192,1	-159,0	-16,0	18,9	-36,0	22,9
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	100,1	57,9	-88,4	-167,2	-192,1	-159,0	-16,0	18,9	-36,0	22,9
1.1.2.1. Dugoročni krediti	2,8	9,2	-16,3	-23,0	16,4	-14,0	14,8	11,9	3,8	12,9
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	97,3	48,7	-72,1	-144,1	-208,5	-144,9	-30,8	7,0	-39,7	10,0
1.2. Krediti	-107,9	39,2	-54,7	-22,5	11,1	1,7	11,6	-5,6	3,5	3,8
1.2.1. Država	0,0	-3,4	0,6	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9	0,1
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	-3,4	0,6	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9	0,1
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	1,7	-10,0	-22,0	4,3	6,1	-0,3	10,8	-7,3	2,9	1,2
1.2.2.1. Dugoročni krediti	1,9	-3,4	-16,5	5,0	7,0	-2,1	8,3	2,0	-1,3	1,2
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-0,2	-6,6	-5,5	-0,6	-0,9	1,7	2,5	-9,3	4,2	0,0
1.2.3. Ostali sektori	-109,6	52,6	-33,3	-25,9	5,3	1,7	0,8	1,3	1,5	2,5
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-109,6	52,6	-33,2	-26,0	5,6	1,7	0,8	1,6	1,5	2,2
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	-0,1	0,1	-0,4	0,0	-0,1	-0,3	0,0	0,3
1.3. Gotovina i depoziti	-1.032,6	297,3	594,9	-1.962,1	-241,3	243,1	-155,3	-241,1	-88,0	950,7
1.3.2. Država	-26,5	-18,1	-24,2	30,3	72,7	-83,0	-44,8	63,6	137,0	-68,6
1.3.3. Banke	-964,2	-1.790,9	1.516,5	-1.964,5	-368,7	289,2	-162,7	-270,3	-225,0	1.019,2
1.3.4. Ostali sektori	-41,9	2.106,3	-897,4	-27,9	54,7	36,8	52,3	-34,4	0,0	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	1.071,3	58,7	2.363,6	3.747,0	1.799,2	198,5	624,0	-268,7	1.245,4	710,6
2.1. Trgovinski krediti	318,2	96,3	501,3	-226,9	-68,9	10,0	-6,7	-82,4	10,2	14,3
2.1.1. Država	-3,5	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1	-0,2
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,5	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1	-0,2
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	321,7	95,1	501,4	-228,4	-68,6	10,1	-7,1	-82,0	10,3	14,5
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-13,8	-22,1	-1,2	-47,4	-31,1	-12,4	-13,6	0,0	-5,1	6,9
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	335,5	117,2	502,6	-181,0	-37,6	22,5	6,5	-82,0	15,4	7,6
2.2. Krediti	873,0	-260,5	653,8	2.833,9	1.620,6	409,1	679,6	-10,6	542,5	523,6
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-16,9	-4,1	-177,2	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7	-1,3
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-31,5	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	-31,5	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	14,7	30,3	-47,6	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7	-1,3
2.2.2. Država	345,2	-212,2	433,9	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2	3,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	5,7	185,4	433,9	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2	3,2
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	286,4	363,2	598,2	697,8	700,7	131,0	183,8	271,3	114,6	61,3
2.2.2.1.2. Otplate	-280,6	-177,8	-164,3	-194,9	-294,2	-88,1	-51,4	-57,3	-97,4	-58,2
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	339,4	-397,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	117,0	87,2	79,3	1.005,7	625,1	447,0	346,5	-459,9	291,5	324,0
2.2.3.1. Dugoročni krediti	122,8	93,0	81,6	927,2	568,5	233,5	274,7	-11,4	71,7	5,8
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	722,7	829,3	656,9	1.644,7	993,1	415,1	395,2	49,7	133,2	245,8
2.2.3.1.2. Otplate	-599,8	-736,3	-575,3	-717,5	-424,5	-181,5	-120,5	-61,0	-61,5	-240,0
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-5,8	-5,8	-2,3	78,5	56,6	213,5	71,8	-448,5	219,9	318,3
2.2.4. Ostali sektori	427,6	-131,5	317,8	971,2	960,7	160,0	329,6	235,7	235,5	197,8
2.2.4.1. Dugoročni krediti	534,2	-133,6	335,4	920,7	890,4	127,8	291,2	227,2	244,1	141,6
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.107,1	818,1	1.326,0	1.898,1	1.943,5	394,1	515,9	545,1	488,5	300,6
2.2.4.1.2. Otplate	-572,9	-951,7	-990,7	-977,3	-1.053,1	-266,3	-224,7	-317,8	-244,3	-159,0
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	-106,6	2,1	-17,6	50,4	70,3	32,2	38,4	8,5	-8,7	56,2
2.3. Gotovina i depoziti	-119,8	223,0	1.209,4	1.140,7	244,5	-221,4	-49,6	-176,5	692,0	172,0
2.3.1. Država					0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
2.3.2. Banke	-119,8	223,0	1.209,4	1.140,7	244,5	-221,4	-49,6	-176,5	692,0	122,0
2.4. Ostale obveze	0,0	-0,1	-0,9	-0,7	3,0	0,7	0,8	0,7	0,8	0,7

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005. 1.tr. ^b
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-3.978,1	-6.083,1	-15.509,0	-13.353,1	-9.474,6	-8.934,0	-7.206,8	14.732,7	-8.066,5	-9.810,5
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-11.291,6	-14.276,1	-24.285,8	-23.058,5	-18.744,1	-11.057,4	-9.564,8	12.472,0	-10.593,9	-12.097,1
1.1. Prihodi	74.468,0	84.083,8	85.563,6	103.318,8	112.482,1	18.756,8	24.710,8	46.140,6	22.873,9	18.819,9
1.2. Rashodi	-85.759,5	-98.359,9	-109.849,4	-126.377,3	-131.226,2	-29.814,1	-34.275,6	-33.668,6	-33.467,8	-30.916,9
2. Roba i usluge (3+4)	-8.043,7	-9.950,0	-20.004,4	-14.802,4	-13.997,8	-9.237,0	-7.725,3	13.049,9	-10.085,5	-10.122,2
2.1. Prihodi	71.592,3	80.321,0	82.188,2	100.061,5	107.631,0	17.811,2	23.670,3	44.201,8	21.947,8	17.820,9
2.2. Rashodi	-79.636,0	-90.270,9	-102.192,6	-114.863,9	-121.628,8	-27.048,1	-31.395,5	-31.151,9	-32.033,2	-27.943,1
3. Roba	-26.681,2	-34.323,1	-44.135,8	-52.782,7	-50.331,8	-10.922,6	-14.488,0	-12.006,3	-12.915,0	-11.649,7
3.1. Prihodi	37.909,7	39.695,8	39.198,3	42.167,2	49.471,2	11.283,5	12.077,3	12.787,7	13.322,8	11.433,0
3.2. Rashodi	-64.591,0	-74.018,9	-83.334,1	-94.949,9	-99.803,0	-22.206,0	-26.565,2	-24.794,0	-26.237,7	-23.082,7
4. Usluge	18.637,5	24.373,1	24.131,4	37.980,3	36.334,0	1.685,6	6.762,7	25.056,2	2.829,5	1.527,5
4.1. Prihodi	33.682,6	40.625,2	42.989,9	57.894,3	58.159,8	6.527,7	11.593,0	31.414,1	8.625,0	6.387,9
4.2. Rashodi	-15.045,0	-16.252,1	-18.858,5	-19.914,0	-21.825,8	-4.842,1	-4.830,3	-6.357,9	-5.795,5	-4.860,4
5. Dohodak	-3.247,9	-4.326,1	-4.281,4	-8.256,1	-4.746,3	-1.820,4	-1.839,6	-578,0	-508,4	-1.974,9
5.1. Prihodi	2.875,7	3.762,9	3.375,4	3.257,3	4.851,1	945,6	1.040,5	1.938,8	926,2	999,0
5.2. Rashodi	-6.123,5	-8.089,0	-7.656,8	-11.513,4	-9.597,4	-2.766,0	-2.880,1	-2.516,7	-1.434,6	-2.973,9
6. Tekući transferi	7.313,5	8.192,9	8.776,7	9.705,4	9.269,5	2.123,3	2.358,0	2.260,8	2.527,4	2.286,6
6.1. Prihodi	9.118,6	9.934,0	10.761,2	11.639,9	11.859,4	2.792,1	2.986,5	2.862,9	3.218,0	2.953,7
6.2. Rashodi	-1.805,1	-1.741,1	-1.984,4	-1.934,6	-2.589,9	-668,8	-628,4	-602,1	-690,6	-667,1
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	9.598,4	7.343,6	20.661,6	23.316,0	17.706,2	6.599,6	6.655,7	-1.627,6	6.078,5	8.875,7
B1. Kapitalne transakcije	170,1	1.145,1	3.695,6	546,9	172,8	53,2	55,4	47,0	17,2	17,5
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	14.614,7	17.695,5	22.454,5	32.121,5	17.869,9	3.398,1	8.123,2	-1.021,1	7.369,6	10.276,8
1. Izravna ulaganja	8.738,8	9.839,3	4.888,5	13.293,9	5.453,4	1.706,4	1.678,6	996,9	1.071,5	976,6
1.1. U inozemstvo	-22,1	-1.278,4	-4.419,4	-713,8	-2.072,0	-310,8	-139,3	-1.241,4	-380,5	-237,0
1.2. U Hrvatsku	8.761,0	11.117,7	9.307,9	14.007,7	7.525,4	2.017,2	1.817,9	2.238,3	1.452,0	1.213,6
2. Portfeljna ulaganja	5.658,7	4.978,9	-3.227,3	6.669,8	1.702,0	-485,5	2.995,9	1.625,9	-2.434,4	-2.943,6
2.1. Sredstva	-189,8	-1.081,7	-4.839,8	936,8	-5.688,0	-2.770,2	-1.364,5	76,4	-1.629,7	185,8
2.2. Obveze	5.848,4	6.060,6	1.612,6	5.733,0	7.390,0	2.284,7	4.360,4	1.549,5	-804,6	-3.129,4
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-659,4
4. Ostala ulaganja	217,2	2.877,2	20.793,3	12.157,8	10.714,4	2.177,2	3.448,7	-3.643,9	8.732,5	12.903,3
4.1. Sredstva	-7.942,6	2.569,6	3.261,5	-16.361,3	-3.098,2	676,1	-1.187,1	-1.677,2	-910,0	7.374,1
4.2. Obveze	8.159,8	307,6	17.531,8	28.519,1	13.812,6	1.501,1	4.635,8	-1.966,7	9.642,5	5.529,2
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-5.186,4	-11.497,0	-5.488,5	-9.352,4	-336,5	3.148,3	-1.522,9	-653,5	-1.308,3	-1.418,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-5.620,3	-1.260,4	-5.152,6	-9.962,9	-8.231,6	2.334,4	551,1	-13.105,1	1.988,0	934,8

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Napomena: Pozicija "Ostala ulaganja – obveze" od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima EUR

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize	Obveznice i zadužnice	
1994.	prosinac	1.145,7	3,7	–	–	1.142,0	1.142,0	–	716,6
1995.	prosinac	1.479,0	109,1	–	–	1.369,9	1.288,4	81,4	1.038,1
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	travanj	6.449,1	1,2	0,2	–	6.447,7	2.953,6	3.494,1	3.632,1
	svibanj	6.393,1	1,0	0,2	–	6.391,9	2.800,1	3.591,8	3.786,4
	lipanj	6.389,5	1,0	0,2	–	6.388,3	2.761,4	3.626,9	3.784,7
	srpanj	6.366,1	1,2	0,2	–	6.364,7	2.672,9	3.691,8	3.915,7
	kolovoz	6.482,2	0,7	0,2	–	6.481,4	2.864,6	3.616,7	4.175,2
	rujan	6.451,8	0,7	0,2	–	6.450,9	2.831,4	3.619,5	4.073,4
	listopad	6.372,6	0,9	0,2	–	6.371,5	3.150,8	3.220,6	3.995,0
	studen	6.324,5	0,6	0,2	–	6.323,7	3.129,2	3.194,5	4.016,7
	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	siječanj	6.556,4	1,0	0,2	–	6.555,3	3.220,6	3.334,6	3.718,0
	veljača	6.582,1	0,7	0,2	–	6.581,3	3.254,4	3.326,8	3.235,6
	ožujak	6.700,5	0,7	0,2	–	6.699,6	3.415,3	3.284,3	3.298,1
	travanj	6.772,0	0,9	0,2	–	6.770,8	3.503,5	3.267,3	3.021,9
	svibanj ^b	6.990,6	0,6	0,2	–	6.989,8	3.640,3	3.349,5	2.937,7

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Preliminarni podaci.**Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka**

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sas-

toje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.				
	XII.	XII. ^b	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.	
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)										
A. Službene međunarodne pričuve	3.683,9	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,2	6.556,4	6.582,1	6.700,5	6.772,0	
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.755,6	3.877,9	4.246,9	5.740,1	6.235,4	6.455,3	6.291,3	6.449,8	6.570,8	
(a) Dužnički vrijednosni papiri	861,5	1.740,7	1.861,0	3.207,2	3.262,0	3.334,6	3.326,8	3.284,3	3.267,3	
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	1.894,2	2.137,2	2.385,9	2.532,9	2.973,3	3.120,6	2.964,4	3.165,5	3.303,5	
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	585,8	461,3	325,1	271,1	233,1	207,4	198,8	199,8	200,0	
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
od toga: locirane u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava	1.308,4	1.675,9	2.060,8	2.261,8	2.740,3	2.913,3	2.765,6	2.965,7	3.103,5	
od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
(3) Posebna prava vučenja (SDR)	158,5	122,9	2,3	0,7	0,6	1,0	0,7	0,7	0,9	
(4) Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(5) Ostale devizne pričuve	769,6	1.332,6	1.401,9	813,1	200,0	100,0	290,0	249,8	200,0	
- obratni repo poslovi	769,6	1.332,6	1.401,9	813,1	200,0	100,0	290,0	249,8	200,0	
B. Ostale devizne pričuve	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-	
- oročeni depoziti	99,3	-	-	-	-	-	-	-	-	
C. Ukupno (A+B)	3.783,2	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,2	6.556,4	6.582,1	6.700,5	6.772,0	
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-1.299,6	-1.350,7	-740,9	-1.538,0	-988,6	-1.008,1	-1.249,2	-917,9	-923,0	
(a) Hrvatska narodna banka	-284,4	-443,4	-167,4	-646,9	-1,8	-1,7	-1,7	-2,1	-1,7	
Do 1 mjesec	-115,5	-196,1	-136,9	-355,9	-	-	-	-	-	
Kamate	-4,6	-3,2	-2,2	-1,9	-1,8	-1,7	-1,7	-2,1	-1,7	
Preko 1 do 3 mjeseca	-125,0	-203,7	-26,5	-0,7	-	-	-	-	-	
Kamate	-3,1	-2,1	-0,1	-	-	-	-	-	-	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-31,1	-34,5	-1,6	-	-	-	-	-	-	
Kamate	-5,0	-3,8	-0,1	-	-	-	-	-	-	
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-1.015,2	-907,4	-573,5	-891,1	-986,8	-1.006,4	-1.247,5	-915,8	-921,3	
Do 1 mjesec	-95,9	-101,7	-98,1	-85,9	-76,5	0,0	-482,6	-2,7	-2,7	
Kamate	-74,0	-55,6	-42,8	-34,4	-13,8	-57,7	-103,5	-27,1	-	
Preko 1 do 3 mjeseca	-100,7	-351,6	-8,6	-9,3	-510,1	-512,8	-126,7	-61,4	-148,3	
Kamate	-82,7	-125,7	-148,1	-168,3	-169,0	-139,1	-25,7	-	-	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-533,5	-170,8	-176,2	-495,2	-143,7	-234,1	-393,2	-648,9	-601,5	
Kamate	-128,4	-102,0	-99,7	-98,0	-73,8	-62,7	-115,8	-175,8	-168,8	
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(a) Kratke pozicije (-)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
(b) Duge pozicije (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Ostalo	-43,7	-75,2	-21,5	-363,5	-	-	-	-	-	
- odljevi s osnove repo poslova (-)	-43,7	-75,2	-21,5	-363,5	-	-	-	-	-	
Do 1 mjesec	-43,6	-75,1	-21,5	-363,1	-	-	-	-	-	
Kamate	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-	-	-	-	-	
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-1.343,3	-1.426,0	-762,4	-1.901,5	-988,6	-1.008,1	-1.249,2	-917,9	-923,0	
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze	-1.040,3	-1.088,8	-1.631,0	-1.300,4	-1.772,9	-1.815,9	-2.012,0	-2.091,4	-2.050,4	
(a) Izdane garancije s dospijećem od 1 godine	-317,7	-315,9	-685,9	-426,8	-370,9	-329,0	-429,4	-441,3	-410,9	
- Hrvatska narodna banka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- Središnja država (bez republičkih fondova)	-317,7	-315,9	-685,9	-426,8	-370,9	-329,0	-429,4	-441,3	-410,9	
Do 1 mjesec	-52,0	-49,4	-52,3	-55,8	-62,7	-19,6	-25,6	-65,6	-19,5	

Preko 1 do 3 mjeseca	-12,3	-24,7	-35,2	-94,9	-33,9	-36,3	-47,4	-57,7	-95,5
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-253,5	-241,7	-598,3	-276,1	-274,4	-273,1	-356,4	-318,0	-295,9
(b) Ostale potencijalne obveze	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.402,0	-1.486,9	-1.582,5	-1.650,1	-1.639,5
– Hrvatska narodna banka	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.402,0	-1.486,9	-1.582,5	-1.650,1	-1.639,5
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca	-722,6	-772,9	-945,1	-873,6	-1.402,0	-1.486,9	-1.582,5	-1.650,1	-1.639,5
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	85,9	170,8	–	–	–	–	–	–	–
– BIS (+)	85,9	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF (+)	–	170,8	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-954,5	-918,0	-1.631,0	-1.300,4	-1.772,9	-1.815,9	-2.012,0	-2.091,4	-2.050,4
IV. Bilješke									
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	–	–	–	–	–	–	–	–	–
u tome: središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(c) založena imovina	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima									
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-42,9	-70,0	-20,0	-351,0	–	–	–	–	–
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	735,9	1.235,1	1.330,3	785,1	180,7	89,1	271,6	244,2	185,5
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^a									
– SDR i valute koje čine SDR	3.783,2	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,2	6.556,4	6.582,1	6.700,4	6.772,0
– valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:									
USD	990,2	1.738,4	1.600,8	1.937,6	1.609,1	1.349,1	1.337,4	1.379,1	1.117,9
EUR	2.633,8	3.471,6	4.047,9	4.615,6	4.826,3	5.206,2	5.243,8	5.320,4	5.652,9
Ostale	159,2	123,6	2,6	0,9	0,8	1,2	0,9	0,9	1,2

^a Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva; ^b Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I.A) uključuju se i oročeni depoziti s dospeljećem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I.B).

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predložkom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a “International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001”.

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, oročene devizne depozite koji se mogu razročiti prije dospeljeca, oročene devizne depozite s preostalim rokom dospeljeca do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospeljevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospeljeca izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (pred-

znak –) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospeljevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuvene zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuvene, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospeljevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2003.		7,563414				4,977823	10,945665	6,701390	
2004.		7,495169				4,855608	11,048232	6,035494	
2004.	travanj	7,505864				4,827528	11,296071	6,240743	
	svibanj	7,426838				4,819473	11,052733	6,185583	
	lipanj	7,377982				4,861664	11,123095	6,081234	
	srpanj	7,372077				4,831126	11,067028	6,011773	
	kolovoz	7,369254				4,791269	11,021240	6,055250	
	rujan	7,410331				4,805074	10,886861	6,069909	
	listopad	7,544859				4,888467	10,917838	6,049878	
	studen	7,554380				4,963436	10,813955	5,824814	
	prosinac	7,544991				4,916727	10,873149	5,643633	
2005.	siječanj	7,563796				4,891373	10,811869	5,741322	
	veljača	7,516931				4,849005	10,904242	5,780433	
	ožujak	7,459512				4,814920	10,770658	5,653121	
	travanj	7,395276				4,778072	10,818158	5,716584	
	svibanj	7,327121				4,743797	10,714655	5,758623	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2004.	travanj	7,533576				4,872317	11,249180	6,365506	
	svibanj	7,369765				4,817155	11,037539	6,016626	
	lipanj	7,365831				4,823095	11,034953	6,057925	
	srpanj	7,406563				4,809769	11,171287	6,148056	
	kolovoz	7,391677				4,797921	10,979912	6,136718	
	rujan	7,547840				4,862672	11,088350	6,125996	
	listopad	7,490452				4,893801	10,760598	5,874864	
	studen	7,600835				5,012090	10,825858	5,731289	
	prosinac	7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.	siječanj	7,551070				4,882683	10,924580	5,784488	
	veljača	7,507513				4,873743	10,888344	5,702630	
	ožujak	7,441756				4,794019	10,808651	5,744312	
	travanj	7,364438				4,792060	10,870019	5,679807	
	svibanj	7,327121				4,743797	10,714655	5,758623	

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih cijena
1997.	prosinac	87,73	93,01	98,79
1998.	prosinac	91,08	95,99	95,39
1999.	prosinac	99,23	102,76	102,08
2000.	prosinac	101,51	99,96	101,79
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,97	95,63	96,24
2003.	prosinac	94,09	94,46	94,62
2004.	travanj	92,61	93,83	93,50
	svibanj	91,68	91,55	92,27
	lipanj	90,84	91,08	91,70
	srpanj	90,50	90,36	91,67
	kolovoz	90,64	89,87	92,00
	rujan	91,05	90,19	92,78
	listopad	92,15	91,44	93,71
	studen	91,29	91,17	92,43
	prosinac	90,43	90,61	90,85
2005.	siječanj	91,00	91,70	91,00
	veljača	90,76	91,56	90,21
	ožujak	89,73	90,98 ^a	89,10 ^a
	travanj	89,41	90,88 ^a	89,38 ^a
	svibanj	89,01		

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I.). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio IA).

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0%

(prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i prije). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001. godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.*	II.*	III.*	IV.
1. Država	5.276,6	5.942,4	5.900,3	6.600,6	7.236,1	7.249,0	7.211,8	6.702,7	6.795,9
Kratkoročni	388,7	0,3	0,9	0,9	3,4	2,6	3,4	3,4	4,2
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	388,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,6	0,3	0,9	0,9	3,4	2,6	3,4	3,4	4,2
Kašnjenja otplate glavnice	0,6	0,3	0,9	0,9	2,9	2,2	2,4	2,4	3,1
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,3	1,0	1,0	1,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	4.887,9	5.942,1	5.899,5	6.599,6	7.232,6	7.246,4	7.208,4	6.699,2	6.791,7
Obveznice	3.443,2	4.268,2	3.947,6	4.310,9	4.635,2	4.639,9	4.573,7	4.045,7	4.063,3
Kredit	1.444,6	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.595,3	2.604,5	2.632,8	2.651,5	2.726,4
Trgovinski kredit	0,1	1,3	1,1	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	215,4	215,5	23,2	365,7	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9
Kratkoročni	43,6	75,1	21,5	363,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	43,6	75,1	21,5	363,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	171,9	140,3	1,7	2,6	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	170,6	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1,3	1,7	1,7	2,6	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	2.195,7	2.547,1	3.789,6	6.121,1	7.652,4	7.521,7	7.344,5	8.143,0	8.165,3
Kratkoročni	23,2	18,0	14,3	617,1	673,3	2.146,6	1.967,7	2.432,8	2.425,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	7,8	2,6	0,3	604,2	660,8	838,9	641,2	976,8	1.013,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.294,6	1.313,4	1.442,9	1.399,6
Ostale obveze	15,4	15,4	14,0	12,9	12,5	13,1	13,1	13,2	12,7
Kašnjenja otplate glavnice	15,4	15,4	14,0	12,9	12,4	13,0	13,1	13,1	12,6
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	2.172,6	2.529,1	3.775,3	5.503,9	6.979,2	5.375,2	5.376,8	5.710,2	5.739,7
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	444,5	444,7	444,7	446,9	448,5
Kredit	1.708,0	1.810,8	1.878,4	2.767,7	3.315,7	3.328,8	3.307,2	3.358,3	3.443,4
Gotovina i depoziti	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	1.601,6	1.624,8	1.904,9	1.847,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	3.708,9	3.661,8	3.934,7	4.878,4	5.798,1	5.819,6	5.963,1	6.111,5	6.167,1
Kratkoročni	425,8	434,9	460,7	523,2	664,2	589,0	623,1	666,8	690,9
Instrumenti tržišta novca	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	46,2	53,9	27,2	70,1	125,4	130,4	162,9	179,4	174,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	44,5	40,4	47,5	22,2	24,9	22,3	24,9	25,2	25,4
Ostale obveze	324,9	309,6	386,0	397,4	513,9	436,4	435,3	462,3	491,0
Kašnjenja otplate glavnice	310,2	293,0	365,4	369,9	462,7	396,3	394,7	418,5	443,6
Kašnjenja otplate kamata	14,8	16,6	20,7	27,6	51,2	40,1	40,5	43,8	47,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.283,1	3.226,9	3.474,0	4.355,3	5.133,9	5.230,6	5.340,0	5.444,7	5.476,2
Obveznice	31,2	31,2	161,2	345,3	384,3	383,1	385,9	447,9	425,6
Kredit	3.003,5	2.969,0	3.103,0	3.858,3	4.637,3	4.720,9	4.828,5	4.861,8	4.913,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	248,5	226,7	209,9	151,7	112,3	126,6	125,5	135,0	136,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5. Izravna ulaganja	712,6	1.091,4	1.407,0	1.844,8	1.986,5	1.995,1	2.049,6	2.083,3	2.123,4
Kratkoročni	81,9	49,0	73,2	124,0	247,9	166,1	167,3	172,8	187,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	23,1	4,4	30,0	43,9	61,9	63,3	61,5	59,1	59,6
Trgovinski kredit	43,9	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	15,0	43,0	43,1	80,1	186,0	102,8	105,8	113,8	128,3
Kašnjenja otplate glavnice	14,7	41,7	41,0	75,9	166,3	93,1	96,0	103,5	117,7
Kašnjenja otplate kamata	0,3	1,3	2,1	4,2	19,7	9,6	9,8	10,2	10,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	630,7	1.042,4	1.333,8	1.720,8	1.738,6	1.829,1	1.882,2	1.910,4	1.935,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	602,6	1.020,9	1.300,0	1.689,7	1.714,8	1.803,8	1.857,1	1.885,8	1.911,1
Trgovinski kredit	28,1	21,5	33,8	31,1	23,8	25,2	25,1	24,6	24,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	12.109,3	13.458,3	15.054,8	19.810,6	22.675,4	22.587,7	22.571,2	23.042,5	23.253,5

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospelju, depozita primljenih od stranih osoba s trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih fi-

nancijskih institucija, trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospelju, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banaka raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku te javna i mješovita poduzeća. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog

sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.*	II.*	III.*	IV.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	6.949,7	7.486,1	7.215,3	8.334,0	8.521,2	8.540,6	8.513,8	8.014,9	8.108,4
Kratkoročni	539,5	170,3	54,8	409,5	34,9	24,8	30,1	31,2	32,5
Instrumenti tržišta novca	0,0	25,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	461,1	98,3	21,9	390,9	9,2	7,7	12,9	13,1	13,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	18,9	25,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	59,5	20,5	32,9	18,6	25,6	17,0	17,1	18,1	19,3
Kašnjenja otplate glavnice	59,5	20,5	32,9	18,6	24,5	16,7	16,1	16,8	17,9
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,1	1,2	0,4	1,0	1,3	1,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.368,4	7.315,2	7.160,0	7.924,2	8.486,1	8.515,6	8.483,6	7.983,5	8.075,7
Obveznice	3.443,2	4.268,2	3.947,6	4.310,9	4.635,2	4.639,9	4.573,7	4.045,7	4.063,3
Kredit	2.828,2	2.954,4	3.130,2	3.560,7	3.806,9	3.818,8	3.852,3	3.868,7	3.938,8
Gotovina i depoziti	1,3	1,7	1,7	2,6	2,4	2,2	2,2	2,0	1,9
Trgovinski kredit	95,7	91,0	80,5	50,0	41,6	54,7	55,4	67,0	71,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	41,7	0,6	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	597,4	565,8	500,1	428,6	343,3	315,6	315,3	314,6	316,2
Kratkoročni	2,2	9,1	22,3	32,0	42,4	37,6	36,8	37,9	39,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	2,2	9,1	22,3	32,0	42,4	37,6	36,8	37,9	39,3
Kašnjenja otplate glavnice	1,3	7,0	16,7	23,3	30,8	28,4	27,6	28,6	29,8
Kašnjenja otplate kamata	0,8	2,1	5,6	8,7	11,5	9,2	9,2	9,3	9,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	595,2	556,8	477,8	396,6	300,9	278,0	278,5	276,7	276,9
Obveznice	31,2	31,2	31,2	31,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	564,0	519,7	442,6	362,9	299,4	276,6	277,1	275,4	275,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,1	5,9	4,0	2,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	4.562,2	5.406,4	7.339,4	11.048,1	13.810,9	13.731,5	13.742,0	14.713,0	14.829,0
Kratkoročni	339,4	348,9	420,3	1.062,9	1.263,6	2.675,8	2.527,3	3.034,0	3.048,9
Instrumenti tržišta novca	10,2	5,6	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	24,5	33,3	27,1	646,6	777,0	961,6	791,2	1.143,0	1.174,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.294,6	1.313,4	1.442,9	1.399,6
Trgovinski kredit	25,6	14,5	47,5	22,2	24,9	22,3	24,9	25,2	25,4
Ostale obveze	279,2	295,5	345,7	360,7	461,8	397,4	397,8	422,9	449,2
Kašnjenja otplate glavnice	265,4	281,1	330,6	341,8	422,6	366,5	366,5	388,6	411,6
Kašnjenja otplate kamata	13,8	14,4	15,1	18,9	39,2	30,9	31,3	34,3	37,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.551,9	3.967,7	5.512,6	8.140,6	10.561,0	9.060,8	9.165,3	9.595,9	9.656,9
Obveznice	0,0	0,0	130,0	314,1	828,8	827,9	830,7	894,7	874,1
Kredit	2.934,6	3.117,0	3.359,3	4.988,8	6.441,9	6.558,8	6.639,1	6.727,6	6.869,0
Gotovina i depoziti	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	1.601,6	1.624,8	1.904,9	1.847,7
Trgovinski kredit	152,8	131,4	126,4	101,5	71,2	72,4	70,8	68,7	66,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	670,9	1.090,9	1.406,5	1.844,6	1.986,3	1.994,9	2.049,3	2.083,1	2.123,2
Ukupno (1+2+3)	12.109,2	13.458,3	15.054,8	19.810,6	22.675,4	22.587,7	22.571,2	23.042,5	23.253,5

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

U milijunima EUR

	Stanje duga 30.4.2005.	Trenutačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			2.tr.05.	3.tr.05.	4.tr.05.	1.tr.06.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	Ostalo
1. Država	6.795,9	4,2	101,3	111,9	57,2	584,2	270,4	829,6	661,6	631,8	1.013,2	790,7	1.379,1	194,6	1.020,8
Kratkoročni	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	3,1	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.791,7	0,0	101,3	111,9	57,2	584,2	270,4	829,6	661,6	631,8	1.013,2	790,7	1.379,1	194,6	1.020,8
Obveznice	4.063,3	0,0	39,3	54,4	0,0	523,6	93,7	578,0	347,4	250,3	726,3	554,7	1.025,2	15,5	472,3
Kredit	2.726,4	0,0	62,0	57,3	57,1	60,4	176,3	251,0	313,6	381,0	286,9	236,0	353,9	179,1	548,5
Trgovinski kredit	2,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,4	0,6	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	8.165,3	12,7	959,6	437,0	85,9	62,4	1.482,6	1.068,8	440,6	346,4	773,0	314,7	62,8	121,9	3.541,9
Kratkoročni	2.425,6	12,7	920,3	27,9	0,4	0,0	948,7	64,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.399,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.013,3	0,0	920,3	27,9	0,4	0,0	948,7	64,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.399,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.399,6
Ostale obveze	12,7	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	12,6	12,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.739,7	0,0	39,3	409,0	85,6	62,4	533,9	1.004,2	440,6	346,4	773,0	314,7	62,8	121,9	2.142,3
Obveznice	448,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	448,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	3.443,4	0,0	39,3	409,0	85,6	62,4	533,9	1.004,2	440,6	346,4	324,4	314,7	62,8	121,9	294,5
Gotovina i depoziti	1.847,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.847,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	6.167,1	491,0	220,5	266,2	337,7	203,3	824,4	866,1	1.074,2	619,3	614,3	310,2	233,5	187,3	946,8
Kratkoročni	690,9	491,0	60,0	55,0	49,1	27,9	164,1	35,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	174,5	0,0	60,0	55,0	23,7	27,9	138,7	35,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	25,4	0,0	0,0	0,0	25,4	0,0	25,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	491,0	491,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	443,6	443,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	47,3	47,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.476,2	0,0	160,5	211,1	288,6	175,4	660,3	830,3	1.074,2	619,3	614,3	310,2	233,5	187,3	946,8
Obveznice	425,6	0,0	7,6	0,0	0,0	0,0	7,6	0,0	230,0	6,6	6,6	7,5	7,5	9,4	150,4
Kredit	4.913,6	0,0	141,0	200,4	259,5	166,9	600,9	784,9	824,3	601,9	600,2	301,7	225,8	177,8	796,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	136,9	0,0	12,0	10,7	29,1	8,4	51,8	45,5	19,9	10,8	7,6	0,9	0,2	0,1	0,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5. Izravna ulaganja	2.123,4	128,3	78,6	44,2	112,5	57,6	235,3	302,6	219,9	232,4	151,5	200,5	44,6	31,9	576,5
Kratkoročni	187,9	128,3	13,9	15,0	25,0	4,9	53,9	5,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	59,6	0,0	13,9	15,0	25,0	4,9	53,9	5,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	128,3	128,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	117,7	117,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	10,6	10,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.935,5	0,0	64,7	29,2	87,5	52,7	181,5	296,9	219,9	232,4	151,5	200,5	44,6	31,9	576,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.911,1	0,0	64,0	28,3	85,8	50,2	178,0	291,3	215,4	228,7	149,0	199,0	43,3	30,9	575,5
Trgovinski kredit	24,4	0,0	0,7	1,0	1,7	2,6	3,4	5,6	4,5	3,7	2,5	1,5	1,3	0,9	1,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	23.253,5	636,1	1.360,1	859,2	593,3	907,5	2.812,7	3.067,2	2.396,2	1.829,8	2.552,0	1.616,0	1.720,0	535,7	6.087,9
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			4,9	128,3	150,1	234,1	283,3	633,9	526,2	440,3	376,6	263,7	206,8	117,2	433,4

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti

zatezne kamate s tih osnova. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^b
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-6.376,9	-4.772,2	-8.676,3	-12.386,0	-15.500,5	-13.720,4	-13.750,0	-15.276,8	-15.500,5	-17.085,1
2. Sredstva	8.966,2	12.565,7	11.779,5	14.132,4	14.905,2	14.181,1	14.990,9	15.147,5	14.905,2	14.469,4
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	939,2	1.095,9	1.753,2	1.642,9	1.633,7	1.771,0	2.055,2	1.960,8	1.633,7	1.783,7
2.2. Portfeljna ulaganja	15,3	25,5	39,3	40,6	1.317,5	987,5	1.163,1	1.128,5	1.317,5	1.324,6
2.2.1. Vlasnička ulaganja	15,3	25,5	39,3	40,6	39,8	42,6	48,8	46,0	39,8	41,1
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	1.277,7	944,8	1.114,3	1.082,5	1.277,7	1.283,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	1.142,5	858,4	997,6	952,0	1.142,5	1.151,8
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	135,1	86,4	116,8	130,4	135,1	131,7
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	4.231,3	6.110,7	4.335,8	5.894,9	5.517,8	5.244,2	5.383,2	5.606,5	5.517,8	4.660,6
2.4.1. Trgovinski krediti	200,0	206,1	181,0	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9	158,6
2.4.2. Krediti	166,1	121,6	128,7	119,6	114,9	121,4	111,2	118,5	114,9	118,6
2.4.3. Gotovina i depoziti	3.865,2	5.782,9	4.026,0	5.597,1	5.251,0	4.927,1	5.090,6	5.320,0	5.251,0	4.383,4
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	3.780,4	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,1	6.178,5	6.389,4	6.451,8	6.436,1	6.700,5
3. Obveze	15.343,1	17.337,8	20.455,8	26.518,4	30.405,7	27.901,5	28.741,0	30.424,3	30.405,7	31.554,6
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.829,6	4.806,1	6.634,4	8.382,1	9.433,3	9.021,0	8.627,0	10.274,5	9.433,3	10.284,9
3.2. Portfeljna ulaganja	3.601,4	4.495,2	4.282,3	4.860,2	5.747,4	5.087,8	5.676,4	5.925,9	5.747,4	5.251,0
3.2.1. Vlasnička ulaganja	116,8	164,8	173,6	170,5	283,4	171,4	181,1	263,3	283,4	310,5
3.2.2. Dužnička ulaganja	3.484,6	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0	4.940,5
Obveznice	3.474,4	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0	4.940,5
Instrumenti tržišta novca	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	7.912,1	8.036,5	9.539,1	13.276,1	15.224,9	13.792,8	14.437,6	14.223,9	15.224,9	16.018,7
3.4.1. Trgovinski krediti	293,1	268,4	258,4	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3	162,1
3.4.2. Krediti	6.812,4	6.722,9	6.981,2	9.949,9	11.334,5	10.401,4	11.092,0	11.031,8	11.334,5	12.027,7
3.4.3. Gotovina i depoziti	465,8	719,9	1.898,6	2.738,7	3.221,4	2.783,4	2.737,6	2.554,9	3.221,4	3.349,9
3.4.4. Ostala pasiva	341,0	325,3	400,9	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8	478,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1995.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Polozicija Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u

dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Polozicija Ostala ulaganja – Trgovinski krediti – Sredstva i obveze obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Polozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Polozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^b
Izravna ulaganja, neto	-2.890,4	-3.710,2	-4.881,2	-6.739,2	-7.799,6	-7.249,9	-6.571,8	-8.313,8	-7.799,6	-8.501,1
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	939,2	1.095,9	1.753,2	1.642,9	1.633,7	1.771,0	2.055,2	1.960,8	1.633,7	1.783,7
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	884,5	1.050,2	1.712,8	1.581,4	1.526,9	1.704,5	1.979,7	1.876,7	1.526,9	1.636,8
1.1.1. Sredstva	884,5	1.050,2	1.712,8	1.581,4	1.526,9	1.704,5	1.979,7	1.876,7	1.526,9	1.636,8
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	54,7	45,6	40,4	61,5	106,9	66,5	75,5	84,1	106,9	146,9
1.1.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.829,6	4.806,1	6.634,4	8.382,1	9.433,3	9.021,0	8.627,0	10.274,5	9.433,3	10.284,9
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	3.117,0	3.714,7	5.227,4	6.537,3	7.446,8	7.126,0	6.670,6	8.257,8	7.446,8	8.201,6
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	3.117,0	3.714,7	5.227,4	6.537,3	7.446,8	7.126,0	6.670,6	8.257,8	7.446,8	8.201,6
2.2. Ostala ulaganja	712,6	1.091,4	1.407,0	1.844,8	1.986,5	1.895,0	1.956,4	2.016,8	1.986,5	2.083,3
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^b
Portfeljna ulaganja, neto	-3.586,1	-4.469,7	-4.243,0	-4.819,6	-4.430,0	-4.100,3	-4.513,2	-4.797,4	-4.430,0	-3.926,4
1. Sredstva	15,3	25,5	39,3	40,6	1.317,5	987,5	1.163,1	1.128,5	1.317,5	1.324,6
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	15,3	25,5	39,3	40,6	39,8	42,6	48,8	46,0	39,8	41,1
1.1.1. Banke	7,7	8,0	8,1	4,2	4,5	4,5	5,1	4,8	4,5	4,6
1.1.2. Ostali sektori	7,6	17,5	31,1	36,3	35,3	38,2	43,7	41,2	35,3	36,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	1.277,7	944,8	1.114,3	1.082,5	1.277,7	1.283,5
2. Obveze	3.601,4	4.495,2	4.282,3	4.860,2	5.747,4	5.087,8	5.676,4	5.925,9	5.747,4	5.251,0
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	116,8	164,8	173,6	170,5	283,4	171,4	181,1	263,3	283,4	310,5
2.1.1. Banke	39,2	41,1	36,2	38,5	44,4	45,4	37,3	46,5	44,4	45,1
2.1.2. Ostali sektori	77,6	123,8	137,3	132,0	239,1	126,0	143,8	216,8	239,1	265,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	3.484,6	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0	4.940,5
2.2.1. Obveznice	3.474,4	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0	4.940,5
Država	3.443,2	4.268,2	3.947,6	4.310,9	4.635,2	4.516,7	5.034,5	4.831,1	4.635,2	4.045,7
Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	444,5	0,0	0,0	443,1	444,5	446,9
Ostali sektori	31,2	31,2	161,2	345,3	384,3	363,3	454,0	388,4	384,3	447,9
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0	0,0
Ostali sektori	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0	0,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

U milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.				2005.
						1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^b
Ostala ulaganja, neto	-3.636,0	-1.849,1	-5.180,2	-7.015,6	-9.705,3	-8.418,8	-9.052,6	-8.615,7	-9.705,3	-11.356,7
1. Sredstva	4.231,3	6.110,7	4.335,8	5.894,9	5.517,2	5.243,5	5.382,6	5.605,8	5.517,2	4.660,0
1.1. Trgovinski krediti	200,0	206,1	181,0	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9	158,6
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	200,0	206,1	181,0	178,1	151,8	195,6	181,3	167,9	151,8	158,6
Dugoročni krediti	165,7	180,2	169,6	173,5	147,5	191,0	176,8	163,3	147,5	154,0
Kratkoročni krediti	34,3	25,9	11,4	4,6	4,4	4,6	4,6	4,6	4,4	4,6
1.2. Krediti	166,1	121,6	128,7	119,6	114,3	120,8	110,6	117,9	114,3	118,0
1.2.1. Država	3,7	6,1	5,6	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3	6,8
Dugoročni krediti	3,7	6,1	5,6	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3	6,8
1.2.2. Banke	130,6	82,7	93,6	86,2	79,9	87,2	76,7	83,6	79,9	79,8
Dugoročni krediti	89,7	46,9	60,2	62,3	56,2	64,8	56,8	54,6	56,2	56,0
Kratkoročni krediti	40,9	35,8	33,4	23,9	23,7	22,4	19,9	29,0	23,7	23,8
1.2.3. Ostali sektori	31,7	32,8	29,5	28,2	29,1	28,5	28,8	29,6	29,1	31,4
Dugoročni krediti	31,7	32,8	29,4	28,2	28,7	28,5	28,8	29,2	28,7	30,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,1	0,0	0,4	0,0	0,1	0,4	0,4	1,4
1.3. Gotovina i depoziti	3.865,2	5.782,9	4.026,0	5.597,1	5.251,0	4.927,1	5.090,6	5.320,0	5.251,0	4.383,4
1.3.2. Država	74,1	94,7	115,7	81,9	8,9	166,0	211,1	147,0	8,9	77,8
1.3.3. Banke	2.564,3	4.438,8	2.754,3	4.551,9	4.317,0	3.722,8	3.892,6	4.151,2	4.317,0	3.333,8
1.3.4. Ostali sektori	1.226,8	1.249,4	1.156,0	963,4	925,1	1.038,3	986,9	1.021,8	925,1	971,8
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.867,3	7.959,7	9.515,9	12.910,4	15.222,5	13.662,3	14.435,2	14.221,6	15.222,5	16.016,7
2.1. Trgovinski krediti	293,1	268,4	258,4	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3	162,1
2.1.1. Država	0,1	1,3	1,1	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1	2,0
Dugoročni krediti	0,1	1,3	1,1	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1	2,0
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	293,0	267,1	257,4	173,8	137,2	163,1	153,0	159,7	137,2	160,1
Dugoročni krediti	248,5	226,7	209,9	151,7	112,3	135,8	124,2	123,0	112,3	135,0
Kratkoročni krediti	44,5	40,4	47,5	22,2	24,9	27,3	28,8	36,7	24,9	25,2
2.2. Krediti	6.768,8	6.647,8	6.959,7	9.586,8	11.334,5	10.273,2	11.092,0	11.031,8	11.334,5	12.027,7
2.2.1. Hrvatska narodna banka	170,6	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	170,6	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.832,6	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3	2.651,5
Dugoročni krediti	1.444,6	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3	2.651,5
Kratkoročni krediti	388,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.715,8	1.813,5	1.878,7	3.372,0	3.976,4	3.838,7	4.190,1	3.715,0	3.976,4	4.335,1
Dugoročni krediti	1.708,0	1.810,8	1.878,4	2.767,7	3.315,7	3.021,0	3.300,6	3.273,9	3.315,7	3.358,3
Kratkoročni krediti	7,8	2,6	0,3	604,2	660,8	817,7	889,6	441,0	660,8	976,8
2.2.4. Ostali sektori	3.049,7	3.022,9	3.130,1	3.928,5	4.762,8	4.081,9	4.414,8	4.625,2	4.762,8	5.041,2
Dugoročni krediti	3.003,5	2.969,0	3.103,0	3.858,3	4.637,3	3.980,9	4.278,8	4.487,8	4.637,3	4.861,8
Kratkoročni krediti	46,2	53,9	27,2	70,1	125,4	101,0	136,1	137,5	125,4	179,4
2.3. Gotovina i depoziti	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0	3.347,9
2.3.1. Banke	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0	3.347,9
2.4. Ostale obveze	341,0	325,3	400,9	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8	478,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci.

Tablica 11: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^a	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
PRIHODI I DOTACIJE								
1. Državni proračun	44.635,7	52.747,4	66.932,2	74.953,7	5.271,3	4.903,1	6.434,6	6.324,4
2. Republički fondovi	22.099,3	18.098,2	4.026,3	6.038,3	601,0	439,3	515,7	418,8
2.1. HZMO	11.254,2	5.806,8	129,8	108,9	51,1	11,2	15,0	9,2
2.2. HZZO	8.967,4	10.314,5	473,7	822,3	43,3	50,8	48,9	37,6
2.3. HZZ	822,4	910,9	25,4	17,9	2,0	1,4	1,7	1,4
2.4. Sredstva doplatka za djecu	7,1	5,1	–	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.048,2	1.060,9	1.098,8	1.144,8	123,6	59,4	73,8	75,1
2.6. FZO	–	–	–	–	–	–	11,3	18,1
2.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	1.797,8	–	–	–	–	–
2.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	500,9	–	–	–	–	–
2.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	1.932,4	161,5	114,6	144,9	152,0
2.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.185,0	103,2	89,3	106,7	108,5
2.11. DAB	–	–	–	584,5	97,7	105,9	103,2	7,9
2.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	242,5	18,6	6,7	10,2	9,0
A. Ukupno (1+2)	66.735,0	70.845,6	70.958,5	80.992,0	5.872,3	5.342,4	6.950,3	6.743,2
RASHODI I POSUDBE UMANJENI ZA OTPLATE								
3. Državni proračun	36.730,8	44.844,5	67.543,8	74.713,8	5.177,9	6.178,6	7.445,1	7.565,1
4. Republički fondovi	37.701,4	30.044,6	7.030,5	11.920,5	1.054,5	595,4	927,8	777,6
4.1. HZMO	20.180,8	12.125,3	1.558,1	1.838,0	82,1	75,9	82,0	84,7
4.2. HZZO	13.918,1	13.192,7	1.261,1	875,0	35,2	85,4	62,7	72,5
4.3. HZZ	995,5	983,4	236,7	136,5	9,0	9,0	7,4	9,7
4.4. Sredstva doplatka za djecu	1.250,6	2.467,0	–	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.356,4	1.276,1	1.409,9	1.691,0	180,5	57,2	91,1	87,1
4.6. FZO	–	–	–	–	0,1	0,1	0,7	0,8
4.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	2.288,0	–	–	–	–	–
4.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	276,6	–	–	–	–	–
4.9. Hrvatske autoceste	–	–	–	5.583,5	646,8	280,2	525,4	364,5
4.10. Hrvatske ceste	–	–	–	1.369,9	108,9	77,9	151,3	121,6
4.11. DAB	–	–	–	253,2	1,4	1,0	1,6	1,0
4.12. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	173,3	–9,3	8,7	5,6	35,8
B. Ukupno (3+4)	74.432,3	74.889,1	74.574,3	86.634,3	6.232,4	6.773,9	8.373,0	8.342,7
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–7.697,3	–4.043,5	–3.615,8	–5.642,3	–360,1	–1.431,6	–1.422,7	–1.599,4
5. Državni proračun (1–3)	7.904,8	7.902,9	–611,6	239,9	93,4	–1.275,5	–1.010,5	–1.240,7
6. Republički fondovi (2–4)	–15.602,1	–11.946,4	–3.004,2	–5.882,2	–453,5	–156,1	–412,2	–358,8

^a Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica 12: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003. ^c	2004.			
					I.	II.	III.	IV.
1. Ukupni prihodi	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.249,6	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
1.1. Tekući prihodi	41.535,0	48.906,3	69.651,1	74.652,1	5.530,3	5.231,0	6.690,7	6.599,9
1.1.1. Porezni prihodi	39.939,0	47.274,0	67.965,5	72.697,9	5.446,3	5.128,5	6.542,8	6.493,6
1.1.2. Neporezni prihodi	1.595,9	1.632,3	1.685,6	1.954,1	84,0	102,5	147,9	106,3
1.2. Kapitalni prihodi	3.100,7	4.597,3	218,0	3.597,6	22,2	13,8	28,3	16,5
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	44.635,7	53.503,6	69.869,1	78.260,0	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
3. Ukupni rashodi	49.567,5	56.723,3	71.992,1	79.113,1	5.528,0	6.495,0	7.667,3	7.947,7
3.1. Tekući rashodi	44.237,4	52.819,2	68.923,5	75.041,4	5.425,5	6.386,2	7.353,6	7.539,5
3.2. Kapitalni rashodi	5.330,1	3.904,1	3.068,7	4.071,7	102,6	108,8	313,6	408,1
4. Posudbe umanjene za otplate	1.176,1	1.089,5	1.377,5	1.333,5	23,5	107,6	194,4	55,3
B. B. Ukupno rashodi i posudbe umanjene za otplate (3+4)	50.743,5	57.812,8	73.369,6	80.446,6	5.551,5	6.602,7	7.861,7	8.002,9
5. Višak na tekućem računu bez potpora (1.1. – 3.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-389,3	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
6. Višak na tekućem računu s tekućim potporama (5+2.1.)	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-378,9	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	-395,4	-3.101,4	966,7	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-6.107,9	-4.309,1	-3.500,5	-2.186,6	1,0	-1.357,9	-1.142,8	-1.386,5
9. Strano financiranje	6.921,5	2.299,6	2.347,8	3.050,0	-666,6	-4,7	-57,0	4.823,0
10. Domaće financiranje	-813,6	2.009,6	1.152,7	-863,4	665,6	1.362,6	1.199,8	-3.436,4
10.1. Od ostale opće države	-92,0	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-12,5	-389,1	241,7	-1.026,8	670,3	355,4	-1.237,3	-3.426,3
10.3. Od depozitnih banaka	-288,8	2.559,1	782,9	168,6	-18,9	997,5	2.523,6	241,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	-420,3	-149,4	128,1	-5,2	14,2	9,7	-86,6	-251,0
D. Ukupno financiranje (9+10)	6.107,9	4.309,1	3.500,5	2.186,6	-1,0	1.357,9	1.142,8	1.386,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica. ^c Preliminarni podaci. Izvor: Ministarstvo financija.

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.			
	XII	XII.	XII. ^a	XII.	XII.*	I.*	II.*	III.*	IV.
1. Unutarnji dug središnje države	21.324,2	24.907,3	31.421,5	34.736,4	41.517,0	44.300,0	45.386,4	51.320,5	51.180,4
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	18.509,7	21.467,9	23.320,0	28.160,8	37.223,7	39.928,9	41.040,2	46.305,0	46.253,1
Trezorski zapisi	2.564,6	4.892,3	5.632,7	6.548,1	9.022,5	10.482,2	10.891,8	13.021,3	13.648,4
Instrumenti tržišta novca	14,2	7,4	0,1	0,3	–	–	–	–	–
Obveznice	14.082,5	15.415,8	15.887,9	17.422,0	23.080,1	22.225,7	21.980,2	24.499,7	24.436,4
Krediti Hrvatske narodne banke	0,0	–	0,5	1,4	3,3	0,6	2,3	1,7	2,2
Krediti banaka	1.848,4	1.152,4	1.798,8	4.189,1	5.117,8	7.220,4	8.165,9	8.782,3	8.166,1
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2.814,4	3.439,4	8.101,5	6.575,5	4.293,3	4.371,1	4.346,2	5.015,5	4.927,3
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	1.686,8	1.636,1	4.460,7	3.616,4	2.040,1	2.037,2	2.046,9	1.901,7	1.878,7
Krediti banaka	1.127,6	1.803,3	3.640,7	2.959,1	2.253,2	2.333,8	2.299,3	3.113,9	3.048,6
2. Inozemni dug središnje države	39.638,8	43.319,1	43.517,5	50.137,9	55.248,4	54.509,4	53.917,1	49.660,5	49.831,8
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	36.453,4	39.487,3	37.388,3	41.048,8	41.951,9	41.453,5	40.785,1	36.383,8	36.126,0
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	25.762,8	30.746,7	28.694,2	32.144,8	32.793,2	32.346,7	31.676,1	27.329,6	27.159,2
Krediti	10.690,6	8.740,6	8.694,1	8.904,1	9.158,7	9.106,8	9.109,0	9.054,2	8.966,8
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	3.185,4	3.831,8	6.129,2	9.089,1	13.296,4	13.055,9	13.132,0	13.276,7	13.705,8
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	400,0	709,7	684,6	820,6	2.764,8	2.689,2	2.660,8	2.777,9	2.764,7
Krediti	2.785,4	3.122,1	5.444,6	8.268,6	10.531,6	10.366,7	10.471,2	10.498,8	10.941,1
3. Ukupno (1+2)	60.963,0	68.226,4	74.939,0	84.874,3	96.765,4	98.809,4	99.303,6	100.981,0	101.012,2
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske									
– domaća	3.412,3	6.025,6	7.528,1	6.895,4	4.632,4	4.746,8	4.780,6	4.823,6	5.245,0
– inozemna	9.850,7	8.813,6	8.261,9	8.618,5	7.809,8	7.489,1	7.498,4	7.442,2	7.399,8

^a Iznimno od napomene u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama", u ovoj tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od (uključujući) prosinca 1998. godine, a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države od (uključujući) prosinca 2002. godine.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne

banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi				
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1994.	prosinac	100,2	100,1	100,8	100,2	97,0	95,0	108,1	94,5
1995.	prosinac	100,2	100,2	99,8	100,5	103,7	102,4	109,3	101,6
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	89,6	90,6	86,2	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	93,1	93,4	91,8	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	98,2	98,5	96,9	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	100,5	99,8	103,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	102,4	100,9	108,3	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	104,1	102,5	110,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	travanj	105,3	103,7	111,9	100,2	100,2	100,0	100,9	101,9	101,8	102,6	101,3
	svibanj	106,1	104,2	113,5	100,7	100,5	101,5	102,3	102,4	102,0	103,6	104,4
	lipanj	105,8	103,6	114,3	99,7	99,5	100,7	99,7	102,5	102,1	103,7	103,9
	srpanj	105,3	102,7	115,6	99,6	99,1	101,2	100,9	101,9	101,6	103,0	104,6
	kolovoz	105,4	102,7	115,8	100,1	100,1	100,2	101,0	102,0	101,6	103,1	105,1
	rujan	105,2	102,7	115,0	99,8	100,0	99,3	100,2	101,6	100,7	104,3	105,7
	listopad	105,7	103,5	114,3	100,4	100,7	99,4	100,8	102,0	101,4	103,9	106,3
	studen	106,2	104,1	114,4	100,5	100,6	100,0	99,5	102,3	101,8	103,9	105,5
	prosinac	106,9	105,0	114,6	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	siječanj	107,3	105,3	114,8	100,3	100,3	100,2	100,0	102,0	101,6	103,5	104,4
	veljača	108,5	106,8	115,2	101,1	101,4	100,3	100,3	103,3	103,2	103,3	105,1
	ožujak	109,3	107,8	115,3	100,7	100,9	100,1	100,3	103,9	104,1	103,2	105,1
	travanj	109,0	107,3	115,8	99,8	99,6	100,3	100,3	103,5	103,5	103,5	104,5
	svibanj	109,0	107,2	116,2	100,0	99,9	100,4	100,1	102,8	102,9	102,4	102,3

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo. ^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.
Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku je uveo indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa pot-

rošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	93,2	93,7	90,6	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	95,9	96,4	93,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	99,1	99,3	98,0	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	100,3	100,1	101,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	101,5	101,1	104,2	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	102,7	102,0	107,3	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	travanj	102,7	101,8	108,5	100,2	100,3	99,9	101,9	101,6	103,3
	svibanj	103,1	102,2	109,2	100,4	100,3	100,7	101,8	101,5	103,6
	lipanj	103,5	102,3	110,9	100,4	100,2	101,5	101,9	101,5	104,0
	srpanj	103,7	102,2	112,8	100,2	99,9	101,8	101,6	101,6	101,9
	kolovoz	104,3	102,9	112,9	100,6	100,6	100,1	102,2	102,2	101,9
	rujan	104,2	103,0	111,2	99,9	100,1	98,5	102,4	102,0	104,2
	listopad	104,7	103,8	109,9	100,5	100,8	98,8	102,3	102,1	103,5
	studen	105,0	104,2	110,0	100,3	100,4	100,1	102,4	102,2	103,5
	prosinac	105,1	104,2	110,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	siječanj	104,7	103,8	110,7	99,6	99,5	100,2	102,0	101,9	102,4
	veljača	105,2	104,2	111,2	100,5	100,5	100,5	102,7	102,7	102,5
	ožujak	105,7	104,9	110,8	100,5	100,6	99,6	103,1	103,3	102,0
	travanj	106,4	105,5	111,6	100,7	100,6	100,8	103,6	103,7	102,9
	svibanj	106,8	105,9	112,6	100,4	100,3	100,9	103,5	103,6	103,0

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih deri-

vata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi	
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2	
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7	
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8	
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9	
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8	
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0	
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9	
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5	
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0	
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9	
2004.	travanj	4.129,0	99,4	106,1	106,1	
	svibanj	4.169,0	101,0	104,9	105,9	
	lipanj	4.226,0	101,4	106,0	105,9	
	srpanj	4.209,0	99,6	105,7	105,8	
	kolovoz	4.178,0	99,3	106,7	106,0	
	rujan	4.132,0	98,9	106,0	106,0	
	listopad	4.128,0	99,9	103,3	105,7	
	studen	4.352,0	105,4	107,4	105,8	
	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9	
	2005.	siječanj	4.236,0	98,2	104,1	104,1
		veljača	4.193,0	99,0	104,8	104,4
		ožujak	4.390,0	104,7	105,7	104,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, raspoloženja i očekivanja potrošača

indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	travanj	-18,4	-24,8	-53,2	-46,5	-22,0	-61,0	-27,5	44,0	-52,0	-68,0
	srpanj	-16,8	-19,5	-50,8	-43,0	-16,0	-57,5	-23,0	40,5	-52,0	-68,5
	listopad	-16,0	-14,8	-46,5	-39,0	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	siječanj	-4,4	24,0	-39,4	-26,2	22,5	-39,5	25,5	-4,5	-52,4	-61,2
	travanj	-8,5	4,8	-35,8	-29,0	4,0	-29,5	5,5	24,0	-49,0	-67,5
	srpanj	-6,0	7,5	-36,2	-30,5	6,5	-30,0	8,5	27,5	-48,0	-66,5
	listopad	-7,6	3,3	-32,5	-26,5	0,5	-22,0	6,0	26,0	-49,0	-63,0
2001.	siječanj	-10,4	5,0	-31,5	-21,5	4,1	-28,6	5,9	12,3	-44,4	-63,7
	travanj	-8,1	3,5	-34,0	-25,9	1,7	-30,1	5,3	22,9	-46,1	-62,1
	srpanj	-14,0	-6,2	-33,3	-24,1	-5,0	-31,4	-7,4	16,3	-44,3	-60,0
	listopad	-15,5	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	siječanj	-11,0	6,2	-24,4	-14,7	3,7	-21,4	8,6	3,9	-37,1	-60,1
	travanj	-16,7	-12,8	-39,1	-31,2	-9,7	-42,7	-15,9	28,1	-43,4	-69,3
	srpanj	-19,0	-15,1	-35,7	-29,1	-12,1	-38,3	-18,1	21,4	-39,7	-67,2
	listopad	-15,1	-8,3	-30,4	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-37,4	-64,0
2003.	siječanj	-13,2	-4,0	-25,4	-23,1	-2,8	-26,5	-5,1	14,7	-26,7	-59,6
	travanj	-15,4	-4,3	-26,1	-23,1	-3,0	-27,9	-5,6	9,9	-27,3	-63,0
	srpanj	-12,3	-1,8	-20,8	-20,0	-1,1	-22,0	-2,5	12,6	-20,4	-58,0
	listopad	-14,9	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	siječanj	-7,7	11,4	-12,5	-12,3	11,2	-12,1	11,6	5,5	-13,0	-59,2
	travanj	-12,8	-3,9	-22,8	-20,6	-3,0	-20,2	-4,9	20,4	-27,6	-63,6
	srpanj	-13,5	-5,8	-22,4	-19,6	-2,8	-23,4	-8,8	16,4	-24,2	-58,8
	listopad	-12,6	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	siječanj	-11,6	-1,9	-22,4	-17,9	0,2	-27,1	-4,0	15,6	-22,3	-58,2
	travanj	-14,6	-10,7	-29,3	-26,6	-6,0	-36,1	-15,3	25,1	-25,3	-62,3
	svibanj	-13,9	-13,1	-28,6	-20,8	-7,1	-37,8	-19,1	25,0	-27,1	-54,4
	lipanj	-14,3	-11,6	-29,1	-23,8	-7,2	-36,7	-16,1	23,9	-26,8	-57,6

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, raspoloženja i očekivanja potrošača

HNB-ova anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. godine prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. Ovo se HNB-ovo anketno istraživanje do travnja 2005. godine provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. godine Hrvatska narodna banka anketno istraživanje provodi svakoga mjeseca, u suradnji s Europskom komisijom, koristeći njezinu tehničku i financijsku pomoć. Za izradu i provedbu Ankete odgovorna je jedino Hrvatska narodna banka.

Upitnik sadrži ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponudeni/oda-

brani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje.

Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za domaćinstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjeti išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7 \times (-1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8

Popis banaka i štedionica

1. lipnja 2005.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banka Brod d.d., Slavonski Brod¹
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin¹
3. Banka Sonic d.d., Zagreb
4. Banka Splitsko-Dalmatinska d.d., Split¹
5. Centar banka d.d., Zagreb
6. Credo banka d.d., Split
7. Croatia banka d.d., Zagreb
8. Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb
9. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
10. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
11. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
12. HVB Splitska banka d.d., Split
13. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
14. Imex banka d.d., Split
15. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
16. Jadranska banka d.d., Šibenik
17. Karlovačka banka d.d., Karlovac
18. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
19. Kvarner banka d.d., Rijeka
20. Međimurska banka d.d., Čakovec
21. Nava banka d.d., Zagreb
22. Nova banka d.d., Zadar
23. Partner banka d.d., Zagreb
24. Podravska banka d.d., Koprivnica
25. Požeška banka d.d., Požega
26. Primorska banka d.d., Rijeka
27. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
28. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
29. Samoborska banka d.d., Samobor
30. Slatinska banka d.d., Slatina
31. Slavonska banka d.d., Osijek
32. Štedbanka d.d., Zagreb
33. VABA d.d. banka, Varaždin
34. Volksbank d.d., Zagreb
35. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. PBZ Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. Komercijalna banka a.d., Zagreb
5. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
6. San Paolo IMI S.p.A., Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.05.2002.
4. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
6. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec	03.04.2003.
7. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
8. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
9. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.
10. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
11. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
12. Kaptol banka d.d., Zagreb	25.11.2002.
13. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
14. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.03.2004.
15. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
16. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
17. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
18. Slavonska štedionica d.d., Zagreb	04.12.2002.
19. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
20. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
21. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	05.12.2001.
22. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o., Zagreb	02.07.2001.
23. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
24. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

¹ Banka je, temeljem članka 190. Zakona o bankama, dužna uskladiti visinu svog temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006. godine.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.05.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	03.01.2005.
3. Primus banka d.d., Zagreb	25.12.2004.
4. Štedionica Dora d.d., Zagreb	01.01.2002.
5. Štedionica SA-GA d.d., Zagreb	31.12.2001.

6. Štedionica Zlatni vratak d.d., Zagreb 28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	08.06.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. lipnja 2005.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. sc. Mate Babić dr. sc. Alen Belullo prof. dr. sc. Božidar Jelčić dr. sc. Branimir Lokin Čedo Maletić Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka mr. sc. Damir Novotny prof. dr. sc. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan dr. sc. Sandra Švaljek dr. sc. Boris Vujčić dr. sc. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	Marija Mijatović-Jakšić
Sektor plana, analize i računovodstva	mr. sc. Dijana Jakelić
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	mr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Michael Faulend

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BZ	– blagajnički zapisi
CPI	– Consumer Price Index
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
dr.	– drugo
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMTN	– Euro Medium Term Note
EMU	– Ekonomska monetarna unija
EPL	– Employment protection legislation
EU	– Europska unija
eviden.	– evidencija
fik.	– fiksni
Fina	– Financijska agencija
GFS	– metodologija MMF-a za statistiku javnih financija (Government Finance Statistics)
GOP	– granična obvezna pričuva
HAC	– Hrvatske autoceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
IER	– indeks ekonomskog raspoloženja
ind.	– individualni
IOP	– indeks očekivanja potrošača
IPDT	– indeks pritiska na devizno tržište
IPP	– indeks pouzdanja potrošača
IRP	– indeks raspoloženja potrošača
JTR	– jedinični trošak rada
međ.	– međunarodna
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mir.	– mirovinskih
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
MUP	– Ministarstvo unutarnjih poslova
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OP	– obvezna pričuva
osig.	– osiguravajućih
PDV	– porez na dodanu vrijednost
PEP	– Pretpristupni ekonomski program
PPI	– Producer Price Index
potr.	– potrošnja
pr.	– proizvodi
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija

tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi

Kratice za države

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SE	– Švedska
SK	– Slovačka

Kratice za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– hrvatska kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– japanski jen
SIT	– slovenski tolar
USD	– američki dolar

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

